

คำอธิบาย ประมวลกฎหมาย ยาเสพติด

สำนักงาน ป.ป.ส.
กระทรวงยุติธรรม

พ.ศ. ๒๕๖๖

คำอธิบาย ประมวลกฎหมาย ยาเสพติด

สำนักงาน ป.ป.ส.
กระทรวงยุติธรรม

พ.ศ. ๒๕๖๖

หนังสือคำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาเสกติด

ISBN : ๙๗๘-๖๒๒๖-๗๗๗๗๙-๕๓-๕

พิมพ์ครั้งที่ : ๑

ปีที่พิมพ์ : ๒๕๖๖

จำนวนพิมพ์ : ๘,๐๐๐ เล่ม

ผู้จัดพิมพ์ : ส่วนพัฒนาและวิจัยกฎหมาย

กองกฎหมาย สำนักงาน ป.ป.ส. กระทรวงยุติธรรม

พิมพ์ที่ : ทำงหุ้่นส่วนจ้กักต้งกอบกือก

๒๕๓,๒๕๕,๒๕๕/๑๐-๓๓ ถนนพรมเนียง เขตป้อมปราบฯ

กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

โทร: ๐-๒๒๘๘๑-๒๐๕๕, ๐-๒๒๘๘๑-๕๐๘๕

คำนำ

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายปรับปรุงและพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ รวมถึงปรับปรุงบทบัญญัติให้สอดคล้องกับผล การประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยพิเศษว่าด้วยปัญหายาเสพติดโลก (United Nations General Assembly Special Session on the World Drug Problem - UNGASS ๒๐๑๖) กระทรวงยุติธรรม โดยสำนักงาน ป.ป.ส. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงได้ดำเนินการผลักดันการเสนอร่างกฎหมายจนได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุม ร่วมกันของรัฐสภา พร้อมผ่านกระบวนการทางนิติบัญญัติ เป็นประมวลกฎหมายยาเสพติดซึ่งมีผลใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๕ เป็นต้นมา

ในการนี้ เพื่อให้การใช้บังคับประมวลกฎหมายยาเสพติดเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเจตนารมณ์ของกฎหมาย ประกอบกับปัจจุบันหนังสือหรือคำอธิบายประมวลกฎหมายยาเสพติด มีจำนวนน้อยและไม่เป็นที่แพร่หลายนัก ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ จึงได้มี คำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำหนังสือคำอธิบายประมวลกฎหมายยาเสพติด ซึ่งประกอบด้วยอนุกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิและมีความเชี่ยวชาญ ทั้งเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย โดยคณะอนุกรรมการ ดังกล่าวมีหน้าที่ในการจัดทำเนื้อหาคำอธิบายประมวลกฎหมายยาเสพติด เพื่อเป็นแนวทางการในการศึกษา และบังคับใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติดให้กับเจ้าหน้าที่อื่นจะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพสูงสุด

สำหรับรูปแบบในการจัดทำคำอธิบายประมวลกฎหมายยาเสพติดฉบับนี้ มุ่งเน้นการอธิบายถึง ตัวบทกฎหมายและความสัมพันธ์ของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายยาเสพติดกับกฎหมายลำดับรอง และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากประมวลกฎหมายยาเสพติดมีการปรับปรุงหลักการและสาระสำคัญ ของกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดเดิมหลายประการ ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น จึงได้มุ่งเน้นไปในรูปแบบของการยกตัวอย่างหรือวิเคราะห์แนวคำพิพากษาศาลฎีกา คงแต่เพียงเป็นการ ยกตัวอย่างเฉพาะแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ได้วินิจฉัยตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดเดิมและยังคงใช้เป็นแนวบรรทัดฐานอ้างอิงได้อยู่ นั้น สำนักงาน ป.ป.ส. ได้มีการรวบรวมและจัดทำเป็นหนังสือ “รวมคำพิพากษาศาลฎีกายาเสพติดที่น่าสนใจพร้อมบทวิเคราะห์ ท้ายฎีกา” เป็นอีกหนึ่งฉบับต่างหาก ซึ่งสามารถนำมาศึกษาควบคู่กับหนังสือคำอธิบายฉบับนี้ได้

หนังสือคำอธิบายประมวลกฎหมายยาเสพติดฉบับนี้จะไม่มีทางสำเร็จได้เลย หากไม่ได้รับความกรุณาจากอนุกรรมการทุกท่านที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า เรียบเรียงและปรับปรุงเนื้อหาคำอธิบาย ฉบับนี้ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ ตลอดจนฝ่ายเลขานุการที่ได้ดำเนินการปรับปรุงรูปแบบและตรวจพิสูจน์อักษร อย่างไรก็ดี หนังสือคำอธิบายประมวลกฎหมายยาเสพติดฉบับนี้เป็นการจัดทำและตีพิมพ์เป็นครั้งแรก หากมี ข้อผิดพลาดประการใด ขออภัยไว้ ณ ที่นี้

สำนักงาน ป.ป.ส. กระทรวงยุติธรรม

สิงหาคม ๒๕๖๖

มาตรา ๗๖ หน้าที่ ๗๖

การป้องกัน ปรามปราม และควบคุมยาเสพติด

ลักษณะ ๑	บทบัญญัติทั่วไป	๓ - ๒	๓
ลักษณะ ๒	การป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด		
หมวด ๑	นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด	๓	๗
หมวด ๒	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	๔ - ๑๑	๒๕
หมวด ๓	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	๑๒ - ๑๔	๒๓
ลักษณะ ๓	การควบคุมยาเสพติด		
หมวด ๑	บทบัญญัติทั่วไป	๑๕ - ๒๔	๒๗
หมวด ๒	คณะกรรมการควบคุมยาเสพติด	๒๕ - ๒๘	๔๑
หมวด ๓	ประเภทของยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์	๒๙ - ๓๑	๔๕
หมวด ๔	การอนุญาตเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์		
	ส่วนที่ ๑ ยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ ซึ่งไม่ต้องขออนุญาต	๓๒ - ๓๓	๔๗
	ส่วนที่ ๒ การอนุญาตโดยรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงสาธารณสุข	๓๔	๕๒
	ส่วนที่ ๓ การอนุญาตโดยผู้อนุญาต	๓๕ - ๔๖	๕๓
	ส่วนที่ ๔ การพักใช้ใบอนุญาตและการเพิกถอนใบอนุญาต	๔๗ - ๔๘	๖๖
หมวด ๕	การขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ และการขึ้นทะเบียนตำรับวัตถุออกฤทธิ์	๔๙ - ๕๑	๖๘
หมวด ๖	ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ปลอม มีมาตรฐาน หรือเสื่อมสภาพ	๕๒ - ๕๔	๗๑

	มาตรา	หน้า
หมวด ๗ มาตราการควบคุมพิเศษ	๕๕ - ๖๒	๓๔
ลักษณะ ๔ การตรวจสอบทรัพย์สิน		
หมวด ๑ คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน	๖๓ - ๖๗	๔๖
หมวด ๒ มาตราการตรวจสอบทรัพย์สิน	๖๘ - ๘๓	๕๖
หมวด ๓ มาตราการตรวจสอบทรัพย์สินตามมูลค่า	๘๔ - ๘๖	๖๑๒
หมวด ๔ กองทุนป้องกัน ปรามปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด	๘๗ - ๘๙	๖๑๕
ลักษณะ ๕ ความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย มีไว้ในครอบครอง หรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์	๙๐ - ๙๖	๖๒๐
ลักษณะ ๖ ความผิดเกี่ยวกับสารระเหย	๙๗ - ๑๐๐	๖๒๗
ลักษณะ ๗ ความผิดเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนตำรับ	๑๐๑ - ๑๐๓	๖๓๒
ลักษณะ ๘ ความผิดเกี่ยวกับการเสพยาเสพติดและการมีไว้ในครอบครอง ซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพ	๑๐๔ - ๑๐๗	๖๓๕

ภาค ๒

การบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสภาพทางสังคมแก่ผู้ติดยาเสพติด

ลักษณะ ๑ บทบัญญัติทั่วไป	๑๐๘	๖๓๘
ลักษณะ ๒ คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด	๑๐๙ - ๑๑๒	๖๔๒
ลักษณะ ๓ การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด	๑๑๓ - ๑๑๗	๖๔๖
ลักษณะ ๔ การฟื้นฟูสภาพทางสังคม	๑๑๘ - ๑๒๐	๖๖๐
ลักษณะ ๕ ความผิดเกี่ยวกับการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด	๑๒๑ - ๑๒๓	๖๖๕

ภาค ๓

บทกำหนดโทษ

ลักษณะ ๑ บทบัญญัติทั่วไป	๑๒๔ - ๑๒๕	๖๖๘
--------------------------	-----------	-----

		มาตรา	หน้า
ลักษณะ ๒	บทกำหนดโทษเกี่ยวกับการอนุญาตสำหรับยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์	๒๑๕ - ๒๑๖	๑๘๖๒
ลักษณะ ๓	บทกำหนดโทษเกี่ยวกับการยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ปลอม ผิดมาตรฐาน หรือเสื่อมคุณภาพ	๒๑๖ - ๒๑๗	๑๘๖๓
ลักษณะ ๔	บทกำหนดโทษเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย มีไว้ในครอบครอง หรือนำผ่านซึ่งยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์	๒๑๗ - ๒๑๗	๑๘๖๔
ลักษณะ ๕	บทกำหนดโทษเกี่ยวกับสารระเหย	๒๑๗ - ๒๑๗	๑๘๖๕
ลักษณะ ๖	บทกำหนดโทษเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนตำรับ	๒๑๗ - ๒๑๗	๑๘๖๖
ลักษณะ ๗	บทกำหนดโทษเกี่ยวกับการเสพยาเสพติดและการมีไว้ในครอบครอง แม้จะ - ๒๑๗	๒๑๗ - ๒๑๗	๑๘๖๗
ลักษณะ ๘	บทกำหนดโทษสำหรับการจู่โจม ซักน้ำ ยุบย้งสังหาร ใช้อาวุธหลอกหลวง หรือใช้กำลังบังคับให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด	๒๑๗ - ๒๑๗	๑๘๖๘
ลักษณะ ๙	บทกำหนดโทษสำหรับความผิดต่อเลขานุการ ป.ป.ส. รองเลขาธิการ ป.ป.ส. เจ้าหน้าที่ปราบ ป.ป.ส. และพนักงานเจ้าหน้าที่	๒๑๗ - ๒๑๗	๑๘๖๙
ลักษณะ ๑๐	บทกำหนดโทษสำหรับความผิดต่อตำแหน่งข้าราชการ	๒๑๗ - ๒๑๗	๑๘๗๐
ลักษณะ ๑๑	บทกำหนดโทษเกี่ยวกับการขายนามบัตรรักษาผู้ติดยาเสพติด	๒๑๗ - ๒๑๗	๑๘๗๑
ลักษณะ ๑๒	การบังคับโทษปรับ	๒๑๗ - ๒๑๗	๑๘๗๒

ภาคผนวก

คำพิพากษาที่เกี่ยวข้อง

รายนามคณะอนุกรรมการจัดทำหนังสือคำอธิบายประมวลกฎหมายยาเสพติด

บทนิยาม

มาตรา ๑

“มาตรา ๑ ในประมวลกฎหมายนี้

“ยาเสพติด” หมายความว่า ยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ หรือสารระเหย

“ยาเสพติดให้โทษ” หมายความว่า สารเคมี หีซ หรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพแล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับมีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมถึงสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย แต่ไม่หมายความรวมถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่ตามกฎหมายว่าด้วยยา

“วัตถุออกฤทธิ์” หมายความว่า วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่เป็นสิ่งธรรมชาติหรือที่ได้จากสิ่งธรรมชาติ หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่เป็นวัตถุสังเคราะห์

“สารระเหย” หมายความว่า สารเคมีหรือผลิตภัณฑ์ที่อาจนำไปใช้เพื่อสนองความต้องการของร่างกายหรือจิตใจซึ่งทำให้สุขภาพโดยทั่วไปทรุดโทรมลง

“ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายความว่า ความผิดตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้

“ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายความว่า ความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติด เว้นแต่มีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ และให้หมายความรวมถึงการสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย

“ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายความว่า เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการให้เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวซื้อหรือกระทำให้มาด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่น หรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม

“ผลิต” หมายความว่า เพาะ ปลูก ทำ ผสม ปูรง แปรรูป สภาพ เปลี่ยนรูป และสังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์

“นำเข้า” หมายความว่า นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร

“ส่งออก” หมายความว่า นำหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร

“จำหน่าย” หมายความว่า ขาย แลกเปลี่ยน จำย แจก หรือให้โดยมีสิ่งตอบแทน หรือผลประโยชน์อย่างอื่น และให้หมายความรวมถึงมิให้เพื่อจำหน่าย

“นำผ่าน” หมายความว่า นำหรือส่งผ่านราชอาณาจักร แต่ไม่รวมถึงการนำหรือส่งยาเสพติดผ่านราชอาณาจักร โดยมีได้มีการขนถ่ายออกจากอากาศยานที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะระหว่างประเทศ

“เสพ” หมายความว่า การรับยาเสพติดเข้าสู่ร่างกายโดยรู้ว่าเป็นยาเสพติด ไม่ว่าด้วยวิธีใด

“คณะกรรมการ ป.ป.ส.” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

“สำนักงาน ป.ป.ส.” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม

ยาเสพติด

“เลขาสีการ ป.ป.ช.” หมายความว่า เลขาสีการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

“สำนักงาน อย.” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

“เลขาสีการ อย.” หมายความว่า เลขาสีการคณะกรรมการอาหารและยา

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

“เจ้าพนักงาน ป.ป.ช.” หมายความว่า ผู้ซึ่งเลขาสีการ ป.ป.ช. แต่งตั้งโดยได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือจากคณะอนุกรรมการพิเศษกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย เพื่อปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายนี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข แต่งตั้งเพื่อปฏิบัติการเกี่ยวกับการควบคุมยาเสพติดตามภาคนี้”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดนิยามความหมายไว้ ซึ่งสอดคล้องและอนุวัติการเป็นไปตามอนุสัญญาเกี่ยวกับยาเสพติดทั้ง ๓ ฉบับ ได้แก่

๑) อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๑๑ และพิธีสารแก้ไขอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๔๖

๒) อนุสัญญาว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. ๑๙๖๑

๓) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. ๑๙๘๘

“ยาเสพติด” หมายความว่า ยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ หรือสารระเหย

บทนิยามคำว่า “ยาเสพติด” หมายความว่า ยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ และสารระเหย ซึ่งสามชนิดนี้เป็นสิ่งที่ประมวลกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้มีการควบคุมการใช้ประโยชน์และป้องกันและปราบปรามมิให้มีการใช้ในทางที่ผิด

“ยาเสพติดให้โทษ” หมายความว่า สารเคมี พืช หรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพแล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องใช้ขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลงกับให้รวมถึงสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย แต่ไม่หมายความรวมถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่ตามกฎหมายว่าด้วยยา

บทนิยามคำว่า “ยาเสพติดให้โทษ” คือ ยาเสพติดชนิดหนึ่งที่ประมวลกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้มีการควบคุม โดยมีลักษณะสำคัญเป็น (ก) สารเคมี พืช หรือวัตถุชนิดใด ๆ (ข) เมื่อเสพแล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายในลักษณะสำคัญดังตัวอย่าง (ค) สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย ซึ่งแม้ว่าจะไม่อาจเสพและเกิดผลต่อร่างกายตาม (ข) ได้ แต่ก็เพื่อการป้องกันการนำไปใช้เพื่อการผลิตยาเสพติดให้โทษ (ง) ไม่รวมทั้งยาสามัญประจำบ้านบางตำรับที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่ตามกฎหมายว่าด้วยยา ทั้งนี้ สารเคมี พืช หรือวัตถุชนิดใดตาม (ก) และ (ค) ต้องเป็นไปตามที่ระบุไว้ในประกาศกระทรวงสาธารณสุข

“วัตถุออกฤทธิ์” หมายความว่า วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่เป็นสิ่งธรรมชาติหรือที่ได้จากสิ่งธรรมชาติ หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่เป็นวัตถุสังเคราะห์

บทนิยามคำว่า “วัตถุออกฤทธิ์” คือ ยาเสพติดชนิดหนึ่งที่มีประมวลกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้มีการควบคุม โดยมีลักษณะสำคัญคือเป็นวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ที่เป็น (ก) สิ่งธรรมชาติ หรือสิ่งที่ได้จากธรรมชาติ (ข) วัตถุสังเคราะห์ ซึ่งทั้ง (ก) และ (ข) ต้องเป็นไปตามที่ระบุชื่อไว้ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข

“สารระเหย” หมายความว่า สารเคมีหรือผลิตภัณฑ์ที่อาจนำไปใช้เพื่อสนองความต้องการของร่างกายหรือจิตใจซึ่งทำให้สุขภาพโดยทั่วไปทรุดโทรมลง

บทนิยามคำว่า “สารระเหย” คือ ยาเสพติดชนิดหนึ่งที่มีประมวลกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้มีการควบคุม โดยมีลักษณะสำคัญ (ก) เป็นสารเคมี หรือผลิตภัณฑ์ (ข) เมื่อนำไปใช้เพื่อสนองความต้องการของร่างกายหรือจิตใจจะทำให้สุขภาพร่างกายทั่วทรุดโทรมลง ซึ่งสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์นั้นต้องเป็นไปตามที่ระบุชื่อไว้ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขแลกระทรวงอุตสาหกรรม

“ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายความว่า ความผิดตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้ บทนิยามคำว่า “ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” ตามประมวลกฎหมายยาเสพติดฉบับนี้ ได้แก่ ความผิดทางอาญา ตามที่กำหนดไว้ในภาค ๓ ลักษณะ ๑ ถึง ลักษณะ ๕๔

“ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายความว่า ความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติด เว้นแต่มีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ และให้หมายความรวมถึงการสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย

บทนิยามคำว่า “ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด” ตามประมวลกฎหมายยาเสพติดฉบับนี้ มุ่งเน้นเฉพาะความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่มีลักษณะร้ายแรง คือ ความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และรวมถึงการสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย ซึ่งความผิดประเภทนี้มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือประหารชีวิต อีกทั้งผู้กระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดยังอยู่ภายใต้การตรวจสอบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายยาเสพติดนี้ด้วย และข้อสำคัญของความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดนี้คือไม่รวมถึงการมีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดความผิดที่จะต้องมีการใช้มาตรการพิเศษเพื่อประโยชน์ในการปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติด โดยอนุวัติการให้เป็นไปตามอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๖๑ แก้ไขโดยพิธีสาร ค.ศ. ๑๙๗๒ ข้อ ๔ (C) ระบุให้จำกัดการผลิต ส่งออก นำเข้า จำหน่าย ค้าขาย ใช้ และครอบครองเพื่อวัตถุประสงค์ทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์เท่านั้น ประกอบกับบทบัญญัติที่ให้มีการกำหนดมาตรการพิเศษในการควบคุมยาเสพติดผลิต ส่งออก นำเข้า จำหน่าย ค้าขาย ใช้ และครอบครองเพื่อวัตถุประสงค์ทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์ ตามข้อ ๔ ข้อ ๕ ข้อ ๑๓ และข้อ ๒๐ แห่งอนุสัญญาว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. ๑๙๖๑ และภายใต้บทบัญญัติตามข้อ ๓ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. ๑๙๘๘ ให้ภาคีต้องกำหนดเป็นฐานความผิดทางอาญา ดังต่อไปนี้

๑) การผลิต แปรรูป สกัด ปอง เสนอให้ เสนอขาย จำหน่าย ขาย ส่งมอบไม่ว่าในเงื่อนไขใด เป็นนายหน้าจัดส่ง นำผ่านแทน นำเข้า และส่งออกยาเสพติดให้โทษที่ขัดต่ออนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๖๑ แก้ไขโดยพิธีสาร ค.ศ. ๑๙๗๒

๒) การปลูกพืชกัญชาเพื่อผลิตยาเสพติดให้โทษที่ขัดต่ออนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๖๑ แก้ไขโดยพิธีสาร ค.ศ. ๑๙๗๒

๓) การครอบครองยาเสพติดให้โทษเพื่อวัตถุประสงค์ตาม ข้อ ๑)

๔) การผลิต ขนส่ง และจำหน่ายอุปกรณ์และวัสดุสำหรับเพาะปลูก ผสมิต และผลิตยาเสพติด

ให้โทษโดยกฎหมาย

๕) การจัดหรือสนับสนุนการดำเนินการตาม ข้อ ๑) - ๔)

“ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายความว่า เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวซื้อหรือกระทำไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้น จะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่นหรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม

บทนิยามคำว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด” คือ (ก) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด (ข) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้เงินหรือทรัพย์สินตาม (ก) ซื้อหรือกระทำไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง (ค) ไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินตาม (ก) หรือ (ข) นั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่นหรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม โดยทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดนี้จะถูกดำเนินการภายใต้การตรวจสอบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายนี้

“ผลิต” หมายความว่า เพาะ ปลูก ทำ ผสม ปูรง แปรสภาพ เปลี่ยนรูป และสังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์

บทนิยามคำว่า “ผลิต” คือ เพาะ ปลูก ทำ ผสม ปูรง แปรสภาพ เปลี่ยนรูป และสังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ โดยในแต่ละลักษณะนี้มีความหมายตามพจนานุกรมไทยคืออธิบายไว้*

* **ข้อสังเกต** ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เกี่ยวกับคำว่า “ผลิต” ที่ตามกฎหมายเดิมเน้น หมายความว่ารวมถึงการแปรรูปหรือรวมบรรจุด้วยและถูกตัดออกไปเนื่องจากความผิดฐานผลิตมีอัตราโทษสูงไม่ได้สัดส่วนของการกระทำในลักษณะแปรรูปหรือรวมบรรจุ แต่ในชั้นการพิจารณาฎีกาฎหมาย ได้พิจารณาเกี่ยวกับการแปรรูปหรือรวมบรรจุยาเสพติดเพื่อใช้ทางการแพทย์ ซึ่งจะมีการควบคุมคุณภาพของยาเสพติดดังกล่าว จึงให้ไปกำหนดในหลักเกณฑ์การขออนุญาต โดยกำหนดให้การแปรรูปหรือรวมบรรจุยาเสพติด คือขออนุญาตผลิตด้วย

เหตุผลที่มีการกำหนดให้การแปรรูปหรือรวมบรรจุ เป็นการ “ผลิต” นั้น สืบเนื่องจากหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการควบคุมการใช้ประโยชน์ยาเสพติด ประสงค์ให้การนำยาเสพติด (ยาที่ใช้ประโยชน์ทางการแพทย์) มาทำการบรรจุในภาชนะบรรจุใหม่ จะต้องมีการควบคุมคุณภาพเพื่อเป็นการแปรรูปหรือรวมบรรจุยาที่ใช้ในทางการแพทย์ดังกล่าวมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และปลอดภัยต่อผู้รับยา ตัวอย่างเช่น กรณีที่มีการนำวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๔ ที่ใช้ทางการแพทย์จากต่างประเทศ มาแปรรูปใส่ขวดภายในประเทศ ซึ่งการกำหนดบทนิยามตามกฎหมายเดิมจะต้องขออนุญาตผลิตจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา แต่การบังคับใช้กฎหมายในเรื่องดังกล่าวส่งผลไปถึงการแปรรูปหรือรวมบรรจุยาเสพติดจึงเป็นการใช้ในทางที่ผิดด้วย เช่น การแบ่งแพคเกจแพคเกจ (ยาบ้า) โสหลอดกาแฟหลอดละ ๑๐ เม็ด อันเป็นการกระทำเพื่อความสะดวกในการจำหน่าย ซึ่งที่ผ่านมาศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่า กรณีดังกล่าวเป็นความผิดฐานผลิตโดยการแปรรูปหรือรวมบรรจุด้วย ซึ่งอัตราโทษกรณีผลิตโดยการแปรรูปหรือรวมบรรจุจะมีอัตราที่สูงกว่าการครอบครองโดยทั่วไป ดังนั้น ในชั้นการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จึงได้มีการปรับปรุงบทนิยามดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อให้ศาลสามารถใช้อำนาจในการกำหนดบทโทษได้ตรงกับพฤติการณ์และความร้ายแรงในการกระทำความผิดได้ดียิ่งขึ้น

“นำเข้า” หมายความว่า นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร

บทนิยามคำว่า “นำเข้า” คือ (ก) การนำ หรือ (ข) เข้ามาในราชอาณาจักรไทย โดยลักษณะการ “นำ” หรือการ “ส่ง” นั้นมีความหมายตามที่พจนานุกรมไทยได้อธิบายไว้ ซึ่งความผิดฐานนำเข้านี้มักเกี่ยวพันกับการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร

“ส่งออก” หมายความว่า นำหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร

บทนิยามคำว่า “ส่งออก” คือ (ก) การนำ หรือ (ข) ออกนอกราชอาณาจักรไทย โดยลักษณะการ “นำ” หรือการ “ส่ง” นั้นมีความหมายตามที่พจนานุกรมไทยได้อธิบายไว้ ซึ่งความผิดฐานส่งออกมักเกี่ยวพันกับการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร

“จำหน่าย” หมายความว่า ขาย แลกเปลี่ยน จำย แลก หรือให้โดยมีสิ่งตอบแทน หรือผลประโยชน์อย่างอื่น และให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่าย

บทนิยามคำว่า “จำหน่าย” คือ (ก) ขาย แลกเปลี่ยน จำย แลก (ข) ให้โดยมีสิ่งตอบแทน หรือผลประโยชน์อย่างอื่น (ค) การมีไว้เพื่อจำหน่าย ซึ่งตาม (ก) และ (ข) อาศัยเจตนาธรรมดา ส่วน (ค) ต้องอาศัยเจตนาพิเศษ

“นำผ่าน” หมายความว่า นำหรือส่งผ่านราชอาณาจักร แต่ไม่รวมถึงการนำหรือส่งยาเสพติดผ่านราชอาณาจักร โดยมีได้มีการขนถ่ายออกจากอากาศยานที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะระหว่างประเทศ

บทนิยามคำว่า “นำผ่าน” คือ (ก) นำ หรือ (ข) ยาเสพติด (ค) ผ่านราชอาณาจักรไทย โดยลักษณะการ “นำ” หรือการ “ส่ง” นั้นมีความหมายตามที่พจนานุกรมไทยได้อธิบายไว้ ซึ่งการนำผ่านนี้ต้องมีได้มีการขนถ่ายออกจากอากาศยานที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะระหว่างประเทศ

“เสพ” หมายความว่า การรับยาเสพติดเข้าสู่ร่างกายโดยรู้ว่าเป็นยาเสพติดไม่ว่าด้วยวิธีใด

บทนิยามคำว่า “เสพ” คือ (ก) การรับ (ข) ยาเสพติด (ค) เข้าสู่ร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีใด (ง) โดยรู้ว่าเป็นยาเสพติด การรับยาเสพติดเข้าสู่ร่างกายอาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การรับประทาน การดม การสูบ การฉีด หรือวิธีการอื่น ทั้งนี้ ผู้เสพจะต้องรู้ถึงสิ่งที่ตนนำเข้าสู่ร่างกายนั้นเป็นยาเสพติด หากไม่รู้จะไม่เป็นการเสพ เช่น นายคำแอบนำวัตถุออกฤทธิ์ในเครื่องดื่มของนางสาวแดง เพื่อประสงค์ให้นางสาวแดงสับสนและกระทำความผิดต่อทรัพย์ การที่นางสาวแดงรับวัตถุออกฤทธิ์เข้าสู่ร่างกายจากการรับประทานเครื่องดื่มดังกล่าว นางสาวแดงไม่รู้ถึงสิ่งที่ตนรับประทาน คือ ยาเสพติด ในทางกฎหมายนางสาวแดงจึงไม่ได้เสพยาเสพติด

“คณะกรรมการ ป.ป.ส.” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

บทนิยามคำว่า “คณะกรรมการ ป.ป.ส.” คือ คำย่อของ “คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด” และถือเป็นคำเรียกเฉพาะที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดกำหนดขึ้นเพื่อความกระชับในการกล่าวหรืออ้างถึงในทางกฎหมาย

“สำนักงาน ป.ป.ส.” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

บทนิยามคำว่า “สำนักงาน ป.ป.ส.” คือ คำย่อของ “สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด” และถือเป็นคำเรียกเฉพาะที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดกำหนดขึ้นเพื่อความกระชับในการกล่าวหรืออ้างถึงในทางกฎหมาย สำนักงาน ป.ป.ส. เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๓ (๓๓) โดยมีภารกิจเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศ โดยการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพติด กำหนดและปรับยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ บริหารจัดการเกี่ยวกับ

การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างบูรณาการ กำกับ ติดตาม และ ประเมินผลการทำงานให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่กำหนด อำนวยความสะดวกให้มีการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด การตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติด เป็นหน่วยงานกลางในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ต่อต้านยาเสพติด การประสานความร่วมมือกับต่างประเทศ การพัฒนาบุคลากร ข้อมูล วิชาการ เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งและสนับสนุนชุมชน องค์การภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๔

“เลขาธิการ ป.ป.ช.” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด บทนิยามคำว่า “เลขาธิการ ป.ป.ช.” คือ คำย่อของ “เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด” และถือเป็นคำเรียกเฉพาะที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดกำหนดขึ้นเพื่อความกระชับในการกล่าวหรืออ้างถึงในทางกฎหมาย

“สำนักงาน อย.” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา บทนิยามคำว่า “สำนักงาน อย.” คือ คำย่อของ “สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา” และถือเป็นคำเรียกเฉพาะที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดกำหนดขึ้นเพื่อความกระชับในการกล่าวหรืออ้างถึงในทางกฎหมาย สำนักงาน อย. เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๕๓ (๓๑) โดยมีภารกิจเกี่ยวกับการปกป้องและคุ้มครองสุขภาพของประชาชนจากการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยผลิตภัณฑ์สุขภาพเหล่านั้นต้องมีคุณภาพและปลอดภัย ส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการบริโภคที่ถูกต้องด้วยข้อมูลทางวิชาการที่มีหลักฐานเชื่อถือได้และมีความเหมาะสม เพื่อให้ประชาชนได้บริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ปลอดภัยและสมประโยชน์ และมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๓

“เลขาธิการ อย.” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา บทนิยามคำว่า “เลขาธิการ อย.” คือ คำย่อของ “เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา” และถือเป็นคำเรียกเฉพาะที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดกำหนดขึ้นเพื่อความกระชับในการกล่าวหรืออ้างถึงในทางกฎหมาย

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด บทนิยามคำว่า “กองทุน” คือ คำย่อของ “กองทุนป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด” และถือเป็นคำเรียกเฉพาะที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดกำหนดขึ้นเพื่อความกระชับในการกล่าวหรืออ้างถึงในทางกฎหมาย กองทุนนี้ได้รับโอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หน้าที่ หนี้ ภาระผูกพัน ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้าง เงินงบประมาณ และรายได้ของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ที่มีอยู่ในวันก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดใช้บังคับ ทั้งนี้ตามมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔

“เจ้าพนักงาน ป.ป.ช.” หมายความว่า ผู้ซึ่งเลขาธิการ ป.ป.ช. แต่งตั้งโดยได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือจากคณะกรรมการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย เพื่อปฏิบัติกิจการตามประมวลกฎหมายนี้

บทนิยามคำว่า “เจ้าพนักงาน ป.ป.ช.” คือ คำย่อที่เป็นคำเรียกเฉพาะสำหรับผู้ซึ่งเลขาธิการ ป.ป.ช. แต่งตั้งโดยได้รับอนุมัติ จากคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือจากคณะกรรมการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.

มอบหมาย เพื่อปฏิบัติการ ตามประมวลกฎหมายยาเสพติดนี้ เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เป็นผู้มีหน้าที่และอำนาจ เพื่อปฏิบัติการและบังคับใช้กฎหมายตามกฏประมวลกฎหมายยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขแต่งตั้ง เพื่อปฏิบัติการเกี่ยวกับการควบคุมยาเสพติดตามกฎหมายนี้

บทนิยามคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” คือ คำเรียกเฉพาะสำหรับผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติการเกี่ยวกับการควบคุมยาเสพติดตามกฎหมายนี้

**การวินิจฉัยและวางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการและการประสานงาน
ของคณะกรรมการ.ป.ป.ส.**

มาตรา ๒

"มาตรา ๒ ในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบาย และแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด หรือเป็นไปตาม หน้าที่และอำนาจของ คณะกรรมการต่าง ๆ และของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ของรัฐที่มีอำนาจเกี่ยวกับ ยาเสพติด ให้คณะกรรมการ.ป.ป.ส. เป็นผู้วินิจฉัยและวางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการและการประสานงาน

ให้สำนักงาน ป.ป.ส. ดำเนินการเผยแพร่คำวินิจฉัยและระเบียบปฏิบัติ ที่คณะกรรมการ.ป.ป.ส. กำหนดตามวรรคหนึ่งให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดหน้าที่และบทบาทของคณะกรรมการ.ป.ป.ส. และสำนักงาน.ป.ป.ส. กล่าวคือ

๑) กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบาย และแผน ระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ของ (ก) คณะกรรมการต่าง ๆ และ (ข) ของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจเกี่ยวกับยาเสพติด

๒) กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติการให้เป็นไปตามหน้าที่และอำนาจของ (ก) คณะกรรมการต่าง ๆ และ (ข) ของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจเกี่ยวกับยาเสพติด

สำนักงาน.ป.ป.ส. ก็ต้องเสนอให้คณะกรรมการ.ป.ป.ส. เป็นผู้วินิจฉัยและวางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการและการประสานงาน โดยสำนักงาน.ป.ป.ส. มีหน้าที่ดำเนินการเผยแพร่คำวินิจฉัยและระเบียบปฏิบัติ ที่คณะกรรมการ.ป.ป.ส. กำหนดในกรณีดังกล่าวให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบด้วย

นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

มาตรา ๓

“มาตรา ๓ เพื่อให้การป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นไปอย่างมีเอกภาพ ความต่อเนื่อง กระบวนการในการดำเนินการอย่างเป็นระบบและประสิทธิภาพอันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่เศรษฐกิจ สังคม ความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงของรัฐ ให้คณะรัฐมนตรีจัดทำนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ป.ป.ส.

นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างน้อยต้องมีในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) เป้าหมายและยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน รวมถึงการกำหนดและการบริหารจัดการด้านงบประมาณในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการกำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจน

(๒) มาตรการในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียน สถานศึกษา ครอบครัว และชุมชน ตลอดจนการปราบปรามและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพ การจัดหาทุน และการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนและผู้ประกอบการธุรกิจเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว และการกำหนดมาตรการส่งเสริมแก่ผู้ประกอบการธุรกิจในการรับผู้ผ่านการบำบัดรักษาเข้าทำงาน

(๓) การประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อให้เกิดการบูรณาการในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด รวมทั้งการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดให้สามารถดำรงชีวิตในสังคม การประกอบอาชีพ การศึกษาและการสงเคราะห์อื่น ๆ

(๔) ยุทธศาสตร์และแนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ หรือองค์การระหว่างประเทศ เพื่อปราบปรามการลักลอบผลิตและค้ายาเสพติด รวมทั้งประสานงานการข่าวเพื่อสกัดกั้นและปราบปรามจับกุมขบวนการและเครือข่ายการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ

(๕) การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัย และพัฒนาตัววิชาการเกี่ยวกับยาเสพติด มาตรการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด และส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนและเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา

(๖) การติดตามและประเมินผลการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

เมื่อมีการประกาศใช้นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดแล้ว หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของตนให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติดังกล่าว

นโยบายและแผนระดับชาติตามวรรคหนึ่ง เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้มีผลใช้บังคับ

ให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. ดำเนินการทบทวนนโยบายและแผนระดับชาติทุกห้าปี ในกรณีที่มีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันหรือความจำเป็นอื่นเกี่ยวกับการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ให้ดำเนินการปรับปรุงและแก้ไขนโยบายและแผนระดับชาติดังกล่าวและเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบและประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้มีนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยมีสาระสำคัญ คือ

๑. ที่มาและวัตถุประสงค์

คณะรัฐมนตรีจัดให้มีนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดขึ้นตามข้อเสนอของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อให้การป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นไปอย่างมีเอกภาพ ความต่อเนื่อง กระบวนการในการดำเนินการอย่างเป็นระบบและประสิทธิภาพอันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่เศรษฐกิจ สังคม ความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงของรัฐ นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหายาเสพติดทั้งระบบ และให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหายาเสพติด การบริหารจัดการ การประสานการปฏิบัติ การจัดสรรทรัพยากร และการติดตามประเมินผลตามหน้าที่และอำนาจของตนต่อไป

๒. เรื่องสำคัญที่ต้องกำหนดไว้ในนโยบายและแผนระดับชาติ

นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างน้อยต้องมีใน ๖ เรื่อง ดังนี้

- ๑) เป้าหมายและยุทธศาสตร์ การจัดการด้านงบประมาณ และการกำหนดตัวชี้วัด
- ๒) มาตรการในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด
- ๓) การประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ
- ๔) ยุทธศาสตร์และแนวทางในการประสานความร่วมมือกับต่างประเทศ
- ๕) การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยและพัฒนาด้านวิชาการ ตลอดจนการสร้าง

การรับรู้ที่ถูกต้อง

- ๖) การติดตามและประเมินผล

๓. สภาพบังคับของนโยบายและแผนระดับชาติ

เมื่อมีการประกาศใช้นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดแล้ว หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของตนให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติดังกล่าว

๔. ระยะเวลาการทบทวนนโยบายแผนระดับชาติ

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องจัดให้มีการทบทวนนโยบายและแผนระดับชาติทุกห้าปี เพื่อให้มีนโยบายและแผนระดับชาติมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์และบริบทของสังคม

ทั้งนี้ ในกรณีที่มีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน หรือความจำเป็นอื่นเกี่ยวกับการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ก่อนครบกำหนดการทบทวนทุกห้าปีดังกล่าว ก็สามารถดำเนินการปรับปรุงและแก้ไขนโยบายและแผนระดับชาติได้ โดยให้ดำเนินการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบและประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อให้มีผลใช้บังคับต่อไป

๕. ขั้นตอนการจัดทำนโยบายและแผนระดับชาติ

ในการจัดทำนโยบายและแผนระดับชาติฯ มีบทบัญญัติในประมวลกฎหมายยาเสพติดที่จะต้องพิจารณาไปพร้อมควบคู่กัน คือ มาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๑๖ ซึ่งการจัดทำนโยบายและแผนระดับชาติ จะมีขั้นตอนการดำเนินการสรุปได้ ดังนี้

๓) สำนักงาน ป.ป.ส. ในฐานะหน่วยงานปฏิบัติของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำร่างนโยบายและแผนระดับชาติ เสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ส. (มาตรา ๑๖)

๔) คณะกรรมการ ป.ป.ส. พิจารณาให้ความเห็นชอบและเสนอนโยบายและแผนระดับชาติต่อคณะรัฐมนตรี (มาตรา ๕ (๑))

๕) คณะรัฐมนตรี พิจารณาให้ความเห็นชอบ

๖) สำนักงาน ป.ป.ส. จัดทำประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด เสนอนายกรัฐมนตรีลงนาม

๗) ส่งนโยบายและแผนระดับชาติไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้มีผลใช้บังคับต่อไป (มาตรา ๓)

คณะกรรมการ ป.ป.ส.

มาตรา ๔

“มาตรา ๔ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด” เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ป.ป.ส.” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมการแพทย์ อธิบดีกรมตุลาการ อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เลขาธิการ ออช. และ ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกินสามคน

ให้เลขาธิการ ป.ป.ส. เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. แต่งตั้งข้าราชการในสำนักงาน ป.ป.ส. จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ส. คณะกรรมการ ป.ป.ส. อาจมีมติให้เชิญรัฐมนตรีหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องที่จะพิจารณา หรือผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ให้เข้าร่วมประชุมเป็นครั้งคราวในฐานะกรรมการด้วยก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้ซึ่งได้รับเชิญและมาประชุมมีฐานะเป็นกรรมการตามวรรคหนึ่งสำหรับการประชุมครั้งที่ได้รับเชิญนั้น”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้มีคณะกรรมการ ป.ป.ส. ซึ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการเฉพาะครั้งคราว

คณะกรรมการ ป.ป.ส. มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ และมีหัวหน้าส่วนราชการระดับรัฐมนตรีและหัวหน้าหน่วยงานเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และผู้ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกินสามคน เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีเลขาธิการ ป.ป.ส. เป็นกรรมการและเลขานุการ พร้อมทั้งกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. แต่งตั้งข้าราชการในสำนักงาน ป.ป.ส. จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

นอกจากนี้ ยังได้กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. อาจมีมติให้เชิญรัฐมนตรีหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องที่จะพิจารณา หรือผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ให้เข้าร่วมประชุมเป็นครั้งคราว ในฐานะกรรมการด้วยก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้ซึ่งได้รับเชิญและมาประชุมมีฐานะเป็นกรรมการสำหรับการประชุมครั้งที่ได้รับเชิญนั้นด้วย

ในวาระแรกของการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาเสพติด ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่ง มีเลขาธิการ ป.ป.ส. เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการที่ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่งตั้งกลาวัปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการ ป.ป.ส. ไปพลางก่อน จนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามประมวลกฎหมายอาญาเสพติด ซึ่งต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่ประมวลกฎหมายอาญาเสพติดมีผลใช้บังคับ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕

หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ส.

มาตรา ๕

"มาตรา ๕ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๓ รวมทั้งดำเนินการตามนโยบายและแผนระดับชาติดังกล่าว แล้วรายงานผลการดำเนินการให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(๒) ติดตาม ดูแล ประสาน สนับสนุน และเร่งรัดการดำเนินการของคณะกรรมการที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อให้มีการดำเนินการสอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

(๓) ให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการควบคุมยาเสพติด คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน และคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

(๔) ให้ความเห็นชอบต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขในการระบุชื่อยาเสพติดให้โทษรายาเสพติดให้โทษชนิดอยู่ในประเภทใดและการเพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงชื่อหรือประเภทยาเสพติดให้โทษดังกล่าวตามมาตรา ๒๙ วรรคสอง

(๕) กำหนดเขตพื้นที่เพื่อทดลองเพาะปลูก ผลิตและทดสอบ หรือเสพหรือครอบครองยาเสพติดตามมาตรา ๕๕

(๖) กำหนดมาตรการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการและกำหนดให้สถานที่ซึ่งใช้ในการประกอบธุรกิจใด ๆ เป็นสถานประกอบการที่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการดังกล่าวตามมาตรา ๕๖

(๗) วางระเบียบเกี่ยวกับการบริหารและการดำเนินการของกองทุนป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดตามมาตรา ๘๗

(๘) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการหรืองานแผนงาน หรือโครงการของหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจในการปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายนี้ รวมทั้งการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

(๙) ควบคุม เร่งรัด และประสานงานในการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจในการสืบสวน สอบสวน ปราบปราม และการบังคับโทษตามประมวลกฎหมายนี้

(๑๐) กำหนดสถานะของพื้นที่หรือกลุ่มพื้นที่ในแต่ละปี หรือพื้นที่ที่มีความจำเป็นเร่งด่วน และกำหนดผู้รับผิดชอบในพื้นที่ดังกล่าวเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พร้อมกับกำหนดให้มีกลไกโครงสร้าง และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมกับสถานการณ์ของปัญหาและให้หน่วยงานของรัฐให้การสนับสนุนตามที่ร้องขอ

(๑๑) กำกับและติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

(๑๒) วางโครงการและดำเนินการ ตลอดจนสั่งให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด

(๑๓) สนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

(๑๔) ประสานงานและกำกับเกี่ยวกับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(๑๕) พิจารณาอนุมัติหรือมอบหมายให้คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติการแต่งตั้งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เพื่อปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายนี้”

(๑๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ส.

ให้คณะรัฐมนตรีเสนอรายงานผลการดำเนินการตาม (๑) พร้อมด้วยข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ทั้งนี้ รายงานผลการดำเนินการอย่างน้อยให้มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด การตรวจสอบทรัพย์สิน การบำบัดรักษา และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด และการดำเนินการอื่นตามประมวลกฎหมายนี้”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดเรื่องหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ในการทำหน้าที่ในการจัดทำและขับเคลื่อนนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งจะเป็นการขับเคลื่อนกลไกการแก้ไขปัญหายาเสพติดทั้งในระดับยุทธศาสตร์ (Agenda) ระดับมาตรการ (Function) และระดับพื้นที่ (Area) ซึ่งจะส่งผลให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดมีความเป็นเอกภาพ เกิดการบูรณาการนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการและงบประมาณ อันจะทำให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นไปอย่างยั่งยืน โดยแบ่งออกเป็น ๑๖ เรื่องสำคัญ ดังนี้

๑) เสนอนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดต่อคณะรัฐมนตรี รวมทั้งดำเนินการตามนโยบายและแผนระดับชาติดังกล่าว แล้วรายงานผลการดำเนินการให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง โดยคณะรัฐมนตรีต้องนำเสนอรายงานผลนี้พร้อมข้อสังเกตต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

๒) ติดตาม ดูแล ประสาน สนับสนุน และเร่งรัดการดำเนินการของคณะกรรมการที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อให้มีการดำเนินการสอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

๓) ให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการควบคุมยาเสพติด คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน และคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

๔) ให้ความเห็นชอบต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขในการระบุชื่อยาเสพติดให้โทษรายาเสพติดให้โทษชื่อใดอยู่ในประเภทใดและการเพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงชื่อหรือประเภทยาเสพติดให้โทษดังกล่าว

๕) กำหนดเขตพื้นที่เพื่อทดลองเพาะปลูก ผลิตและทดสอบ หรือสหหรือครอบครองยาเสพติด

๖) กำหนดมาตรการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการและกำหนดให้สถานที่ซึ่งใช้ในการประกอบธุรกิจใด ๆ เป็นสถานประกอบการที่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการดังกล่าว

๗) วางระเบียบเกี่ยวกับการบริหารและการดำเนินการของกองทุนป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

(๘) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการหรืองาน แผนงาน หรือโครงการของหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจในการปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายนี้ รวมทั้งการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

๒) ควบคุม แรงจูงใจ และประสานงานในการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ และอำนาจในการสืบสวน สอบสวน ปรามปราม และกระชับโทษตามประมวลกฎหมายนี้

๓) กำหนดสถานะของพื้นที่หรือกลุ่มพื้นที่ในแต่ละปี หรือพื้นที่ที่มีความจำเป็นเร่งด่วน และกำหนดผู้รับผิดชอบในพื้นที่ดังกล่าวเพื่อป้องกันและปรามปรามยาเสพติด พร้อมกับกำหนดให้มีกลไก โครงสร้าง และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน รวมทั้งจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมกับสถานะของปัญหาและ ให้องค์กรของรัฐให้การสนับสนุนตามข้อร้องขอ

๔) กำกับและติดตามการใช้งบประมาณของหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ปรามปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

๕) วางโครงการและดำเนินการ ตลอดจนสั่งให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด

๖) สนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการ ป้องกัน ปรามปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

๗) ประสานงานและกำกับเกี่ยวกับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

๘) พิจารณาอนุมัติหรือขอหมายให้คณะอนุกรรมการพิจารณาอนุมัติการแต่งตั้ง เจ้าหน้าที่งาน ๒๒๖ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด

๙) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นหน้าที่และ อำนาจของคณะกรรมการ ๒๒๖

ผลผูกพันของมติคณะกรรมการ ป.ป.ส.

มาตรา ๖

“มาตรา ๖ ในการพิจารณาเรื่องใด ๆ โดยคณะกรรมการ ป.ป.ส. เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ส. มีมติเป็นประการใดแล้ว ให้มติของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ผูกพันหน่วยงานซึ่งมีผู้แทนร่วมเป็นกรรมการ โดยตำแหน่งอยู่ด้วย แม้ว่าในการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนั้นผู้แทนของหน่วยงานที่เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง จะมีได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัยก็ตาม ถ้ามีความเห็นแตกต่างกันให้บันทึกความเห็นของกรรมการทุกฝ่ายไว้ให้ปรากฏในเรื่องนั้นด้วย

ให้นำความในวรรคหนึ่งไปใช้บังคับแก่คณะกรรมการควบคุมยาเสพติด คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน และคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดด้วยโดยอนุโลม”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดเรื่องผลของมติการประชุมพิจารณา กล่าวคือ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ส. มีมติเป็นประการใด เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามมติที่คณะกรรมการ ป.ป.ส. ให้ความเห็นชอบ ให้ถือว่าผูกพันหน่วยงานซึ่งมีผู้แทนเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง เนื่องด้วยการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการ ได้กำหนดตำแหน่งของกรรมการในหลายหน่วยงาน การที่กรรมการโดยตำแหน่งไม่สามารถเข้าร่วมประชุม หรือไม่ส่งผู้เข้าร่วมประชุมที่มีอำนาจตัดสินใจเข้าร่วมการประชุมแทน อาจทำให้วัตถุประสงค์ของการแต่งตั้งกรรมการโดยตำแหน่งไม่บรรลุผล และแม้กรรมการโดยตำแหน่งจะสามารถมอบหมายผู้ได้บังคับบัญชาไปร่วมประชุมแทนตน ซึ่งอาจแก้ปัญหาในเรื่ององค์ประชุมของคณะกรรมการได้ แต่อาจก่อให้เกิดปัญหาในด้านความต่อเนื่องของการประชุม หากเป็นกรณีที่มีผู้แทนกรรมการโดยตำแหน่งเข้าร่วมประชุมเป็นปริมาณมากและบ่อยครั้ง ผู้แทนที่ได้รับมอบหมายเข้าร่วมการประชุมย่อมไม่กล้าแสดงความคิดเห็นที่มีผลผูกพันหน่วยงาน

ในการนี้ เพื่อให้การพิจารณาของมติของคณะกรรมการ ป.ป.ส. เป็นไปโดยชอบและมีผลทางกฎหมาย จึงกำหนดให้มติของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ต้องผูกพันหน่วยงานซึ่งมีผู้แทนร่วมเป็นกรรมการโดยตำแหน่งอยู่ด้วย แม้ว่าผู้แทนร่วมเป็นกรรมการโดยตำแหน่งจะมีได้เข้าร่วมประชุมหรือพิจารณาก็ตาม เพื่อให้กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนโดยตำแหน่งให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่กรรมการในคณะกรรมการ ป.ป.ส. โดยการตัดสินใจ การลงมติ และการให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบในเรื่องใด ย่อมผูกพันทั้งองค์กรและคณะกรรมการ ซึ่งกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายยาเสพติด อย่างไรก็ตาม หากมีความเห็นต่าง กฎหมายยังคงกำหนดให้สามารถบันทึกความเห็นของกรรมการทุกฝ่ายไว้ให้ปรากฏในการพิจารณาในเรื่องนั้นด้วย

วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการ ป.ป.ส.

มาตรา ๗

"มาตรา ๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังมิได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรีปฏิบัติหน้าที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ โดยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเป็นองค์ประกอบที่มีหน้าที่อันเกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะหรือความเห็นใด ๆ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ส. ผู้มีอำนาจตัดสินใจ ซึ่งคณะรัฐมนตรีพิจารณาคัดเลือกจากผู้มีคุณสมบัติที่สำคัญ คือ เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์สูง มีแนวคิดและทฤษฎี รวมถึงความสามารถในเรื่องใด ๆ เป็นการเฉพาะ เพื่อให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ หรือความเห็นประกอบการใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการ ป.ป.ส.

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิครบกำหนดวาระการดำรงตำแหน่ง หากยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ กฎหมายกำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นยังคงให้อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ซึ่งเป็นการปิดช่องว่างของกฎหมายที่องค์ประกอบของคณะกรรมการ ป.ป.ส. จะต้องประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่งและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งจะสามารถจัดประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ส. ได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อครบวาระการดำรงตำแหน่งแล้วหน่วยงานจะต้องดำเนินการคัดเลือกและเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการ ป.ป.ส. ให้ครบองค์ประกอบโดยเร็ว เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ การกำหนดวาระของผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งกำหนดให้ดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้ เพื่อช่วยเจตนารมณ์ของการกำหนดเป็นไปเพื่อให้มีผู้หนึ่งผู้ใดดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการ ป.ป.ส. นานจนเกินไป และเพื่อมิให้เป็นการตัดโอกาสบุคคลซึ่งมีความรู้ ความสามารถที่จะมาเปลี่ยนแปลงเข้ามาเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการ ป.ป.ส.
มาตรา ๘ "มาตรา ๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ (๑) ตาย (๒) ลาออก (๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะเหตุบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ หรือความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ (๔) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต (๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ (๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ (๗) ถูกสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบโรคศิลปะ ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเวชกรรม หรือใบอนุญาตประกอบวิชาชีพอื่น"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดการพ้นตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในกรณี นอกจากครบกำหนดวาระตามมาตรา ๗ ซึ่งการกำหนดการพ้นตำแหน่งมีลักษณะแตกต่างไปจากกรรมการ โดยตำแหน่งในคณะกรรมการ ป.ป.ส. เนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิเป็นการแต่งตั้งบุคคล ซึ่งมีคุณสมบัติและ ลักษณะเฉพาะ จึงต้องกำหนดกรณีของการพ้นตำแหน่งตามกฎหมาย ซึ่งประกอบด้วย ๗ กรณีสำคัญ คือ

(ก) ตาย

(ข) ลาออก

(ค) คณะรัฐมนตรีให้ออกเพราะเหตุบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ ความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

(ง) เป็นบุคคลล้มละลาย หรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต ซึ่งหมายความว่าบุคคล ซึ่งถูกศาลพิพากษาว่ามีความผิดบางประการ ตามความผิดมาตรา ๓๖๓ - ๓๖๖ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๔๓ หรือเป็นบุคคลล้มละลายอื่นเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานลักขโมยหรือฉ้อโกงตามประมวล กฎหมายอาญา หรือการกระทำความผิดอันมีลักษณะการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน รวมถึงการ ไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามกฎหมายล้มละลายกำหนด ไม่สุจริตเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือหนี้สินตามที่กำหนดไว้ใน กฎหมายล้มละลาย อันเป็นคุณสมบัติที่สำคัญอันเป็นการป้องกันเจ้าหน้าที่รัฐไปเกี่ยวข้องกับการทุจริตและ ประพฤติมิชอบ

(ฉ) เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(ช) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(จ) ถูกสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบโรคศิลปะ ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเวชกรรม หรือใบอนุญาตประกอบวิชาชีพอื่น ซึ่งส่วนใหญ่มีสาเหตุจากการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง การทำผิด จรรยาบรรณต่อวิชาชีพหรือต่อสังคม รวมถึงการได้รับโทษตามคำพิพากษาอันเนื่องมาจากการใช้ใบอนุญาต ประกอบวิชาชีพไปในทางทุจริตหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย

การดำเนินการในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการ ป.ป.ส. พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ

มาตรา ๙

“มาตรา ๙ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้แต่งตั้งผู้อื่นดำรงตำแหน่งแทน เว้นแต่ วาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะเหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้ และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

ในระหว่างที่ยังไม่ได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดรองรับการดำเนินการ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบกำหนดวาระไม่ว่าจะเป็นตัวอรรถการใดก็ตามมาตรา ๙ กฎหมายกำหนดให้แต่งตั้งผู้อื่นดำรงตำแหน่งแทน โดยหน่วยงานผู้รับผิดชอบดำเนินการเสนอรายชื่อบุคคลตามกระบวนการเพื่อให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิทดแทนผู้ที่พ้นจากตำแหน่ง อย่างไรก็ตาม หากเป็นกรณีที่วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเหลือระยะเวลาไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทดแทนก็ได้

สำหรับกรณีที่ได้มีการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิแทนผู้ที่พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระแล้ว ให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างดังกล่าว มีวาระเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว ตามที่คณะรัฐมนตรีได้ออกคำสั่งแต่งตั้ง กล่าวคือ นับระยะเวลาการดำรงตำแหน่งที่เหลือจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่พ้นจากตำแหน่ง

ทั้งนี้ ในกรณีที่ระหว่างที่ยังไม่ได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่ และมีองค์ประกอบในการประชุมตามที่กรรมการโดยตำแหน่งและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิยังคงดำรงตำแหน่ง

การประชุมของคณะกรรมการ ป.ป.ส.
มาตรา ๓๐ “มาตรา ๓๐ การประชุมของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม ในการประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ส. ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด คณะกรรมการ ป.ป.ส. ต้องมีการประชุมอย่างน้อยปีละครั้ง”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดองค์ประชุมของคณะกรรมการ ป.ป.ส. โดยให้ความสำคัญขององค์ประชุมที่ต้องมีไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุมที่มีหน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดในมาตรา ๕ สำหรับในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ กฎหมายกำหนดแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้สามารถประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ส. ต่อไปได้ โดยให้ที่ประชุมเลือกกรรมการในคณะกรรมการที่เข้าร่วมการประชุมคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม โดยถือมติเสียงข้างมากในการพิจารณาเลือกกรรมการให้เป็นประธานในที่ประชุม

นอกจากนี้ ยังได้กำหนดให้ในการวินิจฉัยเรื่องใด ๆ ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ให้ถือเสียงข้างมากขององค์ประชุม ซึ่งองค์ประชุมในการประชุมแต่ละครั้งต้องมีเกินกึ่งหนึ่งที่กฎหมายกำหนดในวรรคหนึ่ง โดยกรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน หากคะแนนเสียงเท่ากันในการลงมติ ให้ประธานในที่ประชุมมีอำนาจในการออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่ง เพื่อเป็นเสียงชี้ขาด

ในการประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ส. กำหนดให้ต้องมีการประชุมอย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. รับทราบความคืบหน้าการมอบหมายการดำเนินการด้านนโยบายและการปฏิบัติ รวมถึงรับทราบอุปสรรค ปัญหา และผลการปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายเบื้องต้น ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

การแต่งตั้งคณะกรรมการของคณะกรรมการ ป.ป.ส.

มาตรา ๓๑

“มาตรา ๓๑ คณะกรรมการ ป.ป.ส. มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ส. มอบหมายก็ได้

การประชุมของคณะกรรมการให้นำความในมาตรา ๓๖ บรรคหนึ่ง บรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดเพื่อให้อำนาจแก่คณะกรรมการ ป.ป.ส. ในการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการในเรื่องใด หรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด โดยประธานกรรมการเป็นผู้ลงนามในคำสั่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการ และมอบหมายหน้าที่และอำนาจในการปฏิบัติเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเป็นการเฉพาะ รวมถึงอาจกำหนดให้รายงานผลการดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายต่อคณะกรรมการ ป.ป.ส. ด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ในการประชุมของคณะกรรมการในเรื่ององค์ประชุม การเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม และการวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุม ให้นำความในมาตรา ๓๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หน้าที่และอำนาจของสำนักงาน ป.ป.ส.

มาตรา ๑๒

“มาตรา ๑๒ ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน ป.ป.ส.” มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๓) ดำเนินงานในฐานะหน่วยงานปฏิบัติของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ตามหน้าที่และอำนาจที่กำหนด

(๔) พิจารณาให้คำแนะนำและประสานงานกับราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ เพื่อจัดทำแผนงานและโครงการด้านการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศ

(๕) ประสานนโยบาย แผน งบประมาณ และการปฏิบัติงานด้านการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งการรัฐและภาคเอกชน

(๖) ประสาน ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ส.

(๗) เป็นหน่วยงานกลางของประเทศในการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์สภาพปัญหาและมาตรการด้านการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด และสนับสนุนข้อมูลข่าวสารวิชาการ ตลอดจนพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้และความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับยาเสพติด

(๘) ประสานความร่วมมือกับคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการตามประมวลกฎหมายนี้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ส. และสำนักงาน ป.ป.ส.

(๙) ประสานความร่วมมือกับต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศในด้านการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

(๑๐) ออกระเบียบเพื่อให้มีการปฏิบัติตามประมวลกฎหมายนี้

(๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของสำนักงาน ป.ป.ส. หรือตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ส. มอบหมาย”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดหน้าที่และอำนาจของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน ป.ป.ส.” โดยสำนักงาน ป.ป.ส. ดำเนินงานในฐานะหน่วยงานปฏิบัติของคณะกรรมการ ป.ป.ส. และองค์กรกลางในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด และพิจารณาให้คำแนะนำและประสานงานกับหน่วยงานราชการทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานของรัฐอื่นเพื่อจัดทำแผนงานและโครงการด้านการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

นอกจากนี้ ยังกำหนดหน้าที่และอำนาจในการประสานนโยบาย แสวง งบประมาณ และติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเป็นหน่วยงานกลางของประเทศในการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์สภาพปัญหาและมาตรการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนและเป็นข้อมูลทางวิชาการ ตลอดจนพัฒนา บุคลากรของหน่วยงานให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติงานได้ รวมถึงการประสานความร่วมมือ กับหน่วยงานระหว่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศด้านการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด และการจัดทำกฎหมายระดับอนุบัญญัติเพื่อการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด

หน้าที่และอำนาจของเลขาธิการ ป.ป.ส.

มาตรา ๑๓

“มาตรา ๑๓ ให้เลขาธิการ ป.ป.ส. มีหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งราชการของสำนักงาน ป.ป.ส. และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงาน ป.ป.ส. โดยมีรองเลขาธิการ ป.ป.ส. เป็นผู้ช่วยปฏิบัติราชการ”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดให้เลขาธิการ ป.ป.ส. เป็นหัวหน้าส่วนราชการของสำนักงาน ป.ป.ส. มีหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไปในการปฏิบัติหน้าที่ราชการของสำนักงาน ป.ป.ส. และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน ป.ป.ส. และกำหนดให้มีรองเลขาธิการ ป.ป.ส. เป็นผู้ช่วยในการปฏิบัติราชการ เพื่อให้การดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ส. ปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจเป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยวัตถุประสงค์ของบทบัญญัตินี้ เป็นการบัญญัติกฎหมายในลักษณะเกี่ยวกับกฎหมายอื่น ๆ เพื่อให้หัวหน้าส่วนราชการมีอำนาจและหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ

การพิจารณาเกี่ยวกับการให้ความคิดความชอบ หรือโยกย้าย หรือลงโทษทางวินัย

มาตรา ๓๔

“มาตรา ๓๔ เพื่อประโยชน์ในการประสานงานให้เกิดการบูรณาการการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด เลขาธิการ ป.ป.ส. โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ส. จะเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับการให้ความคิดความชอบ หรือโยกย้ายหรือลงโทษทางวินัยต่อข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือพนักงานของหน่วยงานของรัฐซึ่งได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด หรือซึ่งเข้าไปเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตลอดจนขอให้หน่วยงานของรัฐเจ้าสังกัดเร่งรัดการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้ความคุ้มครองแก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติงานด้านยาเสพติด

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้โยกย้าย ให้ความคิดความชอบ หรือลงโทษทางวินัย ให้แจ้งต้นสังกัดเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดขึ้นเพื่อให้การประสานงานและการบูรณาการในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เลขาธิการ ป.ป.ส. โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ส. จะดำเนินการเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ความคิดความชอบ โยกย้าย หรือลงโทษทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด หรือซึ่งเข้าไปเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีผลงานอันเป็นประจักษ์ หรือผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ และมีมาตรการที่ชัดเจนในการดำเนินการลงโทษและดำเนินคดีต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเข้าไปเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด รวมถึงในกรณีจำเป็นอาจกำหนดมาตรการพิเศษเพื่อให้มีมาตรการคุ้มครองแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติงานด้านยาเสพติดให้ได้รับความปลอดภัยอันเป็นผลมาจากการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบ ทั้งนี้ ต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะรัฐมนตรีดังกล่าว

โดยมาตรานี้ ได้บัญญัติขึ้นเนื่องจากภาระหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ตามที่ได้รับมอบหมายเป็นหน้าที่พิเศษอย่างหนึ่งในการปฏิบัติราชการ มีความเสี่ยงต่ออันตรายและเข้าไปเกี่ยวข้องับขบวนการค้ายาเสพติด ซึ่งอาจทำให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบต่อหน้าที่ราชการได้ โดยหลักการสำคัญคือกำหนดให้มีการส่งเสริมขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดซึ่งเป็นภารกิจอันสำคัญของประเทศ และในทางตรงกันข้ามหากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการค้ายาเสพติดหรือองค์การอาชญากรรม ให้มีบทลงโทษทางวินัยและการดำเนินคดีอย่างเด็ดขาด โดยต้องรับโทษสูงกว่าการกระทำความผิดของบุคคลทั่วไปที่ไม่ได้รับมอบหมายหรือภารกิจด้านการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

บทนิยาม
มาตรา ๑๔ “มาตรา ๑๕ ในลักษณะนี้ “ตำรับยาเสพติดให้โทษ” หมายความว่า สสูตรซึ่งระบุส่วนประกอบและปริมาณของสิ่งปรุงที่มียาเสพติดให้โทษรวมอยู่ด้วย “ตำรับวัตถุออกฤทธิ์” หมายความว่า สสูตรซึ่งระบุส่วนประกอบและปริมาณของสิ่งปรุงที่มีวัตถุออกฤทธิ์รวมอยู่ด้วย “วัตถุตำรับ” หมายความว่า สิ่งปรุงไม่ว่าจะมีรูปลักษณะใดที่มีวัตถุออกฤทธิ์รวมอยู่ด้วย ทั้งนี้ รวมทั้งวัตถุออกฤทธิ์ที่มีลักษณะเป็นวัตถุสำเร็จรูปทางเภสัชกรรมซึ่งพร้อมที่จะนำไปใช้แก่คนหรือสัตว์ได้ “วัตถุตำรับยกเว้น” หมายความว่า วัตถุตำรับที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดให้ได้รับการยกเว้นจากมาตรการควบคุมบางประการสำหรับวัตถุออกฤทธิ์ที่มีอยู่ในวัตถุตำรับนั้น “ฉลาก” หมายความว่า รูป รอยประทับอื่น เครื่องหมาย หรือข้อความใด ๆ ซึ่งแสดงไว้ที่ภาชนะหรือหีบห่อบรรจุยาเสพติด “ผู้รับอนุญาต” หมายความว่า ผู้ได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายบัญญัติในลักษณะนี้ “ผู้อนุญาต” หมายความว่า เลขาธิการ อย. หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเลขาธิการ อย. “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ”

คำอธิบาย

“ตำรับยาเสพติดให้โทษ” หมายความว่า สสูตรซึ่งระบุส่วนประกอบและปริมาณของสิ่งปรุงที่มียาเสพติดให้โทษรวมอยู่ด้วย

บทนิยามคำว่า ตำรับยาเสพติดให้โทษ คือ สสูตรซึ่งระบุส่วนประกอบและปริมาณของสิ่งปรุงที่มียาเสพติดให้โทษรวมอยู่ด้วย

“ตำรับวัตถุออกฤทธิ์” หมายความว่า สสูตรซึ่งระบุส่วนประกอบและปริมาณของสิ่งปรุงที่มีวัตถุออกฤทธิ์รวมอยู่ด้วย

บทนิยามคำว่า ตำรับวัตถุออกฤทธิ์ คือ สสูตรซึ่งระบุส่วนประกอบและปริมาณของสิ่งปรุงที่มีวัตถุออกฤทธิ์รวมอยู่ด้วย

“วัตถุตำรับ” หมายความว่า สิ่งปรุงไม่ว่าจะมีรูปลักษณะใดที่มีวัตถุออกฤทธิ์รวมอยู่ด้วย ทั้งนี้ รวมทั้งวัตถุออกฤทธิ์ที่มีลักษณะเป็นวัตถุสำเร็จรูปทางเภสัชกรรมซึ่งพร้อมที่จะนำไปใช้แก่คนหรือสัตว์ได้

บทนิยามคำว่า วัตถุตำรับ คือ สิ่งปรุงไม่ว่าจะมีรูปลักษณะใดที่มีวัตถุออกฤทธิ์รวมอยู่ด้วย ทั้งนี้ รวมทั้งวัตถุออกฤทธิ์ที่มีลักษณะเป็นวัตถุสำเร็จรูปทางเภสัชกรรมซึ่งพร้อมที่จะนำไปใช้แก่คนหรือสัตว์ได้

“วัดตุตดำรับยกเว้น” หมายความว่า วัดตุตดำรับที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด ให้ได้รับการยกเว้นจากมาตรการควบคุมบางประการสำหรับวัดออกฤทธิ์ที่มีอยู่ในวัดตุตดำรับนั้น

บทนิยามคำว่า วัดตุตดำรับยกเว้น คือ วัดตุตดำรับที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด ให้ได้รับการยกเว้นจากมาตรการควบคุมบางประการสำหรับวัดออกฤทธิ์ที่มีอยู่ในวัดตุตดำรับนั้น

“ฉลาก” หมายความว่า รูป รอยประดิษฐ์ เครื่องหมาย หรือข้อความใด ๆ ซึ่งแสดงไว้ที่ภาชนะหรือหีบห่อบรรจุยาเสพติด

บทนิยามคำว่า ฉลาก คือ รูป รอยประดิษฐ์ เครื่องหมาย หรือข้อความใด ๆ ซึ่งแสดงไว้ที่ภาชนะหรือหีบห่อบรรจุยาเสพติด

“ผู้รับอนุญาต” หมายความว่า ผู้ได้รับใบอนุญาตตามบทบัญญัติในลักษณะนี้

บทนิยามคำว่า ผู้รับอนุญาต คือ ผู้ได้รับใบอนุญาตตามบทบัญญัติในลักษณะนี้ ซึ่งหมายถึงผู้รับอนุญาตเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย นำผ่าน ครอบครอง ซึ่งยาเสพติดตามที่กำหนดไว้ในภาค ๑

“ผู้อนุญาต” หมายความว่า เลขาธิการ อัย หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเลขาธิการ อัย

บทนิยามคำว่า ผู้อนุญาต คือ เลขาธิการ อัย หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเลขาธิการ อัย ซึ่งจะทำหน้าที่ในการอนุญาตเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย นำผ่าน ครอบครอง ซึ่งยาเสพติดตามที่กำหนดไว้ในภาค ๑ ลักษณะ ๓ การควบคุมยาเสพติด (มาตรา ๑๕ - มาตรา ๒๒)

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ

บทนิยามคำว่า หน่วยงานของรัฐ คือ หน่วยงานของรัฐที่เป็นราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ

บทบัญญัติที่ไม่ใช้บังคับกับสำนักงาน ออ.

มาตรา ๓๖

“มาตรา ๓๖ บทบัญญัติในหมวด ๔ การอนุญาตเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ และวัตถุออกฤทธิ์
 ประเภท ๕ การขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ และการขึ้นทะเบียนตำรับวัตถุออกฤทธิ์
 ไม่ใช้บังคับแก่สำนักงาน ออ.”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้มีสาระสำคัญ คือ การกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
 (สำนักงาน ออ.) กระทรวงสาธารณสุข ได้รับยกเว้นไม่ต้องดำเนินการตามที่มีประมวลกฎหมายฉบับนี้
 โดยกำหนดไว้ ๒ กรณี ได้แก่

๓) การขออนุญาตเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ ตามที่กำหนดไว้ใน ภาค ๔
 ลักษณะ ๓ หมวด ๔ มาตรา ๓๖ - มาตรา ๔๖ เช่น กรณีที่สำนักงาน ออ. จะนำเข้ามอร์ฟีน (Morphine)
 ซึ่งเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท ๒ ก็ไม่ต้องขออนุญาตขอเลขานุการ ออ. ตามมาตรา ๓๕ (๓)

๒) การขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษประเภท ๓ และการขึ้นทะเบียนตำรับวัตถุออกฤทธิ์
 ตามที่กำหนดไว้ใน ภาค ๔ ลักษณะ ๓ หมวด ๕ มาตรา ๔๗ - มาตรา ๕๓

อย่างไรก็ดี สำนักงาน ออ. จะต้องดำเนินการจัดทำรายงาน การรับ การจ่าย และการเก็บ
 รักษาซึ่งยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ และดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมยาเสพติด
 ตามที่กำหนดในมาตรา ๓๖

บทบัญญัติที่ให้สำนักงาน อย. ปฏิบัติเป็นการเฉพาะ

มาตรา ๕๗

"มาตรา ๕๗ ในกรณีนี้ที่สำนักงาน อย. พลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์และได้รับยกเว้นตามมาตรา ๓๒ โดยไม่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามประมวลกฎหมายนี้ ให้สำนักงาน อย. รายงานการรับ การจ่าย และการเก็บรักษา ซึ่งยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ดังกล่าว และวิธีการปฏิบัติอย่างอื่นที่เกี่ยวกับการควบคุมยาเสพติด ให้คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดทางบกทุกภาคของปีปฏิทิน แล้วให้คณะกรรมการควบคุมยาเสพติด เสนอรายงานพร้อมทั้งให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเพื่อสั่งการต่อไป"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่ต่อเนื่องมาจากมาตรา ๓๒ ที่กำหนดให้สำนักงาน คณะกรรมการอาหารและยา (สำนักงาน อย.) ได้รับยกเว้นไม่ต้องดำเนินการตามที่ประมวลกฎหมายฉบับนี้กำหนด ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ (มาตรา ๓๒ - มาตรา ๔๖) และการขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษประเภท ๓ และการขึ้นทะเบียนตำรับวัตถุออกฤทธิ์ (มาตรา ๔๗ - มาตรา ๕๓) แต่สำนักงาน อย. จะต้องดำเนินการจัดทำรายงานการรับ, การจ่าย และการเก็บรักษาซึ่งยาเสพติด ให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ และดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมยาเสพติด เสนอให้คณะกรรมการควบคุม ยาเสพติดทางบกทุกภาคของปีปฏิทิน (มีตุลาคมและธันวาคม) และรายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวง สาธารณสุขเพื่อสั่งการต่อไป

อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขในการออกกฎกระทรวง
กำหนดค่าธรรมเนียม กำหนดอัตราค่าธรรมเนียม หรือยกเว้นค่าธรรมเนียม

มาตรา ๓๒

“มาตรา ๓๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด
ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่เจ้าหน้าที่ได้ให้บริการ รวมทั้งกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราตามบัญชี
ท้ายประมวลกฎหมายนี้หรือยกเว้นค่าธรรมเนียม
กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหน้าที่และอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
สาธารณสุขในการออกกฎกระทรวงใน ๓ กรณี ได้แก่

- ๑) การกำหนดค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่เจ้าหน้าที่ได้ให้บริการ
- ๒) การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม
- ๓) การยกเว้นค่าธรรมเนียม

ทั้งนี้ ในส่วนของค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาต จะต้องไม่เกินกว่าอัตราที่กำหนดไว้
ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายยาเสพติด

ตัวอย่างเช่น บัญชีอัตราค่าธรรมเนียมท้ายประมวลกฎหมายยาเสพติดกำหนดใบอนุญาต
จำหน่ายยาเสพติดให้โทษไว้ ฉบับละ ๕,๐๐๐ บาท รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขจะกำหนดให้
ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตจำหน่ายยาเสพติดให้โทษ ฉบับละ ๓๐,๐๐๐ บาท ไม่ได้เพราะเกินกว่าที่กำหนด
ไว้ในบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมท้ายประมวลกฎหมายยาเสพติด แต่หากจะกำหนดให้ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต
จำหน่ายยาเสพติดเป็นฉบับละ ๓,๐๐๐ บาท หรือยกเว้นค่าธรรมเนียม เช่นนี้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงสาธารณสุขที่จะพิจารณา

การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมทั้ง ๓ กรณีดังกล่าว จะต้องเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้
ความเห็นชอบ และจะมีผลใช้บังคับได้ต่อเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ ผู้เชี่ยวชาญ ปฏิบัติงานต่าง ๆ เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาอนุญาต

มาตรา ๑๓

“มาตรา ๑๓ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขหรือเลขาธิการ อย. มีอำนาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ในความรับผิดชอบของตน หรือผู้เชี่ยวชาญ องค์การผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งได้รับการขึ้นบัญชีโดยสำนักงาน อย. ปฏิบัติงานต่าง ๆ เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาอนุญาตยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ได้ตามความเหมาะสม

การขึ้นบัญชีผู้เชี่ยวชาญ องค์การผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยสำนักงาน อย. ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข หรือเลขาธิการ อย. มีอำนาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ในสังกัด หรือมอบให้ผู้เชี่ยวชาญ องค์การผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งได้รับการขึ้นบัญชีโดยสำนักงาน อย. ปฏิบัติงานต่าง ๆ เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาอนุญาตยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ได้ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ประกอบการและประชาชนผู้ขอรับใบอนุญาตให้ได้รับความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้นในกระบวนการพิจารณาอนุญาตเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ เนื่องจากสำนักงาน อย. มีภารกิจเกี่ยวกับการอนุญาตหลายผลิตภัณฑ์ เช่น อาหาร เครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ยา วัตถุอันตรายต่าง ๆ เป็นต้น ประกอบกับในกระบวนการพิจารณาอนุญาตนั้นยังประกอบไปด้วยหลายขั้นตอน เช่น กรณีของการขึ้นทะเบียนตำรับต้องมีการพิจารณาตั้งแต่สถานที่ว่าได้รับการรับรองมาตรฐาน GMP หรือไม่ อย่างไร สถานที่นั้นมีความปลอดภัยเพียงพอ หรือกรณีของเอกสารตำรับยา ในขั้นตอนการขึ้นทะเบียนต้องมีการตรวจสอบคุณภาพความปลอดภัย ผลการทดลองในสัตว์และมนุษย์เป็นอย่างไร ซึ่งในกระบวนการเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกสำนักงาน อย. เช่น จากมหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ อันจะเห็นได้ว่า หากสามารถมอบอำนาจให้กระทำการได้ ย่อมสามารถลดระยะเวลาในกระบวนการพิจารณาอนุญาตได้

ค่าธรรมเนียมที่ตกเป็นของสำนักงาน ออ.

มาตรา ๒๐

“มาตรา ๒๐ ค่าธรรมเนียมตาม (๑๗) (๑๘) (๑๙) (๒๐) และ (๒๑) ในอัตราค่าธรรมเนียมท้ายประมวลกฎหมายนี้ ให้ตกเป็นของสำนักงาน ออ. เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ หรือเป็นค่าตอบแทนแก่ผู้ปฏิบัติงานตามมาตรา ๑๙ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ค่าธรรมเนียมซึ่งตาม (๑๗) (๑๘) (๑๙) (๒๐) และ (๒๑) ซึ่งเป็นอัตราค่าธรรมเนียมท้ายประมวลกฎหมายอาญาตกเป็นของสำนักงาน ออ. เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ หรือเป็นค่าตอบแทนแก่ผู้ปฏิบัติงานของบุคคลผู้ได้รับมอบหมายตามมาตรา ๑๙ โดยอัตราค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงินที่ตกเป็นของสำนักงาน อย.

มาตรา ๒๑๑

“มาตรา ๒๑๑ การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงินตามมาตรา ๒๐ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดให้ การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน ที่ได้มีการจ่ายให้กับเจ้าหน้าที่ในสังกัด ผู้เชี่ยวชาญ องค์กรผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่ปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาอนุญาตยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ตามมาตรา ๒๐ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง เพื่อเป็นการควบคุมและกำกับการใช้จ่ายเงินให้มีความถูกต้องรัดกุม

**อำนาจประกาศกำหนดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
โดยการเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด**

มาตรา ๒๒

“มาตรา ๒๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด มีอำนาจประกาศกำหนดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดมาตรฐานว่าด้วยปริมาณ ส่วนประกอบ คุณภาพ ความบริสุทธิ์ หรือลักษณะอื่นของยาเสพติดให้โทษ ตลอดจนการบรรจุและการเก็บรักษายาเสพติดให้โทษ

(๒) กำหนดจำนวนและจำนวนเพิ่มเติมซึ่งยาเสพติดให้โทษที่จะต้องใช้ในการแพทย์และทางวิทยาศาสตร์สำหรับราชอาณาจักรประจำปี

(๓) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดปริมาณยาเสพติดให้โทษที่ผู้อนุญาตจะอนุญาตให้ผลิต นำเข้า จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองได้

(๔) ระบุชื่อและประเภทยาเสพติดให้โทษที่ต้องมีคำเตือนหรือข้อควรระวัง และข้อความของคำเตือนหรือข้อควรระวังเป็นตัวอักษร ภาพ หรือเครื่องหมายให้ผู้ใช้ระมัดระวังตามความจำเป็นเพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้

(๕) กำหนดสถานที่แห่งใดในราชอาณาจักรให้เป็นตามตรวจสอบยาเสพติดให้โทษที่นำเข้าส่งออก หรือนำผ่าน

(๖) กำหนดการอื่นเพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติตามลักษณะนี้”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจในการออกประกาศกำหนดการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ตามที่คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดเสนอแนะดังนี้

๑. กำหนดมาตรฐานว่าด้วยปริมาณ ส่วนประกอบ คุณภาพ ความบริสุทธิ์ หรือลักษณะอื่นของยาเสพติดให้โทษ ตลอดจนการบรรจุและการเก็บรักษายาเสพติดให้โทษ

เช่น การออกประกาศเพื่อกำหนดให้ยาเสพติดให้โทษที่เป็นยา จะต้องมีความมาตรฐานและมีวิธีการเก็บรักษาอย่างไร เป็นต้น ปัจจุบันเป็นไปตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดมาตรฐานว่าด้วยปริมาณ ส่วนประกอบ คุณภาพ ความบริสุทธิ์ หรือลักษณะอื่นของยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ ตลอดจนการบรรจุและการเก็บรักษา พ.ศ. ๒๕๖๖ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

๒. กำหนดจำนวนและจำนวนเพิ่มเติมซึ่งยาเสพติดให้โทษที่จะต้องใช้ในการแพทย์และทางวิทยาศาสตร์สำหรับราชอาณาจักรประจำปี

กรณีนี้จะเป็นการออกประกาศเพื่อกำหนดจำนวนยาเสพติดให้โทษที่จะต้องใช้ในการแพทย์และทางวิทยาศาสตร์สำหรับราชอาณาจักรประจำปี ตัวอย่างเช่น ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดจำนวนยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ที่จะต้องใช้ในการแพทย์และทางวิทยาศาสตร์สำหรับราชอาณาจักรประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งการดำเนินการในส่วนนี้จะมีความสอดคล้องกับที่ประเทศไทยซึ่งเป็นภาคีสมาชิกภายใต้

อนุสัญญาเคียววาระด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๖๑ จะต้องประมาณการปริมาณการใช้ยาเสพติดให้โทษ และรายงานไปยังองค์การสหประชาชาติ (United Nation : UN) ซึ่งเป็นการดำเนินการโดยสำนักงาน อย.

ปัจจุบันเป็นไปตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดจำนวนยาเสพติดให้โทษ ในประเภท ๒ ที่จะต้องใช้ในทางการแพทย์และทางวิทยาศาสตร์ให้ราชอาณาจักรประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖ พ.ศ. ๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๕

๓. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดปริมาณยาเสพติดให้โทษที่ผู้อนุญาต จะอนุญาตให้ผลิต นำเข้า จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองได้

เช่น การจำหน่ายมอร์ฟีน ซึ่งเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท ๒ ให้กับสถานพยาบาลต่าง ๆ ทั่วประเทศ ทั้งสถานพยาบาลของรัฐและเอกชน คลินิกโรงพยาบาลเอกชน หรือสถานพยาบาลของรัฐขนาดใหญ่ เช่น มหาวิทยาลัย จะมีเกณฑ์ในการพิจารณาภายใต้ข้อจำกัดที่แตกต่างกัน เป็นต้น

๔. ระบุชื่อและประเภทยาเสพติดให้โทษที่ต้องมีค่าเตือนหรือข้อควรระวัง และข้อความ ของคำเตือนหรือข้อควรระวังเป็นตัวอักษร ภาพ หรือเครื่องหมายให้ผู้บริโภคตระวังตามความจำเป็น เพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้

กรณีนี้เป็นการให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขในการออกประกาศเพื่อกำหนด ว่าในการใช้ยาเสพติดให้โทษต้องมีมาตรฐานการใช้อย่างไร ต้องมีคำเตือนหรือข้อควรระวังระบุไว้บนฉลาก หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในเอกสารกำกับยา ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคหรือผู้ป่วย ซึ่งแพทย์ เภสัชกร หรือ บุคลากรทางการแพทย์จะต้องให้คำแนะนำ หรือแจ้งถึงข้อระมัดระวังในการการใช้

๕. กำหนดสถานที่แห่งใดในราชอาณาจักรให้เป็นด่านตรวจสอบยาเสพติดให้โทษที่นำเข้า ส่งออก หรือนำผ่าน

กรณีนี้เป็นการให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขในการออกประกาศ เพื่อกำหนดด่านตรวจสอบยาเสพติดให้โทษ เพื่อกำหนดสถานที่ในการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านยาเสพติด ให้โทษ ตัวอย่างเช่น ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ด่านตรวจสอบยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ ที่นำเข้า ส่งออก หรือนำผ่าน พ.ศ. ๒๕๖๕

ทั้งนี้ ประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ออกตามความในมาตรา ๒๒ นี้ จะต้องประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาจึงจะมีผลใช้บังคับ ซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๒๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวล กฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕

**อำนาจประกาศกำหนดเกี่ยวกับวัตถุออกฤทธิ์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
โดยการเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด**

มาตรา ๒๓

“มาตรา ๒๓ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด มีอำนาจประกาศกำหนดเกี่ยวกับวัตถุออกฤทธิ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ระบุชื่อและจัดแบ่งประเภทวัตถุออกฤทธิ์ว่าวัตถุออกฤทธิ์ใดอยู่ในประเภท ๑ ประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔

(๒) กำหนดมาตรฐานว่าด้วยปริมาณ ส่วนประกอบ คุณภาพ ความบริสุทธิ์ หรือลักษณะอื่นของวัตถุออกฤทธิ์ ตลอดจนการบรรจุและการเก็บรักษาวัตถุออกฤทธิ์ตาม (๑)

(๓) เพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงชื่อหรือประเภทวัตถุออกฤทธิ์ตาม (๑)

(๔) ระบุชื่อและประเภทวัตถุออกฤทธิ์ที่ห้ามผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย มีไว้ในครอบครอง หรือนำผ่าน

(๕) ระบุชื่อวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ซึ่งอนุญาตให้ผลิตเพื่อส่งออกหรือส่งออกได้

(๖) ระบุวัตถุตำรับให้เป็นวัตถุตำรับยกเว้นและเพิกถอนวัตถุตำรับยกเว้น

(๗) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดปริมาณวัตถุออกฤทธิ์ที่ผู้อนุญาตจะอนุญาตให้ผลิต นำเข้า จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครอง

(๘) ระบุชื่อและประเภทวัตถุออกฤทธิ์ที่มีคำเตือนหรือข้อควรระวัง และข้อความของคำเตือนหรือข้อควรระวังเป็นตัวอักษร ภาพ หรือเครื่องหมายให้ผู้ใช้ระมัดระวังตามความจำเป็นเพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้

(๙) กำหนดปริมาณวัตถุออกฤทธิ์ที่ผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ชั้นหนึ่ง ผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม หรือผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์หรือสาธารณสุขอื่น มีไว้ในครอบครองได้ตามมาตรา ๓๒

(๑๐) ระบุชื่อหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๓๓ (๔)

(๑๑) ระบุชื่อและประเภทวัตถุออกฤทธิ์ที่ประเทศหนึ่งประเทศใดห้ามนำเข้าตาม
มาตรา ๔๔

(๑๒) กำหนดสถานที่แห่งใดในราชอาณาจักรให้เป็นด่านตรวจสอบวัตถุออกฤทธิ์ที่นำเข้า ส่งออก หรือนำผ่าน

(๑๓) กำหนดการอื่นเพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติตามลักษณะนี้”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นอำนาจทั่วไปของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งนอกจากมาตรานี้แล้วรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขจะมีอำนาจตามบทบัญญัติเฉพาะรายมาตราด้วย รวมถึงกำหนดบทบาทของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดในการเสนอแนะการออกประกาศกำหนดเกี่ยวกับวัตถุออกฤทธิ์ เนื่องจากเป็นคณะกรรมการวิชาการ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจในการออกประกาศกำหนดการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวัตถุออกฤทธิ์ ตามที่คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดเสนอแนะ ดังนี้

๑. ระบุชื่อและจัดแบ่งประเภทวัตถุออกฤทธิ์ว่าวัตถุออกฤทธิ์ใดอยู่ในประเภท ๑ ประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔

๒. กำหนดมาตรฐานว่าด้วยปริมาณ ส่วนประกอบ คุณภาพ ความบริสุทธิ์ หรือลักษณะอื่นของวัตถุออกฤทธิ์ ตลอดจนการบรรจุและการเก็บรักษาวัตถุออกฤทธิ์ตาม (๑)

โดยในปัจจุบัน เป็นไปตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดมาตรฐานว่าด้วยปริมาณ ส่วนประกอบ คุณภาพ ความบริสุทธิ์ หรือลักษณะอื่น ของยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ ตลอดจนการบรรจุและการเก็บรักษา พ.ศ. ๒๕๖๖

๓. เหยือกถอนหรือเปลี่ยนแปลงชื่อหรือประเภทวัตถุออกฤทธิ์ตาม (๑)

๔. ระบุชื่อและประเภทวัตถุออกฤทธิ์ที่ห้ามผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย มีไว้ในครอบครอง หรือนำผ่าน

โดยในปัจจุบัน เป็นไปตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อและประเภทวัตถุออกฤทธิ์ที่ห้ามนำผ่าน พ.ศ. ๒๕๖๕

๕. ระบุชื่อวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ซึ่งอนุญาตให้ผลิตเพื่อส่งออกหรือส่งออกได้

โดยในปัจจุบัน เป็นไปตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ซึ่งอนุญาตให้ผลิตเพื่อส่งออกหรือส่งออกได้ พ.ศ. ๒๕๖๖

๖. ระบุวัตถุคำรับให้เป็นวัตถุตำรับยกเว้นและเพิกถอนวัตถุตำรับยกเว้น

๗. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดปริมาณวัตถุออกฤทธิ์ที่ผู้อนุญาตจะอนุญาตให้ผลิต นำเข้า จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครอง

๘. ระบุชื่อและประเภทวัตถุออกฤทธิ์ที่ต้องมีคำเตือนหรือข้อควรระวัง และข้อความของคำเตือนหรือข้อควรระวังเป็นตัวอักษร ภาพ หรือเครื่องหมายให้ผู้ใช้ระมัดระวังตามความจำเป็นเพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้

กรณีนี้เป็นการให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขในการออกประกาศเพื่อกำหนดว่าวัตถุออกฤทธิ์ชนิดหรือประเภทใดต้องมีคำเตือนหรือข้อควรระวังระบุไว้บนฉลาก หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในเอกสารกำกับยา ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคหรือผู้ป่วย

๙. กำหนดปริมาณวัตถุออกฤทธิ์ที่ผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ชั้นหนึ่ง ผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม หรือผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์หรือสาธารณสุขอื่น มีไว้ในครอบครองได้ตามมาตรา ๓๒

๑๐. ระบุชื่อหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๓๓ (๔)

กรณีนี้เป็นการให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขในการออกประกาศเพื่อกำหนดหน่วยงานของรัฐที่จะมีไว้ในครอบครองหรือใช้ประโยชน์ซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๓ หรือประเภท ๔ โดยพิจารณาจากภารกิจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐดังกล่าว เช่น องค์การมหาชน หรือมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

๑๑. ระบุชื่อและประเภทวัตถุออกฤทธิ์ที่ประเทศหนึ่งประเทศใดห้ามนำเข้าตามมาตรา ๔๔

กรณีนี้เป็นการให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขในการออกประกาศเพื่อกำหนดวัตถุออกฤทธิ์ชนิดหรือประเภทใดที่ห้ามนำเข้า ตามที่ต่างประเทศได้แจ้งผ่านเลขาธิการสหประชาชาติระบุห้ามนำเข้าไปยังประเทศใดตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๔

๑๒. กำหนดสถานที่แห่งใดในราชอาณาจักรให้เป็นด่านตรวจสอบวัตถุออกฤทธิ์ที่นำเข้าส่งออก หรือนำผ่าน

กรณีนี้เป็นการให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขในการออกประกาศเพื่อกำหนดด่านตรวจสอบวัตถุออกฤทธิ์ เพื่อกำหนดสถานที่นำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านวัตถุออกฤทธิ์ ตัวอย่างเช่น ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ด่านตรวจสอบยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ที่นำเข้าส่งออก หรือนำผ่าน พ.ศ. ๒๕๖๕

๑๓. กำหนดการอื่นเพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติตามลักษณะนี้

กรณีนี้เป็นการกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด อาจกำหนดการอื่นเพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติตามลักษณะ ๓ การควบคุมยาเสพติด

ทั้งนี้ ประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ออกตามความในมาตรา ๒๓ นี้ จะต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาจึงจะมีผลใช้บังคับ ซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๒๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๖๕

อำนาจประกาศกำหนดเกี่ยวกับสารระเหย โดยการเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด

มาตรา ๒๔

“มาตรา ๒๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด มีอำนาจประกาศกำหนดเกี่ยวกับสารระเหย ดังต่อไปนี้

- (๑) ระบุชื่อ ประเภท ชนิด หรือขนาดบรรจุของสารเคมี หรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นสารระเหย
- (๒) เพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงชื่อ ประเภท ชนิด หรือขนาดบรรจุของสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นสารระเหยตาม (๑)
- (๓) กำหนดการอื่นเพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติตามลักษณะนี้”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม มีอำนาจในการออกประกาศกำหนดการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสารระเหยตามที่คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดเสนอแนะ ดังนี้

๑. ระบุชื่อ ประเภท ชนิด หรือขนาดบรรจุของสารเคมี หรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นสารระเหย

กรณีนี้เป็นการให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมในการประกาศกำหนดรายชื่อสารระเหย

๒. เพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงชื่อ ประเภท ชนิด หรือขนาดบรรจุของสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นสารระเหยตาม (๑)

๓. กำหนดการอื่นเพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติตามลักษณะนี้

กรณีนี้เป็นบทที่กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด อาจกำหนดการอื่นเพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติตามลักษณะ-๓ การควบคุมยาเสพติด

ประกาศตามมาตรา นี้ เป็นการใช้อำนาจร่วมกันของรัฐมนตรีทั้งสองกระทรวง เนื่องจากสารระเหยส่วนมากใช้ในอุตสาหกรรม ส่วนการบำบัดรักษาผู้ติดสารระเหย กระทรวงสาธารณสุขจะเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งต้องลงนามร่วมกันในประกาศฉบับดังกล่าวจึงจะมีผลบังคับตามกฎหมาย โดยประกาศกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงอุตสาหกรรมที่ออกตามความในมาตรา ๒๔ นี้ จะต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อให้มีผลใช้บังคับ ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา ๒๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔

คณะกรรมการควบคุมยาเสพติด

มาตรา ๒๕

“มาตรา ๒๕ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการควบคุมยาเสพติด” ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมการแพทย์ อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ อธิบดีกรมศุลกากร อธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ อธิบดีกรมสุขภาพจิต อธิบดีกรมอนามัย เลขาธิการ ป.ป.ส. นายกแพทยสภา นายกสภาการแพทย์แผนไทย และนายกสภาเภสัชกรรม เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขแต่งตั้งจำนวนสิบคน จากผู้ซึ่งมีความรู้และความเชี่ยวชาญในด้านวิสัญญีแพทย์ จิตแพทย์ อายุรแพทย์ เกษตรศาสตร์ หรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด ในจำนวนนี้ให้แต่งตั้งจากภาคเอกชนไม่น้อยกว่าสามคน

ให้เลขาธิการ อย. เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้เลขาธิการ อย. แต่งตั้งข้าราชการในสำนักงาน อย. จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้มีคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด โดยมีปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นประธานกรรมการ และมีหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขแต่งตั้งจำนวน ๓๐ คน จากผู้ซึ่งมีความรู้และความเชี่ยวชาญในด้านวิสัญญีแพทย์ จิตแพทย์ อายุรแพทย์ เกษตรศาสตร์ หรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง ในจำนวนนี้ ให้แต่งตั้งจากภาคเอกชนไม่น้อยกว่า ๓ คน โดยมีเลขาธิการ อย. เป็นกรรมการและเลขานุการ พร้อมทั้งกำหนดให้เลขาธิการ อย. แต่งตั้งข้าราชการในสำนักงาน อย. จำนวนไม่เกิน ๒ คนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

โดยในวาระแรกให้คณะกรรมการควบคุมยาเสพติด ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่ง โดยมีเลขาธิการ อย. เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการที่ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่งดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดไปพลางก่อน จนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามประมวลกฎหมายยาเสพติด ซึ่งต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดใช้บังคับ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔

หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด

มาตรา ๒๖

“มาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดมาตรการการควบคุมยาเสพติด

(๒) เสนอแนะต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม แล้วแต่กรณี ในการระบุชื่อหรือประเภทยาเสพติด รวมทั้งการเพิกถอนหรือการเปลี่ยนแปลงชื่อหรือประเภทยาเสพติด

(๓) ให้ความเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม หรือผู้อนุญาตแล้วแต่กรณี ในการปฏิบัติการตามลักษณะนี้

(๔) ให้ความเห็นชอบต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขหรือผู้อนุญาตตามมาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๕

(๕) ให้ความเห็นต่อกระทรวงสาธารณสุขหรือผู้ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขมอบหมายในการทำลายหรือนำไปใช้ประโยชน์ซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ตามมาตรา ๔๑ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๐

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด หรือตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมอบหมาย”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด วรรค ๑ เรื่อง ในการควบคุมและกำกับดูแลการใช้ยาเสพติดของประเทศ เพื่อให้การใช้มีความเหมาะสมและไม่รบกวนหรือกระทบการควบคุมหรือมีการนำไปใช้ในทางที่ผิด และสอดคล้องกับอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านยาเสพติดที่ประเทศไทยเป็นภาคี ดังนี้

(๑) กำหนดมาตรการการควบคุมยาเสพติด

(๒) เสนอแนะต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม แล้วแต่กรณี ในการระบุชื่อหรือประเภทยาเสพติด รวมทั้งการเพิกถอนหรือการเปลี่ยนแปลงชื่อหรือประเภทยาเสพติด

(๓) ให้ความเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม หรือผู้อนุญาตแล้วแต่กรณี ในการปฏิบัติการตามลักษณะนี้

(๔) ให้ความเห็นชอบต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขหรือผู้อนุญาตตามมาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๕

(๕) ให้ความเห็นต่อกระทรวงสาธารณสุขหรือผู้ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขมอบหมายในการทำลายหรือนำไปใช้ประโยชน์ซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ตามมาตรา ๔๑ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๐

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด หรือตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมอบหมาย

ให้นำบทบัญญัติที่ใช้กับคณะกรรมการ ป.ป.ส. มาใช้กับคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๗

"มาตรา ๒๗ ให้นำความในมาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ มาใช้บังคับแก่คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดด้วยโดยอนุโลม"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและการประชุมของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด โดยกำหนดให้นำบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ในส่วนของวาระการดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๗ การพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระตามมาตรา ๘ และการดำเนินการกรณีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระตามมาตรา ๑๐ และการประชุมของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ตามมาตรา ๑๐ มาใช้บังคับกับคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดด้วยโดยอนุโลม

ตัวอย่างเช่น

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี (มาตรา ๒๗ ประกอบ มาตรา ๗)

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดต้องพ้นจากตำแหน่งเมื่อศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ (มาตรา ๒๗ ประกอบ มาตรา ๘ (๕))

การประชุมของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม (มาตรา ๒๗ ประกอบ มาตรา ๑๐ บรรทัดหนึ่ง)

การแต่งตั้งคณะกรรมการของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด

มาตรา ๒๔

“มาตรา ๒๔ คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดมอบหมายก็ได้

การแต่งตั้งคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องแต่งตั้งคณะกรรมการยาเสพติดให้โทษ คณะกรรมการวัตถุออกฤทธิ์ และคณะกรรมการสาธารณสุข

การประชุมของคณะกรรมการให้นำความในมาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม”

คำอธิบาย

บทบัญญัติในมาตรานี้ กำหนดให้คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดมีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดมอบหมายก็ได้ ทั้งนี้ มาตรา ๒๔ วรรคสอง กำหนดให้คณะกรรมการควบคุมยาเสพติด อย่างน้อยจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการอย่างน้อย จำนวน ๓ คณะ ได้แก่

- ๑) คณะกรรมการยาเสพติดให้โทษ
- ๒) คณะกรรมการวัตถุออกฤทธิ์
- ๓) คณะกรรมการสาธารณสุข

ทั้งนี้ ในการประชุมของคณะกรรมการ กำหนดให้นำบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการประชุมของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ตามมาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับกับคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดด้วยโดยอนุโลม ดังนั้น การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม การประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

การแบ่งประเภทของยาเสพติดให้โทษ
มาตรา ๒๑ "มาตรา ๒๑ ยาเสพติดให้โทษแบ่งออกเป็น ๕ ประเภท คือ (๑) ประเภท ๑ ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน (Heroin) (๒) ประเภท ๒ ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น มอร์ฟีน (Morphine) โคคาอีน (Cocaine) โคเดอีน (Codeine) หรือฝิ่นยา (Medicinal Opium) (๓) ประเภท ๓ ยาเสพติดให้โทษที่มีลักษณะเป็นตำรับยา และมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ผสมอยู่ด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดประกาศกำหนด (๔) ประเภท ๔ สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ หรือประเภท ๒ เช่น อะซิติก แอนไฮไดรด์ (Acetic Anhydride) (๕) ประเภท ๕ ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภท ๑ ถึงประเภท ๔ เช่น พืชฝิ่น การระบุชื่อยาเสพติดให้โทษว่ายาเสพติดให้โทษชื่อใดอยู่ในประเภทใดตามวรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๔) และ (๕) และการเพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงชื่อหรือประเภทยาเสพติดให้โทษดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ประกาศกำหนด เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ คำว่า "ฝิ่นยา (Medicinal Opium)" หมายความว่า ฝิ่นที่ได้ผ่านกรรมวิธีปรุงแต่งโดยมีความมุ่งหมายเพื่อใช้ในทางยา"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดแบ่งประเภทของยาเสพติดให้โทษออกเป็น ๕ ประเภท เพื่อกำหนดมาตรการและระดับการควบคุมให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ทางการแพทย์และทางวิทยาศาสตร์ ดังนี้

ประเภท ๑ : ยาเสพติดให้โทษร้ายแรง

ประเภท ๒ : ยาเสพติดให้โทษทั่วไป

ประเภท ๓ : ยาเสพติดให้โทษที่เป็นตำรับยา

ประเภท ๔ : สารเคมีที่ใช้ผลิตยาเสพติดให้โทษ

ประเภท ๕ : ยาเสพติดให้โทษอื่น

ยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ คือ ยาเสพติดให้โทษร้ายแรง ไม่มีการใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ เช่น เฮโรอีน ยาบ้า ไอซ์ ยาอี ยาเลฟ หรือ LSD เป็นต้น ทั้งนี้ เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ พ.ศ. ๒๕๖๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ยาเสพติดให้โทษประเภท ๒ คือ ยาเสพติดให้โทษทั่วไป ยาเสพติดประเภทนี้มีการใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ แต่มีอันตรายหากนำไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ จึงต้องอยู่ภายใต้การดูแลของแพทย์ เฉพาะในกรณีจำเป็น เช่น มอร์ฟีน เมทาโดน โคเดอีน โคเคน เป็นต้น ทั้งนี้ เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ พ.ศ. ๒๕๖๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ยาเสพติดให้โทษประเภท ๓ คือ ยาเสพติดให้โทษที่เป็นตำรับยา ที่มีส่วนผสมของยาเสพติดให้โทษประเภท ๒ ผสมอยู่ ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดประกาศกำหนด เช่น ยาแก้ไอที่มีส่วนผสมของโคเดอีน ทั้งนี้ เป็นไปตามที่

กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ พ.ศ. ๒๕๖๕

ยาเสพติดให้โทษประเภท ๔ คือ สารเคมีที่ใช้ผลิตยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ หรือประเภท ๒ ยาเสพติดชนิดนี้เป็นสารเคมีหรือสารตั้งต้นที่ใช้ผลิตยาเสพติด เช่น อะเซติก แอนไฮไดรด์ (Acetic Anhydride) อะซิไคลคลอไรด์ (acetyl chloride) ซาฟรอล (safron) เป็นต้น ทั้งนี้ เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท ๔ พ.ศ. ๒๕๖๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ยาเสพติดให้โทษประเภท ๕ คือ ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภท ๓ ถึงประเภท ๔ เช่น พืชฝิ่น เห็ดขี้ควาย ทั้งนี้ เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับนี้ ได้กำหนดสิ่งที่จะเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท ๕ และเงื่อนไขไว้ ดังนี้

๑) พืชฝิ่น พืช ซึ่งมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Papaver somniferum L.* และ *Papaver bracteatum Lindl.* หรือมีชื่ออื่นในสกุลเดียวกันที่ให้ฝิ่นหรือแอลคาลอยด์ของฝิ่น

๒) เห็ดขี้ควายหรือพืชเห็ดขี้ควาย ซึ่งมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Psilocybe cubensis (Earle) Singer* หรือมีชื่ออื่นในสกุลเดียวกันที่ให้สาร *psilocybin* หรือ *psilocin*

๓) สารสกัดจากทุกส่วนของพืชกัญชาหรือกัญชง ซึ่งเป็นพืชในสกุล *Cannabis* ยกเว้น สารสกัดดังต่อไปนี้

(ก) สารสกัดที่มีปริมาณสารเตตราไฮโดรแคนนาบินอล (tetrahydrocannabinol, THC) ไม่เกินร้อยละ ๐.๒ โดยน้ำหนัก เฉพาะที่ได้รับอนุญาตให้สกัดจากพืชกัญชาหรือกัญชงที่ปลูกภายในประเทศ

(ข) สารสกัดจากเมล็ดของพืชกัญชาหรือกัญชง ที่ได้จากการปลูกภายในประเทศ

ประกาศกำหนดชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ประเภท ๒ ประเภท ๔ และประเภท ๕ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ป.ป.ส. ส่วนประกาศกำหนดชื่อยาเสพติดให้โทษประเภท ๓ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด

การแบ่งประเภทของวัตถุออกฤทธิ์

มาตรา ๓๐

“มาตรา ๓๐ วัตถุออกฤทธิ์แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ

(๑) ประเภท ๑ วัตถุออกฤทธิ์ที่ไม่ใช้ในการแพทย์ และอาจก่อให้เกิดการนำไปใช้หรือมีแนวโน้มในการนำไปใช้ในทางที่ผิดสูง

(๒) ประเภท ๒ วัตถุออกฤทธิ์ที่ใช้ในการแพทย์ และอาจก่อให้เกิดการนำไปใช้หรือมีแนวโน้มในการนำไปใช้ในทางที่ผิดสูง

(๓) ประเภท ๓ วัตถุออกฤทธิ์ที่ใช้ในการแพทย์ และอาจก่อให้เกิดการนำไปใช้หรือมีแนวโน้มในการนำไปใช้ในทางที่ผิด

(๔) ประเภท ๔ วัตถุออกฤทธิ์ที่ใช้ในการแพทย์ และอาจก่อให้เกิดการนำไปใช้หรือมีแนวโน้มในการนำไปใช้ในทางที่ผิดน้อยกว่าประเภท ๓

ทั้งนี้ การระบุชื่อวัตถุออกฤทธิ์ว่าวัตถุออกฤทธิ์ชนิดใดอยู่ในประเภทใด และการเพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงชื่อหรือประเภทวัตถุออกฤทธิ์ดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยการเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดประเภทกำหนด”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดแบ่งประเภทของวัตถุออกฤทธิ์ออกเป็น ๔ ประเภท เพื่อกำหนดมาตรการและระดับการควบคุมให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ทางการแพทย์และทางวิทยาศาสตร์ โดยแยกตามการใช้ประโยชน์ทางการแพทย์และแนวโน้มในการนำไปใช้ในทางที่ผิด ดังนี้

วัตถุออกฤทธิ์ประเภท ๑ คือ วัตถุออกฤทธิ์ที่ไม่มีการนำไปใช้ในการแพทย์ และอาจก่อให้เกิดการนำไปใช้หรือมีแนวโน้มในการนำไปใช้ในทางที่ผิดสูง เช่น โขบทรามีน จีเอชบี ทั้งนี้ เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๑ พ.ศ. ๒๕๖๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

วัตถุออกฤทธิ์ประเภท ๒ คือ วัตถุออกฤทธิ์ที่มีการนำไปใช้ในการแพทย์ และอาจก่อให้เกิดการนำไปใช้หรือมีแนวโน้มในการนำไปใช้ในทางที่ผิดสูง เช่น คีตามิน อัลพราโซแลม โนเมตาซีแพม ทั้งนี้ เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ พ.ศ. ๒๕๖๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

วัตถุออกฤทธิ์ประเภท ๓ คือ วัตถุออกฤทธิ์ที่มีการนำไปใช้ในการแพทย์ และอาจก่อให้เกิดการนำไปใช้หรือมีแนวโน้มในการนำไปใช้ในทางที่ผิด เช่น อะไมบาริทาส ทั้งนี้ เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๓ พ.ศ. ๒๕๖๕

วัตถุออกฤทธิ์ประเภท ๔ คือ วัตถุออกฤทธิ์ที่มีการนำไปใช้ในการแพทย์ และอาจก่อให้เกิดการนำไปใช้หรือมีแนวโน้มในการนำไปใช้ในทางที่ผิดน้อยกว่าประเภท ๓ เช่น โคเดอีนแอม โคลนาซีแพม ทั้งนี้ เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๔ พ.ศ. ๒๕๖๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ทั้งนี้ วัตถุออกฤทธิ์ประเภท ๑ จะมีการควบคุมเข้มงวดมากที่สุด และไล่เรียงลำดับการควบคุมลดหลั่นไปตามลำดับ โดยวัตถุออกฤทธิ์ประเภท ๔ จะมีการควบคุมเข้มงวดน้อยที่สุด

การควบคุมในกรณีที่วัดอุทฺตารัมหรือวัดอุทฺตฤทธิต่างประเภทกันผสมอยู่

มาตรา ๓๑

“มาตรา ๓๑ ในกรณีที่วัดอุทฺตารัมหรือวัดอุทฺตฤทธิในประเภทหนึ่งประเภทใดปรุงผสมอยู่ให้ถือว่าเป็นวัดอุทฺตฤทธิในประเภทนั้นด้วย

ในกรณีที่วัดอุทฺตารัมหรือวัดอุทฺตฤทธิอันระบุนอยู่ในประเภทต่างกันผสมอยู่ ให้ถือว่าเป็นวัดอุทฺตฤทธิในประเภทที่มีการควบคุมเข้มงวดกว่าในประเภทที่ผสมอยู่นั้น”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดให้วัดอุทฺตารัม หรือสิ่งปรุง ไม่ว่าจะมีรูปลักษณะใด ที่มีวัดอุทฺตฤทธิรวมอยู่จะต้องมีการควบคุมเช่นเดียวกับวัดอุทฺตฤทธิในประเภทนั้น และกำหนดให้วัดอุทฺตารัมหรือสิ่งปรุงใดที่มีวัดอุทฺตฤทธิต่างประเภทกันผสมอยู่ เช่น มีวัดอุทฺตฤทธิประเภท ๒ และประเภท ๕ ผสมอยู่ด้วยกัน ก็ให้ถือว่าเป็นวัดอุทฺตฤทธิประเภท ๒ เนื่องจากวัดอุทฺตฤทธิประเภท ๒ มีการควบคุมเข้มงวดกว่าวัดอุทฺตฤทธิประเภท ๕

การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ เพื่อประโยชน์แก่ผู้ประกอบการวิชาชีพ ที่ไม่ต้องขออนุญาต

มาตรา ๕๒

“มาตรา ๓๒ การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ หรือวัตถุออกฤทธิ์ เพื่อประโยชน์แก่ผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม ผู้ประกอบ วิชาชีพการสัตวแพทย์ชั้นหนึ่ง ผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม หรือผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ หรือ สาธารณสุขอื่น หรือเพื่อประโยชน์ของหน่วยงานของรัฐหรือสภากาชาดไทย ไม่ต้องขออนุญาต ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดประกาศกำหนด”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดข้อยกเว้นสำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพ หน่วยงานของรัฐ หรือสภากาชาดไทย ที่ไม่ต้องขออนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ และวัตถุออกฤทธิ์ตามประมวลกฎหมายฉบับนี้ หากดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดประกาศกำหนด

การมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่ไม่ต้องขออนุญาต

มาตรา ๓๓

“มาตรา ๓๓ การมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ในกรณีดังต่อไปนี้ไม่ต้องขออนุญาต

(๑) การมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ ไว้ในครอบครองไม่เกินปริมาณเท่าที่จำเป็นสำหรับใช้รักษาโรคเฉพาะตัว ตามคำสั่งของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมหรือผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมซึ่งเป็นผู้ให้การรักษา หรือผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ขึ้นหนึ่งสำหรับการบำบัดหรือป้องกันโรคสำหรับสัตว์ ที่ให้การรักษานั้น

(๒) การมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ หรือประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ ไว้ในครอบครองในปริมาณเท่าที่จำเป็นต้องใช้ประจำในการปฐมพยาบาล หรือในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน ในยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะระหว่างประเทศซึ่งไม่ได้จดทะเบียนในราชอาณาจักร โดยให้ได้รับการยกเว้นจากมาตรการควบคุมสำหรับการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่าน ทั้งนี้ ผู้ควบคุมยานพาหนะดังกล่าวต้องจัดให้มีการป้องกันตามสมควรเพื่อมิให้ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์สูญหายหรือมีการนำเอาไปใช้โดยมิชอบ

(๓) การมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์สำหรับกิจการของผู้รับอนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือนำผ่านซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ประเภทนั้น ๆ

(๔) การมีไว้ในครอบครองหรือใช้ประโยชน์ซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๓ หรือประเภท ๔ ตามหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือสภากาชาดไทย หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด

(๕) การมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ไว้ในครอบครองไม่เกินปริมาณที่จำเป็นสำหรับใช้รักษาโรคเฉพาะตัว โดยมีใบสั่งยาหรือหนังสือรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือหมอพื้นบ้านตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ซึ่งเป็นผู้ให้การรักษา”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดให้การมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ในกรณีดังต่อไปนี้ไม่ต้องขออนุญาต

(๑) กรณีการครอบครองยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ ของผู้ป่วยสำหรับใช้รักษาโรคเฉพาะตัว ตามคำสั่งของแพทย์หรือทันตแพทย์ ที่ให้การรักษา หรือการครอบครองยาเสพติดตามคำสั่งของสัตวแพทย์ที่ใช้ในการรักษาสัตว์ ทั้งนี้ ปริมาณเท่าที่จำเป็นที่ผู้ป่วยครอบครอง จะเป็นปริมาณที่แพทย์สั่งจ่าย เช่น กรณีของนอร์ฟิน แพทย์จะเป็นผู้วินิจฉัยและจ่ายยาในปริมาณสำหรับหนึ่งเดือน สองเดือน หรือตามภาวะของผู้ป่วยนั้น ๆ

(๒) กรณีการครอบครองยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ หรือประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ ที่ประจำอยู่บนยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะระหว่างประเทศ (เฉพาะที่จดทะเบียนนอกราชอาณาจักร) เพื่อใช้ในการปฐมพยาบาล หรือในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน ทั้งนี้ สำหรับปริมาณยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์เท่าที่จำเป็น จะเป็นปริมาณที่ยานพาหนะใช้ในการขนส่ง

สาธารณระหว่างประเทศต้องมีไว้ใช้ในการผิดกฎหมาย ซึ่งพิจารณาจากอนุสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ ที่เป็นสากลกำหนดไว้ เช่น กฎระเบียบการปืนสากลที่จะมีการกำหนดว่านานาพหุคณะที่ใช้ในการขนส่ง สาธารณะระหว่างประเทศนั้นจะต้องมีปากสู่มิโต และมีปริมาณเท่าใด เป็นต้น

นอกจากนี้ ผู้ควบคุมยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งสาธารณระหว่างประเทศซึ่งไม่ได้ จดทะเบียนในราชอาณาจักร จะต้องให้มีการป้องกันตามสมควรเพื่อมิให้ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ สุนัขหายหรือมีการนำเอาไปใช้โดยฉ้อฉล

๓) กรณีการครอบครองยาเสพติดสำหรับกิจการของผู้รับอนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือนำผ่านซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่ได้รับอนุญาต

๔) กรณีการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๓ หรือประเภท ๔ ตามหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือสภาวิชาชีพ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ตามที่รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด

โดยในปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุขได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หน่วยงาน อื่นของรัฐตามมาตรา ๓๓ (๔) แห่งประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อกำหนดหน่วยงานของรัฐ ดังกล่าว

๕) กรณีการครอบครองยาเสพติดให้โทษประเภท ๕ ของผู้ป่วยสำหรับใช้รักษาโรคเฉพาะตัว โดยมีใบสั่งยาหรือหนังสือรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพ การแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือหมอพื้นบ้านตามกฎหมายว่าด้วย วิชาชีพการแพทย์แผนไทย ซึ่งเป็นผู้ให้การรักษา

การอนุญาตโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

มาตรา ๓๔

"มาตรา ๓๔ ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนเพื่อประโยชน์ของทางราชการในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือความร่วมมือระหว่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจอนุญาตให้ผู้ใดนำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ หรือประเภท ๔ ได้

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด มีอำนาจอนุญาตให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ หรือประเภท ๔ เพื่อการศึกษาวิจัย ประโยชน์ในทางการแพทย์ วิทยาศาสตร์ หรืออุตสาหกรรม

การขออนุญาต คุณสมบัติของผู้ขออนุญาต การออกใบอนุญาต การออกใบแจ้งในใบอนุญาต และการแก้ไขรายการในใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวง"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข กรณีจำเป็นเร่งด่วนเพื่อประโยชน์ของทางราชการในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือความร่วมมือระหว่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจอนุญาตให้ผู้ใดนำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ หรือประเภท ๔ ได้

สถานการณ์เป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ หรือประเภท ๔ เพื่อการศึกษาวิจัย ประโยชน์ในทางการแพทย์ วิทยาศาสตร์หรืออุตสาหกรรม จะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดก่อนซึ่งจะดำเนินการได้ กล่าวคือ ต้องมีการเสนอไปยังคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดก่อนแล้วจึงเสนอต่อไปยังรัฐมนตรี

**การอนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย
หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ หรือวัตถุออกฤทธิ์โดยผู้อนุญาต**

มาตรา ๓๕

“มาตรา ๓๕ ผู้อนุญาตมีอำนาจอนุญาต ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ
ในประเภท ๒

(๒) ให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓

(๓) ให้ผู้ใดนำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ หรือ
ประเภท ๔ ในปริมาณเล็กน้อยที่นำไปใช้เป็นสารมาตรฐานในการตรวจวิเคราะห์

(๔) ให้ผู้ใดจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕

(๕) ให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย มีไว้ในครอบครอง หรือนำผ่านซึ่งวัตถุออกฤทธิ์

ผู้อนุญาตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดมีอำนาจอนุญาต ให้ผู้ใด
ผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ เพื่อประโยชน์ของทางราชการ การแพทย์
การรักษาผู้ป่วย การศึกษาวิจัยหรือประโยชน์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การขออนุญาต การอนุมัติของผู้อนุญาต การออกใบอนุญาต การออกใบแทนใบอนุญาต
การต่ออายุใบอนุญาต และการแก้ไขรายการในใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวง

ผู้รับอนุญาตตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองผู้ใดประกอบกิจการภายหลังที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ
แล้ว ให้ถือว่าผู้นั้นประกอบกิจการโดยไม่ได้รับอนุญาต เว้นแต่จะได้ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาต ภายใน
สามสิบวันนับแต่วันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ โดยแสดงเหตุที่ไม่สามารถยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตภายในกำหนด
และผู้อนุญาตหรือผู้อนุญาตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดแล้วแต่กรณี เห็นสมควร
ให้ต่ออายุใบอนุญาตได้”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดอำนาจอนุญาตของผู้อนุญาต ซึ่งก็คือเลขาธิการ อย. หรือ
ผู้ซึ่งเลขาธิการ อย. มอบหมาย ในกรณีดังต่อไปนี้

๑) ให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒

๒) ให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓

๓) ให้ผู้ใดนำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ หรือ
ประเภท ๔ ในปริมาณเล็กน้อยที่นำไปใช้เป็นสารมาตรฐานในการตรวจวิเคราะห์

๔) ให้ผู้ใดจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕

๕) ให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย มีไว้ในครอบครอง หรือนำผ่านซึ่งวัตถุออกฤทธิ์

ตลอดทั้งมีอำนาจอนุญาตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด กรณีให้ผู้ใด
ผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ เพื่อประโยชน์ของทางราชการ การแพทย์ การศึกษา
วิจัย การศึกษาวิจัยหรือประโยชน์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

อีกทั้ง กำหนดให้ผู้รับอนุญาตซึ่งประกอบกิจการภายหลังที่ใบอนุญาตสิ้นอายุแล้ว ให้ถือว่าผู้นั้นประกอบกิจการโดยไม่ได้รับอนุญาต เว้นแต่จะได้ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาต ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ โดยแสดงเหตุที่ไม่สามารถยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตภายในกำหนดและผู้อนุญาตหรือผู้อนุญาตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดแล้วแต่กรณี เห็นสมควรให้ต่ออายุใบอนุญาตได้

การขออนุญาตนำเข้าหรือส่งออกเฉพาะคราว
มาตรา ๓๖ “มาตรา ๓๖ การนำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ของสารเสพติดนำเข้าหรือส่งออกตามมาตรา ๓๔ หรือมาตรา ๓๕ นอกจากจะต้องได้รับใบอนุญาตตามมาตราดังกล่าวแล้ว ในการนำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ของสารเสพติดในแต่ละครั้งต้องได้รับใบอนุญาตเฉพาะคราวจากผู้อนุญาตทุกครั้งทั้งนำเข้า หรือส่งออกอีกด้วย ทั้งนี้ การขออนุญาตและการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวง”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดเกี่ยวกับใบอนุญาตเฉพาะคราว โดยให้การนำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ตามมาตรา ๓๔ หรือมาตรา ๓๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญาเสพติด นอกจากจะต้องมีใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกตามมาตราดังกล่าวแล้ว การนำเข้าหรือส่งออกในแต่ละครั้งจะต้องมี “ใบอนุญาตเฉพาะคราว” จากผู้อนุญาตทุกครั้งทั้งนำเข้าด้วย ซึ่งการขออนุญาตและการออกใบอนุญาต เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หน้าที่ของผู้รับอนุญาตในการจัดเก็บรักษา การทำบัญชีและการรายงาน

มาตรา ๓๗

“มาตรา ๓๗ ผู้รับอนุญาตผลิต น้ำเชื้อ สดออก จำหน่าย มีไว้ในครอบครอง หรือนำมาขาย ซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๕ และผู้รับอนุญาตเฉพาะคราวนำเข้า หรือส่งออกตามมาตรา ๓๖ ต้องจัดเก็บรักษา ดำเนินการขออนุญาตและจัดให้มีการควบคุมดูแลการโฆษณา ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ จัดให้มีการทำบัญชีและเสนอรายงานเกี่ยวกับการดำเนินการตามที่ ได้รับอนุญาต หรือดำเนินการอื่นเพื่อประโยชน์ในการควบคุมกำกับดูแลยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวง

การขออนุญาตโฆษณา ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ตามวรรคหนึ่ง ของผู้รับอนุญาต การออกใบอนุญาต และเงื่อนไขในการโฆษณาตามใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดเกี่ยวกับหน้าที่ของผู้รับอนุญาตสำหรับยาเสพติดให้โทษหรือ วัตถุออกฤทธิ์ โดยกำหนดให้ผู้รับอนุญาตมีหน้าที่ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เช่น การจัดเก็บรักษา ยาเสพติด ให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ การโฆษณา ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ การจัดทำบัญชีรับจ่าย ยาเสพติด ให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ การเสนอรายงานเกี่ยวกับการดำเนินการตามที่ ได้รับอนุญาต หน้าที่อื่นตามที่ กำหนดให้ผู้รับอนุญาตมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ความคุ้มครองถึงลูกจ้างหรือตัวแทนของผู้รับอนุญาต

มาตรา ๓๘

“มาตรา ๓๘ ไปอนุญาตตามมาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๕ และใบอนุญาตเฉพาะคราวเพื่อการนำเข้าหรือส่งออกตามมาตรา ๓๖ ให้คุ้มครองถึงลูกจ้างหรือตัวแทนของผู้รับอนุญาต ซึ่งได้กระทำไปตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้รับอนุญาต

“ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าการกระทำของลูกจ้างหรือตัวแทนของผู้รับอนุญาตที่ได้กระทำไปตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นการกระทำของผู้รับอนุญาตด้วย”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดให้ใบอนุญาตของผู้รับอนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย มีไว้ในครอบครอง หรือนำมาพบ ซึ่งอาชญากรรมให้โทษหรือผิดกฎหมายตามมาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๕ และผู้รับอนุญาตเฉพาะคราวนำเข้าหรือส่งออกตามมาตรา ๓๖ ให้คุ้มครองถึงลูกจ้างหรือตัวแทนของผู้รับอนุญาต ในกรณีที่ได้กระทำไปตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามที่ได้รับอนุญาต โดยมีการกำหนดสันนิษฐานว่าการกระทำของลูกจ้างหรือตัวแทนของผู้รับอนุญาตได้กระทำไปตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นการกระทำของผู้รับอนุญาต ในกรณีที่ผู้รับอนุญาตจะปฏิเสธการกระทำดังกล่าวย่อมมีการพิจารณาถึงเจตนาอันแท้จริงเนื่องจากบทสันนิษฐานนี้เป็นคุ้มครองถึงลูกจ้างหรือตัวแทนของผู้รับอนุญาต

**การอนุญาตให้ผู้ป่วยซึ่งเดินทางระหว่างประเทศนำยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์
ซึ่งต้องใช้รักษาโรคเฉพาะตัวติดตัวเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักร**

มาตรา ๓๙

"มาตรา ๓๙ ผู้อนุญาตอาจอนุญาตให้ผู้ป่วยซึ่งเดินทางระหว่างประเทศนำยาเสพติดให้โทษซึ่งต้องใช้รักษาโรคเฉพาะตัวติดตัวเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรพร้อมใบอนุญาตด้วย โดยมีใบสั่งยาหรือหนังสือรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือหมอพื้นบ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทยซึ่งเป็นผู้ให้การรักษา ทั้งนี้ การขออนุญาตและการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวง

การนำวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ ติดตัวเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรไม่เกินปริมาณที่จำเป็นต้องใช้รักษาโรคเฉพาะตัวภายในสามสิบวัน โดยมีใบสั่งยาหรือหนังสือรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม หรือผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ชั้นหนึ่ง ไม่ต้องขออนุญาต กรณีการนำติดตัวเพื่อใช้รักษาโรค เกินกว่าสามสิบวันต้องได้รับใบอนุญาต ทั้งนี้ การขออนุญาตและการออกใบอนุญาต ให้เป็นไป ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวง

การนำยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ติดตัวเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ไม่เป็นความผิดฐานนำเข้าหรือส่งออกยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ตามประมวลกฎหมายนี้"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนด เกี่ยวกับการครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษเพื่อใช้ในการรักษาโรคเฉพาะตัว โดยมีใบสั่งยาหรือหนังสือรับรองจากผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องที่นำติดตัวเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักร โดยกำหนดให้ผู้ป่วยซึ่งเดินทางระหว่างประเทศนำยาเสพติดให้โทษซึ่งต้องใช้รักษาโรคเฉพาะตัวติดตัวเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรพร้อมใบอนุญาตด้วย ต้องมีใบสั่งยาหรือหนังสือรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

ส่วนการนำวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ ติดตัวเข้ามาหรือออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อใช้รักษาโรคเฉพาะตัว โดยมีใบสั่งยาหรือหนังสือรับรองจากผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ไม่เกินสามสิบวัน ไม่ต้องขออนุญาต แต่หากเกินกว่าสามสิบวัน ต้องขออนุญาต

หน้าที่ผู้รับอนุญาตในการจัดให้มีเภสัชกรอยู่ประจำควบคุมกิจการตลอดเวลาทำการ

มาตรา ๕๐

“มาตรา ๕๐ ให้ผู้รับอนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ หรือผู้รับอนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ ต้องจัดให้มีเภสัชกรอยู่ประจำควบคุมกิจการตลอดเวลาทำการซึ่งระบุไว้ในใบอนุญาต หรือมั่งต้องดูแลให้เภสัชกรได้ปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวง”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดหน้าที่ของผู้รับอนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ หรือผู้รับอนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ ในการที่จะต้องจัดให้มีเภสัชกรอยู่ควบคุมกิจการตลอดเวลาทำการซึ่งระบุไว้ในใบอนุญาต หรือมั่งต้องดูแลให้เภสัชกรได้ปฏิบัติหน้าที่

เภสัชกรที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมกิจการตามมาตรา นี้ คือ บุคคลซึ่งได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมจากสภาเภสัชกรรม ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพเภสัชกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗ ดังนั้น บุคคลที่แม้จะมีความรู้ทางด้านยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ แต่หากมิใช่เภสัชกรที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม ก็ไม่ถือว่าเป็นเภสัชกรตามที่กำหนดไว้ในมาตรานี้ หากผู้รับอนุญาตฝ่าฝืนหน้าที่ดังกล่าวจะมีความผิดที่ต้องรับโทษทั้งทางปกครองและทางอาญา

ในการนำผ่านซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ ห้ามเปลี่ยนแปลงการส่งวัตถุออกฤทธิ์ไปยังจุดหมายอื่น

มาตรา ๔๑

“มาตรา ๔๑ ในการนำผ่านซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ทุกประเภท ห้ามผู้ใดเปลี่ยนแปลงการส่งวัตถุออกฤทธิ์ไปยังจุดหมายอื่นที่มีได้ระบุในใบอนุญาตส่งออกที่ส่งมาพร้อมกับวัตถุออกฤทธิ์ เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของประเทศผู้ส่งออกใบอนุญาตนั้น และเลขาธิการ อช. ให้ทราบเห็นชอบด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ไม่อาจส่งวัตถุออกฤทธิ์ไปยังจุดหมายที่กำหนดตามวรรคหนึ่งได้ ให้ผู้รับอนุญาตส่งวัตถุออกฤทธิ์กลับคืนไปยังประเทศที่ส่งออกมาในกำหนดเวลาสามสิบวัน นับแต่วันที่วัตถุออกฤทธิ์ดังกล่าวเข้ามาในราชอาณาจักร หากผู้รับอนุญาตไม่ดำเนินการให้แล้วเสร็จ ภายในเวลาที่กำหนดให้วัตถุออกฤทธิ์นั้นตกเป็นของกระทรวงสาธารณสุข และให้กระทรวงสาธารณสุขหรือผู้ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขมอบหมายทำลายหรือนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนด

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดห้ามมิให้ผู้ขออนุญาตนำผ่านวัตถุออกฤทธิ์เปลี่ยนแปลงการส่งวัตถุออกฤทธิ์ไปยังจุดหมายอื่นที่มีได้ระบุในใบอนุญาตส่งออกที่ส่งมาพร้อมกับวัตถุออกฤทธิ์ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของประเทศที่ส่งออก และเลขาธิการ อช. ให้ทราบเห็นชอบ ตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎหมายลำดับรอง หากส่งไปยังจุดหมายที่กำหนดไม่ได้ ให้ส่งคืนประเทศส่งออกมาในสามสิบวัน นับแต่วันที่วัตถุออกฤทธิ์เข้ามาในราชอาณาจักร หากไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้วัตถุออกฤทธิ์นั้นตกเป็นของกระทรวงสาธารณสุข และให้กระทรวงสาธารณสุขหรือผู้ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขมอบหมายทำลายหรือใช้ประโยชน์ต่อไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนด

การแปรรูปหรือแปรรูปวัตถุออกฤทธิ์ที่นำผ่านต้องได้รับอนุญาตจากเลขาธิการ ออ.

มาตรา ๔๒

“มาตรา ๔๒ ในระหว่างที่มีการนำผ่านซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๑ หรือประเภท ๒ การแปรรูปหรือแปรรูปวัตถุออกฤทธิ์ให้เป็นอย่างอื่น หรือเปลี่ยนทึบต่อทึบวัตถุออกฤทธิ์ ต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ออ.”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดให้ในระหว่างการนำผ่าน การแปรรูปหรือแปรรูปวัตถุออกฤทธิ์ให้เป็นอย่างอื่น หรือเปลี่ยนแปลงทึบต่อทึบวัตถุออกฤทธิ์ ต้องได้รับอนุญาตจากเลขาธิการ ออ.

การเปลี่ยนแปลงจุดหมายปลายทางการนำเข้าวัตถุดิบ

มาตรา ๔๓

“มาตรา ๔๓ ในการนำเข้าวัตถุดิบทุกประเภท การส่งวัตถุดิบดังกล่าวไปยังบุคคลอื่นหรือสถานที่อื่นนอกเหนือไปจากบุคคลหรือสถานที่ระบุไว้ในใบอนุญาตเฉพาะคราว เพื่อนำเข้าสามารถกระทำได้โดยกรณีที่มีเหตุจำเป็น โดยได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ออ.”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดเกี่ยวกับการนำเข้า การส่งวัตถุดิบที่มีการนำเข้าไปยังสถานที่อื่นนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตเฉพาะคราว กรณีที่จำเป็น โดยได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ออ.

การประกาศกำหนดห้ามนำเข้าวัตถุออกฤทธิ์

มาตรา ๔๔

“มาตรา ๔๔ เมื่อกระทรวงสาธารณสุขได้รับแจ้งการห้ามนำเข้าซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภทหนึ่งประเภทใดที่ต่างประเทศได้แจ้งผ่านเลขาธิการสหประชาชาติระบุห้ามนำเข้าไปยังประเทศไทยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดการห้ามนำเข้าประเทศนั้น

ห้ามผู้ใดส่งออกซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ไปยังประเทศที่ระบุห้ามนำเข้าตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่ได้รับอนุญาตพิเศษเฉพาะคราวจากประเทศนั้นและใบอนุญาตพิเศษเฉพาะคราวจากเลขาธิการ อย.

การขอรับใบอนุญาตพิเศษเฉพาะคราวและการออกใบอนุญาตพิเศษเฉพาะคราว ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวง

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดเกี่ยวกับการห้ามนำเข้าวัตถุออกฤทธิ์ประเภทหนึ่งประเภทใดตามที่ต่างประเทศแจ้งผ่านเลขาธิการสหประชาชาติและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดการห้ามนำเข้า และห้ามส่งออกวัตถุออกฤทธิ์ไปยังประเทศที่ประกาศห้ามนำเข้า เว้นแต่ได้รับอนุญาตพิเศษเฉพาะคราวจากประเทศนั้นและใบอนุญาตพิเศษเฉพาะคราวจากเลขาธิการ อย. การขอรับและออกใบอนุญาตพิเศษเฉพาะคราวเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การดำเนินการกรณีผู้รับอนุญาตเลิกกิจการ ไม่ต่ออายุ ไม่ได้รับอนุญาตให้ต่ออายุ หรือหาย

มาตรา ๔๕

“มาตรา ๔๕ ในกรณีที่มีผู้รับอนุญาตเลิกกิจการ ไม่ขอต่ออายุใบอนุญาต ไม่ได้รับอนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต หรือหาย ให้ผู้รับอนุญาต ทายาท ผู้จัดการมรดกของผู้ตาย หรือผู้ครอบครองยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ของผู้ตาย แล้วแต่กรณี ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ผู้อนุญาตหรือผู้อนุญาตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดประเภทในราชกิจจานุเบกษา แล้วแต่กรณี มีฉะนั้น ให้ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่เหลืออยู่ตกเป็นของกระทรวงสาธารณสุข และให้กระทรวงสาธารณสุขหรือผู้ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขมอบหมายทำลายหรือนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนด”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดเกี่ยวกับผู้ขอรับใบอนุญาตเลิกกิจการ ไม่ขอต่ออายุใบอนุญาต ไม่ได้รับอนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต และหาย โดยให้ผู้เกี่ยวข้องตามแต่ละกรณีปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ผู้อนุญาตหรือผู้อนุญาตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดประเภทในราชกิจจานุเบกษาหากไม่ดำเนินการตามข้อกำหนดดังกล่าว ให้ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่เหลืออยู่ตกเป็นของกระทรวงสาธารณสุข และให้กระทรวงสาธารณสุขหรือผู้ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขมอบหมายทำลายหรือนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนด หากกรณีหายยาเสพติดเจตจำนงขออนุญาตดำเนินการขอให้ดำเนินการตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องต่อไป

ผู้รับอนุญาตได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยยา

มาตรา ๔๖ “มาตรา ๔๖ ผู้รับอนุญาตเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษหรือผู้รับอนุญาตเกี่ยวกับวัตถุออกฤทธิ์ ซึ่งได้ดำเนินการตามประมวลกฎหมายนี้แล้ว ให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยยา”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดบทยกเว้นการไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยยาของผู้รับอนุญาตเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ เมื่อได้รับอนุญาตเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์และดำเนินการตามประมวลกฎหมายยาเสพติดแล้วไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยยาอีก

บทลงโทษทางปกครองแก่ผู้รับอนุญาตที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเกี่ยวกับการควบคุมยาเสพติด

มาตรา ๔๗

“มาตรา ๔๗ ผู้รับอนุญาตผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหมวดนี้ หรือกฎกระทรวง หรือประกาศหรือกฏตามหมวดนี้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด ผู้อนุญาต หรือผู้อนุญาตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด แล้วแต่กรณี จากกล่าวดังกล่าวนี้ สักพักใช้ใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาต ตามสมควรแก่กรณี ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวง”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดบทลงโทษทางปกครองกรณีผู้รับอนุญาตที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหมวด ๕ การอนุญาตเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ โดยผู้อนุญาตแล้วแต่กรณี มีอำนาจจากกล่าวดังกล่าวนี้ สักพักใช้ใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาตตามสมควรแก่กรณี ซึ่งประมวลกฎหมายยาเสพติดกำหนดผู้อนุญาตไว้หลายกรณีแตกต่างกัน เช่น กรณีมาตรา ๓๕ วรรคสอง กำหนดให้ผู้อนุญาตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดมีอำนาจให้ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกยาเสพติดให้โทษประเภท ๕ เพื่อประโยชน์ของทางราชการ การแพทย์ การรักษาผู้ป่วย การศึกษาวิจัย หรือประโยชน์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ดังนั้น ในกรณีผู้รับอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดผู้อนุญาตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดมีอำนาจพิจารณาโทษทางปกครองตามมาตรา

ในระหว่างสิ่งหักใช้ใบอนุญาตจะขอรับใบอนุญาตใด ๆ ในระหว่างถูกสิ่งหักใช้ใบอนุญาตอีก
มาตรา ๔๘ “มาตรา ๔๖ ผู้ถูกสิ่งหักใช้ใบอนุญาตจะขอรับใบอนุญาตใด ๆ ในระหว่างถูกสิ่งหักใช้ใบอนุญาตอีกไม่ได้ ผู้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตจะขอรับใบอนุญาตใด ๆ ตามหมวดนี้ไม่ได้ จนกว่าจะพ้นสามปีนับแต่วันที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต ในกรณีที่มีบุคคลถูกเพิกถอนใบอนุญาต ให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับกับกรรมการผู้จัดการ และผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานของบุคคลนั้นด้วยโดยอนุโลม”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดเกี่ยวกับผู้รับอนุญาตที่ถูกสิ่งหักใช้ใบอนุญาต ไม่สามารถขออนุญาตใด ๆ ระหว่างถูกสิ่งหักใช้ใบอนุญาต และในกรณีถูกเพิกถอนใบอนุญาตจะขอรับใบอนุญาตใด ๆ อีกไม่ได้ จนกว่าจะพ้นสามปี นับแต่วันที่ถูกเพิกถอน สำหรับกรณีมีบุคคลถูกเพิกถอนใบอนุญาต กรรมการผู้จัดการ และผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานของบุคคล จะขอรับใบอนุญาตใด ๆ ไม่ได้อีก จนกว่าจะพ้นสามปีนับแต่วันที่ถูกเพิกถอน

การขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ และการขึ้นทะเบียนตำรับวัตถุออกฤทธิ์

มาตรา ๔๙

"มาตรา ๔๙ ผู้รับอนุญาตผลิตหรือนำเข้าซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ตามมาตรา ๓๕ (๒) หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๓ หรือประเภท ๔ ตามมาตรา ๓๕ (๕) จะผลิตหรือนำเข้าซึ่งตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ที่มีวัตถุออกฤทธิ์ดังกล่าวปรุงผสมอยู่ ต้องขอขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์นั้นต่อผู้อนุญาตก่อน และเมื่อได้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์แล้วจึงจะผลิต หรือนำเข้าซึ่งตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์นั้นได้

การขอขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ การออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ การต่ออายุใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ การออกใบแทนใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ การแจ้งรายการในการยื่นคำขอ และการขอแก้ไขรายการที่ได้รับอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวง

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่ผู้รับอนุญาตผลิตหรือนำเข้าซึ่งตำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ หรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๓ หรือประเภท ๔ ที่ได้รับอนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้าตัวอย่างของตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ ที่จะขอขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ การขออนุญาตและการอนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้าตัวอย่างของตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวง"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดเกี่ยวกับผู้ขออนุญาตผลิตหรือนำเข้า ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ต้องนำตำรับยานั้นมาขอขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ การขอขึ้นทะเบียนตำรับยา และการออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับยาฯ ต้องปฏิบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวง กล่าวคือ ผู้รับอนุญาตผลิตหรือนำเข้าซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ตามมาตรา ๓๕ (๒) หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๓ หรือประเภท ๔ ตามมาตรา ๓๕ (๕) จะผลิตหรือนำเข้าซึ่งตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ที่มีวัตถุออกฤทธิ์ดังกล่าวปรุงผสมอยู่ ต้องขอขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์นั้นต่อผู้อนุญาตก่อน

การไม่รับขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์

มาตรา ๕๐

"มาตรา ๕๐ ผู้อนุญาตโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด อาจไม่รับขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) การขอขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ที่ไม่เป็นไปตาม

มาตรา ๕๑

(๒) ตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ที่ขอขึ้นทะเบียนไม่เป็นที่เชื่อถือในสรรพคุณหรืออาจไม่ปลอดภัยแก่ผู้ใช้

(๓) ตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ที่ขอขึ้นทะเบียนใช้ชื่อในทำนองโอ้อวดไม่สุภาพ หรืออาจทำให้เข้าใจผิดจากความจริง

(๔) ตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ที่ขอขึ้นทะเบียนเป็นตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขสั่งยกเลิกตามมาตรา ๕๒

(๕) ตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ที่ขอขึ้นทะเบียนเป็นยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ปลอมตามมาตรา ๕๒"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดเกี่ยวกับกรณีผู้อนุญาตอาจไม่รับขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ได้ ๕ กรณี คือ

๑) การขอขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ที่ไม่เป็นไปตามมาตรา ๕๑

๒) ตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ที่ขอขึ้นทะเบียนไม่เป็นที่เชื่อถือในสรรพคุณหรืออาจไม่ปลอดภัยแก่ผู้ใช้

๓) ตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ที่ขอขึ้นทะเบียนใช้ชื่อในทำนองโอ้อวดไม่สุภาพ หรืออาจทำให้เข้าใจผิดจากความจริง

๔) ตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ที่ขอขึ้นทะเบียนเป็นตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขสั่งยกเลิกตามมาตรา ๕๒

๕) ตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ที่ขอขึ้นทะเบียนเป็นยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ปลอมตามมาตรา ๕๒

การเพิกถอนเพิกถอนทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ หรือทะเบียนตำรับวัตถุออกฤทธิ์

มาตรา ๕๓

“มาตรา ๕๓ เมื่อคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษเห็นวาทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ หรือทะเบียนตำรับวัตถุออกฤทธิ์ที่มีวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๓ หรือประเภท ๔ ได้ได้ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนไว้แล้ว แต่ปรากฏว่าไม่มีสรรพคุณตามที่ขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ไว้ หรืออาจไม่ปลอดภัยแก่ผู้ใช้ หรือมีเหตุผลอื่นไม่สมควรที่จะอนุญาตให้ต่อไป ให้คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจสั่งเพิกถอนทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ หรือทะเบียนตำรับวัตถุออกฤทธิ์ที่มีวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๓ หรือประเภท ๔ นั้นได้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับการสั่งเพิกถอนทะเบียนตำรับยา โดยการขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ที่ได้ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนไว้แล้ว แต่ปรากฏว่าไม่มีสรรพคุณตามที่ขึ้นทะเบียนตำรับยาไว้ หรืออาจไม่ปลอดภัยแก่ผู้ใช้ หรือมีเหตุผลอื่นไม่สมควรให้อนุญาตต่อไปได้ ให้คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข สั่งเพิกถอนทะเบียนตำรับยา โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ปลอม

มาตรา ๕๒

“มาตรา ๕๒ ห้ามผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ ปลอม

ยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ หรือสิ่งดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ปลอม

(๑) สิ่งที่ทำเทียมยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน เพื่อแสดงว่าเป็นยาเสพติดให้โทษแท้หรือวัตถุออกฤทธิ์แท้

(๒) ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่แสดงชื่อว่าเป็นยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์อื่นหรือแสดงวัน เดือน ปี ที่ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์สิ้นอายุแล้วแต่ยังไม่สิ้นอายุ

(๓) ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่แสดงชื่อหรือเครื่องหมายของผู้ผลิตหรือที่ตั้งของสถานที่ผลิตซึ่งไม่ความจริง

(๔) ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่ผลิตขึ้นไม่ถูกต้องตามมาตรฐาน ถึงขนาดสารออกฤทธิ์ขาดหรือเกินกว่าร้อยละสิบของปริมาณที่กำหนดจากเกณฑ์ต่ำสุดหรือสูงสุดตามที่กำหนดไว้ในประกาศของรัฐมนตรีกาการกระทรวงสาธารณสุขตามมาตรา ๒๒ (๑) หรือมาตรา ๒๓ (๒) หรือตามที่กำหนดไว้ในคำรับยาเสพติดให้โทษหรือคำรับวัตถุออกฤทธิ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนคำรับ หรือที่ผู้อนุญาตได้อนุญาตให้ผลิต นำเข้า หรือส่งออกไว้”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทกำหนดความผิดของบุคคลที่ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ ปลอม โดยยาเสพติดให้โทษจะเข้าใจเป็นความผิดฐานปลอมนี้ จะเป็นยาเสพติดที่มีการนำมาใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์ ได้แก่ ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ และวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔

ทั้งนี้ กรณีใดจึงจะถือว่าเป็นยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ปลอม ได้มีการกำหนดไว้ ๔ กรณี ได้แก่

๑) สิ่งที่ทำเทียมยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนเพื่อแสดงว่าเป็นยาเสพติดให้โทษแท้หรือวัตถุออกฤทธิ์แท้

๒) ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่แสดงชื่อว่าเป็นยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์อื่นหรือแสดงวัน เดือน ปี ที่ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์สิ้นอายุแล้วแต่ยังไม่สิ้นอายุ

๓) ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่แสดงชื่อหรือเครื่องหมายของผู้ผลิตหรือที่ตั้งของสถานที่ผลิตซึ่งไม่ความจริง

๔) ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่ผลิตขึ้นไม่ถูกต้องตามมาตรฐานถึงขนาดสารออกฤทธิ์ขาดหรือเกินกว่าร้อยละสิบของปริมาณที่กำหนดไว้จากเกณฑ์ต่ำสุดหรือสูงสุด ตามที่กำหนดไว้ในประกาศของรัฐมนตรีกาการกระทรวงสาธารณสุขตามมาตรา ๒๒ (๑) หรือมาตรา ๒๓ (๒) หรือตามที่กำหนดไว้ในคำรับยาเสพติดให้โทษหรือคำรับวัตถุออกฤทธิ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนคำรับ หรือที่ผู้อนุญาตได้อนุญาตให้ผลิต นำเข้า หรือส่งออกไว้

ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ผิดมาตรฐาน

มาตรา ๕๓

"มาตรา ๕๓ ห้ามผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ ผิดมาตรฐาน

ยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ หรือสิ่งดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ผิดมาตรฐาน

(๑) ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่ผลิตขึ้นไม่ถูกต้องตามมาตรฐานโดยสารออกฤทธิ์ขาดหรือเกินจากเกณฑ์ต่ำสุดหรือสูงสุด ตามที่กำหนดไว้ในประกาศของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขตามมาตรา ๒๒ (๑) หรือมาตรา ๒๓ (๒) หรือตามคำรับของคำรับยาเสพติดให้โทษหรือคำรับวัตถุออกฤทธิ์ที่ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา ๕๓ แต่ไม่ถึงขนาดดังกล่าวในมาตรา ๕๒ (๔)

(๒) ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่ผลิตขึ้นโดยมีความบริสุทธิ์หรือลักษณะอื่นซึ่งมีความสำคัญต่อคุณภาพของยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ผิดไปจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขตามมาตรา ๒๒ (๑) หรือมาตรา ๒๓ (๒) หรือตามคำรับของคำรับยาเสพติดให้โทษหรือคำรับวัตถุออกฤทธิ์ที่ขึ้นทะเบียนไว้"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทกำหนดความผิดของบุคคลที่ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ ผิดมาตรฐาน โดยยาเสพติดที่จะเข้าเงื่อนไขผิดมาตรานี้ จะเป็นยาเสพติดที่มีการนำมาใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์ ได้แก่ ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ และวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔

ทั้งนี้ กรณีใดจึงจะถือว่าเป็นยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ผิดมาตรฐาน ได้มีการกำหนดไว้ ๒ กรณี ได้แก่

๑) ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่ผลิตขึ้นไม่ถูกต้องตามมาตรฐานโดยสารออกฤทธิ์ขาดหรือเกินจากเกณฑ์ต่ำสุดหรือสูงสุด ตามที่กำหนดไว้ในประกาศของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขตามมาตรา ๒๒ (๑) หรือมาตรา ๒๓ (๒) หรือตามคำรับของคำรับยาเสพติดให้โทษหรือคำรับวัตถุออกฤทธิ์ที่ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา ๕๓ แต่ไม่ถึงขนาดดังกล่าวในมาตรา ๕๒ (๔)

๒) ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่ผลิตขึ้นโดยมีความบริสุทธิ์หรือลักษณะอื่นซึ่งมีความสำคัญต่อคุณภาพของยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ผิดไปจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขตามมาตรา ๒๒ (๑) หรือมาตรา ๒๓ (๒) หรือตามคำรับของคำรับยาเสพติดให้โทษหรือคำรับวัตถุออกฤทธิ์ที่ขึ้นทะเบียนไว้

ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์เสื่อมคุณภาพ

มาตรา ๕๔

“มาตรา ๕๔ ห้ามผู้ใดนำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ เสื่อมคุณภาพ

ยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ หรือสิ่งคงเหลือไว้ ให้ถือว่าเป็นยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์เสื่อมคุณภาพ

(๑) ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่สิ้นอายุตามที่แสดงไว้ในฉลากซึ่งขึ้นทะเบียนด้ารับยาเสพติดให้โทษหรือด้ารับวัตถุออกฤทธิ์ไว้

(๒) ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่แปรสภาพจนมีลักษณะเช่นเดียวกับยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ปลอมตามมาตรา ๕๒ (๔) หรือยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ผิดมาตรฐานตามมาตรา ๕๓”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทกำหนดความผิดของบุคคลที่นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ เสื่อมคุณภาพ โดยยาเสพติดที่จะเข้าเงื่อนไขเสื่อมคุณภาพนี้ จะเป็นยาเสพติดที่มีการนำมาใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์ ได้แก่ ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ และวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔

ทั้งนี้ กรณีใดจึงจะถือว่าเป็นยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์เสื่อมคุณภาพ ได้มีการกำหนดไว้ ๒ กรณี ได้แก่

๑) ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่สิ้นอายุตามที่แสดงไว้ในฉลากซึ่งขึ้นทะเบียนด้ารับยาเสพติดให้โทษหรือด้ารับวัตถุออกฤทธิ์ไว้

๒) ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่แปรสภาพจนมีลักษณะเช่นเดียวกับยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ปลอมตามมาตรา ๕๒ (๔) หรือยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ผิดมาตรฐานตามมาตรา ๕๓

การกำหนดเขตพื้นที่เพื่อทดลองเพาะปลูก ผลิตและทดสอบ หรือเสพหรือครอบครองยาเสพติด

มาตรา ๕๕

“มาตรา ๕๕ ในกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย การลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด และการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดจะกำหนดเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใด เพื่อกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ก็ได้

(๑) ทดลองเพาะปลูกพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ หรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์

(๒) ผลิตและทดสอบเกี่ยวกับยาเสพติด

(๓) เสพหรือครอบครองยาเสพติดตามประเภทและปริมาณที่กำหนด

การกำหนดพื้นที่และการกระทำการตามวรรคหนึ่ง ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีมาตรการควบคุมและตรวจสอบการกระทำดังกล่าวด้วย

ให้การกระทำการในเขตพื้นที่ที่กำหนดในวรรคหนึ่งซึ่งอยู่ภายใต้มาตรการควบคุมและตรวจสอบไม่เป็นความผิด”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดขึ้นเพื่อการพัฒนาทางเลือกใหม่ที่ยั่งยืน สอดรับกับการปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๖๓ โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย การลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด และการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด มีอำนาจกำหนดเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใด เพื่อกรณีดังต่อไปนี้

๑) การทดลองเพาะปลูกพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ หรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์

๒) ผลิตและทดสอบเกี่ยวกับยาเสพติด

๓) เสพหรือครอบครองยาเสพติดตามประเภทและปริมาณที่กำหนด

ทั้งนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องประชุมและมติเห็นชอบ ดังนี้

๑) กำหนดเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใด เพื่อกระทำการ

(ก) การทดลองเพาะปลูกพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ หรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์

(ข) ผลิตและทดสอบเกี่ยวกับยาเสพติด

(ค) เสพหรือครอบครองยาเสพติดตามประเภทและปริมาณที่กำหนด

๒) เสนอร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดพื้นที่และการกระทำตาม ข้อ ๑) รวมตลอดถึงกำหนด มาตรการควบคุมและตรวจสอบการกระทำดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ความเห็นชอบ

๓) การกระทำการใด ๆ อาทิ ผลิต ครอบครอง เสพ ในพื้นที่พระราชกฤษฎีกาตาม ข้อ (๒) ซึ่งอยู่ภายใต้มาตรการควบคุมและตรวจสอบ ไม่เป็นความผิด ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด

ตัวอย่างเช่น กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปลูกพืชใน ที่สามารถกระทำได้โดยมีมติเห็นชอบกำหนดพื้นที่เฉพาะชัดเจน เช่น พื้นที่วิทยาลัยป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ช. เลขที่ หมู่ที่ ตำบล อำเภอ จังหวัด ตามที่กีดแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกา เพื่อกระทำการ

แล้วเสนอร่างพระราชกฤษฎีกาพร้อมเอาตราครุฑและประทับตราการกระทรวงมหาดไทย
เมื่อพระราชกฤษฎีกาตั้งกล่าวประกาศในราชกิจจานุเบกษาและมีผลบังคับใช้แล้ว หน่วยงานหรือผู้มีหน้าที่
เกี่ยวข้องในการกระทำการใด ๆ ภายใต้พระราชกฤษฎีกานั้นการกระทำตามสิทธิกฎหมายบัญญัติไม่เป็นความผิด
ตามประมวลกฎหมายอาญาแต่ผิด

**มาตรการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
ในสถานประกอบการ**

มาตรา ๕๖ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. มีอำนาจออกประกาศกำหนดมาตรการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ และประกาศ กำหนดให้สถานที่ซึ่งใช้ในการประกอบธุรกิจใด ๆ เป็นสถานประกอบการที่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการ ดังกล่าว ทั้งนี้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดขึ้นเพื่อเสริมสร้างมาตรการการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบกิจการในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เนื่องจากพบว่ามี สถานการณ์การแพร่ระบาดและการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานที่ที่ใช้เป็นสถานประกอบการธุรกิจ บางประเภท ซึ่งไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดที่จะนำมาปรับใช้กับการดำเนินการป้องกัน ปราบปรามและ แก้ไขปัญหาการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คณะกรรมการ ป.ป.ส. มีอำนาจกำหนดมาตรการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญห การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อให้สถานที่ที่ใช้ในการประกอบการนำไปปฏิบัติ ซึ่งหากฝ่าฝืนหรือ ไม่ปฏิบัติก็จะมีโทษทั้งทางอาญาและทางปกครอง โดยคณะกรรมการ ป.ป.ส. มีอำนาจกำหนดให้สถานที่ที่ใช้ ในการประกอบธุรกิจใดเป็นสถานประกอบการที่ต้องปฏิบัติตามมาตรการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญห การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ

ทั้งนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ส. ต้องประชุมและมติเห็นชอบให้ออกประกาศกำหนดมาตรการ ป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการขึ้นและ คณะกรรมการ ป.ป.ส. ต้องประชุมและมติเห็นชอบให้ออกประกาศกำหนดให้สถานที่ที่ใช้ในการประกอบ ธุรกิจใด ๆ เป็นสถานประกอบการที่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการดังกล่าว เมื่อนำประกาศทั้งสองลงประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาและมีผลบังคับใช้แล้ว ย่อมเป็นผลให้สถานประกอบการที่ถูกกำหนดต้องปฏิบัติตาม มาตรการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ

คณะกรรมการ ป.ป.ส. ได้ประกาศกำหนดมาตรการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญห การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการไว้สองมาตราการ ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุป ดังนี้

๑. มาตรการเกี่ยวกับบุคคล

๑) ควบคุม สอดส่อง และดูแล ไม่ให้พนักงานหรือบุคคลภายนอก กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด

๒) คัดเลือกบุคลากรที่ไม่มีพฤติกรรมในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเข้าเป็น พนักงาน และจัดอบรมเจ้าพนักงานให้มีความรู้และความเข้าใจในการป้องกันการใช้ยาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ

๓) จัดทำบันทึกประวัติของพนักงาน ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อและ นามสกุล เลขบัตรประจำตัวประชาชน ที่อยู่ และภูมิลำเนา ของเจ้าพนักงาน

๔) ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในการแจ้ง หรือให้ข้อมูล ข่าวสารหรือพฤติการณ์ต่าง ๆ ของเจ้าพนักงานเมื่อพบว่ามีกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีเหตุอันควรสงสัยหรือควรเชื่อได้ว่าจะกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

๒. มาตราการเกี่ยวกับสถานที่

๓) จัดให้มีป้ายหรือประกาศ

๒) คณะกรรมการ ป.ป.ส. ได้ออกประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เรื่อง กำหนดมาตรการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหามั่วสุมการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในสถานประกอบการกำหนดสถานที่ซึ่งใช้ในการประกอบธุรกิจใด ๆ เป็นสถานประกอบการที่อยู่ภายใต้ มาตรการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหามั่วสุมการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ ดังนี้

- (๑) สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง
- (๒) สถานบริการยิบรอลูก้า
- (๓) สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ
- (๔) จีพีเอกซ์ประเภทหอพัก อาคารชุด หรือเกสเฮ้าส์
- (๕) สถานที่ที่ได้จัดให้มีการเล่นบิลเลียด สนุกเกอร์
- (๖) โรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน
- (๗) สถานที่หรือที่เก็บสินค้าหรือพัสดุภัณฑ์

การสั่งปิดชั่วคราวหรือสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบการของเจ้าของหรือผู้ประกอบการที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการป้องกัน ปรามปราม และแก้ไขปัญหาคาการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

มาตรา ๕๗

“มาตรา ๕๗ ในกรณีที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พบว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการป้องกัน ปรามปราม และแก้ไขปัญหาคาการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการตามมาตรา ๕๖ หรือพบว่าการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการตามมาตรา ๕๖ หากเจ้าของหรือผู้ดำเนินการสถานประกอบการดังกล่าวไม่สามารถชี้แจงหรือพิสูจน์ให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. เชื่อได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่กรณีแล้ว ให้เลขาธิการ ป.ป.ส. มีอำนาจสั่งให้ดำเนินการมาตรการที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำผิดเกิดขึ้นอีก หรือให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. มีอำนาจสั่งปิดสถานประกอบการแห่งนั้นชั่วคราว หรือสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบการสำหรับการประกอบธุรกิจนั้นแล้วแต่กรณี เว้นแต่ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน ให้เลขาธิการ ป.ป.ส. มีอำนาจดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ การสั่งปิดชั่วคราวหรือสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบการต้องไม่เกินครั้งละสามสิบวันนับแต่วันที่เจ้าของ หรือผู้ดำเนินการสถานประกอบการนั้นทราบคำสั่ง

ในกรณีที่สถานประกอบการซึ่งถูกสั่งปิดชั่วคราวหรือถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบการตามวรรคหนึ่งเป็นสถานประกอบการซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมการประกอบการตามกฎหมายอื่น ให้เลขาธิการ ป.ป.ส. แจ้งให้หน่วยงานซึ่งควบคุมการประกอบการนั้นทราบ และให้หน่วยงานดังกล่าวถือปฏิบัติตามนั้น

การสั่งปิดชั่วคราวหรือการสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบการ และการแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ดำเนินการสถานประกอบการทราบตามวรรคหนึ่ง และการแจ้งให้หน่วยงานทราบตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ส. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดมาตรฐาน ขั้นตอนหรือกระบวนการปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการป้องกัน ปรามปรามและแก้ไขปัญหาคาการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ และการกำหนดเวลาปิดชั่วคราวหรือพักใช้ใบอนุญาตประกอบการ อันเป็นโทษทางปกครองสำหรับสถานประกอบการที่มีการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ และเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของหรือผู้ดำเนินการสถานประกอบการโดยการกำหนดอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน ตลอดถึงการอำนวยความสะดวกไว้สำหรับเจ้าของหรือผู้ดำเนินการ เลขาธิการ ป.ป.ส. คณะกรรมการ ป.ป.ส. และหน่วยงานซึ่งควบคุมสถานประกอบการนั้น ในกรณีที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตรวจพบว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการป้องกัน ปรามปรามและแก้ไขปัญหาคาการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ หรือ ตรวจพบว่าการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ

ทั้งนี้ อำนาจในการสั่งการของเลขาธิการ ป.ป.ส. ให้เจ้าของหรือผู้ดำเนินการสถานประกอบการดำเนินการมาตรการที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำผิดเกิดขึ้นอีก หรืออำนาจในการสั่งการของคณะกรรมการ ป.ป.ส. หรือเลขาธิการ ป.ป.ส. ให้ปิดสถานประกอบการชั่วคราว หรือพักใช้ใบอนุญาตประกอบการสำหรับการประกอบธุรกิจ ต้องปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานจากการตรวจพบของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในกรณีดังต่อไปนี้

๓) การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการป้องกัน ปรามปรามและแก้ไขปัญหาการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ หรือ

๔) มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (อาทิ ผลิต จำหน่าย ครอบครอง เสพ) ในสถานประกอบการโดยไม่ต้องคำนึงว่าการกระทำความผิดนั้นจะเป็นการกระทำของผู้ใด

ประกอบกับกรณี ข้อ ๓) หรือ ข้อ ๔) เจ้าของหรือผู้ดำเนินการกิจการสถานประกอบการ ที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตรวจพบการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการป้องกัน ปรามปรามและแก้ไขปัญห การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ หรือการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น ไม่สามารถชี้แจงหรือพิสูจน์ให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. เชื่อได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่กรณีแล้ว ดังนั้นการสั่งให้เจ้าของหรือผู้ดำเนินการกิจการสถานประกอบการดำเนินการที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้มี การกระทำความผิดเกิดขึ้นอีก หรือการสั่งปิดสถานประกอบการชั่วคราว หรือการสั่งพักใช้ใบอนุญาต ประกอบการสำหรับการประกอบธุรกิจ ต้องมีหนังสือเรียกให้เจ้าของหรือผู้ดำเนินการชี้แจงหรือพิสูจน์การใช้ ความระมัดระวังมิให้มีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการป้องกัน ปรามปราม และแก้ไขปัญหาการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ หรือมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ ก่อนเสมอ ทั้งนี้ การสั่งปิดชั่วคราวหรือการสั่งพักใช้ใบอนุญาต และการแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ดำเนินการทราบ และการแจ้งให้หน่วยงานทราบนั้นต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ส. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการสั่งปิดชั่วคราวหรือการสั่งพักใช้ใบอนุญาต และการแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ดำเนินการ ทราบ และการแจ้งให้หน่วยงานทราบซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ตัวอย่างเช่น เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตรวจพบเองหรือมีผู้แจ้งเหตุแล้วดำเนินการตรวจสอบแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานว่าสถานประกอบการใด มีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการป้องกัน ปรามปรามและแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ หรือ มีการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ ก็จะรายงานข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมความเห็น เสนอเลขาธิการ ป.ป.ส. เพื่อพิจารณา หากข้อเท็จจริง พยานหลักฐานมีความชัดเจน ก็จะมีหนังสือเรียกให้ เจ้าของหรือผู้ดำเนินการชี้แจงหรือพิสูจน์การใช้ความระมัดระวังแล้วแต่กรณี ซึ่งหากไม่สามารถชี้แจงหรือ พิสูจน์ให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. เชื่อได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่กรณีแล้ว เลขาธิการ ป.ป.ส. จึงมีคำสั่งตามแต่กรณี ดังนี้

กรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการป้องกัน ปรามปรามและแก้ไขปัญหาการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ เลขาธิการ ป.ป.ส. จะมีคำสั่งให้เจ้าของหรือผู้ดำเนินการ สถานประกอบการดำเนินการที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นอีก และมอบหมายให้ เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ดำเนินการตรวจสอบการปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว หากปรากฏว่าเจ้าของหรือผู้ดำเนินการ กิจการสถานประกอบการนั้นไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ต้องรายงานพร้อมความเห็นให้เลขาธิการ ป.ป.ส. เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ส. หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ส. มอบหมายดำเนินการให้มีการเปรียบเทียบ ปรับเจ้าของหรือผู้ดำเนินการสถานประกอบการนั้นต่อไป ซึ่งปัจจุบันคณะกรรมการ ป.ป.ส. ได้มอบหมายให้ เลขาธิการ ป.ป.ส. และผู้อำนวยการกองกฎหมาย สำนักงาน ป.ป.ส. เป็นผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ

กรณีมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ คณะกรรมการ ป.ป.ส. หรือเลขาธิการ ป.ป.ส. ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน จะสั่งให้ปิดสถานประกอบการชั่วคราว หรือสั่งพักใช้ใบอนุญาต ประกอบการสำหรับการประกอบธุรกิจนั้นครั้งละไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่เจ้าของหรือผู้ดำเนินการ สถานประกอบการนั้นทราบคำสั่ง

การประกาศกำหนดยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ เพื่อการรักษาโรคตามคำสั่งของผู้ประกอบวิชาชีพ

มาตรา ๕๘

“มาตรา ๕๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขอาจประกาศกำหนดยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ให้ได้แก่ยาเพื่อการรักษาโรคตามคำสั่งของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือหมอพื้นบ้านตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทยที่ได้รับใบอนุญาต หรือยาเพื่อการศึกษาวิจัย

ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยและหมอพื้นบ้านตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดให้สามารถนำยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ มาใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์ได้ และเพิ่มทางเลือกในการรักษาโรคของผู้ป่วย โดยให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขที่จะออกประกาศกำหนดยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ที่ให้ยาเพื่อการรักษาโรคตามคำสั่งของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือหมอพื้นบ้านตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทยที่ได้รับใบอนุญาต หรือยาเพื่อการศึกษาวิจัย รวมทั้งกำหนดเกี่ยวกับผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยและหมอพื้นบ้านตามวรรคหนึ่ง ไว้ว่า ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด

การประกาศวัตถุตำรับยกเว้น

มาตรา ๕๖๔

“มาตรา ๕๖๓ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขอาจประกาศกำหนดให้วัตถุตำรับใด ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นวัตถุตำรับยกเว้นได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวง

(๑) มีวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ อย่างหนึ่งอย่างใด หรือหลายอย่าง ประสมอยู่

(๒) มีลักษณะที่ไม่อาจก่อให้เกิดการใช้ผิดทาง

(๓) ไม่สามารถจะแยกสกัดเอาวัตถุออกฤทธิ์ที่มีอยู่ในวัตถุตำรับนั้นกลับมาใช้ในปริมาณ ที่จะทำให้เกิดการใช้ที่ผิดทาง และ

(๔) ไม่ก่อให้เกิดอันตรายทางด้านสุขภาพและสังคมได้

วัตถุตำรับยกเว้นที่ ประกาศตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข อาจประกาศเพิกถอนได้เมื่อปรากฏว่าวัตถุตำรับนั้นไม่ตรงลักษณะที่กำหนดไว้”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศให้วัตถุตำรับใด ซึ่งมีลักษณะ ๔ ประการ เป็นวัตถุตำรับยกเว้นได้

(๑) มีวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่าง ประสมอยู่

(๒) มีลักษณะที่ไม่อาจก่อให้เกิดการใช้ที่ผิดทาง

(๓) ไม่สามารถจะแยกสกัดเอาวัตถุออกฤทธิ์ที่มีอยู่ในวัตถุตำรับนั้นกลับมาใช้ในปริมาณ ที่จะทำให้เกิดการใช้ที่ผิดทาง และ

(๔) ไม่ก่อให้เกิดอันตรายทางด้านสุขภาพและสังคมได้

รวมทั้งกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจประกาศเพิกถอนได้เมื่อปรากฏว่าวัตถุตำรับนั้น ไม่ตรงลักษณะที่กำหนดไว้

การนำผ่านซึ่งยาเสพติดให้โทษ

มาตรา ๖๐

"มาตรา ๖๐ ในการนำผ่านซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ ประเภท ๔ และประเภท ๕ ต้องมีใบอนุญาตของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของประเทศที่ส่งออกนั้นมาพร้อมกับ ยาเสพติดให้โทษ แสดงใบอนุญาตดังกล่าวต่อนักงานศุลกากร ยินยอมให้พนักงานศุลกากรเก็บรักษา หรือควบคุมยาเสพติดให้โทษ และนำยาเสพติดให้โทษที่นำผ่านมาให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ด่านตรวจสอบยาเสพติดให้โทษที่กำหนดไว้ในประกาศของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ตามมาตรา ๒๒ (๕) เพื่อทำการตรวจสอบตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด

ให้พนักงานศุลกากรเก็บรักษาหรือควบคุมยาเสพติดให้โทษตามวรรคหนึ่งไว้ในที่สมควรจนกว่าผู้ให้นำผ่านซึ่งยาเสพติดให้โทษจะนำยาเสพติดให้โทษดังกล่าวออกไปนอกราชอาณาจักร

ในกรณีที่ผู้ให้นำผ่านซึ่งยาเสพติดให้โทษตามวรรคหนึ่งไม่นำยาเสพติดให้โทษดังกล่าวออกไปนอกราชอาณาจักรภายในกำหนดเวลาสามสิบวันนับแต่วันนำเข้า ให้พนักงานศุลกากรรายงานให้เลขาธิการ อัยการ หรือ เลขาธิการ อัยการ มีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้ให้นำผ่านซึ่งยาเสพติดให้โทษ นำยาเสพติดให้โทษดังกล่าวออกไปนอกราชอาณาจักรภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันที่ออกคำสั่ง ถ้าผู้ได้รับคำสั่งไม่ปฏิบัติตาม ให้ยาเสพติดให้โทษดังกล่าวตกเป็นของกระทรวงสาธารณสุข และให้กระทรวงสาธารณสุขหรือผู้ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขมอบหมายทำลายหรือนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนด"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดหน้าที่ของผู้ให้นำผ่านซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๑ ประเภท ๔ และประเภท ๕

หน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนำผ่านซึ่งยาเสพติดให้โทษไว้ ได้แก่

๑. บุคคลเป็นผู้ให้นำผ่านซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ ประเภท ๔ และประเภท ๕ มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑) ต้องมีและแสดงใบอนุญาตของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของประเทศที่ส่งออกนั้นมาพร้อมกับ ยาเสพติดให้โทษต่อนักงานศุลกากร

๒) ยินยอมให้พนักงานศุลกากรเก็บรักษาหรือควบคุมยาเสพติดให้โทษ

๓) นำยาเสพติดให้โทษที่นำผ่านมาให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ด่านตรวจสอบยาเสพติดให้โทษที่กำหนดไว้ในประกาศของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขตามมาตรา ๒๒ (๕) เพื่อทำการตรวจสอบ

๔) นำยาเสพติดให้โทษดังกล่าวออกไปนอกราชอาณาจักรภายในกำหนดเวลาสามสิบวันนับแต่วันนำเข้า

๒. พนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ด่านตรวจสอบยาเสพติดให้โทษมีหน้าที่ตรวจสอบตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด

๓. พนักงานศุลกากร มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑) ตรวจสอบใบอนุญาตของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของประเทศที่ส่งออกนั้นมาพร้อมกับ ยาเสพติดให้โทษว่าครบถ้วนถูกต้องหรือไม่

๒) เก็บรักษาหรือควบคุมยาเสพติดให้โทษไว้ในที่สมควรจนกว่าผู้จำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษจะนำยาเสพติดให้โทษออกไปนอกราชอาณาจักร

๓) รายงานให้เลขาธิการ ออ. ทราบ สำหรับกรณีที่มีผู้นำผ่านซึ่งยาเสพติดให้โทษไม่นำยาเสพติดให้โทษดังกล่าวออกไปนอกราชอาณาจักรภายในกำหนดเวลาตามสืบรับนับแต่วันนำเข้า

๔) เลขาธิการ ออ. มีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้จำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษนำยาเสพติดให้โทษออกไปนอกราชอาณาจักรภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันที่ออกคำสั่ง

๕) กระทรวงสาธารณสุขมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๕.๑) เก็บรักษายาเสพติดให้โทษ สำหรับกรณีที่มีผู้นำผ่านไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเลขาธิการ ออ.

๕.๒) ทำลายหรือนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนด

หน้าที่และอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๖๑

"มาตรา ๖๑ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับการควบคุมยาเสพติดตามภาคนี้ มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในสถานที่ทำการของผู้รับอนุญาตนำเข้าหรือส่งออก สถานที่ผลิต สถานที่จำหน่าย สถานที่เก็บยาเสพติด หรือสถานที่ที่ต้องได้รับอนุญาตตามภาคนี้ ในเวลาทำการของสถานที่นั้น เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามภาคนี้

(๒) ยึดหรืออายัดยาเสพติดที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดตามภาคนี้

(๓) มีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใดมาเพื่อประกอบการพิจารณา

พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ตำแหน่งใด ระดับใด หรือชั้นยศใด จะมีหน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือจะต้องได้รับอนุมัติจากบุคคลใดก่อนดำเนินการ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดหน้าที่และอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับการควบคุมยาเสพติดไว้ ดังนี้

๑) เข้าไปในสถานที่ทำการของผู้รับอนุญาตนำเข้าหรือส่งออก สถานที่ผลิต สถานที่จำหน่าย สถานที่เก็บยาเสพติด หรือสถานที่ที่ต้องได้รับอนุญาตตามภาคนี้ ในเวลาทำการของสถานที่นั้น เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามภาคนี้

๒) ยึดหรืออายัดยาเสพติดที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดตามภาคนี้

๓) มีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใดมาเพื่อประกอบการพิจารณา

ทั้งนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ตำแหน่งใด ระดับใด หรือชั้นยศใด จะมีหน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือจะต้องได้รับอนุมัติจากบุคคลใดก่อนดำเนินการ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด

อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการนำยาเสพติดในสถานที่ทำการของผู้รับอนุญาตไปตรวจสอบ หรือวิเคราะห์ และการสั่งให้ผู้รับอนุญาตดองผลผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่าย เรียกเก็บยาเสพติด และทำลายยาเสพติดที่ไม่ปลอดภัยหรืออาจเป็นอันตรายต่อผู้ใช้

มาตรา ๖๒

“มาตรา ๖๒ ในการปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๖๑ (๓) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจนำยาเสพติดจากสถานที่นั้นในปริมาณพอสมควรไปเพื่อเป็นตัวอย่างในการตรวจสอบหรือวิเคราะห์ และหากปรากฏว่ายาเสพติดใดเป็นยาเสพติดที่ไม่ปลอดภัย หรืออาจเป็นอันตรายต่อผู้ใช้ ให้ประกาศผลการตรวจสอบหรือวิเคราะห์คุณภาพของยาเสพติด ที่นำไปตรวจสอบหรือวิเคราะห์นั้น ให้ประชาชนทราบตามวิธีการที่เห็นสมควร โดยได้รับความเห็นชอบจากเลขาธิการ ออ.

เพื่อประโยชน์แก่การคุ้มครองความปลอดภัยของผู้ใช้ยาเสพติด ในกรณีที่ปรากฏต่อพนักงานเจ้าหน้าที่อันเชื่อได้ว่ายาเสพติดใดเป็นยาเสพติดที่ไม่ปลอดภัยหรืออาจเป็นอันตรายต่อผู้ใช้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดหรืออายัดยาเสพติดดังกล่าวไว้ หรือสั่งให้ผู้รับอนุญาตดองผลผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติด เรียกเก็บยาเสพติดดังกล่าวกลับคืนมาภายในระยะเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด และอาจสั่งทำลายยาเสพติดดังกล่าวเสียได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดวิธีการปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ หากพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปในสถานที่ทำการของผู้รับอนุญาตนำเข้าหรือส่งออก สถานที่ผลิต สถานที่จำหน่าย สถานที่เก็บยาเสพติด หรือสถานที่ที่ต้องได้รับอนุญาตแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการนำยาเสพติดจากสถานที่นั้นในปริมาณพอสมควรไปเพื่อเป็นตัวอย่างในการตรวจสอบหรือวิเคราะห์ และหากปรากฏว่ายาเสพติดใดเป็นยาเสพติดที่ไม่ปลอดภัยหรืออาจเป็นอันตรายต่อผู้ใช้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศผลการตรวจสอบหรือวิเคราะห์คุณภาพของยาเสพติดที่นำไปตรวจสอบหรือวิเคราะห์นั้นให้ประชาชนทราบ การประกาศผลการตรวจสอบหรือวิเคราะห์คุณภาพจะต้องดำเนินการตามวิธีการที่เห็นสมควร โดยได้รับความเห็นชอบจากเลขาธิการ ออ.

นอกจากนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้ใช้ยาเสพติด หากปรากฏข้อเท็จจริงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ทำให้เชื่อได้ว่ายาเสพติดใดเป็นยาเสพติดที่ไม่ปลอดภัยหรืออาจเป็นอันตรายต่อผู้ใช้ กฎหมายให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการได้ ดังต่อไปนี้

- ๑) ยึดหรืออายัดยาเสพติดดังกล่าวไว้ หรือ
- ๒) สั่งให้ผู้รับอนุญาตดองผลผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติด หรือ
- ๓) เรียกเก็บยาเสพติดดังกล่าวกลับคืนมาภายในระยะเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด หรือ
- ๔) สั่งทำลายยาเสพติดดังกล่าวเสียได้

ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน

มาตรา ๖๓

“มาตรา ๖๓ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน” ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นประธานกรรมการ อัยการสูงสุด เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมบังคับคดี อธิบดีกรมศุลกากร อธิบดีกรมสรรพากร และผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งจำนวนสองคน จากบุคคลซึ่งมีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการตรวจสอบทรัพย์สิน

ให้เลขาธิการ ป.ป.ช. เป็นกรรมการและเลขานุการ และคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินจะแต่งตั้งข้าราชการคนใดคนหนึ่งในสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ซึ่งแบ่งองค์ประกอบเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน มีปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นประธานกรรมการ และมีหัวหน้าส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งจำนวนสองคน จากบุคคลซึ่งมีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการตรวจสอบทรัพย์สิน โดยมีเลขาธิการ ป.ป.ช. เป็นกรรมการและเลขานุการ พร้อมทั้งกำหนดให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินจะแต่งตั้งข้าราชการคนใดคนหนึ่งในสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

โดยในวาระแรกให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่ง โดยมีเลขาธิการ ป.ป.ช. เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการที่ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่งดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินไปพลางก่อน จนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามประมวลกฎหมายอาญาเสพติด ซึ่งต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่ประมวลกฎหมายอาญาเสพติดใช้บังคับตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔

หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน

มาตรา ๖๔

"มาตรา ๖๔ ให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงตามมาตรา ๗๑ มาตรา ๗๓ มาตรา ๗๔ และมาตรา ๗๕

(๒) ตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดและมีคำสั่งตามมาตรา ๖๔

(๓) วินิจฉัยว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา ๗๓

(๔) มีมติให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ตามมาตรา ๗๓

(๕) วางระเบียบเกี่ยวกับการส่งตรวจสอบทรัพย์สินตามมาตรา ๖๘ ระเบียบเกี่ยวกับการยุติการตรวจสอบทรัพย์สินและการคืนทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ชั่วคราวตามมาตรา ๗๑ และระเบียบเกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สิน การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด การนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์และการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามมาตรา ๗๕

(๖) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติตามที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมอบหมาย

(๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน

คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินอาจมอบหมายให้คณะอนุกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินตามมาตรา ๖๖ หรือเลขาธิการ ป.ป.ส. ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินตาม (๒) ดำเนินการยึดหรืออายัดตาม (๔) หรือมอบหมายให้คณะอนุกรรมการตาม (๖) ดำเนินการวินิจฉัยทรัพย์สินตาม (๓) แล้วรายงานให้ทราบก็ได้"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ดังนี้

๑. เสนอแนะต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับ

๑) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการตรวจสอบทรัพย์สินและการแจ้งคำสั่งตามมาตรา ๗๑

๒) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำร้องขอพอนันเพื่อขอรับทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ตามมาตรา ๗๓

๓) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยึดหรืออายัด และการประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดตามมาตรา ๗๔

๔) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอรับทรัพย์สินคืนและการคืนทรัพย์สินตามมาตรา ๗๑

๒. ตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดและมีคำสั่งตามมาตรา ๖๔

๓. วินิจฉัยว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา ๗๓

๔. มีมติให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ตามมาตรา ๗๓

๕. วางระเบียบเกี่ยวกับ

๑) ระเบียบเกี่ยวกับการสั่งตรวจสอบทรัพย์สินตามมาตรา ๖๘

๒) ระเบียบเกี่ยวกับการยุติการตรวจสอบทรัพย์สินและการคืนทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ชั่วคราวตามมาตรา ๗๑

๓) ระเบียบเกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สิน การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ และการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามมาตรา ๗๕

๖. แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติตามที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมอบหมาย

๗. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน

นอกจากนี้ คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินอาจแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ซึ่งมีอธิบดีว่าการซึ่งอธิการสูงสุดมอบหมายเป็นประธาน และมีองค์ประกอบผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ตามที่ มาตรา ๖๖ กำหนด หรือเลขาธิการ พ.ป.ส. เพื่อดำเนินการตามที่กำหนดในมาตรานี้ ได้แก่

๑) การตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ตามมาตรา ๖๔ (๒)

๒) ดำเนินการตามมติให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา ๖๔ (๔)

๓) มอบหมายให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินดำเนินการวินิจฉัยทรัพย์สิน ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา ๖๔ (๓) แล้วรายงานให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินทราบก็ได้ ซึ่งการมอบหมายให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีอำนาจวินิจฉัยว่าทรัพย์สินใดเกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดนี้ มีเจตนารมณ์ที่จะให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน มีอำนาจวินิจฉัยคดีบางประเภทที่ไม่มีความยุ่งยาก ซับซ้อน หรือคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินได้เคยวางแผนวินิจฉัยในคดีที่มีข้อเท็จจริงในลักษณะนั้น ๆ แล้ว

การประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน
มาตรา ๖๕ “มาตรา ๖๕ การประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่การวินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา ๖๔ (๒) (๓) และ (๔) ให้ถือเสียงสองในสามของกรรมการที่มาประชุม กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ได้กำหนดในเรื่ององค์ประชุม และกำหนดหลักเกณฑ์การประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ดังนี้

๑) กำหนดองค์ประชุมในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด โดยกรรมการมีจำนวน ๑๒ คน ดังนั้น องค์ประชุมของกรรมการที่ต้องเข้าร่วมประชุมมีจำนวนไม่ต่ำกว่า ๘ คน

๒) ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

๓) ในการวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่การวินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา ๖๔ (๒) (๓) และ (๔) ซึ่งเกี่ยวกับการตรวจสอบ การมีคำสั่งตรวจสอบ การวินิจฉัยคดี และการนิมิตให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ให้ถือเสียงสองในสามของกรรมการที่มาประชุม

๔) กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน

มาตรา ๖๖

“มาตรา ๖๖ ให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินคณะหนึ่งหรือหลายคณะประกอบด้วย อธิบดีอัยการซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมายเป็นประธานอนุกรรมการ ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนกรมที่ดิน ผู้แทนกรมบังคับคดี ผู้แทนกรมศุลกากร ผู้แทนกรมสรรพากร ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสามคนซึ่งประธานอนุกรรมการแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพย์สินจากภาครัฐหรือภาคเอกชนเป็นอนุกรรมการ

ให้ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดีอาญาเสพติด หรือผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค สำนักงาน ป.ป.ช. แล้วแต่กรณี เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และประธานอนุกรรมการจะแต่งตั้งข้าราชการคนใดคนหนึ่งในสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

ให้น้ำความในมาตรา ๖๕ มาใช้บังคับแก่การประชุมคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินด้วยโดยอนุโลม”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน คณะหนึ่งหรือหลายคณะ โดยจะประกอบด้วย

๑) อธิบดีอัยการซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมาย	ประธานอนุกรรมการ
๒) ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๓) ผู้แทนกรมที่ดิน	อนุกรรมการ
๔) ผู้แทนกรมบังคับคดี	อนุกรรมการ
๕) ผู้แทนกรมศุลกากร	อนุกรรมการ
๖) ผู้แทนกรมสรรพากร	อนุกรรมการ
๗) ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๘) - ๑๐) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสามคน ซึ่งประธานอนุกรรมการแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพย์สินจากภาครัฐหรือภาคเอกชน	อนุกรรมการ
๑๑) ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดีอาญาเสพติดหรือผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค สำนักงาน ป.ป.ช. แล้วแต่กรณี	อนุกรรมการและเลขานุการ

ทั้งนี้ กำหนดให้ประธานอนุกรรมการจะแต่งตั้งข้าราชการคนใดคนหนึ่งในสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นผู้ช่วยเลขานุการได้ และในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ให้มีหลักการทำงานขององค์ประชุมและหลักเกณฑ์ในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินตามมาตรา ๖๕ มาใช้บังคับกับการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินโดยอนุโลม

ให้นำบทบัญญัติที่ใช้กับคณะกรรมการ ป.ป.ส. มาใช้กับคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๖๗

"มาตรา ๖๗ ให้นำความในมาตรา ๗ มาตรา ๘ และมาตรา ๙ มาใช้บังคับแก่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินด้วยโดยอนุโลม"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดให้นำหลักการที่เกี่ยวข้องกับวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการ ป.ป.ส. มาใช้บังคับโดยอนุโลม ดังนี้

๑) นำความในมาตรา ๗ เกี่ยวกับการดำรงตำแหน่ง การปฏิบัติหน้าที่ และการดำรงตำแหน่งติดต่อกันไม่เกินสองวาระ ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

๒) นำความในมาตรา ๘ เกี่ยวกับการพ้นจากตำแหน่ง ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และ

๓) นำความในมาตรา ๙ เกี่ยวกับการนิยามกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในตำแหน่งก่อนครบวาระ การแต่งตั้งแทนตำแหน่งว่าง และการดำเนินการในระหว่างที่ยังไม่ได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่าง

โดยการให้นำมาบังคับใช้โดยอนุโลมดังกล่าว เพื่อให้มีหลักเกณฑ์ในการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน และเพื่อให้สอดคล้องกับกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการ ป.ป.ส.

การส่งตรวจสอบทรัพย์สินผู้ต้องหา

มาตรา ๖๘

“มาตรา ๖๘ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินของผู้ต้องหาarayโตเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินส่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้นั้น

ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เลขาธิการ ป.ป.ส. อาจสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหาไปก่อน แล้วรายงานให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินทราบก็ได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการส่งตรวจสอบทรัพย์สิน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

คำอธิบาย

บทบัญญัตินี้ กำหนดให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีอำนาจส่งตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหา ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ดังนี้

๑) บุคคลที่จะถูกตรวจสอบทรัพย์สิน เป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

๒) ข้อหาที่ถูกกล่าวหาต้องเป็นการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายยาเสพติด กล่าวคือ ความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติด และข้อหาสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าว

๓) ของกลางที่ตรวจยึดได้จากการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดต้องเป็นยาเสพติด ตามบทนิยามในมาตรา ๓ ที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายยาเสพติด

๔) ผู้ถูกกล่าวหาต้องมีทรัพย์สินที่มีเหตุสงสัยว่าเกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิด โดยทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรสงสัย หมายความว่า ทรัพย์สินที่สงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด และให้หมายความรวมถึงทรัพย์สินที่ผู้ต้องหา มีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริต เว้นแต่เป็นทรัพย์สินที่ใช้ในครัวเรือนหรือทรัพย์สินที่บุคคลทั่วไปสามารถมีได้ตามฐานานุกรม หรือตามความจำเป็นในการดำรงชีพ

ทั้งนี้ ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนให้เลขาธิการ ป.ป.ส. มีอำนาจในการสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหาไปก่อน แล้วรายงานให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินทราบก็ได้

สำหรับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการส่งตรวจสอบทรัพย์สิน ได้กำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ว่าด้วยการส่งตรวจสอบทรัพย์สิน การยุติการตรวจสอบทรัพย์สิน และการคืนทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ชั่วคราว พ.ศ. ๒๕๖๕

การดำเนินการเพื่อขอให้คำสั่งตรวจสอบทรัพย์สิน
--

มาตรา ๖๗

“มาตรา ๖๗ เพื่อประโยชน์ในการสั่งตรวจสอบทรัพย์สินตามมาตรา ๖๘ เมื่อเลขาธิการ ป.ป.ส. ได้รับรายงานเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ให้เลขาธิการ ป.ป.ส. ทำความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

หากเห็นว่าเป็นทรัพย์สินที่มีอยู่หรือได้มาไม่เกินกว่าฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริต หรือเป็นทรัพย์สินที่บุคคลทั่วไปสามารถมีได้ตามฐานะรูป หรือตามความจำเป็นในการดำรงชีพ ให้เลขาธิการ ป.ป.ส. รายงานให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินทราบด้วย”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในกรณีเลขาธิการ ป.ป.ส. ได้รับรายงานเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อให้มีการดำเนินการสั่งตรวจสอบทรัพย์สินตามมาตรา ๖๘ โดยกำหนดให้

๑) เมื่อเลขาธิการ ป.ป.ส. ได้รับรายงานเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ให้เลขาธิการ ป.ป.ส. ทำความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน เพื่อพิจารณาดำเนินการสั่งตรวจสอบหรือไม่มีคำสั่งตรวจสอบทรัพย์สินต่อไป

๒) กรณีที่เลขาธิการ ป.ป.ส. เห็นว่าเป็นทรัพย์สินที่มีอยู่หรือได้มาไม่เกินกว่าฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพ หรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริต หรือเป็นทรัพย์สินที่บุคคลทั่วไปสามารถมีได้ตามฐานะรูป หรือตามความจำเป็นในการดำรงชีพ ให้เลขาธิการ ป.ป.ส. รายงานให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินทราบด้วย

ทั้งนี้ ในการรายงานเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ที่ดำเนินการ คือ เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. สังกัดสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ภาค ๓ - ๙ หรือสำนักงาน ป.ป.ส. กรุงเทพมหานคร และสำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติด ซึ่งรับผิดชอบในพื้นที่เกิดเหตุ เป็นผู้รายงานและเสนอข้อพิจารณาต่อเลขาธิการ ป.ป.ส. เพื่อพิจารณามีคำสั่งตามบทบัญญัตินี้

การสั่งตรวจสอบทรัพย์สินของผู้อื่น ในกรณีที่ผู้นั้นได้รับทรัพย์สินนั้นมาโดยเสน่หาหรือรู้ย่ำว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

มาตรา ๗๐

“มาตรา ๗๐ ในการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหา หากมีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดของผู้ต้องหาเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหา โดยได้รับทรัพย์สินนั้นโดยเสน่หาหรือรู้ย่ำว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีอำนาจสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหา และในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ให้นำความในมาตรา ๖๘ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในกรณีเมื่อดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหาแล้วพบหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่า ทรัพย์สินที่บุคคลอื่นถือครองอยู่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหา และกำหนดให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีอำนาจสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของบุคคลในฐานะผู้มีทรัพย์สินเกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดกับผู้ต้องหานั้นด้วย คือ

๑. ได้มีคำสั่งให้ตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหาตามมาตรา ๖๘

๒. จากการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหาแล้ว ปรากฏหลักฐานว่าทรัพย์สินของบุคคลอื่นเกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดของผู้ต้องหา ให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีอำนาจสั่งตรวจสอบทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าวได้

๓. พิจารณาจากองค์ประกอบ คือ การได้รับทรัพย์สินนั้นมาโดยเสน่หา หรือรู้ย่ำว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด โดยหลักฐานที่สามารถแสดงให้เห็นเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินของบุคคลนั้นเป็นทรัพย์สินเกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดของผู้ต้องหา เช่น

๑) เอกสารทางการเงิน ที่แสดงให้เห็นว่ามีการโอนทรัพย์สินให้กัน เช่น ใบเสร็จรับบัญชีหรือผู้ชำระเงิน

๒) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ที่แสดงให้เห็นว่าย่อมจะต้องมีการให้ทรัพย์สินกัน เช่น บุคคลในครอบครัว

๓) การให้หรือใช้ทรัพย์สินร่วมกัน เช่น การส่งเสียเลี้ยงดู

๔) ฐานของบุคคล ที่แสดงให้เห็นว่าโดยลำพังแล้วบุคคลดังกล่าวไม่สามารถมีทรัพย์สินนั้นได้ประกอบกับข้อ ๑, ๒) หรือ ข้อ ๓)

ทั้งนี้ ในการดำเนินการไม่ได้มุ่งเน้นที่ความเกี่ยวข้องหรือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแนบแน่นในเรื่องความเกี่ยวข้องหรือการได้มาของทรัพย์สิน ไม่ว่าเจ้าของทรัพย์สินจะเป็นผู้ใด หากทรัพย์สินนั้นมีหลักฐานแสดงให้เห็นหรือเชื่อได้ว่าเกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือได้รับมาจากผู้ต้องหา ก็สามารถสั่งตรวจสอบหรือยึดอายัดทรัพย์สินของบุคคลที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ ในทางตรงกันข้าม แม้ว่าจะเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกัน แต่ไม่มีหลักฐานว่าทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าวเกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดของผู้ต้องหา กรณีดังกล่าวก็ไม่อาจสั่งตรวจสอบหรือยึดอายัดทรัพย์สินของบุคคลนั้นได้

สำหรับกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เลขานุการ ป.ป.ส. อาจสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหาได้ โดยให้นำความในมาตรา ๖๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

**การมอบหมายให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน
และการสั่งให้ยุติการตรวจสอบทรัพย์สิน**

มาตรา ๗๑

“มาตรา ๗๑ คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินหรือเลขาธิการ ป.ป.ส. แล้วแต่กรณี อาจมอบหมายให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินแทนแล้วรายงานให้ทราบก็ได้ ในการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินให้แจ้งผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบ เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ตรวจสอบ เพื่อพิสูจน์ว่าทรัพย์สินนั้นไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

ในกรณีที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ได้รับมอบหมายดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินแล้วพบว่า การดำเนินการตรวจสอบต่อไปจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการ ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ได้รับมอบหมายแจ้งผลการตรวจสอบพร้อมกับความเห็นต่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินเพื่อพิจารณาหาก คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินเห็นด้วยกับความเห็นของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ได้รับมอบหมาย คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินอาจสั่งให้ยุติการตรวจสอบทรัพย์สินนั้นก็ได้ ในกรณีที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินสั่งให้ยุติการตรวจสอบทรัพย์สิน หากคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินเห็นสมควรจะสั่งให้คืนทรัพย์สินที่มีการยึดหรืออายัดไว้ชั่วคราวในระหว่างการตรวจสอบให้แก่เจ้าของทรัพย์สินก็ได้

การตรวจสอบทรัพย์สินและการแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดในกฎกระทรวง

การยุติการตรวจสอบทรัพย์สินและการคืนทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ชั่วคราวตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดอำนาจของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน หรือ เลขาธิการ ป.ป.ส. แล้วแต่กรณี ในการมอบหมายให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินแทน แล้วรายงานให้ทราบ โดยดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน ดังนี้

๓) แจ้งผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบเกี่ยวกับทรัพย์สินที่จะดำเนินการตรวจสอบ รายละเอียดของทรัพย์สิน เพื่อให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สิน แสดงหลักฐานหรือพิสูจน์ความเป็นเจ้าของทรัพย์สิน

๔) จัดให้มีการพิสูจน์ว่าทรัพย์สินนั้นไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับ ยาเสพติด เพื่อให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ได้มีสิทธิชี้แจงและแสดงหลักฐาน เพื่อพิสูจน์ความเป็นเจ้าของ

๕) ในกรณีที่ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินแล้วพบว่า การดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินต่อไปจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการ เช่น ไม่คุ้มค่าในการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน อันเนื่องจาก ทรัพย์สินนั้นมีมูลค่าน้อยหรือเสื่อมราคา และมีกระบวนการหรือขั้นตอนที่ใช้ระยะเวลาดำเนินการ ซึ่งการจัดการ ทรัพย์สินดังกล่าวจะก่อให้เกิดภาระแก่ทางราชการมากกว่าประโยชน์ หรือหากมีการดำเนินการตามกฎหมายอื่นแล้วทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายมากกว่า เป็นต้น ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ได้รับมอบหมาย แจ้งผลการตรวจสอบพร้อมกับความเห็นต่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินเพื่อพิจารณา

๕) หากคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินเห็นด้วยกับความเห็นของเจ้าพนักงาน พ.ป.ส. ผู้ได้รับมอบหมาย คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินอาจสั่งให้ยุติการตรวจสอบทรัพย์สินนั้นก็ได้

๕) ในกรณีที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินสั่งให้ยุติการตรวจสอบทรัพย์สิน เนื่องจากการดำเนินการตรวจสอบยังไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการ ไม่คุ้มค่าในการดำเนินการ หรือการจัดการทรัพย์สิน จะก่อให้เกิดภาระแก่ทางราชการมากกว่าประโยชน์ หากคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินเห็นสมควรจะสั่งให้คืนทรัพย์สินที่มีการยึดหรืออายัดไว้ชั่วคราวในระหว่างการตรวจสอบให้แก่เจ้าของทรัพย์สินก็ได้ โดยเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยการสั่งตรวจสอบทรัพย์สิน การยุติการตรวจสอบทรัพย์สิน และการคืนทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ชั่วคราว พ.ศ. ๒๕๖๕ และดำเนินการตามแบบที่กำหนดตามประกาศสำนักงาน พ.ป.ส. เรื่อง แนวทางปฏิบัติการรวบรวมข้อเท็จจริงและเอกสารหลักฐานเพื่อเสนอยุติการตรวจสอบทรัพย์สิน

การตรวจสอบทรัพย์สินและการแจ้งดังกล่าว ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงการตรวจสอบทรัพย์สินและการแจ้งผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สิน การยื่นคำร้องขอถอนคดีเพื่อขอรับทรัพย์สินใบใช้ประโยชน์ การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน การประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ และการขอรับทรัพย์สินและการคืนทรัพย์สิน พ.ศ. ๒๕๖๖

**การสั่งให้ส่งทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด
เพื่อดำเนินการตามกฎหมายอื่น**

มาตรา ๓๒๒:

“มาตรา ๗๒ ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นทรัพย์สินที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้และกระทำการดำเนินการตามกฎหมายอื่นจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินอาจมีคำสั่งให้ส่งทรัพย์สินนั้นไปดำเนินการตามกฎหมายอื่นก็ได้”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีอำนาจส่งทรัพย์สินที่ได้มีคำสั่งตรวจสอบทรัพย์สินไว้ แม้ว่าจะเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ก็สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้ หากการตรวจสอบทรัพย์สินพบว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น เป็นทรัพย์สินที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้ โดยการดำเนินการตามกฎหมายอื่นจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า เช่น ดำเนินการเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ การยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ การบังคับโทษปรับตามมาตรา ๓๖๕ และมาตรา ๓๘๖ หรือการใช้มาตรการทางภาษี เป็นต้น

การสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการยื่นคำร้องขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์

มาตรา ๗๓

“มาตรา ๗๓ ในการตรวจสอบทรัพย์สิน ถ้าผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นโดยสุจริตและมีคำตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกฏศาลาอารณย์ ให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าศาลจะยกคำร้องขอให้รับทรัพย์สิน

เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบทรัพย์สิน หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินรายใดอาจมีการโอน ยักย้าย ซุกซ่อน หรือเป็นกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างอื่น ให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินรายนั้นไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีการวินิจฉัยว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จะยื่นคำร้องขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยไม่มีประกันหรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ และในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ให้นำความในมาตรา ๘๘ วรรคสอง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

เมื่อมีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวแล้ว ให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินจัดให้มีการพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งโดยเร็ว และในกรณีที่ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินสามารถพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งได้ ก็ให้คืนทรัพย์สินให้แก่ผู้นั้น แต่ถ้าไม่สามารถพิสูจน์ได้ ให้ถือว่าการยึดหรืออายัดตามวรรคสองเป็นการยึดหรืออายัดตามวรรคหนึ่ง

การยื่นคำร้องขอผ่อนผันตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดในกฎกระทรวง

เพื่อประโยชน์ตามมาตรานี้ คำว่า “ทรัพย์สิน” หมายความว่า

- (๑) ทรัพย์สินที่เปลี่ยนสภาพไป สิทธิเรียกร้อง ผลประโยชน์ และดอกผลจากทรัพย์สินดังกล่าว
- (๒) หนี้ที่บุคคลภายนอกได้กำหนดชำระแก่ผู้ต้องหา
- (๓) ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหาที่ได้ขาย จำหน่าย โอน หรือยักย้ายไปเสียในระหว่างระยะเวลาสิบปีก่อนมีคำสั่งยึดหรืออายัด และภายหลังนั้น เว้นแต่ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์จะพิสูจน์ต่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินได้ว่าการโอนหรือการกระทำนั้นได้กระทำไปโดยสุจริตและมีคำตอบแทน”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในกรณีที่มีการสั่งให้ตรวจสอบทรัพย์สินแล้ว ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน สามารถแสดงหลักฐานที่พิสูจน์ข้อเท็จจริงในอาชีพ รายได้ และทรัพย์สิน ได้ดังนี้

๓. ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของ มีหน้าที่และภาระในการพิสูจน์ทรัพย์สินต่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน เลขานุการ ป.ป.ส. หรือเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ที่ได้รับมอบหมาย โดยแสดงหลักฐานหรือพิสูจน์ว่า

- ๑) ทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

- ๒) ได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน
- ๓) เป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี
- ๔) เป็นทรัพย์สินที่ได้มาในทางกุศลสาธารณะ

๒. หากไม่สามารถแสดงหลักฐานหรือพิสูจน์ได้ตามข้อ ๑. ให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินสิ่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าศาลจะยกคำร้องขอให้รับทรัพย์สิน

๓. หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินรายใดอาจมีการโอน ยักยอก ชุกซ่อน หรือเป็นกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างอื่น ให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินรายนั้นไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีการวินิจฉัยว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

๔. ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน สามารถที่จะยื่นคำร้องขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยไม่มีประกันหรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ และในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ให้นำความในมาตรา ๒๘ วรรคสอง กล่าวคือ เลขานุการ ป.ป.ส. อาจสั่งให้มีการตรวจสอบ ทรัพย์สินไปก่อน มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

๕. เมื่อมีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวแล้ว ให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน หรือเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ที่ได้รับมอบหมาย ต้องดำเนินการ

๑) จัดให้มีการพิสูจน์การได้มาซึ่งทรัพย์สินของผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยเร็ว

๒) ในกรณีที่ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน สามารถพิสูจน์การได้มาซึ่งทรัพย์สินตามข้อ ๑. ได้ ก็ให้คืนทรัพย์สินให้แก่ผู้นั้น แต่ถ้าไม่สามารถพิสูจน์ได้ ให้ถือเป็นการยึดหรืออายัดตามข้อ ๒.

๖. การยื่นคำร้องขอผ่อนผัน ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงการตรวจสอบทรัพย์สินและการแจ้งผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน การยื่นคำร้องขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน การประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ และการขอรับทรัพย์สินและการคืนทรัพย์สิน พ.ศ. ๒๕๖๖

๗. "ทรัพย์สิน" ให้ความหมายรวมถึง

๑) ทรัพย์สินที่เปลี่ยนแปลงไป สิทธิเรียกร้อง ผลประโยชน์ และดอกเบี้ยจากทรัพย์สินนั้น

๒) หนี้ที่บุคคลภายนอกถึงกำหนดชำระแก่ผู้ต้องหา

๓) ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหาที่ได้ขาย จำหน่าย โอน หรือยักยอกไปเสียในระหว่างระยะเวลาสืบปิก่อนมีคำสั่งยึดหรืออายัด และภายหลังนั้น เว้นแต่ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์จะพิสูจน์ต่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินได้ว่า การโอนหรือการกระทำนั้นได้กระทำไปโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน

การดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการประเมินราคาทรัพย์สินของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.

มาตรา ๗๔

“มาตรา ๗๔ เมื่อคนผู้กระทำความผิดหรือเจ้าของทรัพย์สินหรือเลขอาชญากรรม ป.ป.ส. แล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินใดแล้ว ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ได้รับมอบหมายดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและประเมินราคาทรัพย์สินนั้นโดยเร็วแล้วรายงานให้ทราบ

การยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเกี่ยวกับการยึดหรืออายัดทรัพย์สินมาใช้บังคับโดยอนุโลม”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดกระบวนการขั้นตอนที่ต้องดำเนินการต่อเนื่องภายหลังจากที่ คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินหรือเลขอาชญากรรม ป.ป.ส. ได้มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด โดยกำหนดให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ได้รับมอบหมายต้องดำเนินการยึด อายัดทรัพย์สินที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน หรือเลขอาชญากรรม ป.ป.ส. มีคำสั่งยึดหรืออายัดไว้และประเมินราคาทรัพย์สินนั้นโดยเร็ว และเมื่อดำเนินการเสร็จให้รายงานต่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินหรือเลขอาชญากรรม ป.ป.ส. แล้วแต่กรณีเพื่อทราบความคืบหน้าของการดำเนินการ

โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการดำเนินการดังกล่าว จะต้องเป็นไปตามกฎกระทรวง การตรวจสอบทรัพย์สินและการแจ้งผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สิน การยื่นคำร้องขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน การประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ และการขอรับทรัพย์สินคืนและการคืนทรัพย์สิน พ.ศ. ๒๕๖๖ และนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน มาบังคับใช้โดยอนุโลม

การเก็บรักษาทรัพย์สิน การขายทอดตลาด การนำไปใช้ประโยชน์ทางราชการ และการคืนทรัพย์สิน

มาตรา ๗๕

“มาตรา ๗๕ การเก็บรักษาทรัพย์สินที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินหรือเลขาธิการ ป.ป.ส. แล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดไว้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้หรือหากเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เลขาธิการ ป.ป.ส. อาจสั่งให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดหรือไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการแล้วรายงานให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินทราบก็ได้

การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดหรือการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

ถ้าความปรากฏในภายหลังว่าทรัพย์สินที่นำไปใช้ตามวรรคสองมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ให้คืนทรัพย์สินนั้นพร้อมทั้งชดเชยค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามจำนวนที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินกำหนด โดยใช้จากเงินกองทุนให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ถ้าไม่อาจคืนทรัพย์สินได้ ให้ชดเชยราคาทรัพย์สินนั้นตามราคาประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น แล้วแต่กรณี

การประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามวรรคสี่ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดให้มีกระบวนการดำเนินการเก็บรักษาและบริหารจัดการทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัด ตามคำสั่งของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินหรือเลขาธิการ ป.ป.ส. แล้วแต่กรณี โดยการดำเนินการจะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ว่าด้วยการเก็บรักษาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัด พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งทรัพย์สินที่ได้ดำเนินการยึดหรืออายัดมานั้น จะต้องดำเนินการเก็บรักษาและบริหารจัดการให้เหมาะสมแล้วแต่กรณี โดยกฎหมายได้กำหนดสภาพการณ์ที่อาจเกิดขึ้นต่อทรัพย์สินที่ได้มีการยึดหรืออายัดตามคำสั่ง ในกรณีดังนี้

๑) กรณีที่ทรัพย์สินไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้หรือหากเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น มีสภาพเป็นของสกปรก เสียหาย อาจทำให้สกปรก เลอะเทอะ มีกลิ่น มีน้ำหนักมากไม่สะดวกต่อการเก็บรักษาหรือเคลื่อนย้าย หรือโดยสภาพของทรัพย์สินที่อาจก่อให้เกิดอันตรายได้ง่าย เป็นต้น ให้เลขาธิการ ป.ป.ส. มีอำนาจในการสั่งให้นำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด หรือนำไปใช้ประโยชน์เพื่อประโยชน์ของทางราชการ และให้ดำเนินการรายงานให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินทราบ ซึ่งกรณีนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ ให้ดำเนินการตามระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ว่าด้วยการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๖๕

๒) กรณีที่ความปรากฏภายหลังว่าทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดตามคำสั่ง มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ให้คืนทรัพย์สินพร้อมทั้งชดเชยค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ โดยใช้เงินจากกองทุนคืนให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง โดยให้ดำเนินการตามระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ พ.ศ. ๒๕๖๕

หน้าที่และอำนาจเจ้าพนักงาน พ.ป.ส. ผู้ได้รับมอบหมาย

มาตรา ๗๖

“มาตรา ๗๖ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาและสั่งตรวจสอบทรัพย์สิน หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามกฎหมายนี้ ให้กรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน อนุกรรมการ เลขานุการ พ.ป.ส. รองเลขานุการ พ.ป.ส. และเจ้าพนักงาน พ.ป.ส. ผู้ได้รับมอบหมาย มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ องค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใดมาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(๒) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดซึ่งเกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใดมาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา ทั้งนี้ รวมถึงการตรวจสอบข้อมูลจากธนาคาร ตลาดหลักทรัพย์ และสถาบันการเงินด้วย

(๓) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีทรัพย์สินตามกฎหมายมาตรา ๗๓ ซุกซ่อนอยู่ เพื่อทำการตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ ยึด หรืออายัดทรัพย์สินในเวลากลางวันระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากไม่ดำเนินการดังกล่าวในพื้นที่ทรัพย์สินนั้นจะถูกย้าย ยักยอก หรือหนีไปจนยากที่จะติดตามได้

ในกรณีตาม (๓) ประธานกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ประธานอนุกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน หรือเลขานุการ พ.ป.ส. จะมอบหมายให้เจ้าพนักงาน พ.ป.ส. ปฏิบัติการแทน แล้วรายงานให้ทราบก็ได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน พ.ป.ส. ผู้ได้รับมอบหมายตามวรรคสองต้องแสดงเอกสารมอบหมายต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องทุกครั้ง”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดอำนาจกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน อนุกรรมการ เลขานุการ พ.ป.ส. รองเลขานุการ พ.ป.ส. และเจ้าพนักงาน พ.ป.ส. ผู้ได้รับมอบหมาย ในการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ได้มาซึ่งข้อมูลจากบุคคลที่อาจเกี่ยวข้อง เช่น กรณีของเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ องค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้ได้ถ้อยคำ คำชี้แจง บัญชี เอกสารหรือหลักฐานมาเพื่อประกอบการตรวจสอบ และรวมไปถึงการเรียกบุคคล สถาบันการเงิน หรือตลาดหลักทรัพย์ มาเพื่อตรวจสอบข้อมูลด้วย และได้กำหนดให้อำนาจในการเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าอาจมีการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดซุกซ่อนอยู่ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือยานหลักฐานมาใช้ประกอบการพิจารณา โดยในกรณีการใช้อำนาจเพื่อเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะ ซึ่งมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดหรืออาจมีทรัพย์สินเกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ซุกซ่อนอยู่ การใช้อำนาจดังกล่าว ประธานกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ประธานอนุกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน หรือเลขานุการ พ.ป.ส. จะมอบหมายให้เจ้าพนักงาน พ.ป.ส. ปฏิบัติการแทน และเมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วให้รายงานให้ทราบก็ได้ โดยการใช้อำนาจดำเนินการตรวจค้นในลักษณะนี้ เพื่อเป็นการตรวจสอบและยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และป้องกันการลักลอบย้ายถ่ายทรัพย์สินไปยังบุคคลอื่น โดยเจ้าพนักงาน พ.ป.ส. ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการใช้อำนาจตามบทบัญญัตินี้ ต้องแสดงเอกสารมอบหมายให้ปฏิบัติการแทนต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย

การยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งรับทรัพย์สิน

มาตรา ๗๗

“มาตรา ๗๗ เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินวินิจฉัยว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งรับทรัพย์สินนั้น โดยจะยื่นคำร้องไปพร้อมกับคำฟ้องหรือในเวลาใด ๆ ภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษที่สุด

ในกรณีที่พบว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดเพิ่มขึ้นอีก ให้ยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งรับทรัพย์สินนั้นภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษที่สุด

ในกรณีที่ไมอาจดำเนินการคดีได้เพราะไม่อาจจับตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยได้หรือเพราะเหตุที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยรายใดถึงแก่ความตาย หรือพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อขอให้ศาลสั่งรับทรัพย์สินนั้นภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีคำวินิจฉัย หรือในกรณีที่มีการยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ศาลพิจารณาคำร้องนั้นต่อไปได้ตามมาตรา ๘๒”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดเกี่ยวกับการเงื่อนไขเวลาซึ่งมีให้อายุความในชั้นการยื่นคำร้องของพนักงานอัยการต่อศาลเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งรับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด โดยแบ่งกรณีเป็น

๑) ในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องคดีอาญา ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งรับทรัพย์สินที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินวินิจฉัยว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นด้วย โดยจะยื่นคำร้องไปพร้อมกับคำฟ้อง หรือเวลาใด ๆ ก็ได้ ภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาในส่วนคดีอาญาลงโทษที่สุด

๒) กรณีพบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดเพิ่มขึ้นอีก ก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้สั่งรับทรัพย์สินนั้น ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาในส่วนคดีอาญาลงโทษที่สุดเช่นเดียวกัน

๓) ในกรณีที่ไมอาจดำเนินการคดีได้เพราะหลบหนีหรือยังจับตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ได้ หรือเพราะผู้ต้องหาหรือจำเลยถึงแก่ความตาย หรือพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหาในคดีอาญา ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอรับทรัพย์สินต่อศาลที่มีเขตอำนาจ เพื่อขอให้ศาลสั่งรับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีคำวินิจฉัยว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

โดยในกรณีที่พนักงานอัยการได้มีการยื่นคำร้องขอให้รับทรัพย์สินเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดตามที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินวินิจฉัยแล้ว ต่อมาพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหาในคดีอาญา หรือศาลมีคำพิพากษาลงโทษในส่วนคดีอาญาให้ยกฟ้องจำเลย ให้ศาลไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการที่ขอสั่งให้รับทรัพย์สินที่ได้ยื่นไว้ หากปรากฏหลักฐานเชื่อได้ว่าทรัพย์สินในคดีนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด โดยดำเนินการตามมาตรา ๘๒ ต่อไป ซึ่งกรณีดังกล่าวไม่ผูกพันกับผลการพิจารณาคดีในทางอาญาซึ่งศาลได้มีคำพิพากษาลงโทษให้ยกฟ้อง

การแจ้งให้ผู้ซึ่งอาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดี

มาตรา ๗๗

"มาตรา ๗๗ เมื่อศาลสั่งรับคำร้องของพนักงานอัยการตามมาตรา ๗๗ แล้ว ให้ศาลสั่งให้เลขานุการ ป.ป.ช. มีหนังสือแจ้งผู้ซึ่งอาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนคดีถึงที่สุด โดยแจ้งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ครั้งสุดท้ายของผู้ยื่นเหตุที่ปรากฏหลักฐานในสำนวนการสอบสวน กรณีที่ไม่อาจแจ้งตามวิธีการดังกล่าวได้ ให้วางหรือปิดหนังสือนั้นไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ง่ายตามที่อยู่ดังกล่าวต่อหน้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ โดยให้ถือว่าผู้นั้นได้รับทราบหรือได้รับแจ้งแล้ว

ค่าใช้จ่ายในการแจ้ง ให้จ่ายจากเงินของกองทุน"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดให้การมีคำสั่งศาลสั่งรับคำร้องของพนักงานอัยการที่ได้ยื่นคำขอให้ศาลสั่งรับทรัพย์สินตามมาตรา ๗๗ ศาลมีอำนาจสั่งให้เลขานุการ ป.ป.ช. แจ้งเป็นหนังสือต่อผู้ซึ่งอาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ให้มาใช้สิทธิยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนคดีถึงที่สุด เพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้เข้ามาในคดีเพื่อต่อสู้และแสดงหลักฐานว่าทรัพย์สินที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งรับ ตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนโดยทุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ โดยกำหนดวิธีการในการแจ้งเป็นหนังสือและส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ครั้งสุดท้ายของผู้ยื่นเหตุที่ปรากฏหลักฐานในสำนวนการสอบสวน

ทั้งนี้ หากไม่สามารถดำเนินการได้ ให้วางหรือปิดหนังสือนั้นไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ง่ายตามที่อยู่ดังกล่าวต่อหน้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ โดยให้ถือว่าผู้นั้นได้รับทราบหรือได้รับแจ้งแล้ว ซึ่งในการวางหรือปิดหนังสือแจ้งนี้ต้องถือปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลมด้วย กล่าวคือ การวาง จะใช้ในกรณีการแจ้งให้พบตัวผู้ซึ่งอาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินแต่ผู้นั้นไม่ยอมรับหนังสือ ส่วนการปิดจะใช้ในกรณีการแจ้งที่ไม่พบตัวผู้ซึ่งอาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือส่งแล้วแต่ไม่มีผู้รับ ดังนั้นในกรณีการวางหรือปิดนี้ เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ผู้ได้รับมอบหมายต้องนำหนังสือแจ้งให้มายื่นคำร้องเข้ามาในคดีของเลขานุการ ป.ป.ช. ไปแจ้งหรือส่งตามที่อยู่ครั้งสุดท้าย สำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเกี่ยวกับการแจ้ง ให้ใช้เงินจากกองทุนป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด

การไต่สวนคำร้องขอให้ศาลสั่งรับทรัพย์สิน

มาตรา ๗๗

“มาตรา ๗๗ ให้ศาลไต่สวนคำร้องที่พนักงานอัยการได้ยื่นต่อศาลตามมาตรา ๗๖ หากคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ศาลสั่งรับทรัพย์สินนั้น เว้นแต่บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นได้ยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินดังกล่าวจนคดีถึงที่สุดแล้วแสดงให้เห็นว่า

(๑) ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริงและทรัพย์สินนั้นไม่ได้เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด หรือ

(๒) ตนเป็นผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์และได้รับทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีคำตอบแทนหรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกฏกลางสาธารณะ

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ถ้าปรากฏหลักฐานว่าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่หรือได้มาเกินฐานะ หรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริต เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

กรณีที่ศาลไต่สวนแล้วมีมูลว่าทรัพย์สินรายการใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด และศาลมีคำสั่งว่าทรัพย์สินรายการนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด แต่ไม่สามารถบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินนั้นได้ ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบได้ภายในสิบปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง แต่ต้องไม่เกินมูลค่าของทรัพย์สินนั้น”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดการพิจารณาในชั้นไต่สวนมูลฟ้องของศาล กรณีที่พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อรับทรัพย์สิน ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินได้วินิจฉัยว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด หากศาลพิจารณาแล้วมีมูลว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ศาลสั่งรับทรัพย์สินนั้น ซึ่งทางฝ่ายผู้ร้อง คือ พนักงานอัยการและเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ได้รับมอบหมาย ต้องนำสืบให้ศาลเห็นว่าคดีมีมูล กล่าวคือ ผู้ถูกตรวจสอบเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และทรัพย์สินที่ขอให้รับเป็นทรัพย์สินที่ผู้ถูกตรวจสอบทรัพย์สินมีอยู่หรือได้มีเกินกว่าฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพ หรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริต

ทั้งนี้ ได้กำหนดข้อยกเว้นในกรณีที่บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินก่อนที่จะถึงที่สุด และได้แสดงต่อศาลว่าตนเป็นเจ้าของที่แท้จริงและทรัพย์สินนั้นไม่ได้เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด หรือตนเป็นผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์และได้รับทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีคำตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกฏกลางสาธารณะ กรณีดังกล่าว หากศาลพิจารณาแล้วผู้นั้นเป็นเจ้าของที่แท้จริงและเป็นทรัพย์สินที่ไม่ได้เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งได้รับทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีคำตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกฏกลางสาธารณะ ศาลก็จะไม่คำสั่งคืนทรัพย์สินดังกล่าวแก่เจ้าของทรัพย์สินตามที่ได้อื่นคำร้องได้

โดยที่บทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดหลักนิษฐานสำหรับการใช้ดุลพินิจวินิจฉัยคดีของศาลไว้ หากปรากฏหลักฐานว่าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่หรือได้มาเกินฐานะหรือเกินความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริต เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

ในกรณีศึกษาโดยสรุปแล้ว มีมูลว่าทรัพย์สินที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ส่งคืนเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด แต่ไม่สามารถดำเนินการบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินนั้นได้ บทบัญญัตินี้กำหนดให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลภายหลังจากมีคำสั่งให้รับทรัพย์สินนั้น เพื่อให้บังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบ เพื่อทดแทนทรัพย์สินที่ได้มีคำสั่งให้รับ ซึ่งไม่สามารถบังคับคดีได้ โดยกำหนดระยะเวลาภายในสิบปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง ทั้งนี้ เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการบังคับเอาทรัพย์สินอื่น มาทดแทนทรัพย์สินที่ศาลได้มีคำสั่งให้รับ โดยมูลค่าของทรัพย์สินอื่นนั้น ต้องไม่เกินมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง กับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดที่ศาลสั่งรับ

ข้อยกเว้นที่ให้ผู้ขอคืนทรัพย์สินยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินต่อศาลภายหลังคดีถึงที่สุดได้

มาตรา ๔๐

“มาตรา ๔๐ ในกรณีให้ผู้ขอคืนทรัพย์สินตามมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง ไม่ทราบจำหนักราน ย่อยการได้มีคำร้องขอให้รับทรัพย์สิน จนศาลได้มีคำสั่งให้รับทรัพย์สินนั้นแล้ว ผู้ขอคืนทรัพย์สินดังกล่าวอาจยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินต่อศาลได้ภายในเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้รับทรัพย์สิน”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นใบเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการขอคืนทรัพย์สินของผู้ที่อาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ซึ่งได้แสดงต่อศาลว่าตนเป็นเจ้าของที่แท้จริงและทรัพย์สินนั้นไม่ได้เกี่ยวเนื่องกับการกระทำ ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับอาชญากรรม หรือตนเป็นผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์และได้รับทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริต และมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกฏสุทธาธารณะ ซึ่งตนเองไม่ทราบ ว่าทรัพย์สินของตนเองได้ถูกดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินจนศาลได้มีคำสั่งให้รับทรัพย์สินนั้นแล้ว เช่น กรณีที่ผู้ อาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สิน มีสิทธิเหนือทรัพย์สินตามที่ศาลมีคำสั่งให้รับ แต่ไม่ทราบทรัพย์สินดังกล่าว ถูกดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินและศาลมีคำสั่งให้รับแล้ว จึงไม่ได้มีการแจ้งไปยังผู้ อาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น และผู้ อาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินก็ยังไม่อาจอ้างสิทธิดังกล่าวเนื่องจากการดำเนินการทางทะเบียนหรือเงื่อนไขทางกฎหมายให้แล้วเสร็จก่อน เป็นต้น โดยบทบัญญัตินี้ให้สิทธิแก่ผู้ขอคืนทรัพย์สิน ในการยื่นคำร้องขอคืนต่อศาลได้ภายในระยะเวลาหนึ่งปี นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้รับทรัพย์สิน เพื่อพิสูจน์ว่าตนเองเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริง

ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งรับให้ตกเป็นของกองทุน

มาตรา ๘๑

“มาตรา ๘๑ ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้รับตามมาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง ให้ตกเป็นของกองทุน”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดให้ทรัพย์สินที่ศาลสั่งรับเนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ตกเป็นของกองทุนป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งในสำนักงาน ป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจ ตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๔ มาตรา ๘๗ ถึงมาตรา ๘๙ เพื่อนำทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศไทย ตามภารกิจของสำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีภารกิจในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ทั้งในด้านการป้องกัน ปราบปราม หรือบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ และฟื้นฟูสภาพทางสังคมผู้ติดยาเสพติด

**การยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งรับทรัพย์สินในกรณีที่พนักงานอัยการ
มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีผู้ต้องหาหรือศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องจำเลย**

มาตรา ๘๒

“มาตรา ๘๒ ในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีผู้ต้องหาหรือศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องจำเลยรายใด ให้ศาลไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการหรือขอให้ศาลสั่งรับทรัพย์สินที่ได้ยื่นไว้ ตามมาตรา ๗๗ นั้นต่อไปได้ หากปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินในคดีนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

ทรัพย์สินที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของที่ได้ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น ถ้าไม่มีผู้ใดมาขอรับคืนภายในห้าปีนับแต่วันที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง ให้ตกเป็นของกองทุน

การขอรับทรัพย์สินคืนและการคืนทรัพย์สิน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดในกฎกระทรวง”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดขั้นตอนการดำเนินการในกรณีที่พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องขอรับทรัพย์สินต่อศาลไว้แล้ว ต่อมาพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง การดำเนินการไต่สวนรับทรัพย์สินยังสามารถดำเนินการต่อไปได้ตามมาตรา ๗๗ เพื่อให้ศาลไต่สวนและพิจารณาพยานหลักฐานต่อไปโดยไม่ผูกพันกับการดำเนินคดีอาญาผู้ต้องหาหรือจำเลย หากปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินในคดีนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ศาลอาจสั่งรับทรัพย์สินดังกล่าวเพื่อให้ตกเป็นของกองทุนได้

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลย หากไม่ปรากฏตัวเจ้าของหรือไม่มีผู้ใดมาขอรับคืนภายในห้าปีนับแต่วันที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง บทบัญญัตินี้กำหนดให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของกองทุนโดยผลของกฎหมาย เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดมีการดำเนินการต่อไปโดยชอบด้วยกฎหมาย

ในการขอรับทรัพย์สินคืนและการคืนทรัพย์สิน ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงการตรวจสอบทรัพย์สินและการแจ้งผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สิน การยื่นคำร้องขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน การประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้และการขอรับทรัพย์สินคืนและการคืนทรัพย์สิน พ.ศ. ๒๕๖๐

การคืนทรัพย์สิน

มาตรา ๘๓

“มาตรา ๘๓ ในกรณีที่ต้องคืนทรัพย์สินอย่างอื่นนอกจากเงินให้แก่เจ้าของแต่ไม่อาจคืนได้ ให้ใช้ราคาทรัพย์สินแทนจากกองทุนตามราคาที่เหมาะสมได้ในวันยึดหรืออายัดทรัพย์สิน”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคืนทรัพย์สินอื่นนอกจากเงิน ในกรณีที่จะต้องคืนให้กับเจ้าของ แต่ไม่อาจคืนในสภาพของทรัพย์สินเดิมได้ ไม่ว่าด้วยกรณีใด ๆ ทั้งทรัพย์สินเกิดการสูญหาย เสียหาย หรือไม่อาจคืนได้โดยประการใด ๆ ก็ตาม บทบัญญัตินี้กำหนดให้นำเงินจากกองทุนป้องกัน บรบบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ชดเชยตามราคาที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ประเมินได้ในวันยึดหรืออายัดตามมาตรา ๗๕

การดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินตามมูลค่า

มาตรา ๘๔

"มาตรา ๘๔ ในกรณีที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินพิจารณาพยานหลักฐานที่ได้จากการตรวจสอบทรัพย์สินแล้ววินิจฉัยว่าผู้ถูกตรวจสอบได้รับทรัพย์สินเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินคำนวณมูลค่าของทรัพย์สินดังกล่าวเป็นจำนวนเงินที่แน่นอน พร้อมส่งสำนวนการตรวจสอบทรัพย์สิน เอกสาร และพยานหลักฐานไปยังพนักงานอัยการ ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งรับมูลค่าของทรัพย์สินนั้น

การขอให้ศาลสั่งรับมูลค่าของทรัพย์สินและการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการ ให้มีความในมาตรา ๗๗ มาตรา ๗๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา ๘๒ มาบังคับด้วยโดยอนุโลม"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินนำมาตราการในการรับทรัพย์สินตามมูลค่ามาพิจารณาประกอบพยานหลักฐานในการตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด โดยวิธีการคำนวณมูลค่าเงินและผลประโยชน์ที่เป็นรายได้จากการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดมากำหนดเป็นมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดให้ผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้ถูกตรวจสอบได้รับประโยชน์ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการปราบปรามเครือข่ายผู้ค้าหรือผู้บงการในการค้ายาเสพติด โดยถือเป้าหมายของการทำลายเครือข่ายยาเสพติดโดยใช้หลัก "อาชญากรต้องถูกทำให้กลับคืนสู่สถานะที่ควรจะเป็นหากไม่มีการก่ออาชญากรรม" เพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สินจากการกระทำความผิดนั้นจากอาชญากรและเป็นการตัดวงจรด้านการเงินของเครือข่ายยาเสพติด

โดยที่การรับทรัพย์สินเป็นกระบวนการลงโทษอย่างหนึ่งต่อผู้กระทำความผิดหรือจำเลยตามกระบวนการทางอาญา เพื่อเป้าหมายการป้องกันการนำทรัพย์สินไปใช้ในการกระทำความผิดหรือเพื่อเตรียมการ หรือเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิด และเป็นการป้องกันอันยังมีให้เกิดการกระทำความผิดต่อไปอีกด้วย ดังนั้น มาตราการรับทรัพย์สินตามมูลค่าจึงเป็นมาตรการพิเศษ เพื่อขยายขอบเขตหลักการรับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน มีหน้าที่และอำนาจในการคำนวณมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดให้เป็นจำนวนเงินที่แน่นอน พร้อมส่งสำนวนการตรวจสอบทรัพย์สิน เอกสาร และพยานหลักฐานไปยังพนักงานอัยการ เพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งรับมูลค่าของทรัพย์สินนั้น โดยเป็นดุลยพินิจของศาลในการพิจารณาพยานหลักฐานที่ได้มีการเสนอให้รับทรัพย์สินโดยนำหลักการพิจารณาในมาตรา ๗๗ เกี่ยวกับกรณีพนักงานอัยการพิจารณาการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สินเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด หลักในมาตรา ๗๗ เกี่ยวกับสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินของผู้อ้าง ในการพิสูจน์ว่าไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดและได้ยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สิน และหลักในมาตรา ๘๒ เกี่ยวกับการให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของกองทุนป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด มาพิจารณาประกอบในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดตามมูลค่า โดยอนุโลม

ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมการตรวจสอบทรัพย์สิน เพื่อขอให้ศาลสั่งริบมูลค่าทรัพย์สิน
ให้แก่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ได้รับมอบหมาย ดำเนินการตรวจสอบเพื่อให้ปรากฏข้อเท็จจริงในเรื่องดังนี้

๓) พฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ของผู้ถูกตรวจสอบ

๔) ทรัพย์สินของผู้ถูกตรวจสอบที่มีหรือเคยมี รวมทั้งทรัพย์สินที่มีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินของผู้ถูกตรวจสอบที่ได้โอนให้กับบุคคลอื่นหรือบุคคลอื่นถือกรรมสิทธิ์แทน

๕) หนี้สินของผู้ถูกตรวจสอบ

๖) รายจ่ายของผู้ถูกตรวจสอบ

๗) การประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอื่นใดที่แสดงให้เห็นถึงรายได้ของผู้ถูกตรวจสอบ

เมื่อดำเนินการตรวจสอบพบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินแล้ว หลักในการวิเคราะห์เพื่อคำนวณ
มูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด มีหลักการวิเคราะห์ให้สำคัญ คือ

๑) พิจารณาจาก ทรัพย์สิน - หนี้สิน = เพื่อทราบ ทรัพย์สินสุทธิ

๒) นำ ทรัพย์สินสุทธิ - รายจ่าย = เพื่อให้ได้ข้อมูล รวมการใช้จ่ายเงิน

๓) นำ รวมการใช้จ่ายเงิน - รายได้สุทธิ = ทรัพย์สินเกินกว่าฐานฯ, รายได้ที่ปิดบัง

(ทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด)

การบังคับคดีในกรณีศาลสั่งริบมูลค่าของทรัพย์สิน

มาตรา ๘๕

“มาตรา ๘๕: กรณีที่ศาลได้สวนแล้วมีมูลมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดที่ศาลสั่งริบนั้นไม่สามารถติดตามหรือตรวจสอบหาทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดตามมูลค่าดังกล่าวได้ ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบได้ภายในสิบปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง แต่ต้องไม่เกินมูลค่าของทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบนั้น

ในกรณีที่ต้องมีการบังคับคดีกับทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าสำนักงาน ป.ป.ส. เป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา และให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ที่ได้รับมอบหมายจากสำนักงาน ป.ป.ส. มีหน้าที่สืบหาทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องของจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบ เพื่อบังคับคดีให้เป็นไปตามคำสั่งศาล โดยคำแนะนำของพนักงานอัยการ

การขอคืนมูลค่าของทรัพย์สินให้นำความในมาตรา ๘๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทให้อำนาจศาลสั่งริบทรัพย์สินในกรณีที่ได้สวนแล้วว่ามีมูล และดำเนินการได้สวนมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อมีคำสั่งให้ริบตามคำร้องของพนักงานอัยการ โดยหากทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งริบโดยใช้วิธีคำนวณมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น ไม่สามารถติดตามหรือตรวจสอบหาได้ บทบัญญัติมาตรานี้ได้กำหนดให้พนักงานอัยการสามารถดำเนินการยื่นคำร้องขอต่อศาลภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินตามคำร้อง เพื่อขอให้ศาลพิจารณาสั่งบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบภายในสิบปีได้ นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินอื่นที่พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องมาในภายหลังเพื่อขอให้ริบทรัพย์สินทดแทน โดยการบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นนั้น ต้องมีมูลค่าไม่เกินมูลค่าของทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบ ซึ่งเป็นการขยายขอบเขตของการบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินของจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่อาจนำไปใช้ในการกระทำความผิดและการได้ประโยชน์ในลักษณะทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

นอกจากนี้ บทบัญญัติมาตรานี้ได้กำหนดให้สำนักงาน ป.ป.ส. เป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา และกำหนดให้ เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ได้รับมอบหมายจากสำนักงาน ป.ป.ส. มีหน้าที่ในการสืบหาทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องของจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเพื่อบังคับคดีให้เป็นไปตามคำสั่งศาล โดยในการดำเนินการให้เป็นไปตามคำแนะนำ ของพนักงานอัยการในการบังคับคดี

ทั้งนี้ ในกรณีที่ทรัพย์สินอื่นที่ศาลได้มีคำสั่งให้ริบดังกล่าว มีผู้อาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่สืบหาได้ และมีการบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นซึ่งศาลได้มีคำสั่งให้ริบแล้วนั้น หากมีผู้อาจอ้างเป็นเจ้าของและร้องขอคืนทรัพย์สิน ให้ดำเนินการตามมาตรา ๘๐ โดยกำหนดให้ผู้ขอคืนทรัพย์สินอาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอคืนทรัพย์สินได้ ภายในระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง

ทรัพย์สินที่ได้จากการบังคับคดีในกรณีพิพาทตั้งรับมูลค่าของทรัพย์สินให้ตกเป็นของกองทุน

มาตรา ๘๖

"มาตรา ๘๖ ทรัพย์สินที่ได้จากการบังคับคดีตามมาตรา ๘๕ ให้ตกเป็นของกองทุน"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดให้การรับทรัพย์สินที่เกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำผิดความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดตามมูลค่า ที่มีการบังคับคดีเอาทรัพย์สินอื่นของจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบมาได้ ตามมาตรา ๘๕ ให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของกองทุนป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศ ตามภารกิจของสำนักงาน ป.ป.ส. หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีภารกิจในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ทั้งในส่วนของการป้องกัน และปราบปราม หรือบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ และฟื้นฟูสภาพทางสังคมผู้ติดยาเสพติด

กองทุนป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

มาตรา ๘๗

“มาตรา ๘๗ ให้จัดตั้งกองทุนป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดขึ้นในสำนักงาน ป.ป.ส. มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกัน ปราบปราม ปราบรักษา พื้นฟูสมรรถภาพ และฟื้นฟูสภาพทางสังคมผู้ติดยาเสพติด และติดตามช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดรักษา

(๒) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการศึกษา วิจัย ทดสอบ ทดลอง มีกอบรม ประชุม หรือสัมมนาเกี่ยวกับการป้องกัน ปราบปราม ปราบรักษา พื้นฟูสมรรถภาพ และฟื้นฟูสภาพทางสังคมผู้ติดยาเสพติด

(๓) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีความรู้หรือความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ มีกอบรม ประชุม หรือสัมมนาเกี่ยวกับการป้องกัน ปราบปราม ปราบรักษา พื้นฟูสมรรถภาพ และฟื้นฟูสภาพทางสังคมผู้ติดยาเสพติด

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการให้บริการหรือจัดกิจกรรมอันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการป้องกัน ปราบปราม ปราบรักษา พื้นฟูสมรรถภาพ และฟื้นฟูสภาพทางสังคมผู้ติดยาเสพติด ตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาผู้ติดยาเสพติด ผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู และผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟู ให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้

(๕) ส่งเสริมและสนับสนุนการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือมีส่วนช่วยเหลือหรือสนับสนุนการป้องกัน ปราบปราม ปราบรักษา พื้นฟูสมรรถภาพ และฟื้นฟูสภาพทางสังคม ผู้ติดยาเสพติด ทั้งในประเทศและระดับต่างประเทศ

(๖) เยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการป้องกัน ปราบปราม ปราบรักษา พื้นฟูสมรรถภาพ และฟื้นฟูสภาพทางสังคมผู้ติดยาเสพติด

(๗) กิจกรรมอื่นที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ตามประมวลกฎหมายนี้

บุคคลหรือหน่วยงานที่ได้รับการสนับสนุนเงินในลักษณะเดียวกันจากกองทุนหมุนเวียนอื่นแล้ว ไม่มีสิทธิขอรับเงินสนับสนุนจากกองทุนนี้”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดขึ้นในสำนักงาน ป.ป.ส. โดยมีการกีดหน้าที่สำคัญ ดังนี้

๑) การกีดหน้าการส่งเสริมและสนับสนุนที่มีวัตถุประสงค์ในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งกำหนดไว้ใน (๑) - (๕) อาทิ มาตรการตามประมวลกฎหมายอาญาเสพติด การการศึกษาวิจัย ประชุมหรือสัมมนา โดยมีผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีความรู้หรือความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำ การจัดทำให้บริการหรือจัดกิจกรรม รวมถึงการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือหรือสนับสนุนและขับเคลื่อนการการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

๒) การกิจด้านการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการป้องกันปราบปราม ป่าไม้ผิดกฎหมาย
ฟื้นฟูสมรรถภาพและฟื้นฟูสภาพทางสังคม ซึ่งกำหนดไว้ใน (๖)

๓) การกิจด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดซึ่งกำหนดไว้ใน (๗)

ทั้งนี้ ในกรณีที่บุคคลหรือหน่วยงานใด ได้รับการสนับสนุนเงินในลักษณะเดียวกันจากกองทุน
หมุนเวียนอื่นตามกฎหมายแล้ว ไม่มีสิทธิในการขอรับเงินสนับสนุนจากกองทุนป้องกันปราบปราม และแก้ไข
ปัญหายาเสพติดอีก เพื่อป้องกันการได้รับการสนับสนุนเงินทุนซ้ำซ้อนกับกองทุนหมุนเวียนอื่น และเพื่อให้
การใช้จ่ายเงินงบประมาณของรัฐในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนภารกิจของภาครัฐ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เงินและทรัพย์สินของกองทุน

มาตรา ๘๘

“มาตรา ๘๘ กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

(๑) เงินและทรัพย์สินที่โอนมาจากกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามพระราชบัญญัติ
มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๕

(๒) ทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา ๘๑ มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๖ และมาตรา ๑๘๖

(๓) เงินและทรัพย์สินที่ได้จากการบริจาค

(๔) เงินและทรัพย์สินที่ได้รับจากรัฐบาล

(๕) ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากทรัพย์สินตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔)

เงินและทรัพย์สินของกองทุนตามวรรคหนึ่ง ไม่ต้องส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดในเรื่องทรัพย์สินของกองทุนป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยให้กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

๑. เงินและทรัพย์สินที่โอนมาจากกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติ
มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๕

พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๑๗ กำหนดให้โอน
บรรดากิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หน้าที่ หนี้ ภาระผูกพัน ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้าง เงินงบประมาณ
และรายได้ของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม
ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่มีอยู่ในวันก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติด
ทำพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ไปเป็นของกองทุนป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดตามประมวล
กฎหมายยาเสพติด

๒. ทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุน ได้แก่

๑) ทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา ๘๑ คือ ทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบทรัพย์สิน
ตามมาตรา ๗๙ เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

๒) ทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา ๘๒ คือ ทรัพย์สินที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของ
ตามที่ได้มีการยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหาหรือจำเลย
โดยกำหนดให้กรณีที่มีผู้ใดมาขอรับคืนภายใน ๕ ปีนับแต่วันที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีของพนักงานอัยการ
หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องในคดีอาญา ให้ตกเป็นของกองทุน

๓) ทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา ๘๖ คือ ทรัพย์สินที่ได้จากการดำเนินการ
บังคับคดีริบทรัพย์สินตามมูลค่า ตามที่ศาลสั่งริบมูลค่าของทรัพย์สินตามมาตรา ๘๕

๔) ทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา ๑๘๖ คือ เงินที่ได้จากค่าปรับตามคำพิพากษา
ทั้งนี้ เฉพาะส่วนที่นำส่งคลังโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

๓. เงินและทรัพย์สินที่ได้จากการบริจาค

โดยแนวทางในการรับเงินและทรัพย์สินที่ได้จากการบริจาค ให้ปฏิบัติตามระเบียบ
กระทรวงการคลัง ว่าด้วยการรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการ พ.ศ. ๒๕๖๐

๔. เงินและทรัพย์สินที่ได้รับจากรัฐบาล

เป็นกรณีของการกำหนดเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่กำหนดไว้ว่า การมีเงินหรือทรัพย์สินจากรัฐบาล

๕. ผลประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สินตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔)

ผลประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สินตาม (๑) - (๔) เช่น กรณีที่มีการนำเงินของกองทุนที่ได้จากการบังคับคดีรับทรัพย์สินตามมูลค่าซึ่งเป็นทรัพย์สินตามมาตรา ๘๘ (๒) ไปฝากธนาคาร ดอกเบี้ยที่ได้จากเงินฝากธนาคารดังกล่าวก็คือผลประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สินตามที่กำหนดดังกล่าว

เงินและทรัพย์สินของกองทุนที่ได้มาตาม (๑) - (๔) ไม่ต้องส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ตั้งขึ้นการดำเนินงานของกองทุนป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด จึงต้องอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘ เนื่องจาก มาตรา ๔ ของพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดบทนิยามคำว่า "ทุนหมุนเวียน" ไว้ว่า

"ทุนหมุนเวียน" หมายความว่า กองทุน กองทุนหมุนเวียน เงินทุน เงินทุนหมุนเวียน ทุน หรือทุนหมุนเวียน ที่ตั้งขึ้นเพื่อถือเป็นการอนุญาตให้นำรายรับสมทบทุนไว้ใช้จ่ายได้ โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

โดยเงินที่ได้รับดังกล่าว เป็นทรัพย์สินของกองทุน ซึ่งบทบัญญัติกำหนดให้ไม่ต้องส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

การวางระเบียบเกี่ยวกับการบริหารและการดำเนินการของกองทุน

มาตรา ๘๗

“มาตรา ๘๗ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. วางระเบียบเกี่ยวกับการบริหาร และการดำเนินการของกองทุนในเรื่อง ดังต่อไปนี้

(๑) การแต่งตั้ง การพ้นจากตำแหน่ง และหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ และการบริหารจัดการกองทุนตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารทุนหมุนเวียน

(๒) การจัดหาผลประโยชน์ การจัดการ และการจำหน่ายทรัพย์สินของกองทุน

(๓) การรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินของกองทุน

(๔) ค่าใช้จ่ายหรือค่าตอบแทนอื่นใดซึ่งจำเป็นต้องจ่ายแก่หน่วยงาน บุคคลภายนอก พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ ช่วยเหลือ หรือสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้การดำเนินงานตามประมวลกฎหมายนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้นให้จ่ายจากกองทุน

(๕) การบริหารและการดำเนินการอื่นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุน

การวางระเบียบตาม (๒) (๓) (๔) และ (๕) ต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังด้วย”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดในเรื่องการบริหารและการดำเนินการของกองทุนป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนที่กำหนดในมาตรา ๘๗ โดยให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. เป็นผู้วางระเบียบในเรื่องดังต่อไปนี้

๑) การแต่งตั้ง การพ้นจากตำแหน่ง และหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ และการบริหารจัดการกองทุนตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารทุนหมุนเวียน

๒) การจัดหาผลประโยชน์ การจัดการ และการจำหน่ายทรัพย์สินของกองทุน

๓) การรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินของกองทุน

๔) ค่าใช้จ่ายหรือค่าตอบแทนอื่นใดซึ่งจำเป็นต้องจ่ายแก่หน่วยงาน บุคคลภายนอก พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ ช่วยเหลือ หรือสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้การดำเนินงานตามประมวลกฎหมายนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้นให้จ่ายจากกองทุน

๕) การบริหารและการดำเนินการอื่นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุน

อนึ่ง ระเบียบตาม ๒) ๓) ๔) และ ๕) ต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังด้วย

กองทุนป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด จัดเป็นทุนหมุนเวียนตามพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘ ดังนั้น การดำเนินการของกองทุนรวมทั้งระเบียบที่จะกำหนดในเรื่องต่างๆ ก็จะต้องสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัติดังกล่าวด้วย กล่าวคือ ระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ส. จะกำหนดตามมาตรา ๘๗ (๑) จะต้องสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘ ด้วย เช่น องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียน จะต้องมีการจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ ด้านการเงิน เศรษฐศาสตร์ การลงทุน กฎหมาย หรือ ด้านอื่นที่เกี่ยวข้องจำนวนไม่เกิน ๓ คน ตามมาตรา ๑๘ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๙ หรือต้องกำหนด เรื่องการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๒๐ เป็นต้น

**ประมวลผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย
หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑**

มาตรา ๕๐

“มาตรา ๓๖ ห้ามผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เว้นแต่เป็นกรณีที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๓๔ หรือมาตรา ๓๕ (๓)”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติกำหนดความผิดทางอาญาของบุคคลผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขตามมาตรา ๓๔ หรือไม่ได้รับอนุญาตจากเลขาธิการ อช. หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายตามมาตรา ๓๕ (๓)

โดยมีองค์ประกอบความผิด คือ (ก) ผู้กระทำ (ข) การกระทำ ได้แก่ ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครอง (ค) เจตนาธรรมดา (ง) วิถีแห่งการกระทำ คือ ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ (จ) ยกเว้นเป็นกรณีที่ได้รับอนุญาต ซึ่งต้องพิจารณาข้อเท็จจริงของการกระทำนั้นแล้วแต่กรณี

ความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย
หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ และประเภท ๔

มาตรา ๑๑๑

“ห้ามผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ หรือประเภท ๔ เว้นแต่เป็นกรณีที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๓๔ หรือ มาตรา ๓๕ (๑) หรือ (๓)”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความผิดทางอาญาของบุคคลผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ และประเภท ๔ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขตามมาตรา ๓๔ หรือไม่ได้รับอนุญาตจากเลขาธิการ ออ. หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายตามมาตรา ๓๕ (๑) หรือ (๓)

โดยมีองค์ประกอบความผิด คือ (ก) ผู้กระทำ (ข) การกระทำ ได้แก่ ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครอง (ค) เจตนาธรรมดา (ง) วัตถุแห่งการกระทำ คือ ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ หรือประเภท ๔ (จ) ยกเว้นเป็นกรณีที่ได้รับอนุญาต ซึ่งต้องพิจารณาข้อเท็จจริงของการกระทำนั้นแล้วแต่กรณี

ความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓

มาตรา ๓๒๒

“ห้ามผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ เว้นแต่เป็นกรณีที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๓๕ (๒)”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความผิดทางอาญาของบุคคลผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเสนาธิการ อัย. หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายตามมาตรา ๓๕ (๒)

โดยมีองค์ประกอบความผิด คือ (ก) ผู้กระทำ (ข) การกระทำ ได้แก่ ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย (ค) เจตนาหรือรู้ (ง) วัตถุแห่งการกระทำ คือ ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ (จ) ผลว่าเป็นกรณีที่ได้รับอนุญาต ซึ่งต้องพิจารณาข้อเท็จจริงของการกระทำนั้นแล้วแต่กรณี

ความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕
มาตรา ๑๑๓ “ห้ามผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ เว้นแต่เป็นกรณีที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๕) หรือวรรคสอง”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความผิดทางอาญาของบุคคลผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเลขาธิการ อย หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่ได้รับอนุญาตจากเลขาธิการ อย โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดตามมาตรา ๓๕ วรรคสอง

โดยมีองค์ประกอบความผิด คือ (ก) ผู้กระทำ (ข) การกระทำ ได้แก่ ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครอง (ค) เจตนาอาชญา (ง) วิถีแห่งการกระทำ คือ ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ (จ) ยกเว้นเป็นกรณีที่ได้รับอนุญาต ซึ่งต้องพิจารณาข้อเท็จจริงของการกระทำนั้นแล้วแต่กรณี

ความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย มีไว้ในครอบครอง หรือนำผ่านซึ่งวัตถุออกฤทธิ์

มาตรา ๑๖๔

“ห้ามผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย มีไว้ในครอบครอง หรือนำผ่านซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ เว้นแต่เป็นกรณีที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๕ (๕)”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความผิดทางอาญาของบุคคลผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย มีไว้ในครอบครอง หรือนำผ่านซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ ประเภท ๑ ประเภท ๒ ประเภท ๓ และประเภท ๔ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเลขาธิการ อช. หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายตามมาตรา ๓๕ (๕)

โดยมีองค์ประกอบความผิด คือ (ก) ผู้กระทำ (ข) การกระทำ ได้แก่ ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย มีไว้ในครอบครอง หรือนำผ่าน (ค) เจตนาธรรมดา (ง) วัตถุแห่งการกระทำ คือ วัตถุออกฤทธิ์ (จ) ผลเว้นเป็นกรณี ได้รับอนุญาต จึงต้องพิจารณาข้อเท็จจริงของการกระทำนั้นแล้วแต่กรณี

**ความผิดของผู้รับอนุญาตเกี่ยวกับการผลิตหรือจำหน่ายยาเสพติดให้โทษ
หรือวัตถุออกฤทธิ์โดยไม่มีเภสัชกรอยู่ประจำควบคุมกิจการ**

มาตรา ๙๕

“มาตรา ๙๕ ห้ามผู้รับอนุญาตผู้ใดดำเนินการผลิตหรือจำหน่ายยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ ในระหว่างที่เภสัชกรมิได้อยู่ประจำควบคุมกิจการ”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความผิดทางอาญาของผู้รับอนุญาตที่ฝ่าฝืนหน้าที่ในการที่จะต้องจัดให้มีเภสัชกรอยู่ประจำควบคุมกิจการระหว่างการดำเนินการผลิตหรือจำหน่ายยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ อันเป็นการฝ่าฝืนหน้าที่ตามที่กำหนดในมาตรา ๙๐

ความผิดเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่วัตถุออกฤทธิ์โดยจัดเป็นชุดไว้ล่วงหน้า
มาตรา ๑๖. "มาตรา ๑๖ ห้ามผู้ใดเจ้าหน้าที่วัตถุออกฤทธิ์ตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปหรือเจ้าหน้าที่วัตถุออกฤทธิ์และสารรวมกันหลายขนาน โดยจัดเป็นชุดไว้ล่วงหน้า เพื่อประโยชน์ทางการค้า"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความผิดทางอาญาของบุคคลผู้กระทำการดังต่อไปนี้

- ๑) เจ้าหน้าที่วัตถุออกฤทธิ์ตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปโดยจัดเป็นชุดไว้ล่วงหน้าอันเป็นการกระทำเพื่อการค้า
- ๒) เจ้าหน้าที่วัตถุออกฤทธิ์และสารรวมกันหลายขนานโดยจัดเป็นชุดไว้ล่วงหน้าอันเป็นการกระทำเพื่อการค้า

โดยมีองค์ประกอบความผิด คือ (ก) ผู้กระทำ (ข) การกระทำ คือ จำหน่าย (ค) เจตนาธรรมดา และเจตนาพิเศษ เพื่อประโยชน์ทางการค้า (ง) วัตถุแห่งการกระทำ คือ วัตถุออกฤทธิ์ ตาม ๑) หรือ ๒) ซึ่งต้องพิจารณาข้อเท็จจริงของการกระทำนั้นแล้วแต่กรณี

**ความผิดเกี่ยวกับการไม่จัดให้มีภาพ เครื่องหมาย
หรือข้อความเตือนให้ระวังการใช้สารระเหยของผู้ผลิตหรือนำเข้า**

มาตรา ๘๗

"มาตรา ๘๗ ห้ามผู้ใดผลิตหรือนำเข้าสารระเหย โดยก่อนนำออกจำหน่ายไม่จัดให้มีภาพ เครื่องหมาย หรือข้อความที่ภาษาขณะบรรจุหรือหีบห่อที่บรรจุสารระเหย เพื่อเป็นการเตือนให้ระวังการใช้ สารระเหยดังกล่าว ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และปริมาณที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขและ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมกำหนดในกฎกระทรวง"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความผิดทางอาญาของบุคคลผู้ผลิตหรือนำเข้า สารระเหย ที่ไม่จัดให้มีภาพ เครื่องหมาย หรือข้อความเตือนที่ภาษาขณะหรือหีบห่อที่บรรจุสารระเหย เพื่อเตือน ให้ระวังการใช้สารระเหยก่อนนำออกจำหน่าย

โดยมีองค์ประกอบความผิด คือ (ก) ผู้กระทำ (ข) การกระทำ ได้แก่ การผลิตหรือนำเข้า โดยไม่จัดให้มีภาพ เครื่องหมาย หรือข้อความที่ภาษาขณะบรรจุหรือหีบห่อที่บรรจุสารระเหย ก่อนนำออกจำหน่าย (ค) เจตนาธรรมดา (ง) วัตถุประสงค์การกระทำ คือ สารระเหย

**ความผิดเกี่ยวกับการไม่จัดให้มีภาพ เครื่องหมาย
หรือข้อความเตือนให้ระงับการใช้สารระเหยของผู้จำหน่าย**

มาตรา ๑๓๔

“มาตรา ๑๓๔ ห้ามผู้ใดจำหน่ายสารระเหยโดยไม่มีการติดภาพ เครื่องหมาย หรือข้อความที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสารระเหยต้องจัดให้มีที่ภาชนะบรรจุหรือหีบห่อที่บรรจุตามมาตรา ๑๓๒ อยู่ครบถ้วน”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความผิดทางอาญาของบุคคลผู้จำหน่ายหรือผู้ขายสารระเหย โดยไม่มีการติดภาพ เครื่องหมาย หรือข้อความเตือนที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสารระเหยจัดให้มีที่ภาชนะหรือหีบห่อที่บรรจุสารระเหยตามที่กำหนดในมาตรา ๑๓๒ อยู่ครบถ้วน

โดยมีองค์ประกอบความผิด คือ (ก) ผู้กระทำความผิด (ข) การกระทำความผิด ได้แก่ จำหน่าย โดยไม่มีการติดภาพ เครื่องหมาย หรือข้อความที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าต้องจัดให้มีที่ภาชนะหรือหีบห่อบรรจุ (ค) เจตนา ธรรมดา (ง) วิตุณแห่งการกระทำความผิด สารระเหย

ความผิดเกี่ยวกับการจำหน่ายหรือจัดหาสารระเหยให้แก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี
มาตรา ๓๔๔ มาตรา ๓๔๕ ห้ามผู้ใดจำหน่ายหรือจัดหาสารระเหยให้แก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี เว้นแต่ เป็นการจำหน่ายหรือจัดหาโดยสถานศึกษาเพื่อใช้ในการเรียนการสอน

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความผิดอาญาของบุคคลขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลใดกระทำการจำหน่ายหรือจัดหาสารระเหยให้แก่บุคคลซึ่งอายุต่ำกว่าสิบแปดปี แต่ทั้งนี้ก็สามารถทำได้หากเป็นกรณีที่มีการกระทำการจำหน่ายหรือจัดหาซึ่งสารระเหยโดยสถานศึกษาเพื่อใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน

โดยมีองค์ประกอบความผิด คือ (ก) ผู้กระทำ (ข) การกระทำ ได้แก่ จำหน่ายหรือจัดหา (ค) เจตนาหรือผล (ง) วิธีแห่งการกระทำ คือ สารระเหย (จ) ผู้ถูกกระทำ คือ บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี

	ความคิดเกี่ยวกับการจำหน่ายหรือจัดหาสารระเหยให้แก่ผู้ติดยาเสพติด
มาตรา ๑๐๐ "มาตรา ๑๐๑ ห้ามผู้ใดจำหน่ายหรือจัดหาสารระเหยให้แก่ผู้ซึ่งตนรู้หรือควรรู้ว่าเป็นผู้ติดยาเสพติด"	

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความผิดทางอาญาของบุคคลผู้จำหน่ายหรือจัดหาสารระเหยให้แก่ผู้ซึ่งตนรู้หรือควรรู้ว่าเป็นผู้ติดยาเสพติด

โดยองค์ประกอบความผิด คือ (ก) ผู้กระทำความผิด (ข) การกระทำ ได้แก่ จำหน่ายหรือจัดหา (ค) เจตนาธรรมดา และเจตนาพิเศษโดยรู้หรือควรรู้ว่าเป็นผู้ติดยาเสพติด (ง) วัตถุแห่งการกระทำ คือ สารระเหย ซึ่งต้องพิจารณาข้อเท็จจริงของการกระทำนั้นแล้วแต่กรณี

ความผิดเกี่ยวกับการผลิตหรือนำเข้าตำรับยาเสพติดให้โทษ
หรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ไม่ตรงตามรายการที่ได้ขึ้นทะเบียนของผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับ

มาตรา ๑๐๑

“มาตรา ๑๐๑ ห้ามผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับตามมาตรา ๕๑ ผลิตหรือนำเข้า
ตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ไม่ตรงตามรายการที่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับไว้”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความผิดทางอาญาของผู้รับอนุญาตผลิตหรือนำเข้ายาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ หรือได้รับอนุญาตผลิตหรือนำเข้าวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๓ หรือประเภท ๔ ซึ่งได้ไปยื่นคำขอขึ้นทะเบียนและได้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ตามมาตรา ๕๑ แล้ว แต่ดำเนินการผลิตหรือนำเข้าตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ไม่ตรงตามรายการที่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับไว้

โดยมีองค์ประกอบความผิด คือ (ก) ผู้กระทำเป็นผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับ (ข) การกระทำ ได้แก่ ผลิต หรือนำเข้า (ค) เจตนาหรือผล (ง) วัตถุแห่งการกระทำ คือ ตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ไม่ตรงตามรายการที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ ซึ่งต้องพิจารณาข้อเท็จจริงของการกระทำนั้นแล้วแต่กรณี

**ความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่าย
ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่ต้องขึ้นทะเบียน**

มาตรา ๑๐๒

“มาตรา ๑๐๒ ห้ามผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่ต้องขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ตามมาตรา ๕๑ แต่มีได้ขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความผิดทางอาญาของบุคคลที่ดำเนินการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่ต้องขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ตามมาตรา ๕๑ แต่มีได้ขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์

โดยมีองค์ประกอบความผิด คือ (ก) ผู้กระทำความผิด (ข) การกระทำความผิด ได้แก่ ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่าย (ค) เจตนาธรรมดา (ง) วัตถุแห่งการกระทำความผิด คือ ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่ต้องขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ แต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับ ซึ่งต้องพิจารณาข้อเท็จจริงของการกระทำนั้นแล้วแต่กรณี

ความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษ หรือวัตถุออกฤทธิ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขสั่งเพิกถอนทะเบียนตำรับ

มาตรา ๑๑๓

“มาตรา ๑๑๓ ห้ามผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขสั่งเพิกถอนทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ตามมาตรา ๕๒”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความผิดทางอาญาของบุคคลที่ดำเนินการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขสั่งเพิกถอนทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ เนื่องจากไม่มีสรรพคุณตามที่ขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ไว้ หรืออาจไม่ปลอดภัยแก่ผู้ใช้ หรือมีเหตุผลอื่นไม่สมควรที่จะอนุญาตให้ต่อไป โดยมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วตามมาตรา ๕๑

โดยมีองค์ประกอบความผิด คือ (ก) ผู้กระทำ (ข) การกระทำ ได้แก่ ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่าย (ค) เจตนาธรรมดา (ง) วัตถุแห่งการกระทำ คือ ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขสั่งเพิกถอนทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์แล้ว ซึ่งต้องพิจารณาข้อเท็จจริงของการกระทำนั้นแล้วแต่กรณี

ความผิดเกี่ยวกับการเสพยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์

มาตรา ๑๐๔

"มาตรา ๑๐๔ ห้ามผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ หรือประเภท ๕ หรือเสพวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๑ หรือประเภท ๒ เว้นแต่การเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ เพื่อการรักษาโรคตามคำสั่งของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมหรือผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม หรือการเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดตามมาตรา ๕๘ เพื่อการรักษาโรคตามคำสั่งของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือหมอพื้นบ้านตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทย หรือเสพเพื่อการศึกษาวิจัย"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความผิดทางอาญาของบุคคลผู้เสพยาเสพติดให้โทษ หรือเสพวัตถุออกฤทธิ์ โดยแยกตามประเภทของยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ ดังนี้

๑. การเสพยาเสพติดให้โทษ ได้แก่

- ๑) ยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ เช่น เฮโรอีน ยาบ้า ยาไอซ์ เป็นต้น
- ๒) ยาเสพติดให้โทษประเภท ๒ เช่น โคเคน โคเคอิน ฟิน เป็นต้น
- ๓) ยาเสพติดให้โทษประเภท ๕ เช่น กัญชา เห็ดขี้ควาย เป็นต้น

ทั้งนี้ กฎหมายไม่ได้กำหนดให้การเสพยาเสพติดให้โทษประเภท ๓ ซึ่งเป็นตำรับยา หรือยาเสพติดให้โทษประเภท ๔ ซึ่งเป็นสารเคมีหรือสารตั้งต้นที่ใช้ในการผลิตยาเสพติด เป็นความผิด

๒. การเสพวัตถุออกฤทธิ์ ได้แก่

- ๑) วัตถุออกฤทธิ์ประเภท ๑ เช่น คาทีโนน (cathinone) ดีอีที (DET) ดีเอ็มเอที (DMHP) เป็นต้น
- ๒) วัตถุออกฤทธิ์ประเภท ๒ เช่น อัลปราโซแลม (alprazolam) คีตาไมน์ (ketamine)

มิดาโซแลม (midazolam) เป็นต้น

ทั้งนี้ กฎหมายไม่ได้กำหนดให้การเสพวัตถุออกฤทธิ์ประเภท ๓ และประเภท ๔ ซึ่งเป็นวัตถุออกฤทธิ์ที่ใช้ทางการแพทย์ เป็นความผิด

โดยมีองค์ประกอบความผิด คือ (ก) ผู้กระทำ (ข) การกระทำ ได้แก่ เสพ (ค) เจตนาธรรมดา (ง) วัตถุแห่งการกระทำ คือ ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ หรือประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๑ หรือประเภท ๒ (จ) ยกเว้น กรณีการเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ เพื่อการรักษาโรคตามคำสั่งของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมหรือผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม หรือการเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดตามมาตรา ๕๘ เพื่อการรักษาโรคตามคำสั่งของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือหมอพื้นบ้านตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทย หรือเสพเพื่อการศึกษาวิจัย

ความผิดเกี่ยวกับการเสพสารระเหย
มาตรา ๑๐๕ “มาตรา ๑๐๕ ห้ามผู้ใดเสพสารระเหย”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความผิดทางอาญาของบุคคลผู้เสพสารระเหย:

โดยมีองค์ประกอบความผิด คือ (ก) ผู้กระทำความผิด (ข) การกระทำความผิด (ค) เจตนาธรรมดา

(ง) วัตถุประสงค์การกระทำความผิด คือ สารระเหย

ความผิดเกี่ยวกับการจู่โจม ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวงฯ ให้ผู้อื่นเสียหายเสียดิน

มาตรา ๑๐๖

"มาตรา ๑๐๖ ห้ามผู้ใดจู่โจม ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังบังคับ ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสียหายเสียดินให้โทษในประเภท ๓ ประเภท ๒ หรือประเภท ๕ วัตถุออกฤทธิ์ หรือสารระเหย

ผู้ประกอบวิชาชีพดังต่อไปนี้ อาจจู่โจมหรือชักนำให้ผู้อื่นเสียหายเสียดินให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์เพื่อการรักษาพยาบาลได้

(๑) ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมหรือผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม สำหรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ หรือประเภท ๓ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ หรือสำหรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดตามมาตรา ๕๘

(๒) ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือหมอพื้นบ้านตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทย สำหรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดตามมาตรา ๕๘"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความผิดทางอาญาของบุคคลที่จู่โจม ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังบังคับ ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสียหายเสียดินให้โทษในประเภท ๓ ประเภท ๒ หรือประเภท ๕ วัตถุออกฤทธิ์ หรือสารระเหย

โดยมีองค์ประกอบความผิด คือ (ก) ผู้กระทำ (ข) การกระทำ ได้แก่ จู่โจม ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังบังคับ ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด (ค) เจตนาหรือผล คือให้เสีย (ง) วัตถุแห่งการกระทำ คือ ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ประเภท ๒ หรือประเภท ๕ วัตถุออกฤทธิ์ หรือสารระเหย (จ) ผู้ถูกกระทำ คือ ผู้ถูกจู่โจม ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังบังคับ ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใดให้เสียหายเสียดินให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ หรือสารระเหย

ทั้งนี้ ได้กำหนดข้อยกเว้นเพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพสามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ป่วยในการใช้ยาเสพติดเพื่อการบำบัดรักษาโรคได้ตามหลักวิชาการทางการแพทย์โดยไม่เป็นความผิด โดยกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพดังต่อไปนี้ อาจจู่โจมหรือชักนำให้ผู้อื่นเสียหายเสียดินให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์เพื่อการรักษาพยาบาลได้

๑) ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมหรือผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม สำหรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ หรือประเภท ๓ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ หรือสำหรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดตามมาตรา ๕๘

๒) ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือหมอพื้นบ้านตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทย สำหรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดตามมาตรา ๕๘

**ความผิดเกี่ยวกับการครอบครองยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์เพื่อเสพติด
และการกำหนดบทสันนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ**

มาตรา ๑๐๗

“มาตรา ๑๐๗ ห้ามผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ หรือประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๓ หรือประเภท ๒ เพื่อเสพ

การมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ หรือประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๓ หรือประเภท ๒ ในปริมาณเล็กน้อยซึ่งไม่เกินปริมาณที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่น่าหลักการลดทอนความเป็นอาชญากรรมมาเสริมประสิทธิภาพการบำบัดรักษาฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดด้วยการกำหนดความผิดทางอาญาของบุคคลที่บุคคลผู้นั้นมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ หรือประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๓ หรือประเภท ๒ เพื่อเสพ เพื่อป้องกันมิให้มีการนำยาเสพติดให้โทษไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง อันจะนำไปสู่การเสพยาเสพติด ซึ่งเป็นการบั่นทอนสุขภาพของประชาชน ตลอดจนเสริมการแก้ไขปัญหายาเสพติด ผู้ติดยาเสพติดภายใต้มาตรการบำบัดรักษาฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

สำหรับความหมายของการมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์นั้น ประมวลกฎหมายยาเสพติดไม่ได้กำหนดบทนิยามหรือคำจำกัดความไว้ ต้องถือตามความหมายทั่วไปว่า การมียาเสพติดหรือวัตถุออกฤทธิ์อยู่ในความยึดถือหรือปกครองดูแลของตนโดยรู้ว่าเป็นยาเสพติดหรือวัตถุออกฤทธิ์

นอกจากนี้ ยังได้กำหนดการมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ หรือประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๓ หรือประเภท ๒ ในปริมาณเล็กน้อยซึ่งไม่เกินปริมาณที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพติดนั้น การมีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ ต้องดูจำนวนหรือปริมาณที่ครอบครอง พร้อมข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องประกอบเสมอ แม้บทสันนิษฐานทางกฎหมายนี้จะบังคับกับผู้ครอบครอง แต่ก็ต้องมีการระงับการพิสูจน์เบื้องต้นด้วยว่ามีเจตนาครอบครองเพื่อเสพ และในทำนองเดียวกันหากจะกล่าวโทษว่าผู้ใดครอบครองในปริมาณที่เล็กน้อยนั้นมิใช่มีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ ก็ต้องมีการระงับการแสวงหาหลักฐานเพื่อพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าว

บทนิยาม

มาตรา ๑๐๘

มาตรา ๑๐๘ ในภาคนี้

“ติดยาเสพติด” หมายความว่า เสพเป็นประจำติดต่อกันและตกอยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องพึ่งยาเสพติดนั้น โดยสามารถตรวจพบสภาพเช่นนั้นได้ตามหลักวิชาการ

“การบำบัดรักษา” หมายความว่า การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ซึ่งรวมถึงถึงการคัดกรอง การประเมินความรุนแรง การบำบัดด้วยยา การฟื้นฟูสมรรถภาพ การลดอันตรายจากยาเสพติด และการติดตามหลังการบำบัดรักษา

“การฟื้นฟูสมรรถภาพ” หมายความว่า การกระทำใด ๆ อันเป็นการบำบัดพฤติกรรมการเสพยาเสพติด และฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ติดยาเสพติดให้กลับคืนสู่สภาพปกติ

“การฟื้นฟูสภาพทางสังคม” หมายความว่า การกระทำใด ๆ อันเป็นการส่งเสริมให้สนับสนุนให้ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษาได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านที่อยู่อาศัย การศึกษา อาชีพ ตลอดจนการติดตามดูแลช่วยเหลือจนสามารถกลับมาดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

“สถานพยาบาลยาเสพติด” หมายความว่า โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดให้เป็นสถานที่ทำการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

“สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด” หมายความว่า สถานพยาบาล สถานฟื้นฟู หรือสถานที่อื่นใดตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดให้เป็นสถานที่ทำการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

“ศูนย์คัดกรอง” หมายความว่า สถานที่คัดกรองการใช้ยาเสพติด

“ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม” หมายความว่า สถานที่ทำการฟื้นฟูสภาพทางสังคมแก่ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา

“ผู้อนุญาต” หมายความว่า ปลัดกระทรวงสาธารณสุขหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากปลัดกระทรวงสาธารณสุข

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้จะเป็นการกำหนดบทนิยามที่ใช้เฉพาะในประมวลกฎหมายยาเสพติด ภาค ๒ การบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสภาพทางสังคมแก่ผู้ติดยาเสพติด (มาตรา ๑๐๘ - มาตรา ๑๒๓)

“ติดยาเสพติด” หมายความว่า เสพเป็นประจำติดต่อกันและตกอยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องพึ่งยาเสพติดนั้น โดยสามารถตรวจพบสภาพเช่นนั้นได้ตามหลักวิชาการ

บทนิยามคำว่า “ติดยาเสพติด” คือเสพยาเสพติดเป็นประจำติดต่อกันและตกอยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องพึ่งยาเสพติดนั้น โดยสามารถตรวจพบสภาพเช่นนั้นได้ตามหลักวิชาการ

วัตถุประสงค์ในการกำหนดบทนิยามดังกล่าว เนื่องจากต้องการให้มีความแตกต่างระหว่างคำว่า “เสพ” กับคำว่า “ติดยาเสพติด” เพื่อประโยชน์ในการกำหนดมาตรการและวิธีการในการดูแลและแก้ไขปัญา เนื่องจากกรณีที่เป็น “ผู้เสพ” มีความแตกต่างกับ “ผู้ติดยาเสพติด” โดยผู้เสพมีความหมายแต่เพียงว่าเป็นบุคคลผู้รับยาเสพติดเข้าสู่ร่างกายโดยรู้ว่าเป็นยาเสพติดไม่ว่าด้วยวิธีใด ในขณะที่

“ผู้ติดยาเสพติด” หมายความว่า บุคคลซึ่งเป็นผู้เสพยาเสพติด ที่เสพยาเสพติดเป็นประจำติดต่อกัน และตกอยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องพึ่งยาเสพติดนั้น โดยสามารถตรวจพบสภาพเช่นว่านั้นได้ตามหลักวิชาการ ดังนั้น ผู้ติดยาเสพติดจึงมีความหมายแคบกว่าผู้เสพยาเสพติด

“การบำบัดรักษา” หมายความว่า การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ซึ่งรวมตลอดถึงการคัดกรอง การประเมินความรุนแรง การบำบัดด้วยยา การฟื้นฟูสมรรถภาพ การลดอันตรายจากยาเสพติด และการติดตามหลังการบำบัดรักษา

บทนิยามคำว่า “การบำบัดรักษา” คือการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ซึ่งรวมตลอดถึงการคัดกรอง การประเมินความรุนแรง การบำบัดด้วยยา การฟื้นฟูสมรรถภาพ การลดอันตรายจากยาเสพติด และการติดตามหลังการบำบัดรักษา ซึ่งกล่าวโดยสรุปจะมีด้วยกัน ๔ ขั้นตอน ได้แก่

- ๑) ขั้นตอนการประเมิน คัดกรอง หรือเตรียมการ
- ๒) ขั้นตอนการบำบัดด้วยยาหรือถอนพิษยา
- ๓) ขั้นตอนการฟื้นฟูสมรรถภาพ
- ๔) ขั้นตอนการติดตามดูแล นอกจากนี้ ยังให้รวมถึงการลดอันตรายจากยาเสพติด

คำว่า “การลดอันตรายจากยาเสพติด” ถึงแม้ว่าจะได้มีการกำหนดบทนิยามหรือคำจำกัดความไว้ในประมวลกฎหมายยาเสพติด แต่กระทรวงสาธารณสุขซึ่งเป็นหน่วยงานหลักผู้รับผิดชอบการแก้ไขปัญหามัน ผู้เสพยาเสพติด ได้กำหนดบทนิยามดังกล่าวไว้ในคู่มือการปฏิบัติงานยาเสพติด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ให้ความหมายว่า การลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด (Harm Reduction) หมายถึง การลดปัญหา หรือภาวะเสี่ยงอันตราย การแพร่ระบาด การสูญเสียจากการใช้ยาเสพติด ที่อาจเกิดกับตัวบุคคล ชุมชน และสังคม เป็นการป้องกันอันตรายโดยการทำให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นอันตรายลดลง ในขณะที่ยังไม่สามารถหยุดยาเสพติดได้ เป็นการยืดหยุ่นวิธีการรักษาที่ยึดความพร้อมของผู้ป่วยเป็นฐาน โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มนุษยธรรม สิทธิมนุษยชน และความเข้าใจธรรมชาติของยาเสพติด

“การฟื้นฟูสมรรถภาพ” หมายความว่า การกระทำใด ๆ อันเป็นการบำบัดพฤติกรรมมกเสพยาเสพติด และฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ติดยาเสพติดให้กลับคืนสู่สภาพปกติ

บทนิยามคำว่า “การฟื้นฟูสมรรถภาพ” คือการกระทำใด ๆ อันเป็นการบำบัดพฤติกรรมมกเสพยาเสพติด และฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ติดยาเสพติดให้กลับคืนสู่สภาพปกติ

ซึ่งการฟื้นฟูสมรรถภาพเป็นส่วนหนึ่งใน ๔ ขั้นตอนของ “การบำบัดรักษา” โดยในขั้นตอนนี้จะมีวัตถุประสงค์ให้ผู้ติดยาเสพติดที่ได้รับการบำบัดรักษา ภายหลังจากที่มีการคัดกรอง ประเมินความรุนแรง และบำบัดด้วยยาแล้ว ในขั้นตอนต่อไป จะเป็นขั้นตอนการฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายและจิตใจจนมีสภาพร่างกายและจิตใจที่เข้มแข็งมั่นคง และไม่เสี่ยงต่อการกลับไปใช้ยาเสพติด

“การฟื้นฟูสภาพทางสังคม” หมายความว่า การกระทำใด ๆ อันเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษาได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านที่อยู่อาศัย การศึกษา อาชีพ ตลอดจนการติดตามดูแลช่วยเหลือจนสามารถกลับมาดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

บทนิยามคำว่า “การฟื้นฟูสภาพทางสังคม” คือ กระทำใด ๆ อันเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษาได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านที่อยู่อาศัย การศึกษา อาชีพ ตลอดจนการติดตามดูแลช่วยเหลือจนสามารถกลับมาดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข เพื่อให้การแก้ไขปัญหามัน ผู้เสพยา และผู้ติดยาเสพติดเป็นไปอย่างยั่งยืน นอกจากการให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยในการให้การดูแลรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจในทางการแพทย์แล้ว อีกส่วนหนึ่งจะต้องให้ความช่วยเหลือผู้เข้ารับ

การบำบัดรักษาและผู้ติดยาเสพติดให้ได้รับการส่งเสริมช่วยเหลือด้านสวัสดิการสังคมในเรื่องต่าง ๆ เช่น ด้านที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ การศึกษา การสาธารณสุข การเข้าถึงแหล่งเงินทุน หรือด้านอื่น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ ต้องการให้ผู้ติดยาเสพติดที่เข้าสู่การบำบัดรักษาได้รับการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่เพียงพอ เพื่อให้ภายหลังจากการบำบัดรักษา ผู้นั้นจะสามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพที่สุจริตโดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก

ทั้งนี้ “การฟื้นฟูสมรรถภาพ” และ “การฟื้นฟูสภาพทางสังคม” มีความหมายแตกต่างกัน กล่าวโดยสรุป “การฟื้นฟูสมรรถภาพ” คือ ขั้นตอนหนึ่งของการบำบัดรักษา โดยเป็นขั้นตอนบำบัดพฤติกรรม การเสพยาเสพติด และฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ติดยาเสพติดให้กลับคืนสู่สภาพปกติ ในขณะที่ “การฟื้นฟูสภาพทางสังคม” จะเป็นกระบวนการช่วยเหลือผู้เข้ารับการบำบัดรักษาและผู้ติดยาเสพติดให้ได้รับการส่งเสริมช่วยเหลือด้านสวัสดิการสังคมในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้ภายหลังจากการบำบัดรักษา ผู้นั้นจะสามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพที่สุจริต โดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก

“สถานพยาบาลยาเสพติด” หมายความว่า โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดให้เป็นสถานที่ทำการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

บทนิยามคำว่า “สถานพยาบาลยาเสพติด” คือ โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดให้เป็นสถานที่ทำการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด โดยสถานที่ดังกล่าวเป็นสถานที่ที่ประชาชนสามารถเดินทางไปเข้ารับการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดได้ทันท่วงที ๓๑๓ นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ที่เจ้าพนักงาน พ.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจส่งตัวผู้เสพหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ ผู้ติดยาเสพติดที่สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาไปเข้ารับการบำบัดรักษาตามมาตรา ๑๑๔ รวมถึงเป็นสถานที่ที่ศาลส่งตัวจำเลยที่ศาลเห็นสมควรส่งเข้ารับการบำบัดรักษาตามมาตรา ๑๑๕

สถานพยาบาลยาเสพติดจะเป็นสถานที่ที่ให้การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ซึ่งอาจมีการให้ยาเพื่อให้การรักษากับผู้ป่วยซึ่งรวมถึงยาที่เป็นยาเสพติด ดังนั้น สถานที่ดังกล่าวจึงต้องมีความพร้อมทั้งในด้านอาคาร สถานที่ เวชภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์ ความพร้อมของบุคลากรทางด้านการแพทย์สาธารณสุข และมีความรู้ด้านการบำบัดรักษาที่ถูกต้องตามหลักวิชาการทางการแพทย์ รวมถึงมีความสามารถในการดูแลรักษาโรคแทรกซ้อนอันเกิดกับผู้ป่วยหรือส่งต่อไปยังสถานพยาบาลอื่นที่เหมาะสมได้ ซึ่งอาจจะจะเป็นได้ทั้งสถานพยาบาลของรัฐและเอกชน ดังนั้น สถานที่ใดจะเป็นสถานพยาบาลยาเสพติดตามประมวลกฎหมายจะต้องเป็นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดให้เป็นสถานที่ทำการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด โดยที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดจะเป็นผู้มีหน้าที่และอำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการจัดตั้งและรับรองคุณภาพสถานพยาบาลยาเสพติดตามมาตรา ๓๑๓ (๔)

“สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด” หมายความว่า สถานพยาบาล สถานฟื้นฟู หรือสถานที่อื่นใดตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดให้เป็นสถานที่ทำการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

บทนิยามคำว่า “สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด” คือ สถานพยาบาล สถานฟื้นฟู หรือสถานที่อื่นใดตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดให้เป็นสถานที่ทำการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยสถานที่ดังกล่าวจะเป็นสถานที่ทำการบำบัด

พฤติกรรมการเสพยาเสพติดและฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ติดยาเสพติดให้กลับคืนสู่สภาพปกติ ซึ่งจะเป็นสถานพยาบาล สถานฟื้นฟู หรือสถานที่อื่นใดในสังกัดต่าง ๆ เช่น สถานฟื้นฟูสมรรถภาพของเอกชน วัตถุประสงค์ของโครงการและฟื้นฟู หรือศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเดิม

ข้อแตกต่างที่สำคัญระหว่าง “สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด” กับ “สถานพยาบาลยาเสพติด” คือ สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจะไม่มีการบำบัดรักษาด้วยยาเพื่อให้การรักษากับผู้ป่วย ทั้งนี้ สถานที่ใดจะเป็นสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดนั้น จะต้องเป็นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดให้เป็นสถานที่ทำการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด จะเป็นผู้มีหน้าที่และอำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการจัดตั้งและรับรองคุณภาพสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามมาตรา ๓๐๓ (๔)

“ศูนย์คัดกรอง” หมายความว่า สถานที่คัดกรองการใช้ยาเสพติด

บทนิยามคำว่า “ศูนย์คัดกรอง” คือสถานที่คัดกรองการใช้ยาเสพติด เป็นสถานที่ที่ทำหน้าที่ ในการคัดกรอง การประเมินความรุนแรงของการติดยาเสพติด ภาวะความเสี่ยงทางสุขภาพกายหรือสุขภาพจิต ของผู้ป่วย เพื่อวิเคราะห์ระดับการเสพยาเสพติดตามหลักวิชาการทางแพทย์ และส่งต่อผู้ป่วยไปเข้ารับ การบำบัดรักษาที่สถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามความเหมาะสม

“ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม” หมายความว่า สถานที่ทำการฟื้นฟูสภาพทางสังคมแก่ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา

บทนิยามคำว่า “ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม” คือสถานที่ที่ทำการฟื้นฟูสภาพทางสังคมแก่ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา โดยทำหน้าที่ในการติดตาม ดูแล ให้คำปรึกษา แนะนำ ให้ความช่วยเหลือ และสงเคราะห์ด้านสวัสดิการสังคม การสังคมสงเคราะห์ที่จำเป็นและเหมาะสมแก่ผู้ได้รับการบำบัดรักษา โดยสถานที่ใดจะเป็นศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมนั้น มาตรา ๓๑๘ กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย และกรุงเทพมหานคร เป็นผู้จัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมขึ้นในพื้นที่ยอมรับชอบ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนด

“ผู้อนุญาต” หมายความว่า ปลัดกระทรวงสาธารณสุขหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจาก ปลัดกระทรวงสาธารณสุข

บทนิยามคำว่า “ผู้อนุญาต” คือปลัดกระทรวงสาธารณสุขหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจาก ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตตามที่กำหนดในภาค ๒ ลักษณะ ๕ ความผิดเกี่ยวกับการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

มาตรา ๑๐๑

“มาตรา ๑๐๑ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด” ประกอบด้วย รองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมการแพทย์ อธิบดีกรมควบคุมโรค อธิบดีกรมคุมประพฤติ อธิบดีกรมราชทัณฑ์ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ อธิบดีกรมสุขภาพจิต เลขาธิการ ป.ป.ส. เลขาธิการ อย. ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าการการกีฬาแห่งประเทศไทย ประธานกรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และประธานกรรมการหอการค้าไทย เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงสาธารณสุขแต่งตั้งจำนวนสามคน ในจำนวนนี้ให้แต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรเอกชนซึ่งเกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอย่างน้อยหนึ่งคน

ให้รองปลัดกระทรวงสาธารณสุขซึ่งปลัดกระทรวงสาธารณสุขมอบหมายเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแต่งตั้งข้าราชการในกระทรวงสาธารณสุขจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดอาจมีมติให้เชิญปลัดกระทรวงหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องที่จะพิจารณา หรือผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษาหรือการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ให้เข้าร่วมประชุมเป็นครั้งคราวในฐานะกรรมการด้วยก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้ซึ่งได้รับเชิญแลมาประชุมมีฐานะเป็นกรรมการตามวรรคหนึ่งสำหรับการประชุมครั้งที่ได้รับเชิญนั้น”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้มีคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ซึ่งมีกรรมการประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการเฉพาะครั้งคราว โดยคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด มีรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ และมีหัวหน้าส่วนราชการและหัวหน้าหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขแต่งตั้งจำนวนสามคน ในจำนวนนี้ให้แต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรเอกชนซึ่งเกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด อย่างน้อยหนึ่งคน โดยมีรองปลัดกระทรวงสาธารณสุขซึ่งปลัดกระทรวงสาธารณสุขมอบหมายเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแต่งตั้งข้าราชการในกระทรวงสาธารณสุขจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ในวาระแรกคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่ง โดยมีรองปลัดกระทรวงสาธารณสุขซึ่งปลัดกระทรวงสาธารณสุขมอบหมาย เป็นกรรมการและเลขานุการ และคณะกรรมการที่ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่งดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการ

บำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดไปพลางก่อน จนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามประมวลกฎหมายยาเสพติด ซึ่งต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่มีประมวลกฎหมายยาเสพติดใช้บังคับ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๑๖

นอกจากนี้ในการแก้ไขปัญหามั่วสุมผู้ติดยาเสพติดมีหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องอีกหลายหน่วยงาน แต่หากกำหนดเพิ่มเติมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอาจทำให้องค์ประกอบของคณะกรรมการมีจำนวนมากเกินไป จึงกำหนดบทบัญญัติมาตรา ๑๖๑ วรรคสาม โดยกำหนดให้คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดอาจมีมติให้เชิญปลัดกระทรวงหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องที่จะพิจารณา หรือผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษาหรือการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ให้เข้าร่วมประชุมเป็นครั้งคราวในฐานะกรรมการด้วยก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้ซึ่งได้รับเชิญและมาประชุมมีฐานะเป็นกรรมการสำหรับการประชุมครั้งที่ได้รับเชิญนั้นด้วย เช่นเดียวกับที่ได้มีการกำหนดเรื่องดังกล่าวไว้ในมาตรา ๕ เรื่อง คณะกรรมการ ป.ป.ส.

สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

มาตรา ๑๑๐

"มาตรา ๑๑๐ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด รับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม การศึกษา และกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานผู้ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด รับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม การศึกษา และกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

	หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด
มาตรา ๑๑๑ “ตามมาตรา ๑๑๑ ให้คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้ (๑) ให้คำแนะนำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับการออกกฎหมายกระทรวงตามภาคนี้ (๒) กำหนดนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด (๓) กำหนดแนวทางและการดำเนินการด้านการพัฒนางานวิชาการ มาตรฐาน และคุณภาพการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด (๔) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดตั้งและการรับรองคุณภาพศูนย์คัดกรอง สถานพยาบาลยาเสพติด สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม (๕) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดกรอง การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และการประเมินผลการบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (๖) กำหนดระเบียบหรือข้อบังคับเพื่อควบคุมการบำบัดรักษาและระเบียบวินัยสำหรับศูนย์คัดกรอง สถานพยาบาลยาเสพติด และสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (๗) ให้ความเห็นชอบในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการฟื้นฟูสภาพทางสังคม และติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา (๘) กำกับ ติดตาม ดูแล ให้คำปรึกษา และแนะนำหน่วยงานในพื้นที่ในการให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา (๙) วางแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิการสังคม การสังคมสงเคราะห์ที่จำเป็นและเหมาะสม รวมทั้งช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษาซึ่งไม่มีที่อยู่อาศัยให้ได้มีที่อยู่อาศัยเป็นการชั่วคราวและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ (๑๐) วางแนวทางการดำเนินการของหน่วยงานในการช่วยเหลือเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การศึกษา เงินทุนสงเคราะห์ และการให้การสงเคราะห์อื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพแก่ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา (๑๑) สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจ้างงานหรือการประกอบอาชีพแก่ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา (๑๒) กำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนรวมในการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา (๑๓) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติภารกิจอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่มอบหมาย (๑๔) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด”	

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย มาตรการ หรือหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับ

การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ซึ่งหมายรวมถึง การคัดกรองการประเมินความรุนแรง การบำบัดด้วยยา การฟื้นฟูสมรรถภาพ การลดอันตรายจากยาเสพติด และการติดตามหลังการบำบัดรักษา ตลอดจนการฟื้นฟูสภาพทางสังคมแก่ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา โดยสามารถแบ่งกลุ่มหน้าที่และอำนาจได้ ดังนี้

๑) การกำหนดนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด เช่น การให้คำแนะนำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวง การกำหนดนโยบาย และมาตรการเกี่ยวกับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการดูแล แก้ไขปัญหาผู้ติดยาเสพติด หรือการกำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการติดตาม ดูแลและช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา

๒) การกำหนดหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งและการรับรองคุณภาพหน่วยบริการ การควบคุมมาตรฐานการบำบัดรักษา เช่น การกำหนดแนวทางและการดำเนินการด้านการพัฒนาศักยภาพ บุคลากรที่จะทำหน้าที่ให้การบำบัดรักษา การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดตั้ง สถานพยาบาลยาเสพติด หรือการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการบำบัดรักษา ซึ่งรวมถึง หลักเกณฑ์วิธีการ หรือเงื่อนไขที่เหมาะสมที่จะนำมาตราการลดอันตรายจากยาเสพติดมาใช้ในการบำบัดรักษา และกำหนดระเบียบหรือข้อบังคับเพื่อควบคุมการบำบัดรักษาและระเบียบวินัยสำหรับศูนย์คัดกรอง สถานพยาบาลยาเสพติด และสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

๓) การกำหนดหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูสภาพทางสังคม เช่น การกำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม เพื่อให้กระทรวงมหาดไทยและ กรุงเทพมหานครนำไปใช้ในการพิจารณาจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม การให้ความเห็นชอบหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการฟื้นฟูสภาพทางสังคม และการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษาวางแผนทางการดำเนินการของหน่วยงานในการช่วยเหลือเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการศึกษา เงินทุนสงเคราะห์ และการให้การสงเคราะห์อื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพแก่ผู้ติดยาเสพติด หรือผู้ผ่านการบำบัดรักษาติดตาม หรือการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจ้างงานหรือการประกอบอาชีพแก่ผู้ติดยาเสพติด หรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา

๔) หน้าที่และอำนาจทั่วไป เช่น การแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติการอย่างหนึ่ง อย่างใดตามพินอบหมาย

**ให้นำบทบัญญัติที่ใช้กับคณะกรรมการ ป.ป.ส. มาใช้กับคณะกรรมการบำบัดรักษา
และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดด้วยโดยอนุโลม**

มาตรา ๑๑๒

“มาตรา ๑๑๒ ให้ในความในมาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ มาใช้บังคับ
แก่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดด้วยโดยอนุโลม”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ในส่วนที่เกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนหลักเกณฑ์การประชุมคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ที่ให้นำหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้สำหรับกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและการประชุมของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ที่ได้มีการกำหนดไว้แล้วในมาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ มาใช้บังคับกับคณะกรรมการคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดด้วยโดยอนุโลม ทั้งนี้ สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

๑) วาระการดำรงตำแหน่ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปีตามมาตรา ๗

๒) เหตุที่ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งนอกจากครบกำหนดวาระ เช่น ดาวยลาออก คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะเหตุบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ หรือความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ หรือเป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต เป็นต้น ตามมาตรา ๘ (๑) - (๗)

๓) การดำเนินการและข้อยกเว้นในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ โดยในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ก็ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทน ทั้งนี้ ต้องคำนึงด้วยว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่เจ็ดพ้นจากตำแหน่งเป็นผู้แทนองค์กรเอกชนซึ่งเกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดด้วยหรือไม่ หากเป็นผู้แทนองค์กรเอกชนดังกล่าว การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิก็จะต้องเลือกให้สอดคล้องกับที่กำหนดในมาตรา ๑๐๙ ด้วย ส่วนกรณีที่วาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน กฎหมายได้มีการกำหนดข้อยกเว้นไว้ให้ไม่ต้องแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้ และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว และในระหว่างที่ยังไม่ได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่ตามมาตรา ๙

๔) การประชุมคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด เช่น ต้องมีการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก ต้องมีการประชุมอย่างน้อยปีละสี่ครั้งตามมาตรา ๑๐

**การดำเนินการกรณีผู้เสพสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาก่อนที่จะเข้าพนักงาน ป.ป.ส.
หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะตรวจพบ**

มาตรา ๑๑๓

“มาตรา ๑๑๓ ผู้ใดยกเหตุว่าตนได้เสพยาเสพติดตามมาตรา ๑๖๒ หรือมาตรา ๑๖๓ หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์เพื่อเสพยาตามมาตรา ๑๖๔ แล้วได้สมัครใจขอเข้ารับการบำบัดรักษาในสถานพยาบาลยาเสพติดก่อนที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะตรวจพบ อีกทั้งได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา จนได้รับการรับรองเป็นหนังสือว่าผ่านการบำบัดรักษาเป็นที่น่าพอใจจากหัวหน้าสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานที่ในชุมชนที่ผู้ติดยาเสพติดให้ผู้นั้นไม่มีความผิดตามมาตราดังกล่าว”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการกับผู้เสพหรือผู้ครอบครองยาเสพติดในปริมาณเล็กน้อยไว้เพื่อเสพสำหรับตนเอง ที่สมัครใจขอเข้ารับการบำบัดรักษา โดยมีเจตนารมณ์ที่จะให้โอกาสผู้เสพยาเสพติด ที่แม้ว่าจะได้กระทำความผิดฐานเสพยาเสพติดหรือมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพอันเป็นความผิดตามมาตรา ๑๖๒ มาตรา ๑๖๓ หรือมาตรา ๑๖๔ แล้วแต่กรณี เมื่อได้สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดประกาศกำหนดแล้ว ก็ให้ผู้นั้นไม่มีความผิดฐานเสพหรือมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพ ซึ่งมาตรา ๑๑๓ นี้ เป็นกรณีที่ผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดยินยอมเข้ารับการบำบัดรักษาก่อนที่จะเข้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะตรวจพบ ทั้งนี้ หมายรวมถึงการขอเข้ารับการบำบัดรักษาเนื่องจากมาตรการเชิงบวกทางสังคม เช่น ชักชวน จูงใจ หรือสนับสนุนให้เข้ารับการบำบัดรักษาด้วย

สำหรับสถานที่ที่จะใช้เป็นสถานที่ในการบำบัดรักษานั้น มาตรา ๑๑๓ ได้กำหนดไว้ว่าให้กระทำใน “สถานพยาบาลยาเสพติด” ซึ่งตามบทนิยาม หมายความว่า โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดให้เป็นสถานที่ทำการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด โดยคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด จะกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการจัดตั้งและรับรองคุณภาพสถานพยาบาลยาเสพติดไว้ตามมาตรา ๑๑๓ (๔) และในกระบวนการบำบัดรักษา เมื่อพ้นระยะบำบัดด้วยยาแล้ว สถานพยาบาลยาเสพติดอาจส่งต่อผู้ป่วยไปยังสถานที่ในชุมชนที่ผู้ติดยาเสพติดเพื่อรับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านร่างกาย จิตใจ และพฤติกรรม ทั้งนี้ตามสภาพปัญหาของผู้ป่วยเฉพาะราย ตามแนวทางวิชาการที่กรมการแพทย์กำหนด โดยที่สถานพยาบาลยาเสพติด และ สถานที่ในชุมชนที่ผู้ติดยาเสพติด มีหน้าที่และอำนาจออกหนังสือรับรองการเป็นผู้ผ่านการบำบัดรักษา หรืออยู่ระหว่างการบำบัดรักษา เพื่อให้ผู้ติดยาเสพติดพ้นจากความผิดฐานเสพหรือมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพในครั้งนั้น

การดำเนินการกรณีเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตรวจพบผู้มีเหตุการณอื่นควรสงสัยว่ากระทำความผิดฐานเสพยาเสพติดหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพยา

มาตรา ๑๑๔

“มาตรา ๑๑๔ ในกรณีเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตรวจพบผู้มีเหตุการณอื่นควรสงสัยว่ากระทำความผิดฐานเสพยาเสพติดตามมาตรา ๑๑๒ หรือมาตรา ๑๑๓ หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพยาตามมาตรา ๑๑๔ ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุก หรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล ไม่มีพฤติการณ์ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคม หรือมีพฤติการณ์ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคมที่เกิดจากโรคทางจิตและประสาท หรืออาการที่เกิดจากฤทธิ์ของยาเสพติดที่ใช้ และสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษา ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจส่งตัวผู้นั้นไปสถานพยาบาลยาเสพติดหรือศูนย์คัดกรองต่อไป

เมื่อผู้สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาตามวรรคหนึ่งเข้ารับการบำบัดรักษาและปฏิบัติตามครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา จนได้รับการรับรองเป็นหนังสือว่าเป็นผู้ผ่านการบำบัดรักษาเป็นที่น่าพอใจจากหัวหน้าสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานที่ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้ผู้นั้นไม่มีความผิดในมาตราดังกล่าว

หากผู้เข้ารับการบำบัดรักษาตามวรรคหนึ่งหลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษาจนครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้สถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานที่ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจัดทำประวัติ ข้อมูล และพฤติการณ์ของผู้หลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษา ดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาให้เข้ารับการบำบัดรักษาตามวรรคหนึ่ง”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ในกรณีพิพบบุคคลที่มีเหตุการณอื่นควรสงสัยว่ากระทำความผิดฐานเสพยาเสพติดให้โทษหรือเสพยาวัตถุออกฤทธิ์ตามมาตรา ๑๑๒ หรือเสพยากระหายมาตรา ๑๑๓ หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์เพื่อเสพยาตามมาตรา ๑๑๔

บทบัญญัตินี้ กำหนดขึ้นโดยมีเจตนารมณ์ที่จะให้โอกาสผู้เสพยาเสพติด ที่แม้ว่าจะได้กระทำความผิดฐานเสพยาเสพติด หรือมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพยาอื่นเป็นความผิดตามมาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๓ หรือมาตรา ๑๑๔ แล้วแต่กรณี ที่ถูกเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตรวจพบ หากสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาให้ส่งตัวไปสถานพยาบาลยาเสพติด หรือศูนย์คัดกรอง และเมื่อปฏิบัติตามเงื่อนไข จนครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดประกาศกำหนดแล้ว ก็ให้ผู้นั้นไม่มีความผิดฐานเสพยาหรือมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพยา และในกระบวนการบำบัดรักษา เมื่อพ้นระยะการรักษาโดยการดูแลจากแพทย์อย่างใกล้ชิดแล้ว สถานพยาบาลยาเสพติดอาจส่งต่อผู้ป่วยไปยังสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เพื่อรับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านร่างกาย จิตใจ และพฤติกรรมการนี้ตามสภาพปัญหาของผู้ป่วยเฉพาะราย ตามแนวทางวิชาการที่กรมการแพทย์กำหนด ทั้งนี้ เมื่อผู้สมัครใจ

เข้ารับการบำบัดรักษาและปฏิบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนด ให้หัวหน้าสถานพยาบาลยาเสพติด และ หัวหน้าสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด มีหน้าที่และอำนาจออกหนังสือรับรองการเป็นผู้ผ่านการบำบัดรักษา หรือ อยู่ระหว่างการบำบัดรักษา เพื่อให้ผู้ติดยาเสพติดพ้นจากความผิดฐานเสพหรือมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพในครั้งนั้น

มาตรา ๑๓๕ นี้ เป็นกรณีให้ผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดยินยอมเข้ารับการบำบัดรักษาด้วยความสมัครใจ ไม่ใช้บังคับให้ผู้ที่มีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่ากระทำความผิดฐานเสพยาเสพติด หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพต้องถูกบังคับให้สมัครใจ ทั้งนี้ หากผู้ต้องสงสัยไม่สมัครใจก็สามารถทำได้ เช่น ในกรณีที่ผู้ต้องสงสัยต้องการจะพิสูจน์ว่าตนมิได้เสพยาเสพติด และประสงค์จะพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน โดยประสงค์จะขอต่อสู้คดีตามกฎหมายการยุติธรรม ก็สามารถทำได้ โดยในกรณีดังกล่าวให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ จัดบันทึกข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ นามสกุล ของผู้ต้องสงสัยที่ได้ตรวจหาสารเสพติด ภูมิสำเนา หรือสถานที่อยู่สามารถจะเรียกตัวหรือออกหมายเรียกมาเพื่อดำเนินคดีได้เมื่อมีการตรวจสอบยืนยันแล้วเป็นผู้มีสารเสพติดในร่างกายจากสถานตรวจพิสูจน์ และรับส่งตัวอย่างปัสสาวะไปยังสถานตรวจพิสูจน์ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการตรวจหรือทดสอบว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดมีสารเสพติดอยู่ในร่างกายหรือไม่ เพื่อตรวจสอบยืนยันผลต่อไป

ในกรณีที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตรวจพบผู้ที่มีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าเสพยาเสพติดหรือมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพ และสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาตามมาตรา ๑๓๕ กำหนดเงื่อนไขไว้ดังต่อไปนี้

๑. เงื่อนไขการสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาตามมาตรา ๑๓๕

๑) มีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่ากระทำความผิดฐานเสพยาเสพติดตามมาตรา ๑๖๒ หรือมาตรา ๑๖๓ หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพตามมาตรา ๑๖๔

มีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่า

๑.๑) กระทำความผิดฐานเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ หรือประเภท ๕ หรือเสพวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๑ หรือประเภท ๒ และมีโทษกรณีตามมาตรา ๑๓๓ หรือมาตรา ๑๓๔ ตามมาตรา ๑๖๒

๑.๒) กระทำความผิดฐานเสพยาเสพติดให้โทษตามมาตรา ๑๖๓

๑.๓) กระทำความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ หรือประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๑ หรือประเภท ๒ เพื่อเสพตามมาตรา ๑๖๔

๒) ไม่ตกเป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุก หรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล

กรณีที่ผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาได้จะต้องไม่ตกเป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุก เช่น ต้องมิได้ตกเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น ลักทรัพย์ ขโมยทรัพย์ ปล้นทรัพย์ หรือความผิดต่อชีวิตและร่างกาย เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ทำร้ายร่างกาย เนื่องจากกรณีการกระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกดังกล่าวต้องมีการนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเพื่อรับโทษ

กรณีที่ผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพ จะสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาได้จะต้องไม่อยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล เช่น ต้องมิใช่ผู้ต้องขังที่รับโทษอยู่ใน

เรือนจำแล้วหลบหนีออกมา หรืออยู่ในระหว่างการรับโทษแต่ได้รับการพิจารณาพักการลงโทษ ตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์

๓) ไม่มีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคม หรือมีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคมที่เกิดจากโรคทางจิตและประสาทหรืออาการที่เกิดจากฤทธิ์ของยาเสพติดที่ใช้กรณีผู้เสพหรือผู้ขายเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาได้ จะต้องไม่ปรากฏว่ามีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคมตามการพิจารณาของ เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เว้นแต่กรณีที่มีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคมนั้นเกิดจากโรคทางจิตและประสาท หรืออาการที่เกิดจากฤทธิ์ของยาเสพติดที่ใช้ ให้ส่งศูนย์คัดกรองหรือสถานพยาบาลยาเสพติดเพื่อรับการบำบัดรักษาตามมาตรา ๓๓๕ ได้ด้วย

สำหรับในกรณีที่ผู้ติดยาเสพติดมีอาการของโรคทางจิตและประสาทหรืออาการที่เกิดจากฤทธิ์ของยาเสพติดนั้นทำให้มีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคม ซึ่งถือเป็นกรณีเจ็บป่วยที่ต้องรับการบำบัดรักษาโดยเร็ว ดังนั้น เพื่อความปลอดภัยของบุคคลอื่น เจ้าหน้าที่ และสังคมรอบข้าง หากพบผู้ติดยาเสพติดที่มีอาการของโรคทางจิตและประสาทหรืออาการที่เกิดจากฤทธิ์ของยาเสพติดที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคม ให้พิจารณาจัดให้บุคคลนั้นแสดงความสมัครใจเพื่อส่งตัวไปรับการบำบัดรักษาที่สถานพยาบาลยาเสพติดโดยเร็ว อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่บุคคลนั้นมีอาการทางจิตและประสาทจนไม่สามารถแสดงความสมัครใจได้ ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. ๒๕๕๓ ต่อไป เนื่องจากมีช่องทางและกระบวนการดูแลผู้ป่วยที่มีอาการทางจิตตามกฎหมายเป็นการเฉพาะ

๒. การดำเนินการของเจ้าหน้าที่

เมื่อผู้เสพหรือผู้ขายเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพหรืออยู่ภายใต้เงื่อนไขตามข้อ ๓ สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษา ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้ตรวจพบ ส่งตัวผู้นั้นไปยังสถานพยาบาลยาเสพติดหรือศูนย์คัดกรอง

๑) สถานพยาบาลยาเสพติด ซึ่งก็คือ

โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดให้เป็นสถานที่ทำการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

๒) ศูนย์คัดกรอง ซึ่งก็คือ

สถานที่คัดกรองการใช้ยาเสพติด โดยที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดจะเป็นผู้มีหน้าที่และอำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการจัดตั้งและรับรองคุณภาพศูนย์คัดกรอง

ทั้งนี้ เมื่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ส่งตัวผู้เสพยาเสพติดไปยังสถานพยาบาลยาเสพติดหรือศูนย์คัดกรองแล้ว เจ้าหน้าที่ก็จะดำเนินการคัดกรองและประเมินความรุนแรงของการติดยาเสพติด ภาวะความเสี่ยงทางสุขภาพกายหรือสุขภาพจิต ตามหลักวิชาการทางการแพทย์ เพื่อส่งไปเข้ารับการบำบัดรักษาในสถานที่ที่เหมาะสมต่อไป

๓. การเข้ารับการบำบัดรักษา

เมื่อผู้เสพยาเสพติดหรือผู้ขายเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาแล้ว หากผู้นั้นเข้ารับการบำบัดรักษาและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดผู้นั้นไม่มีความผิด แต่หากผู้นั้นหลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษา สถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานที่ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจัดทำประวัติ ข้อมูล และพฤติกรรมดังกล่าวไว้ แยกอธิบายได้ ดังนี้

๓.๑) กรณีเข้ารับการรักษาบำบัดรักษาและปฏิบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

เมื่อผู้เสพยาเสพติดหรือผู้มียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพ สมควรใจเข้ารับ การบำบัดรักษาแล้ว และปฏิบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและ ฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา จนได้รับการรับรองเป็นหนังสือว่าเป็นผู้ผ่าน การบำบัดรักษาเป็นที่น่าพอใจจากหัวหน้าสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานที่ในชุมชนที่ผู้ติดยาเสพติด ผู้นั้นไม่มีความผิด

สำหรับวิธีการบำบัดรักษาที่จะใช้กับผู้เสพจะมีหลักเกณฑ์หรือวิธีการอย่างไร จะเป็น การให้การบำบัดรักษาแบบผู้ป่วยนอก (outpatient) หรือการให้การบำบัดรักษาแบบผู้ป่วยใน (inpatient) กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะให้มีการดูแลผู้เสพยาเสพติดด้วยหลักวิชาการทางการแพทย์ ภายใต้การดูแล ของแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ทางสาธารณสุข ซึ่งการจะใช้วิธีการอย่างไรจึงจะเหมาะสมนั้นเป็นเรื่องของเทคโนโลยี และวิทยาการ ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญก้าวหน้าทางด้านการแพทย์และวิทยาศาสตร์ ด้วยเหตุนี้กฎหมายจึงไม่ได้กำหนดรายละเอียดในส่วนของวิธีการให้การบำบัดรักษาไว้ในกฎหมาย แต่กำหนดให้ คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดมีหน้าที่และอำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการบำบัดรักษาและการประเมินผลการบำบัดรักษาไว้ในมาตรา ๑๑๑ (๕)

ในการบำบัดรักษาจะสามารถนำเรื่องการลดอันตรายจากยาเสพติดหรือ (Harm Reduction) มาใช้ในการบำบัดรักษาผู้ป่วยได้หรือไม่ ในประเด็นนี้ มาตรา ๑๐๘ ได้กำหนดค่านิยมคำว่า “การบำบัดรักษา” หมายความว่า การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ซึ่งรวมถึงลดอันตรายจากยาเสพติด ด้วยเหตุนี้ ในการให้การบำบัดรักษาจึงต้องนำมาตราการลดอันตรายจากยาเสพติดมาใช้ภายใต้หลักเกณฑ์ ที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนด ให้เป็นไปตามแนวทางวิชาการที่กรมการแพทย์ กำหนดตามประกาศคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขในการ คัดกรองการบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดและการประเมินผลการบำบัดรักษาและการฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อกำหนดวิธีการในการให้การบำบัดรักษา

นอกจากนี้ เพื่อให้การบำบัดรักษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีประกาศ คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ว่าด้วยการควบคุมการบำบัดรักษาและระเบียบวินัยสำหรับ ศูนย์คัดกรอง สถานพยาบาลยาเสพติด และสถานที่ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อควบคุม การบำบัดรักษาและระเบียบวินัยภายในศูนย์คัดกรอง สถานพยาบาลยาเสพติด และสถานที่ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติ ดยยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕

เมื่อผู้สมัครใจเข้ารับการรักษาบำบัดรักษาและปฏิบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดแล้ว หัวหน้าสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานที่ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด จะออกหนังสือรับรองว่าเป็นผู้ผ่าน การบำบัดรักษา และให้ผู้นั้นไม่มีความผิดฐานเสพยาเสพติดหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพ ซึ่งภายหลังจากการเข้ารับการรักษาแล้ว ก็จะมีกระบวนการในการติดตามดูแลให้ความช่วยเหลือ ตามที่กำหนด ในลักษณะ ๕ การฟื้นฟูสภาพทางสังคม มาตรา ๑๑๕ ถึงมาตรา ๑๒๐ เพื่อให้ผู้เสพที่เข้าสู่กระบวนการ บำบัดรักษากลับมาดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างยั่งยืน

๓.๒) กรณีสมัครใจเข้ารับการรักษาแต่หลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือในการ บำบัดรักษา

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่ากรณีตามมาตรา ๑๑๕ นี้ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ ความสมัครใจ ดังนั้น หากผู้เข้ารับการรักษาหลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษาจนครบถ้วน กฎหมายจึงกำหนดให้สถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานที่ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจัดทำประวัติ ข้อมูล

และพฤติการณ์ของผู้หลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษาไว้เท่านั้น กฎหมายไม่ได้กำหนดให้มีการติดตามนำตัวบุคคลมาดำเนินคดี

สำหรับประเด็นที่ว่าเมื่อผู้เสพยาเสพติดหรือผู้มียาเสพติดไว้ในครอบครองครอบครองเพื่อเสพเมื่อสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาแล้ว ต่อมาไม่ไปรายงานตัวที่ศูนย์คัดกรองหรือไม่ไปรายงานตัวเข้ารับการบำบัดรักษาที่สถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานที่ในผู้สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หรือไปเข้ารับการบำบัดรักษาแล้วแต่หลบหนีไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษา แต่กฎหมายไม่ได้กำหนดให้มีการติดตามนำตัวบุคคลมาดำเนินคดี จะดำเนินการอย่างไร จะเป็นช่องว่างในการบังคับใช้กฎหมายหรือไม่ ซึ่งในชั้นการพิจารณาและรับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมายฉบับนี้ ได้มีการอภิปรายและแสดงข้อห่วงใยในประเด็นดังกล่าวเป็นจำนวนมาก โดยมีทั้งผู้ที่เห็นว่า ผู้เสพเป็นผู้ป่วย ไม่ใช่อาชญากร ประกอบกับแนวคิดในการแก้ไขปัญหายาเสพติด จะเน้นการใช้วิธีการทางสาธารณสุขมากกว่ากระบวนการยุติธรรมทางอาญา จึงเห็นว่าไม่ควรให้มีการติดตามนำตัวมาดำเนินคดีอีก ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าหากไม่มีสภาพบังคับก็จะเป็นช่องให้ผู้เสพใช้อ้างเมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจพบ ซึ่งก็จะไม่สามารถดำเนินการให้ผู้เสพเข้าสู่การบำบัดรักษาได้ ก็ไม่ตรงกับเจตนารมณ์ที่ต้องการให้ผู้ติดยาเสพติดในทางที่ดีเข้าสู่การบำบัดรักษา ดังนั้น ในตอนท้ายของมาตรา ๑๓๔ วรรคสาม จึงกำหนดให้สถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานที่ในผู้สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจัดทำประวัติ ข้อมูล และพฤติการณ์ของผู้หลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษาดังกล่าว เพื่อเป็นข้อมูลของผู้เข้ารับการบำบัดรักษา หากปรากฏว่าเคยมีประวัติหลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือในการเข้ารับการบำบัดรักษาในครั้งแรก การสมัครใจขอเข้ารับการบำบัดรักษาในครั้งถัดไปอาจไม่ได้รับการพิจารณาให้เข้ารับการบำบัดรักษาได้โดยง่าย และอาจถูกส่งตัวไปดำเนินคดีแทน

ข้อสังเกต

- ๑) กระบวนการในกรณีนี้เจ้าหน้าที่ตรวจพบผู้ต้องสงสัย ประมวลกฎหมายยาเสพติดมิได้นำหลักการตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๕ ที่กำหนดให้ตกเป็นผู้ต้องหามาใช้แต่อย่างใด
- ๒) ประเภทของยาเสพติดที่จะสามารถสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาได้ คือ ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ประเภท ๔ หรือประเภท ๕ หรือเสพติดออกฤทธิ์ในประเภท ๓ หรือประเภท ๔ หรือสารระเหย โดยประมวลกฎหมายยาเสพติดไม่ได้จำกัดเฉพาะประเภทที่มีการระบุไว้ในกฎหมายลำดับรอง ซึ่งแตกต่างกับกฎหมายเดิม

**หน้าที่และอำนาจของเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ
เพื่อประกอบการพิจารณาส่งตัวผู้เสพไปเข้ารับการบำบัดรักษา**

มาตรา ๑๑๕

“มาตรา ๑๑๕ เพื่อประโยชน์ในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจสอบหรือค้นผู้มีความผิดหรืออันควรสงสัยว่าเสพยาเสพติด

(๒) ยึดยาเสพติดจากผู้ครอบครองยาเสพติด

(๓) ตรวจสอบหรือทดสอบหรือสิ่งให้รับการตรวจหรือทดสอบสารเสพติดในร่างกายของบุคคล เมื่อมีเหตุจำเป็นประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลนั้นเสพยาเสพติดในสถานใด ๆ หรือ ยานพาหนะ

(๔) สอบถามและตรวจสอบ เพื่อทราบชื่อ อาชีพ ที่อยู่ ประวัติ รายได้ และพฤติการณ์อื่นของบุคคลตาม (๑) (๒) หรือ (๓)

(๕) สอบถามความสมัครใจและให้ลงนามสมัครใจหรือไม่สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษา

(๖) เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตาม (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) และเพื่อส่งตัวผู้เสพไปยังสถานพยาบาลยาเสพติด จะให้บุคคลนั้นอยู่ในความดูแลเป็นการชั่วคราวได้แต่ต้องไม่เกินยี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ตรวจหรือทดสอบว่าบุคคลนั้นมีสารเสพติดอยู่ในร่างกาย

(๗) บันทึกพฤติการณ์แห่งการดำเนินการตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) และส่งไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อเก็บไว้เป็นพยานหลักฐานในกรณีที่จะดำเนินคดีกับบุคคลนั้น

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดในกฎกระทรวง

เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตำแหน่งใดหรือระดับใด จะมีหน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดในกฎกระทรวง”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดหน้าที่และอำนาจของเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดให้เข้าสู่การบำบัดรักษา รองรับการดำเนินการตามมาตรา ๑๑๔ ซึ่งจะก่อให้เกิดการดำเนินการกับผู้ติดยาเสพติดของเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีฐานอำนาจที่ชัดเจน แยกต่างหากจากอำนาจในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่มีวัตถุประสงค์ในการให้อำนาจแก่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในการดำเนินคดีกับผู้ต้องหา แต่ในการดำเนินการกับผู้ติดยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด จะเน้นการใช้มาตรการทางสาธารณสุขเป็นหลัก จึงได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจไว้เป็นการเฉพาะ และเป็นโอกาสให้พนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดในสถานการณ์ที่ผู้ติดยาเสพติดไม่อยู่ในภาวะที่จะควบคุมความคิด พฤติกรรม หรือตัดสินใจ ของตนเองได้ เช่น กรณีมีโรคร่วมทางจิตทางประสาท มีพฤติกรรมก้าวร้าว หรือมีความเสี่ยงอันตราย ที่เกิดจากฤทธิ์ของยาเสพติดที่ใช้ เป็นต้น

หน้าที่และอำนาจ

หน้าที่และอำนาจของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๑๕ มีดังต่อไปนี้

๑. ตรวจ หรือค้น

ตรวจหรือค้นผู้มีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าเสพยาเสพติดตามมาตรา ๓๑๕ (๑)

๒. ยึดยาเสพติด

ยึดยาเสพติดจากผู้ครอบครองยาเสพติดตามมาตรา ๓๑๕ (๒) สืบเนื่องมาจากกรณีที่จะดำเนินการช่วยเหลือผู้เสพยาเสพติดหรือผู้มียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตรวจพบไปเข้าสู่การบำบัดรักษาตามมาตรา ๓๑๕ บางกรณีบุคคลดังกล่าวอาจมียาเสพติดในปริมาณเล็กน้อยไว้เพื่อการเสพสำหรับตนเอง จึงมีความจำเป็นที่ต้องกำหนดให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจยึดยาเสพติดดังกล่าวไว้ ทั้งนี้ เมื่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตรวจได้ทำการยึดยาเสพติดดังกล่าวไว้แล้ว ต้องดำเนินการตรวจสอบจำนวน ปริมาณ และน้ำหนัก และบรรจุยาเสพติดนั้นลงในภาชนะที่มั่นคง แข็งแรง ปิดล็อกภัย จัดทำบันทึกการยึดพร้อมทั้งรายละเอียดตามสมควรไว้เป็นหลักฐาน และส่งยาเสพติดไปยังพนักงานสอบสวนโดยเร็ว ตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยการตรวจรับ การตรวจพิสูจน์ การเก็บรักษา การทำลาย การนำไปใช้ประโยชน์และการรายงานยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕ ต่อไป

๓. ตรวจหรือทดสอบหาสารเสพติด

ตรวจหรือทดสอบหรือสั่งให้รับการตรวจหรือทดสอบสารเสพติดในร่างกายของบุคคล เมื่อมีเหตุจำเป็นประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลนั้นเสพยาเสพติดในสถานใด ๆ หรือ ยานพาหนะตามมาตรา ๓๑๕ (๓) สืบเนื่องมาจากกรณีที่จะดำเนินการช่วยเหลือผู้เสพยาเสพติดหรือผู้มียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตรวจพบไปเข้าสู่การบำบัดรักษาตามมาตรา ๓๑๕ อาจมีความจำเป็นที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะต้องจัดให้มีการตรวจหรือทดสอบหาสารเสพติดเบื้องต้นของผู้นั้นก่อน ทั้งนี้ ในกรณีที่ผู้ติดยาเสพติดยอมรับว่าตนเองเป็นผู้เสพ และสมัครใจยินยอมขอเข้ารับการบำบัดรักษา การส่งตัวผู้นั้นไปสถานพยาบาลยาเสพติดหรือศูนย์กักตวงอาจมีการตรวจหรือทดสอบหาสารเสพติดหรือไม่ก็ได้ ให้เป็นไปตามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดในกฎกระทรวงการดำเนินการเพื่อบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕

๔. สอบถามและตรวจสอบข้อมูลส่วนบุคคล

สอบถามและตรวจสอบ เพื่อทราบชื่อ อาชีพ ที่อยู่ ประวัติ รายได้ และพฤติการณ์อื่นของบุคคลตาม (๑) (๒) หรือ (๓) ตามมาตรา ๓๑๕ (๔)

๕. สอบถามความสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษา

สอบถามความสมัครใจและให้ลงนามสมัครใจหรือไม่สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาตามมาตรา ๓๑๕ (๕) สืบเนื่องมาจากกรณีที่จะดำเนินการช่วยเหลือผู้เสพยาเสพติดหรือผู้มียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตรวจพบไปเข้าสู่การบำบัดรักษาตามมาตรา ๓๑๕ จะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ ไม่ได้เกิดจากการบังคับ และเพื่อให้ปรากฏหลักฐานของการสมัครใจจึงกำหนดให้มีหน้าที่และอำนาจในการให้ผู้สมัครใจลงนามซึ่งการลงนามในเอกสารส่วนนี้เป็นคนละกรณีกับการลงนามเพื่อยินยอมให้แพทย์ให้การบำบัดรักษาด้วยยา หรือการใช้วิธีการต่าง ๆ ในการให้การรักษา ซึ่งจะเป็นการดำเนินการคนละส่วนกัน

๖. ให้ผู้นั้นอยู่ในความดูแลเป็นการชั่วคราวไม่เกินยี่สิบสี่ชั่วโมง

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตาม (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) และเพื่อส่งตัวผู้นั้นไปยังสถานพยาบาลยาเสพติด จะไม่บุคคลนั้นอยู่ในความดูแลเป็นการชั่วคราวได้แต่ต้องไม่เกินยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ตรวจหรือทดสอบว่าบุคคลนั้นมีสารเสพติดอยู่ในร่างกายตามมาตรา ๑๖๕ (๑) สืบเนื่องมาจากกรณีที่จะดำเนินการช่วยเหลือผู้เสพยาเสพติดหรือผู้มียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อส่งให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตรวจพบ ไปยังสถานพยาบาลยาเสพติดหรือศูนย์คัดกรอง ไม่ใช่การดำเนินการในลักษณะที่ดำเนินการกับผู้ต้องหา แต่มีความจำเป็นที่จะต้องนำตัวบุคคลดังกล่าวไปยังสถานพยาบาลยาเสพติดหรือศูนย์คัดกรอง รวมถึงกรณีไม่สามารถพาผู้เสพยาเสพติดหรือผู้มียาเสพติดไว้ในครอบครองหรือส่งไปส่งยังสถานพยาบาลยาเสพติดได้เนื่องจากยังไม่เปิดทำการ

๗. บันทึกพฤติการณ์การดำเนินการ

บันทึกพฤติการณ์แห่งการดำเนินการตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) และส่งไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อเก็บไว้เป็นพยานหลักฐานในกรณีที่จะดำเนินคดีกับบุคคลนั้น

เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตำแหน่งใดหรือระดับใดจะมีหน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดในกฎกระทรวง

การจัดตั้งศูนย์คัดกรอง และอำนาจและหน้าที่

มาตรา ๑๑๖

“มาตรา ๑๑๖ ให้กระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดสถานที่ที่เป็นศูนย์คัดกรอง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดโดยประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา

ให้ศูนย์คัดกรองมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจสอบหาสารเสพติดในร่างกาย

(๒) คัดกรองและประเมินความรุนแรงของการติดยาเสพติด ภาวะความเสี่ยงทางสุขภาพกาย หรือสุขภาพจิต

(๓) พิจารณาส่งต่อผู้เข้ารับการบำบัดรักษาไปยังสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานที่ในชุมชนหรือสถานฟื้นฟูติดยาเสพติด

(๔) จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการคัดกรองและข้อมูลอื่นของผู้รับการคัดกรอง”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดในเรื่องการจัดตั้งศูนย์คัดกรอง และการกำหนด หน้าที่และอำนาจของศูนย์คัดกรอง เพื่อให้มีการจำแนกกระชั้นการเสพยาเสพติดของผู้เสพยาเสพติดหรือผู้มี ยาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพยาจะเข้ารับการบำบัดรักษา รวมทั้งการประเมินด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต เนื่องจากผู้เสพยาเสพติดแต่ละคนมีระดับการเสพยาเสพติดและมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่แตกต่างกัน ทั้งในแง่ของชนิดยาเสพติดที่ใช้ หรือระยะเวลาในการใช้ยาเสพติด รวมทั้ง โรครวม โรคแทรก หรือโรคประจำตัว โดยที่ผู้เสพยาเสพติดบางคนใช้ยาเสพติดมาเป็นระยะเวลานาน การให้การบำบัดรักษาผู้ป่วยในกรณีนี้แพทย์ อาจมีความจำเป็นต้องมีการให้ยาร่วมกับการเฝ้าดูและสังเกตอาการ ซึ่งต้องส่งไปเข้ารับการบำบัดรักษาแบบ ผู้ป่วยในโรงพยาบาลหรือตามประมวลกฎหมายยาเสพติดนี้จะใช้คำว่า “สถานพยาบาลยาเสพติด” ในขณะที่ ผู้เสพยาเสพติดบางรายอาจใช้ยาเสพติดชนิดที่ไม่มีอาการรุนแรงเมื่อขาดยาประกอบกับใช้ยาเสพติดมาเป็น ระยะเวลาไม่นาน การให้การบำบัดรักษาผู้ป่วยในกรณีนี้อาจไม่มีความจำเป็นต้องส่งไปยังสถานพยาบาล ยาเสพติด โดยอาจจะพิจารณาส่งไปเข้ารับการบำบัดรักษาที่ “สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด” ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เสพยาเสพติดได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมภายใต้หลักวิชาการทางการแพทย์ ซึ่งหน่วยงานหรือผู้ที่จะทำ หน้าที่ ดังกล่าวตามประมวลกฎหมายยาเสพติด คือ “ศูนย์คัดกรอง” และยังช่วยให้ลดความแออัด ในสถานพยาบาล ลดขั้นตอน และลดค่าใช้จ่ายในการนำส่งผู้ป่วย ในกรณีที่เป็นผู้ติดยาไม่มาก สามารถดูแล ช่วยเหลือ บำบัดรักษาแบบผู้ป่วยนอก ในโรงพยาบาลชุมชนใกล้บ้าน หรือการบำบัดฟื้นฟูโดยการมีส่วนร่วม ของชุมชน (CBTx) โดยสามารถแยกอธิบายได้ ดังนี้

๑. การจัดตั้งศูนย์คัดกรอง

กระทรวงสาธารณสุขมีหน้าที่ตามกฎหมายในการประกาศกำหนดสถานที่ที่จะเป็นศูนย์คัดกรอง ซึ่งศูนย์คัดกรองกำหนดบทนิยามไว้ในมาตรา ๑๐๘ ให้หมายความว่า “สถานที่คัดกรองการใช้ยาเสพติด” โดยสถานที่ที่กระทรวงสาธารณสุขจะประกาศกำหนดให้เป็นศูนย์คัดกรอง จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข รวมถึงมีมาตรฐานในการจัดตั้ง ตามที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนด

๒. หน้าที่และอำนาจของศูนย์คัดกรอง

เมื่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองส่งตัวผู้เสพหรือผู้ที่มียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพที่สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาไปยังศูนย์คัดกรอง มาตรา ๑๑๑ ได้กำหนดหน้าที่ของศูนย์คัดกรองไว้ โดยให้ทำหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๑) ตรวจสอบสารเสพติดในร่างกาย

๒) คัดกรองและประเมินความรุนแรงของการติดยาเสพติด ภาวะความเสี่ยงทางสุขภาพกาย

หรือสุขภาพจิต

๓) พิจารณาส่งต่อผู้เข้ารับการบำบัดรักษาไปยังสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

๔) จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการคัดกรองและข้อมูลอื่นของผู้รับการคัดกรอง

โดยเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในศูนย์คัดกรองจะได้รับการฝึกอบรม ชี้แจง วิธีการวิเคราะห์ผลการประเมินในแบบคัดกรองจากกระทรวงสาธารณสุข รวมถึงการตรวจสอบมาตรฐานการประเมินจากกระทรวงสาธารณสุขอีกด้วย

ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของศูนย์คัดกรองให้ปฏิบัติตามแนวทางวิชาการ ที่กรมการแพทย์กำหนด แลงเป็นไปตามประกาศคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดกรอง การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดและการประเมินผลการบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕ ทั้งนี้ การตรวจสอบสารเสพติดในร่างกาย ไม่ได้เป็นการตรวจเพื่อยืนยันว่าเป็นผู้ติดยาเสพติด หรือ ตรวจเพื่อเป็นหลักฐานในการลงโทษตามกฎหมาย แต่เป็นการตรวจเพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนการรักษา หรือ เป็นข้อมูลสนใจให้ผู้เกี่ยวข้องอื่นอันสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาอย่างต่อเนื่อง

หน้าที่และอำนาจของสถานพยาบาลยาเสพติดและสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

มาตรา ๑๑๗

“มาตรา ๑๑๗ ให้สถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด มีหน้าที่และอำนาจดำเนินการบำบัดรักษาหรือการฟื้นฟูสมรรถภาพ ประเมินผล ติดตามดูแลอย่างต่อเนื่อง จัดทำและเก็บข้อมูลประวัติของผู้เข้ารับการบำบัดรักษาหรือการฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมทั้งดำเนินการลดอันตรายจากยาเสพติด แล้วแต่กรณี”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหน้าที่และอำนาจของสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ในการดำเนินการบำบัดรักษาหรือการฟื้นฟูสมรรถภาพ ประเมินผล ติดตามดูแลอย่างต่อเนื่อง จัดทำและเก็บข้อมูลประวัติของผู้เข้ารับการบำบัดรักษาหรือการฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมทั้งดำเนินการลดอันตรายจากยาเสพติด

การจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม และการดำเนินการฟื้นฟูสภาพทางสังคม

มาตรา ๑๑๘

"มาตรา ๑๑๘ ให้กระทรวงมหาดไทยและกรุงเทพมหานครจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ให้ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมติดตาม ดูแล ให้คำปรึกษา แนะนำ ให้ความช่วยเหลือ และ ส่งเสริมให้แก่อุปการะบำบัดรักษาตาม มาตรา ๑๑๓ มาตรา ๑๑๔ และ มาตรา ๑๑๕ เพื่อให้ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาได้รับการฟื้นฟูสภาพทางสังคม โดยได้รับการบำบัดจิตวิทยา สังคม การสังคมสงเคราะห์ ที่จำเป็นและเหมาะสม รวมทั้งช่วยเหลือสนับสนุนให้มีที่อยู่อาศัยเป็นการชั่วคราว เพื่อให้บุคคลดังกล่าว สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ โดยไม่กลับมามีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอีก

ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงาน ป.ป.ส. สนับสนุนและช่วยเหลือการดำเนินการของหน่วยงาน ตามวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การศึกษา การติดตามดูแลปัญหาด้านสุขภาพ และการให้การสงเคราะห์อื่น ๆ

การฟื้นฟูสภาพทางสังคมตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวงโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ บำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม การกำหนดหน้าที่ของศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม และกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยในส่วนของ วิธีการดำเนินการของฟื้นฟูสภาพทางสังคม กำหนดให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจัดตั้งและรับรองคุณภาพศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม พ.ศ. ๒๕๖๕ จึงกำหนดรายละเอียดในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนช่วยเหลือสงเคราะห์แก่อุปการะบำบัดรักษา หรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา ดังนี้

๑. ความหมาย

ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม ตามประมวลกฎหมายยาเสพติดได้มีการกำหนดบทนิยาม ไว้ใน มาตรา ๑๐๘ โดยคำว่า "ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม" หมายความว่า สถานที่ทำการฟื้นฟูสภาพทางสังคม แก่ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา

๒. การจัดตั้ง

การจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม เพื่อเป็นสถานที่ทำการฟื้นฟูสภาพทางสังคมแก่อุปการะบำบัดรักษาหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยและกรุงเทพมหานคร ที่จะต้องจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคมขึ้น โดยการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคมนั้น คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด จะเป็นผู้มีหน้าที่และอำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการจัดตั้งและรับรองคุณภาพศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมตาม มาตรา ๑๑๓ (๔) ให้ความเห็นชอบ

ในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการฟื้นฟูสภาพทางสังคม และติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษาตามมาตรา ๓๓๓ (๗)

๓. หน้าที่และอำนาจของศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม

๑) ติดตาม

๒) ดูแล

๓) ให้คำปรึกษา

๔) แนะนำ

๕) ให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์

แก่ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาตามมาตรา ๓๓๓ และ มาตรา ๓๓๔ และมาตรา ๓๖๓ โดยต้องจัดให้มีการได้รับบริการด้านสวัสดิการสังคม การสังคมสงเคราะห์ที่จำเป็นและเหมาะสม รวมไปถึงการช่วยเหลือสนับสนุนให้มีที่อยู่อาศัย เป็นการชั่วคราว ทั้งนี้ เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ และไม่กลับมากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอีก โดยในส่วนของการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ การศึกษา การติดตามดูแลปัญหาด้านสุขภาพ และการสงเคราะห์อื่น ๆ มาตรา ๓๓๔ วรรคสาม ได้กำหนดให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงาน ป.ป.ส. ดำเนินการสนับสนุนช่วยเหลือในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ การศึกษา การติดตามดูแลปัญหาด้านสุขภาพ และการให้การสงเคราะห์อื่น ๆ เช่น กระทรวงมหาดไทย กำหนดให้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนเงินทุนสงเคราะห์และช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา

การดำเนินการฟื้นฟูสภาพทางสังคม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวงโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

การมอบหมายหรือทำความตกลงให้ส่วนราชการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การพัฒนาเอกชน
องค์กรชุมชน หรือองค์กรอื่นที่ให้ความร่วมมือ ดำเนินการฟื้นฟูสภาพทางสังคม

มาตรา ๑๑๙

"มาตรา ๑๑๙ ในการฟื้นฟูสภาพทางสังคมตามมาตรา ๑๑๘ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข หรือกรุงเทพมหานคร อาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่หรือมอบหมายอาสาสมัครในพื้นที่ หรืออาจทำความตกลงเพื่อมอบหมายหรือส่งต่อให้ส่วนราชการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชน หรือองค์กรอื่น ให้ให้ความร่วมมือก็ได้"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข หรือกรุงเทพมหานคร แต่งตั้งเจ้าหน้าที่หรือมอบหมายอาสาสมัครในพื้นที่ หรืออาจทำความตกลงเพื่อมอบหมายหรือส่งต่อให้ส่วนราชการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชน หรือองค์กรอื่น ให้ให้ความร่วมมือก็ได้ ซึ่งบทบัญญัติก็ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

หน้าที่และอำนาจของศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม

มาตรา ๑๒๐-

"มาตรา ๑๒๐ ให้ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คำแนะนำ ปรีกษา และช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา

(๒) ให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิการสังคม รวมทั้งการสนับสนุนผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษาให้ได้มีที่อยู่อาศัยเป็นการชั่วคราว

(๓) ช่วยเหลือเกี่ยวกับอาชีพ การศึกษา เงินทุนสงเคราะห์ และให้การสงเคราะห์อื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพแก่ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้นายจ้างหรือสถานประกอบการรับผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษาเข้าทำงาน

(๕) ส่งเสริมให้ครอบครัวและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัดรักษาและติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหน้าที่และอำนาจของศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม เพื่อให้มีอำนาจตามกฎหมายที่มีได้จำกัดแต่เพียงเฉพาะการให้ความช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดรักษาตามมาตรา ๑๑๓๓ มาตรา ๑๑๓๔ หรือมาตรา ๑๑๓๕ เท่านั้น แต่ครอบคลุมถึงการสงเคราะห์และช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดด้วย ซึ่งเป็นการสงเคราะห์และสนับสนุนให้ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษาได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านที่อยู่อาศัย การศึกษา อาชีพ ตลอดจนการติดตามดูแลช่วยเหลือ ในเรื่องต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ ดังนี้

๑) ให้คำแนะนำ ปรีกษา และช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา เช่น การให้คำแนะนำ ปรีกษา เพื่อให้ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษาตระหนักถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติด การดูแลตนเองด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต การป้องกันโรค รวมทั้งการปฏิบัติตัวเพื่อลดละเลิกยาเสพติดในระหว่าง การบำบัดรักษาหรือการติดตามต่อเนื่องหลังรักษา ซึ่งอาจเป็นการยกตัวอย่างผู้ที่เคยเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และกลับใจจนสามารถประสบความสำเร็จในชีวิต หรือสร้างแรงบันดาลใจหรือสร้างทัศนคติด้านบวกให้กับผู้ติดยาเสพติด เป็นต้น

๒) ให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิการสังคม รวมทั้งการสนับสนุนผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษาให้ได้มีที่อยู่อาศัยเป็นการชั่วคราว โดยเป็นการให้ความช่วยเหลือตามความจำเป็นในเรื่องพื้นฐานต่าง ๆ ได้แก่ การเข้าถึงสวัสดิการสังคมตามสิทธิส่วนบุคคล ด้านสุขภาพและการป้องกันโรคตามสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพรายได้ หรือด้านที่อยู่อาศัย เป็นต้น

๓) ช่วยเหลือเกี่ยวกับอาชีพ การศึกษา เงินทุนสงเคราะห์ และให้การสงเคราะห์อื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพแก่ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา เช่น การส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาได้มีการฝึกอบรมทักษะอาชีพ หรือการส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการศึกษานในหลักสูตรต่าง ๆ ที่เหมาะสมเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถนำทักษะหรือความรู้จากหลักสูตรต่าง ๆ ไปใช้ในการประกอบอาชีพสุจริตสร้างรายได้ รวมถึงการส่งเสริมให้ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดเข้าถึงแหล่งเงินทุนต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็น

ในการประกอบอาชีพ รวมถึงการจัดหาที่พักผ่อนหรือสนับสนุนค่าใช้จ่ายเพื่อการบำบัดรักษาอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้นายจ้างหรือสถานประกอบการรับผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษาเข้าทำงาน เช่น การขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการในพื้นที่ ในการรับผู้ผ่านการบำบัดรักษาเข้าทำงาน หรือพิจารณาว่าจ้างหรือจัดหาผลิตภัณฑ์จากผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดจัดจำหน่าย โดยอาจพิจารณาขอประกาศเกียรติคุณหรือรางวัลแก่นายจ้างและสถานประกอบการที่ให้ความร่วมมือในเรื่องดังกล่าว

๕) ส่งเสริมให้ครอบครัวและชุมชนเข้ามามีส่วนรวมในการบำบัดรักษาและติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา เช่น การให้คำแนะนำและสร้างทัศนคติที่ดีกับครอบครัวและชุมชนของผู้ติดยาเสพติดในการช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา และไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัวชุมชนในระหว่างการบำบัดรักษา จากสถานพยาบาลยาเสพติด สถานที่ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หรือ การบำบัดฟื้นฟูโดยชุมชนเป็นฐาน (CBT) โดยความร่วมมือระหว่างสถานพยาบาล ชุมชน และภาคประชาสังคมและสนับสนุนด้านสังคมต่าง ๆ

ความผิดเกี่ยวกับการโฆษณาการบำบัดรักษายาเสพติด และการอนุญาตโฆษณาเกี่ยวกับการบำบัดรักษา

มาตรา ๑๒๒

“มาตรา ๑๒๒ ห้ามผู้ใดโฆษณาเกี่ยวกับการบำบัดรักษายาเสพติดหรือยินยอมให้ผู้อื่นกระทำการดังกล่าวโดยใช้ชื่อของตน หรือชื่อหรือที่ตั้งหรือกิจการของสถานพยาบาลยาเสพติด หรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของตน หรือคุณวุฒิหรือความสามารถของผู้ประกอบวิชาชีพ ในสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของตน เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต

การขออนุญาต การออกใบอนุญาต และเงื่อนไขในการโฆษณาตามใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวง

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่สถานพยาบาลของรัฐ”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความผิดทางอาญาของผู้โฆษณาเกี่ยวกับการบำบัดรักษายาเสพติด หรือผู้ที่ยินยอมให้ผู้อื่นโฆษณาเกี่ยวกับการบำบัดรักษา โดยไม่ได้รับอนุญาต

โดยมีองค์ประกอบความผิด คือ (ก) ผู้กระทำ (ข) การกระทำ ได้แก่ โฆษณาเกี่ยวกับการบำบัดรักษา ยาเสพติดหรือยินยอมให้ผู้อื่นกระทำการดังกล่าวโดยใช้ชื่อของตน หรือชื่อหรือที่ตั้งหรือกิจการของสถานพยาบาลยาเสพติด หรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของตน หรือคุณวุฒิหรือความสามารถของผู้ประกอบวิชาชีพ ในสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของตน เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต (ค) เจตนาธรรมดา ซึ่งสามารถแบ่งความผิดในเรื่องดังกล่าวออกได้เป็น ๒ กรณี คือ

๑. กรณีที่เป็นผู้โฆษณาการบำบัดรักษา และ

๒. กรณีที่ยินยอมให้ผู้อื่นโฆษณาเกี่ยวกับการบำบัดรักษา

๑) ยินยอมให้ผู้อื่นโฆษณาโดยใช้ชื่อของตนเอง

๒) ยินยอมให้ผู้อื่นโฆษณาโดยใช้ชื่อหรือที่ตั้งหรือกิจการของสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของตน

๓) ยินยอมให้ผู้อื่นใช้คุณวุฒิหรือความสามารถของผู้ประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของตน

ทั้งนี้ การขออนุญาต การออกใบอนุญาต และเงื่อนไขในการโฆษณาตามใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวง

สถานพยาบาลของรัฐได้รับยกเว้นให้สามารถทำการโฆษณาเกี่ยวกับการบำบัดรักษา เพื่อรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนที่เป็นผู้เสพยาเสพติดมาเข้ารับการบำบัดรักษาได้โดยไม่ต้องขออนุญาต

**อำนาจของผู้อนุญาตในการออกคำสั่งเพื่อแก้ไข
หรือห้ามเกี่ยวกับการโฆษณาเกี่ยวกับการบำบัดรักษายาเสพติด**

มาตรา ๑๖๓

“มาตรา ๑๖๓ ในกรณีที่ผู้อนุญาตเห็นว่าการโฆษณาใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๖๒ หรือมีการใช้ข้อความโฆษณาไม่เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาต ให้ผู้อนุญาตมีอำนาจออกคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

- (๑) ให้แก้ไขข้อความหรือวิธีการโฆษณา
- (๒) ห้ามการใช้ข้อความบางอย่างที่ปรากฏในการโฆษณา
- (๓) ห้ามการโฆษณาหรือห้ามใช้วิธีการใดในการโฆษณา
- (๔) ให้โฆษณาเตือนแก้ไขความเข้าใจผิดหรืออาจเกิดขึ้น

ในการออกคำสั่งตาม (๔) ให้ผู้อนุญาตกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการโฆษณาโดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนกับความสุจริตใจในการกระทำของผู้ทำการโฆษณา”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจผู้อนุญาต ซึ่งได้แก่ปลัดกระทรวงสาธารณสุข หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากปลัดกระทรวงสาธารณสุข) มีคำสั่งให้ผู้รับอนุญาตโฆษณาตามมาตรา ๑๖๒ คำเนิการแก้ไขข้อความหรือวิธีการโฆษณา มีคำสั่งห้ามการใช้ข้อความบางอย่างที่ปรากฏในการโฆษณา มีคำสั่งห้ามการโฆษณาหรือห้ามใช้วิธีการใดในการโฆษณา หรือมีคำสั่งให้โฆษณาเตือนแก้ไขความเข้าใจผิดที่อาจเกิดขึ้นในกรณีที่เห็นว่าการโฆษณากวกับการบำบัดรักษาเสพติดฝ่าฝืนมาตรา ๑๖๒ หรือมีการใช้ข้อความในการโฆษณาไม่เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต

การกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดคนอกราชอาณาจักร

มาตรา ๑๒๔

"มาตรา ๑๒๔ ผู้ใดกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด แม้จะกระทำนอกราชอาณาจักร ผู้นั้นจะต้องรับโทษในราชอาณาจักร ถ้าปรากฏว่า

(๑) ผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทย หรือ มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

(๒) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าวและได้กระทำโดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจักรหรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย หรือ

(๓) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าวและการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐ ที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักร และมีได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา ๑๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้มีเจตนารมณ์ให้ผู้ใดกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร ได้รับโทษในราชอาณาจักร โดยได้กำหนดเงื่อนไขแห่งการต้องรับผิดในราชอาณาจักรไว้ ดังนี้

(๑) ผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทย หรือ มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย ความในอนุมาณี้ ผู้ที่กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทย กล่าวคือเป็นผู้ที่มีสัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติหรือมีถิ่นที่อยู่ในลักษณะเป็นการถาวรในประเทศไทย

(๒) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าวและได้กระทำโดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจักรหรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย ความในอนุมาณี้ ผู้ที่กระทำความผิดต้องเป็นคนต่างด้าว กล่าวคือต้องเป็นผู้ซึ่งมิได้มีสัญชาติไทยนั้นได้กระทำความผิดโดยประสงค์ให้ความผิดนั้นเกิดขึ้นในราชอาณาจักรไทยหรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย หรือ

(๓) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าวและการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐ ที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักร และมีได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ความในอนุมาณี้ผู้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรต้องเป็นคนต่างด้าว กล่าวคือ ต้องเป็นผู้ซึ่งมิได้มีสัญชาติไทยได้กระทำความผิดในเขตอำนาจของรัฐนั้นแล้ว หากมีการปรากฏตัวในประเทศไทย และมีได้ถูกส่งตัวกลับมารับโทษในรัฐที่กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ต้องให้ผู้นั้นได้รับโทษในราชอาณาจักรไทย แต่โดยความตามมาตรา ๑๒๔ ต้องเป็นความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด "ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด" ซึ่งได้แก่ความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติด เว้นแต่มีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ และให้หมายรวมถึงการสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วยตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง หากเป็นฐานความผิดอื่นที่มีโทษความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดจะไม่เข้าเงื่อนไขของมาตรา ๑๒๔ แต่อย่างใด

การสนับสนุน ช่วยเหลือ การกระทำ ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

มาตรา ๑๒๕

“มาตรา ๑๒๕ ในความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

(๑) สนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด

(๒) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใด ๆ เพื่อประโยชน์หรือให้ความสะดวกแก่การกระทำความผิด หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ

(๓) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่ประชุม ที่ทำนุ หรือที่ซ่อนเร้นเพื่อช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่ผู้กระทำความผิด หรือเพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดพ้นจากการถูกจับกุม

(๔) รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้กระทำความผิดเพื่อประโยชน์ หรือให้ความสะดวกแก่การกระทำความผิด หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ

(๕) ปกปิด ซ่อนเร้น หรือเอาไปเสียซึ่งยาเสพติดหรือวัตถุใด ๆ ที่ใช้ในการกระทำความผิด เพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิด

(๖) ชี้แนะหรือติดต่อบุคคลอื่นเพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิด

ผู้ใดจัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่ทำนุหรือที่ซ่อนเร้นเพื่อช่วยบิคา มาตรา บุตร สามี หรือภริยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้น น้อยกว่ากึ่งกฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้การสนับสนุนช่วยเหลือผู้กระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดฐานนั้น ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดอัตราโทษไว้สูงกว่าผู้สนับสนุนการกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๘๖ และด้วยเหตุที่เป็นบทบัญญัติที่มีอัตราโทษสูงการจะดำเนินคดีบุคคลใดในฐานะความผิดตามมาตรา ๑๒๕ ก็ต้องได้รับการอนุมัติแจ้งข้อหาจากเลขาธิการ ป.ป.ส. ก่อน และฐานความผิดที่จะดำเนินคดีฐานสนับสนุน ช่วยเหลือตามประมวลกฎหมายยาเสพติดได้นั้น ก็เฉพาะแต่ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งได้แก่ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ครอบครองซึ่งยาเสพติด เว้นแต่มีไว้ครอบครองเพื่อเสพ และให้หมายรวมถึงสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือหรือพยายามกระทำความผิดฐานดังกล่าวเท่านั้น

องค์ประกอบของการกระทำความผิด

๑. องค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๑๒๕ (๑)

๑) สนับสนุนผู้กระทำความผิด ก่อนหรือขณะกระทำความผิด

๒) ช่วยเหลือผู้กระทำความผิด ก่อนหรือขณะกระทำความผิด

๓) โดยเจตนา (ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖)

ความผิดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดมาตรา ๑๒๕ (๑) นี้ ต้องเป็นการสนับสนุน หรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิดเท่านั้น จึงจะเป็นความผิดตามมาตรา ๑๒๕ (๑) นี้ ถ้าสนับสนุนหรือช่วยเหลือภายหลังการกระทำความผิด ก็จะไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๑๒๕ (๑) นี้ แต่อาจจะเป็นความผิดตาม มาตรา ๑๒๕ อนุมาตราอื่น ขึ้นอยู่กับพฤติการณ์ในการกระทำความผิดแต่ละกรณี

๒. องค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๑๒๕ (๒)

- ๑) จัดหา หรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่หรือวัตถุใด ๆ
- ๒) เพื่อประโยชน์ หรือให้ความสะดวกแก่การกระทำความผิด หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ (เจตนาพิเศษ)

๓) โดยเจตนา (เจตนาธรรมดา)

๓. องค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๑๒๕ (๓)

- ๑) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่ประชุม ที่สำนัก หรือที่ซ่อนเร้น
- ๒) เพื่อช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่ผู้กระทำความผิด หรือเพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดพ้นจากการถูกจับกุม (เจตนาพิเศษ)

๓) โดยเจตนา (เจตนาธรรมดา)

๔. องค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๑๒๕ (๔)

- ๑) รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้กระทำความผิด
- ๒) เพื่อประโยชน์หรือให้ความสะดวกแก่การกระทำความผิด หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ (เจตนาพิเศษ)

๓) โดยเจตนา (เจตนาธรรมดา)

๕. องค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๑๒๕ (๕)

- ๑) ปกปิด ซ่อนเร้นหรือเอาไปเสียซึ่งยาเสพติดหรือวัตถุใด ๆ ที่ใช้ในการกระทำความผิด
- ๒) เพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิด (เจตนาพิเศษ)
- ๓) โดยเจตนา (เจตนาธรรมดา)

๖. องค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๑๒๕ (๖)

- ๑) ชี้แนะ หรือติดต่อบุคคลอื่น
- ๒) เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิด (เจตนาพิเศษ)
- ๓) โดยเจตนา (เจตนาธรรมดา)

อย่างไรก็ตาม ตามมาตรา ๑๒๕ วรรคสอง บัญญัติเหตุยกเว้นโทษและลดโทษ

ผู้ใดจัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่สำนักหรือที่ซ่อนเร้นเพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภรรยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

ตัวอย่างการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๒๕ (๑)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๓๔๗/๒๕๖๑

ณ. ให้ ท. เก็บรักษาเมทแอมเฟตามีนไว้เพื่อรอคำสั่งให้นำไปส่งต่อ จำเลยเป็นคนรักของ ณ. และนิรนามกับ ณ. เวลาสามเมทแอมเฟตามีนให้ ท. บอกรับ ว. และ ข. ไปรับเมทแอมเฟตามีนจาก ท. ไปส่งให้ถูกค้าตามคำสั่งของ ณ. ผู้ว่าจ้าง และรับเมทแอมเฟตามีนบางส่วนไปจำหน่ายเอง ณ. สั่งให้ ข. โอนเงินค่าเมทแอมเฟตามีนเข้าบัญชีเงินฝากทั้งสองบัญชีของจำเลย ในแต่ละวันมีการนำเงินเข้าฝากหลายจำนวน แล้วถอนเงินออกจากบัญชีโดยตลอด จำเลยมอบบัตรเอทีเอ็มให้ ณ. นำไปใช้เบิกถอนเงินจากบัญชีเงินฝากดังกล่าว เหตุการณ์ดังกล่าวฟังได้ว่า จำเลยรู้เห็นเป็นใจให้การสนับสนุนหรือช่วยเหลือ ณ. ในการซื้อขายเมทแอมเฟตามีนของ ว. และ ข. โดยใช้บัญชีเงินฝากดังกล่าวชำระเงินค่าเมทแอมเฟตามีนให้แก่ ณ. อันเป็นการสนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดก่อนหรือขณะกระทำความผิด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๙๓๐/๒๕๖๒

โจทก์รวมกันเพื่อขอให้ลงโทษจำเลยในข้อหา รวมกันจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน แต่ในทางที่จำเริญมาได้ความว่าการกระทำความผิดของจำเลยเป็นเพียงคนกลางติดต่อขายยาเสพติดแก่สายลับ และให้ใช้มรรตเพื่อเดินทางไปรับยาเสพติดของกลางเท่านั้น อันเป็นความผิดฐานสนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา ๑๒๕ (๑) แห่งประมวลกฎหมายอาญาเสกิต เมื่อคดีนี้โจทก์มิได้อ้างมาตรา ๑๒๕ (๑) มาในคำขอท้ายฟ้อง ถือว่าโจทก์ไม่ประสงค์จะลงโทษจำเลย คงลงโทษได้จำเลยได้เพียงฐานเป็นผู้สนับสนุนได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ เท่านั้น

การพยายามกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

ឆ្នាំ១៩៧១ ២២៦

มาตรา ๓๒๖ ผู้ใดพยายามกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้มีได้กำหนดหลักเกณฑ์ความผิดฐานพยายามกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดไว้ โดยมีอัตราโทษความผิดฐานพยายามกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้กระทำต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ และบทบัญญัติความผิดในมาตรานี้ใช้บังคับเฉพาะการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดเท่านั้น เช่นในเรื่องของการพยายามกระทำความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติด ซึ่งแตกต่างจากพยายามกระทำความผิดตามมาตรา ๘๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญาที่ต้องระวางโทษเพียงสองในสามส่วนของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเท่านั้น

ตัวอย่างการกระทำความผิดฐาน "พยายามกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด"

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๕๓๐/๒๕๖๑

จำเลยที่ ๑ ข้ามเขตแดนไปสั่งซื้อเมทแอมเฟตามีน โดยจำเลยที่ ๒ มีส่วนรู้เห็นเป็นอย่างที่
ต้องถือว่าจำเลยที่ ๒ รวมกระทำความผิดด้วย เมื่อจำเลยทั้งสองถูกเจ้าพนักงานควบคุมตัวไว้ก่อน ทำให้ไม่มี
อิสระที่จะไปปรับเมทแอมเฟตามีนตามที่นัดหมายกับพวกไว้ได้ โดยจำเลยที่ ๒ ไปปรับเมทแอมเฟตามีนก็เพราะ
เจ้าพนักงานสั่งให้ไปรับ ส่วนจำเลยที่ ๑ แม้ปฏิเสธไม่ยอมไปรับด้วย แต่เมทแอมเฟตามีนถูกนำเข้ามา
ในราชอาณาจักรได้เพราะพวกของจำเลยที่ยืนอยู่ในแม่น้ำเหืองฝั่ง สปป. ลาว ขว้างข้ามเขตแดนมาให้จำเลย
ที่ ๒ ตามที่โทรศัพท์แจ้งให้จำเลยที่ ๒ ทราบไว้ การกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นการรวมลงมือกระทำการนำ
เมทแอมเฟตามีนเข้ามาในราชอาณาจักรแล้ว เพียงแต่การกระทำนั้นยังไม่บรรลุผล จำเลยทั้งสองจึงมีความผิดฐาน
ร่วมกันพยายามนำเมทแอมเฟตามีนเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อจำหน่าย เมื่อจำเลยที่ ๒ เก็บเมทแอมเฟตามีน
ที่พวกของจำเลยขว้างข้ามเขตแดนมาก็ส่งให้เจ้าพนักงานทันที ไม่สามารถยึดถือไว้เพื่อตนได้ จำเลยทั้งสอง
จึงไม่มีความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

ความผิดฐานสมคบกันกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

มาตรา ๑๒๗

“มาตรา ๑๒๗ ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้หนึ่งสมคบกันกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินห้าแสนบาท

ถ้าได้มีการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันตามวรรคหนึ่ง ผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ในกรณีที่มีการกระทำตามวรรคหนึ่งมีลักษณะเป็นการกระทำขององค์การอาชญากรรม ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ คำว่า “องค์การอาชญากรรม” หมายความว่า คณะบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไปที่รวมตัวกันช่วงระยะเวลาหนึ่งและร่วมกันกระทำการใด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดและเพื่อได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์ทางวัตถุอย่างอื่น”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ว่าด้วยเรื่องของการสมคบกันกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด โดยองค์ประกอบของความผิดตามวรรคหนึ่ง ได้แก่

๑) ผู้ใดตั้งแต่สองคนขึ้นไป

องค์ประกอบความผิดตามข้อนี้ ต้องมีผู้ร่วมสมคบอย่างน้อย ๒ คน เป็นที่เข้าใจ อย่างง่าย ๆ ได้ว่าบุคคลคนเดียวย่อมไม่อาจทำการตกลงหรือสมคบกับตนเองกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดได้

๒) สมคบโดยการตกลงกัน

“สมคบ” คือการแสดงออกซึ่งความตกลงจะกระทำความผิดร่วมกัน สารสำคัญคือ ต้องมีการตกลงกันไม่ใช่เพียงแต่คุยกัน ชวนกัน ยังไม่ได้มีการตกลงกันอันนั้นก็มิเป็นความผิด การตกลงกันจะโดยกิริยา วาจา ทำทาง จะเป็นในกรณีใดก็ตามจะต้องมีหลักฐานซึ่งแสดงถึงการตกลงกันอย่างจริงจัง

๓) โดยเจตนา (เจตนาธรรมดา)

๔) เพื่อกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด (เจตนาพิเศษ)

ความผิดที่จะเข้าเงื่อนไขของการกระทำความผิดฐานสมคบนั้นต้องเป็นการกระทำความผิด “ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด” ประมวลกฎหมายยาเสพติด ตามความหมายในมาตรา ๓ “ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายความว่า ความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติด เว้นแต่มีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ และให้หมายความรวมถึงการสมคบ สนับสนุนช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย ตัวอย่างถ้ากรณีเจ้าหน้าที่พบ นาย ก. กับ นาย ข. ร่วมกันมียาเสพติดเพื่อนำมาเสพ ในกรณีนี้ไม่สามารถดำเนินการขอหาสมคบได้เนื่องจากไม่ใช่ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งกล่าวคือไม่ใช่ความผิดฐาน ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือครอบครอง

โดยโทษของผู้ใดที่ได้สมคบกันกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี และปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท รวมถึงผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษเช่นเดียวกันกับโทษตามที่กำหนดไว้ของความผิดหลักเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นด้วย

อย่างไร้ในมาตราที่มีการเพิ่มเติมการกระทำความผิดในลักษณะเป็น "องค์กรอาชญากรรม" หมายความว่า คณะบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไปซึ่งรวมตัวกันช่วงระยะเวลาหนึ่งและร่วมกันกระทำการใด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดและเพื่อได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์ทางวัตถุอย่างอื่น" ซึ่งการกระทำความผิดในฐานนี้กระทำให้ได้รับโทษหนักขึ้น เป็นสองเท่าของโทษที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา ๑๖๗ วรรคหนึ่ง

ตัวอย่างกรณีที่เป็นการกระทำความผิดฐาน "สมคบ"

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๐๑๘/๒๕๖๔

จำเลยกับ ป. สัญข้อความทางแอปพลิเคชันเมสเซนเจอร์ได้ตอบกัน เนื่องจาก ท. ไปขอซื้อ เมทแอมเฟตามีนจาก ป. ที่บ้านจำเลย แต่ ป. ไม่ทราบจำเลยอยู่จนไว้ที่ใด บงชี้ว่า ป. ทราบว่าจำเลยเก็บ เมทแอมเฟตามีนไว้ภายในบ้านและ ป. ต้องการนำเมทแอมเฟตามีนไปจำหน่ายให้แก่ ค. ซึ่งจำเลยก็ประสงค์ให้ ป. นำเมทแอมเฟตามีนที่เก็บไว้ไปจำหน่ายให้แก่ ค. เช่นกัน พฤติการณ์ดังกล่าวจึงเป็นการตกลงกันตั้งแต่ สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด อันเป็นความผิดฐานสมคบกันเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด การที่จำเลยมีเมทแอมเฟตามีนดังกล่าวไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย จึงเป็นการกระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติดเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกัน

การใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังบังคับ ฯ ให้ผู้อื่นกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

มาตรา ๑๒๘

“มาตรา ๑๒๘ ผู้ใดใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังบังคับ ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีอื่นขโมยใจด้วยประการอื่นใดให้ผู้อื่นกระทำความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษตามกฎหมายบัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้มีการกำหนดโทษที่สูงขึ้นสำหรับผู้ที่ใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลัง บังคับ ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีอื่นขโมยใจด้วยประการอื่นใดให้ผู้อื่นกระทำความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์

โดยมีการแก้ไขบทบัญญัติจากหลักการเดิม มีการใช้คำ “ใช้กำลังประทุษร้าย” ซึ่งใช้กำลัง ประทุษร้ายในหลักการเดิมมีการกำหนดนิยามไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ (๖) หมายความว่า ทำการประทุษร้ายแก่กายหรือจิตใจของบุคคล ไม่ว่าจะทำด้วยใช้แรงกายภาพหรือด้วยวิธีอื่นใด และให้หมายความรวมถึงการกระทำใด ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ไม่ว่าจะโดยใช้อำนาจให้เมินแกล่ ทุบกดขี่ หรือใช้วิธีอื่นอันคล้ายคลึงกัน ซึ่งภายหลังประมวลกฎหมายยาเสพติด ได้นิยามใหม่เป็นคำว่า “ใช้กำลังบังคับ” ซึ่งไม่ได้มีการกำหนดนิยามเฉพาะเอาไว้แต่อย่างใด

“ใช้อุบายหลอกลวง” ไม่มีการกำหนดบทนิยามไว้ แต่เป็นถ้อยคำเดียวกับที่มีการกำหนดใน ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๓, ๒๘๔, ๓๑๓, ๓๑๐

“ชูเชิญ” ไม่มีการกำหนดบทนิยามไว้ แต่เป็นถ้อยคำเดียวกับที่มีการกำหนดในประมวล กฎหมายอาญา ภาคความผิด ในมาตรา ๑๑๓, ๑๑๗, ๑๓๕/๑, ๑๓๕/๒, ๑๓๗, ๑๔๐, ๑๔๗, ๒๓๕, ๒๓๖, ๒๗๘, ๒๗๙, ๒๘๔, ๒๘๖, ๒๘๗, ๓๑๓, ๓๑๐, ๓๑๗, ๓๓๖, ๓๓๗, ๓๓๘, ๓๓๙, ๓๔๑, ๓๔๕, ๓๔๖

“ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม” ไม่มีการกำหนดบทนิยามไว้ แต่เป็นถ้อยคำเดียวกันกับ ที่มีการกำหนดในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๓, ๒๘๔, ๓๑๓, ๓๑๐

ทั้งนี้ ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

“การใช้อุบายหลอกลวง” คือการใช้อุบายหลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือ การจงใจปิดบังซ่อนเร้นข้อความจริงเพื่อให้ผู้อื่นหลงผิดจนเข้าทำนิติกรรม หรือจนผู้กรณีอีกฝ่ายหนึ่งยอมรับ ข้อกำหนดอันเป็นการชักชวนชักจูงกว่าที่ผู้กรณีฝ่ายนั้นจะยอมรับโดยปกติ

“ชูเชิญ” คือทำให้กลัวโดยบังคับแสดงกิริยาหรือวาทะให้ผู้อื่นต้องกลัวว่าจะป็นอันตราย ต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้นั้น หรือของบุคคลที่สาม

ความผิดฐานให้ผู้อื่นใช้บัญชีธนาคาร หรือเอกสาร หรือบัตรเครดิตโทรศัพท์

มาตรา ๑๒๙

“มาตรา ๑๒๙ ผู้ใดยอมให้ผู้อื่นใช้ชื่อ เอกสาร หลักฐานของตน ในการเปิด จด หรือลงทะเบียนทำธุรกรรมทางการเงิน ซื้อสินค้าหรือบริการอื่นใด ยอมให้ผู้บัญชีธนาคาร บัตรอิเล็กทรอนิกส์ คิมการ์ดโทรศัพท์ หรือยอมให้ผู้อื่นใช้สิ่งเช่นนั้น ซึ่งตนได้เปิด จด หรือลงทะเบียนไว้แล้ว โดยรู้หรือควรรู้ว่าจะเป็นการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดความผิดทางอาญาของบุคคล โดยมุ่งที่จะลงโทษผู้ยอมให้ผู้อื่นใช้ชื่อ เอกสาร หลักฐานของตน ในการเปิด จด หรือลงทะเบียนทำธุรกรรมทางการเงิน ซื้อสินค้าหรือบริการอื่นใด ยอมให้ผู้บัญชีธนาคาร บัตรอิเล็กทรอนิกส์ คิมการ์ดโทรศัพท์ ที่ตนได้เปิด จด หรือลงทะเบียนแล้ว โดยจากการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๒๙ นี้พิจารณาได้เป็น ๒ กรณีดังนี้

๑) การยอมให้บุคคลอื่น นำชื่อ เอกสาร หลักฐานทางทะเบียน เพื่อนำไปเปิด จด หรือลงทะเบียนทำธุรกรรมทางการเงิน กล่าวคือ ผู้ที่เป็นเจ้าของชื่อ เอกสาร ไม่ได้ไปเป็นผู้ดำเนินการเปิดหรือลงทะเบียนด้วยตนเอง เพียงแต่สมยอมเอกสารให้ผู้อื่นสามารถนำไปใช้เปิดบัญชีธนาคาร หรือเปิดลงทะเบียนทางธุรกรรมทางการเงิน หรือนำไปซื้อคิมการ์ดโทรศัพท์แล้วนำไปใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยผู้ที่เป็นเจ้าของเอกสารหรือหลักฐาน ต้องมีเจตนาพิเศษว่ารู้หรือควรรู้ว่าจะเป็นการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดด้วยจึงจะมีความผิด

๒) การยอมให้บุคคลอื่นนำบัญชีธนาคาร บัตรอิเล็กทรอนิกส์ คิมการ์ดโทรศัพท์ที่เจ้าของได้ทำการจด หรือลงทะเบียนแล้ว กล่าวคือ เจ้าของบัญชีธนาคารตามที่มิใช่เจ้าของให้เปิดบัญชีธนาคาร หรือนำบัญชีธนาคารที่ตนมิใช่ในครอบครองอยู่แล้วไปให้ผู้อื่นใช้ โดยรู้ หรือควรรู้ว่าเป็นประโยชน์ต่อการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด หรือที่เรียกโดยทั่วไปว่า “บัญชีม้า” เนื่องจากผู้กระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดประสงค์ที่จะปกปิดการทำธุรกรรมทางการเงินค้ายาเสพติด จึงมักนำบัญชีธนาคารเพื่อนำไปรับโอนค้ายาเสพติด หรือใช้ในการโอนค้ายาเสพติด ซึ่งรวมถึงบัตรอิเล็กทรอนิกส์ และคิมการ์ดโทรศัพท์ โดยมาตรานี้ไม่ได้เอาผิดกับผู้ที่ใช้บัญชี เอกสาร หรือคิมการ์ดโทรศัพท์ของบุคคลอื่นแต่เอาผิดกับผู้ที่เป็นเจ้าของเอกสาร หลักฐาน และเจ้าของบัญชี เจ้าของบัตร หรือเจ้าของคิมการ์ดโทรศัพท์เป็นสำคัญ แต่อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบความผิดที่จะดำเนินคดีในมาตรานี้ได้ บุคคลที่เป็นเจ้าของเอกสาร หลักฐาน บัญชี บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือคิมการ์ดโทรศัพท์ ต้องรู้หรือควรรู้ว่าการให้เอกสารหลักฐาน บัญชี บัตรอิเล็กทรอนิกส์ คิมการ์ดโทรศัพท์ของตนจะเป็นประโยชน์ต่อการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดด้วย

อนึ่ง พฤติกรรมตามมาตรา ๑๒๙ “รู้ หรือควรรู้ว่าจะเป็นการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด” ไม่จำเป็นต้องถึงขนาดว่าเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย เพียงแต่การนำไปใช้มีลักษณะผิดปกติ บุคคลที่นำไปใช้มีประวัติการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่อาจใช้เป็นหลักแหล่ง การได้รับค่าจ้างในการเปิดบัญชีธนาคาร การให้ใช้เอกสารส่วนตัวซึ่งสามารถพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป เป็นต้น

ความผิดและบทลงโทษเกี่ยวกับการเปิดเผยความลับในทางราชการ

มาตรา ๑๓๐

“มาตรา ๑๓๐ ผู้ใดรู้หรืออาจรู้ความลับในทางราชการเกี่ยวกับการดำเนินการตามประมวลกฎหมายนี้ กระทำด้วยประการใด ๆ ให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้ความลับดังกล่าว เว้นแต่เป็นการปฏิบัติการตามหน้าที่หรือตามกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ใดรู้หรืออาจรู้ความลับในทางราชการเกี่ยวกับการดำเนินการตามประมวลกฎหมายนี้ กระทำด้วยประการใด ๆ ให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้ความลับดังกล่าว เว้นแต่เป็นการปฏิบัติการตามหน้าที่หรือตามกฎหมาย ซึ่งความลับในทางราชการเกี่ยวกับการดำเนินการตามประมวลกฎหมายอาญาได้ใช้กับการดำเนินการทุกเรื่องของประมวลกฎหมายอาญาได้แก่ เช่น การประชุมคณะกรรมการ การรับทรัพย์สิน การอนุญาต การสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐานการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องป่าไม้รักษา หรือความลับอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามประมวลกฎหมายอาญาได้แก่

มาตราดังกล่าวมีความใกล้เคียงกันกับ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖๕ ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน รู้หรืออาจรู้ความลับในราชการ กระทำโดยประการใด ๆ อันมิชอบด้วยหน้าที่ ให้ผู้อื่นล่วงรู้ความลับนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

นิยามคำว่า “ความลับ” ไม่มีการกำหนดบทนิยามไว้ แต่เป็นอรรถคำเดียวกับที่มีการกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖๗, ๑๖๘, ๑๖๙, ๑๗๐, ๑๗๑, ๑๗๒, ๑๗๓, ๑๗๔, ๑๗๕

ความผิดและบทลงโทษเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

มาตรา ๑๓๑

“มาตรา ๑๓๑ ห้ามผู้ใดเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ส่งทางไปรษณีย์ โทรศัทพ์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ได้มา โดยคำสั่งอนุญาตของศาลอาญาดมกกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา เว้นแต่เป็นการเปิดเผยในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายหรือตามคำสั่งศาล

ผู้ใดฝ่าฝืนวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำโดยกรรมการ ป.ป.ส. เลขาธิการ ป.ป.ส. รองเลขาธิการ ป.ป.ส. หรือเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้กระทำต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติเพื่อบังคับการนำข้อมูลข่าวสารเปิดเผยโดยไม่สุจริต เหตุเพราะข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลที่มีเหตุอันควรเชื่อหรือเชื่อได้ว่าเอกสารข้อมูลข่าวสารอื่นใดที่ส่งทางไปรษณีย์ โทรศัทพ์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศใด ซึ่งได้รับอนุมัติจากเลขาธิการ ป.ป.ส. เป็นหนังสือและยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลอาญา เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้ตามมาตรา ๑๓/๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษตามวรรคสอง และโดยวรรคสามมีการกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักขึ้นถึงสามเท่า หากเป็นการกระทำโดยกรรมการ ป.ป.ส. เลขาธิการ ป.ป.ส. รองเลขาธิการ ป.ป.ส. หรือเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.

บทกำหนดโทษเกี่ยวกับกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดโดยแต่งเครื่องแบบ

มาตรา ๑๓๒

“มาตรา ๑๓๒ ผู้ใดกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดโดยแต่งเครื่องแบบ หรือ โดยแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นเจ้าพนักงาน ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือพนักงานอื่นของรัฐ ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น อีกกึ่งหนึ่ง”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดระวางโทษที่หนักขึ้นสำหรับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดโดยการแต่งเครื่องแบบ หรือการแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นเจ้าพนักงาน ข้าราชการ หรือพนักงานหน่วยงานของรัฐ การที่ผู้ใดกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดโดยการแต่งกายอื่นทำให้บุคคลทั่วไป หรือเจ้าหน้าที่อื่นที่ปฏิบัติงาน เพื่อเจตนาให้การกระทำความผิดนั้นเป็นไปอย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น ในมาตรา ๑๓๒ มีการกำหนดเรื่องเครื่องแบบไว้กว้างกว่าประมวลกฎหมายอาญา เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๓๖ ทวิ และมาตรา ๓๔๐ ตริ กำหนดเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นเฉพาะเครื่องแบบทหารหรือตำรวจ หรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจเท่านั้น

“เครื่องแบบ” ไม่มีการกำหนดขอบนิยามไว้ แต่เป็นถ้อยคำเดียวกับที่มีการกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๖ มาตรา ๓๓๖ ทวิ และมาตรา ๓๔๐ ตริ

ตัวอย่างกฎหมายที่มีการกำหนดเรื่องเครื่องแบบ

๑. ฝ่ายบริหาร

- ๑) พระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗
- ๒) พระราชบัญญัติเครื่องแบบนักศึกษาวิชาทหารและเครื่องแบบผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร พ.ศ. ๒๕๒๓
- ๓) พระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๒๓
- ๔) พระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียนเตรียมทหาร พ.ศ. ๒๕๐๗
- ๕) พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗
- ๖) พระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๘
- ๗) พระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๓
- ๘) พระราชบัญญัติเครื่องแบบเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๐๙
- ๙) พระราชบัญญัติเครื่องแบบและบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๓๐

๒. ฝ่ายนิติบัญญัติ

- ๑) พระราชบัญญัติเครื่องแบบสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๒๖
- ๒) พระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๒๘
- ๓) พระราชบัญญัติเครื่องแบบตำรวจรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๒

๓. ฝ่ายตุลาการ

- พระราชบัญญัติเครื่องแบบผู้พิพากษาสมทบ พ.ศ. ๒๕๒๓

บทกำหนดโทษกรณีนิติบุคคลกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

มาตรา ๓๓๓

"มาตรา ๓๓๓ ในกรณีที่มีผู้กระทำความผิดภาคนี้เป็นนิติบุคคล ต้องระวางโทษปรับสองเท่าของโทษที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลตามวรรคหนึ่ง เกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดให้ในกรณีที่มีนิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดตามภาค ๓ เช่น บทกำหนดโทษเกี่ยวกับการอนุญาตสำหรับยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ บทกำหนดโทษเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ปลอม ผิดมาตรฐาน หรือเสื่อมคุณภาพ บทกำหนดโทษเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย มีไว้ครอบครอง หรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ เป็นต้น ต้องระวางโทษปรับเป็นสองเท่าของโทษที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น เพราะนิติบุคคลไม่สามารถรับโทษจำคุก หรือประหารชีวิตได้ กฎหมายจึงกำหนดให้นิติบุคคลต้องรับโทษปรับเพิ่มเป็นสองเท่าเมื่อนิติบุคคลกระทำความผิดรวมทั้งกำหนดความรับผิดชอบของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล หากนิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น หากกรรมการหรือผู้จัดการเป็นผู้สั่งการหรือกระทำการให้นิติบุคคลกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยกรรมการหรือผู้จัดการนั้น ต้องระวางโทษทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ โดยมีได้จำกัดเฉพาะการลงโทษปรับผู้ซึ่งเป็นกรรมการหรือผู้จัดการนิติบุคคล

ตัวอย่างเช่น ในกรณีของสถานประกอบการที่พบว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการป้องกัน ปราบปราม และการแก้ไขปัญหาคาการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการตามมาตรา ๕๖ หรือพบว่ามีผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการตามมาตรา ๕๖ หากพบว่าเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามดังกล่าว และไม่สามารถชี้แจงหรือพิสูจน์ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเชื่อได้ว่าใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว อาจมีความผิดที่มีโทษปรับตามมาตรา ๓๓๕ แห่งประมวลกฎหมายยาเสพติด ซึ่งต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ ๓๐,๐๐๐ - ๓๐๐,๐๐๐ บาท โดยหากเป็นความผิดของนิติบุคคลต้องระวางโทษปรับเพิ่มเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

การรับของกลางในการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

มาตรา ๑๓๔

"มาตรา ๑๓๔ บรรดา ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ประเภท ๒ ประเภท ๑ หรือประเภท ๕ วัตถุออกฤทธิ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใด ที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันเป็นความผิดตามกฎหมายยาเสพติด ให้รับเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตาม"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดเรื่องของกลาง โดยแบ่งเป็นของกลางที่เป็นตัวยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ประเภท ๑ ประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ที่เป็นทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิด ศาลมีคำสั่งรับ ซึ่งมีหลักการเดียวกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๒ ส่วนของกลางที่เป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่สามารถรับได้ตามมาตรานี้ ต้องเป็นทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดนำมาใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น กระสอบปุ๋ยที่ใช้ในการซุกซ่อนยาเสพติด รถยนต์ที่ใช้ในการขนส่้ายยาเสพติด อุปกรณ์การเสพยาเสพติด หรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ผู้กระทำความผิดใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันเพื่อนัดหมายส่งมอบยาเสพติด เป็นต้น โดยการรับทรัพย์สินตามมาตรานี้ ไม่ต้องคำนึงว่าจำนวนที่ถูกต้องจะถูกศาลพิพากษาลงโทษหรือไม่ ศาลก็สามารถมีคำสั่งรับของกลางดังกล่าวได้

บทกำหนดโทษผู้ควบคุมยานพาหนะที่ไม่จัดให้มีการป้องกันตามสมควร
เพื่อมิให้ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ สุนัขหายหรือมีการนำเอาไปใช้โดยมิชอบ

มาตรา ๑๓๕

"มาตรา ๑๓๕ ผู้ควบคุมยานพาหนะผู้ใดไม่จัดให้มีการป้องกันตามสมควร เพื่อมิให้ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ สุนัขหายหรือมีการนำเอาไปใช้โดยมิชอบตามมาตรา ๑๓ (๒) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดความผิดและบทลงโทษผู้ควบคุมยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งสารอันตรายระหว่างประเทศซึ่งไม่ได้จดทะเบียนในราชอาณาจักรที่บดบังบดละเลยหรือไม่จัดให้มีการป้องกันตามสมควรแก่กรณี ในการที่จะป้องกันมิให้มีการนำยาเสพติดให้โทษประเภท ๒ ประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ประเภท ๒ ประเภท ๓ ประเภท ๕ ที่ใช้สำหรับการปฐมพยาบาลหรือในกรณีฉุกเฉินบนยานพาหนะดังกล่าวสูญหายหรือมีการนำเอาไปใช้ในทางมิชอบอันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๓ (๒)

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรานี้ กฎหมายกำหนดระวางโทษเฉพาะอัตราโทษปรับสถานเดียว คือ ปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท โดยเป็นอำนาจของเลขาธิการ ออ. หรือผู้ซึ่งเลขาธิการ ออ. มอบหมาย แล้วแต่กรณี มีอำนาจเปรียบเทียบได้ตามที่กำหนดในมาตรา ๑๓๕ และเมื่อผู้รับอนุญาตได้ชำระเงินค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ให้ถือว่าคดีนั้นเป็นอันเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

บทกำหนดโทษผู้รับอนุญาตนำเข้าหรือส่งออก ที่นำเข้าหรือส่งออกยาเสพติดให้โทษ หรือวัตถุออกฤทธิ์โดยไม่ได้รับใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกเฉพาะคราว
มาตรา ๑๓๖ “มาตรา ๑๓๖ ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๓๖ ผู้ได้นำเข้าหรือส่งออกในแต่ละครั้งซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์โดยไม่ได้รับใบอนุญาตเฉพาะคราวในแต่ละครั้งให้นำเข้าหรือส่งออก ต้องระวางโทษปรับครึ่งละไม่เกินห้าพันบาท”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดความผิดและบทลงโทษกรณีผู้รับอนุญาตนำเข้าหรือส่งออก ซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ให้นำเข้าเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์เข้ามาหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร โดยมีได้มีการขออนุญาตนำเข้าหรือส่งออกเฉพาะคราว อันเป็นการปฏิบัติตามมาตรา ๓๖

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๓๖ กฎหมายกำหนดระวางโทษเฉพาะอัตรา โทษปรับสถานเดียว คือ ปรับไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท โดยเป็นอำนาจของเลขาธิการ ออ. หรือผู้ซึ่งเลขาธิการ ออ. มอบหมาย แล้วแต่กรณี มีอำนาจเปรียบเทียบได้ตามที่กำหนดในมาตรา ๑๘๕ และเมื่อผู้รับอนุญาตได้ชำระเงินค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ให้ถือว่าคดีนั้นเป็นอันเลิกกัน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

บทกำหนดโทษผู้โฆษณาขายยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาต

มาตรา ๑๓๗

“มาตรา ๑๓๗ ผู้ใดโฆษณาเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาต ตามมาตรา ๑๓๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำของเจ้าของสื่อโฆษณาหรือผู้ประกอบการโฆษณา ผู้กระทำต้องระวางโทษเช่นเดียวกันกับผู้โฆษณา

ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ยังต้องระวางโทษปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ตลอดระยะเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษผู้รับอนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย มีไว้ในครอบครอง หรือนำมานำ ซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่กระทำการโฆษณาเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ หรือวัตถุออกฤทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาตอื่นเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๓๖

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรานี้ กฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าของสื่อโฆษณา หรือผู้ประกอบการโฆษณา ผู้กระทำต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้โฆษณา นอกจากนี้ผู้กระทำความผิดยังต้องระวางโทษปรับอีกวันละไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท ตลอดระยะเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

โดยอาญาความผิดนี้ได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๓๗ มาถึงศาลภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันกระทำความผิดถือว่าคดีเป็นอันขาดอาญาความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๕ (๓) ต้องระวางโทษจำคุก ๑ ถึง ๗ ปี

บทกำหนดโทษผู้เปลี่ยนแปลงจุดหมายในการส่งวัตถุออกฤทธิ์ที่นำผ่าน

มาตรา ๑๓๘

“มาตรา ๑๓๘ ผู้ใดเปลี่ยนแปลงจุดหมายในการส่งวัตถุออกฤทธิ์อื่นเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง หรือไม่ส่งวัตถุออกฤทธิ์กลับคืนไปยังประเทศที่ส่งออกมาตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดบทลงโทษ สำหรับผู้เปลี่ยนแปลงการส่งวัตถุออกฤทธิ์ไปยังจุดหมายอื่นที่ไม่ได้รับอนุญาตส่งออกที่ส่งมาพร้อมกับวัตถุออกฤทธิ์ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๓ สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๓๘ กฎหมายกำหนดระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

โดยอาชญากรรมถ้ามิได้ก่อและได้ตัวผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๓๘ มาถึงศาลภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันกระทำความผิด ถือว่าคดีเป็นอันขาดอาชญากรรม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๕ (๓) ต้องระวางโทษจำคุก ๓ ถึง ๗ ปี

บทกำหนดโทษผู้แปรรูปหรือแปรรูปภาพวัตถุออกฤทธิ์ที่นำผ่านโดยไม่ได้รับอนุญาต

มาตรา ๑๓๓

"มาตรา ๑๓๓ ผู้ใดโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเลขาธิการ อย. แปรรูปหรือแปรรูปภาพวัตถุออกฤทธิ์ให้เป็นยาอื่น หรือเปลี่ยนกิบเพื่อที่บรรจวัตถุออกฤทธิ์โดยไม่มีเหตุอันสมควร อันเป็นการไม่ปฏิบัติตาม มาตรา ๔๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดบทลงโทษบุคคลผู้แปรรูปหรือแปรรูปภาพวัตถุออกฤทธิ์ ในประเภท ๑ หรือประเภท ๒ ให้เป็นยาอื่น หรือเปลี่ยนกิบเพื่อที่บรรจวัตถุออกฤทธิ์ในระหว่างที่มีการนำผ่าน โดยไม่มีเหตุอันสมควรอันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๒

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๓๓ กฎหมายกำหนดระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

โทษอาชญากรรมถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๓๓ มาถึงศาลภายใน กำหนดสิบปีนับแต่วันกระทำความผิด ถือว่าคดีเป็นอันขาดอาชญากรรม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๕ (๓) ต้องระวางโทษจำคุก ๑ ถึง ๗ ปี

บทกำหนดโทษผู้นำเข้าไปยังวัดฤๅษณ์ฤๅษีที่ได้รับอนุญาตนำเข้าไปยังบุคคลอื่น
หรือสถานที่อื่นนอกเหนือไปจากที่ระบุไว้ในอนุญาตเฉพาะคราว

มาตรา ๑๕๐

มาตรา ๑๕๐ ผู้ใดส่งวัดฤๅษณ์ฤๅษีที่ได้รับอนุญาตนำเข้าไปยังบุคคลอื่นหรือสถานที่อื่น
นอกเหนือไปจากที่ระบุไว้ในอนุญาตเฉพาะคราวเพื่อนำเข้าโดยไม่ได้รับอนุญาตอื่นเป็นการไม่ปฏิบัติตาม
มาตรา ๕๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ*

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดบทลงโทษผู้ส่งวัดฤๅษณ์ฤๅษีที่ได้รับอนุญาตนำเข้าไป
ยังบุคคลอื่นหรือสถานที่อื่นนอกเหนือไปจากที่ระบุไว้ในอนุญาตเฉพาะคราวเพื่อนำเข้าโดยไม่ได้รับอนุญาต
เป็นหนังสือจากเจ้าอธิการ ๐๕ อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๓

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๕๐ กฎหมายกำหนดระวางโทษจำคุกไม่เกิน
๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

โดยอาญาความถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๕๐ มาศาลภายใน
กำหนดสิบปีนับแต่วันกระทำความผิด ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕ (๒)
ต้องระวางโทษจำคุก ๓ ถึง ๗ ปี

บทกำหนดโทษผู้ส่งออกซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ไปยังประเทศที่ระบุห้ามนำเข้า

มาตรา ๑๔๑

“มาตรา ๑๔๑ ผู้ใดส่งออกซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ไปยังประเทศที่ระบุห้ามนำเข้าโดยไม่ได้รับใบอนุญาตพิเศษเฉพาะคราวจากประเทศนั้นและใบอนุญาตพิเศษเฉพาะคราวจากเลขาธิการ ออ. อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๑๔๑ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดบทลงโทษผู้ฝ่าฝืนส่งออกวัตถุออกฤทธิ์ไปยังประเทศที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศห้ามการนำเข้าไปยังประเทศหนึ่งประเทศใด (ประกาศกระทรวงสาธารณสุขซึ่งออกตามความในมาตรา ๑๔๑ วรรคหนึ่ง) โดย ไม่ได้รับใบอนุญาตพิเศษเฉพาะคราวจากประเทศนั้นและไม่ได้รับใบอนุญาตพิเศษเฉพาะคราวจากเลขาธิการ ออ. อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๑๔๑ วรรคสอง

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๑ กฎหมายกำหนดกระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

โดยอาชญากรรมถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๑ มาถึงศาลภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันกระทำความผิด ถือว่าคดีเป็นอันขาดอาชญากรรมตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๕ (๓)

บทกำหนดโทษผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษปลอม มาตรา ๑๔๒ “มาตรา ๑๔๒ ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ ปดอม อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท ผู้ใดจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ปลอม อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินเจ็ดแสนบาท”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดบทลงโทษแก่ผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่าย ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ ปดอม อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๒ พิจารณาได้ดังนี้

๑) กรณีผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ ปดอม อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑๐ ปี และปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๒) กรณีจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ปลอม อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๗ ปี และปรับไม่เกิน ๗๐๐,๐๐๐ บาท

โดยอาชญากรรมนี้มีให้ฟ้องและไต่สวนผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๒ มาถึงทางภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันกระทำความผิด ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๕ (๒) ต้องระวางโทษจำคุก ๓ ถึง ๗ ปี

บทกำหนดโทษผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษผิดมาตรฐาน

มาตรา ๑๔๓

"มาตรา ๑๔๓ ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ ผิดมาตรฐาน อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดจำหน่ายยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ผิดมาตรฐาน อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดบทลงโทษแก่ผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ ผิดมาตรฐาน อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๓ พิจารณาได้ดังนี้

๑) กรณีผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ ผิดมาตรฐาน อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒) กรณีจำหน่ายยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ผิดมาตรฐาน อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทกำหนดโทษผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษเสื่อมคุณภาพ

มาตรา ๑๔๔

“มาตรา ๑๔๔ ผู้ใดนำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ เสื่อมคุณภาพ อันเป็นการฝ่าฝืนตามมาตรา ๕๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ เสื่อมคุณภาพ อันเป็นการฝ่าฝืนตามมาตรา ๕๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดบทลงโทษแก่ผู้นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ เสื่อมคุณภาพ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๕ ที่อาญาได้ดังนี้

๑) กรณีนำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ เสื่อมคุณภาพ อันเป็นการฝ่าฝืนตามมาตรา ๕๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒) กรณีจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ เสื่อมคุณภาพ อันเป็นการฝ่าฝืนตามมาตรา ๕๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทลงโทษเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย
หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑

มาตรา ๑๔๕

“มาตรา ๑๔๕ ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งยาเสพติดให้โทษ
ในประเภท ๑ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๙๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้าน
ห้าแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่
สองปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสองล้านบาท

(๑) การกระทำเพื่อการค้า

(๒) การก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชน

(๓) การจำหน่ายแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี

(๔) การจำหน่ายในบริเวณสถานศึกษา สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของชุมชนใด
หรือสถานที่ราชการ

(๕) การกระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย

(๖) การกระทำโดยมีอาวุธหรือใช้อาวุธ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองเป็นการกระทำดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษ
จำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต

(๑) การกระทำโดยหัวหน้า ผู้มีหน้าที่สังหาร หรือผู้มีหน้าที่จัดการในเครือข่ายอาชญากรรม

(๒) การทำให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประชาชนทั่วไป”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้

๑) บทบัญญัติในภาค ๓ ลักษณะ ๕ มาตรา ๑๔๕ - ๑๔๙ เป็นบทบัญญัติที่กำหนด
บทลงโทษเกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ เพื่อรณรงค์กับอนุสัญญาระหว่างประเทศ
ด้านยาเสพติด ๓ ฉบับ และเป็นการปรับปรุงบทลงโทษที่ใช้ในคดียาเสพติดให้มีความเหมาะสมได้สัดส่วน
กับระดับความร้ายแรงในการกระทำความผิด โดยมีการปรับปรุงบทลงโทษให้มีความแตกต่างระหว่างรายย่อย
กับกลุ่มนักค้ารายใหญ่ ทั้งนี้ ส่วนบทบัญญัติที่กำหนดบทลงโทษกับกลุ่มผู้เสพกำหนดไว้ใน ภาค ๓ บทกำหนดโทษ
ลักษณะ ๗ บทกำหนดโทษเกี่ยวกับการเสพยาเสพติดและการมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพตาม
มาตรา ๑๖๒ - ๑๖๔

๒) กำหนดอัตราโทษในคดียาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดจะมีระดับความหนักเบา
โดยพิจารณาจากบทบาท พฤติการณ์และความร้ายแรงเป็นลำดับขึ้น

ตัวอย่างเช่น การกำหนดบทลงโทษเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประมวล
กฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่งกำหนดว่า หากเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ใน
ครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑๕ ปี และปรับไม่เกิน ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท
จึงจะไม่มีการกำหนดอัตราโทษขึ้นต่ำเพื่อเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น
แต่หากผู้กระทำความผิดมีพฤติการณ์ในการกระทำความผิดในลักษณะที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๔๕ วรรคสอง

เช่น การกระทำเพื่อการค้า การจำหน่ายแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี หรือการจำหน่ายในบริเวณสถานศึกษา อัตราโทษจะสูงขึ้น โดยต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๒ - ๒๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๒๐๐,๐๐๐ - ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท และหากพฤติการณ์ในการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดมีความร้ายแรงมาก เช่น เป็นการกระทำความผิด โดยเป็นหัวหน้า ผู้มีหน้าที่สั่งการ หรือผู้มีหน้าที่จัดการในเครือข่ายอาชญากรรม ผู้นั้นจะต้องถูกลงโทษจำคุก ตั้งแต่ ๕ ปี ถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ - ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือประหารชีวิต การกำหนด บทลงโทษใหม่นี้จะมีการแบ่งระดับของผู้กระทำความผิดและกำหนดอัตราโทษอย่างเหมาะสม เปิดโอกาสให้ ศาลได้ใช้ดุลพินิจอย่างเต็มที่ โดยในส่วนชอของนักค้ายาเสพติดรายใหญ่หรือรายสำคัญ บทลงโทษขั้นสูงนั้น มีได้ดังนี้

๓) บทบัญญัติตามมาตรา ๓๔๕ ถึงมาตรา ๓๔๗ สรุปได้ ดังนี้

๓.๑) มาตรา ๓๔๕ เป็นบทกำหนดโทษเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษประเภท ๓

๓.๒) มาตรา ๓๔๖ เป็นบทกำหนดโทษเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษประเภท ๒ และประเภท ๔

๓.๓) มาตรา ๓๔๗ เป็นบทกำหนดโทษเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษประเภท ๓

๓.๔) มาตรา ๓๔๘ เป็นบทกำหนดโทษเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษประเภท ๕

๓.๕) มาตรา ๓๔๙ เป็นบทกำหนดโทษเกี่ยวกับวัตถุออกฤทธิ์ประเภท ๑ - ๔

๔) บทบัญญัติที่มีการกำหนดโทษประหารชีวิต ได้แก่ ความผิดตามมาตรา ๓๔๕ วรรคสาม

๕) บทบัญญัติที่มีการกำหนดโทษจำคุกตลอดชีวิต ได้แก่ ความผิดตามมาตรา ๓๔๕

วรรคสาม มาตรา ๓๔๖ วรรคสาม และมาตรา ๓๔๗ วรรคสาม

โดยอายุความถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๓๔๕ วรรคสาม มาถึงศาลภายในกำหนดสามสิบปี นับแต่วันกระทำความผิด ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความ ตามพระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๒ วรรคหนึ่ง

๖) บทบัญญัติที่มีการกำหนดโทษให้จำคุกและปรับ ได้แก่ ความผิดตามมาตรา ๓๔๗ มาตรา ๓๔๖ มาตรา ๓๔๕ ถึงมาตรา ๓๔๗ มาตรา ๓๖๓ และ มาตรา ๓๗๓ ถึงมาตรา ๓๗๖

บทบัญญัติเกี่ยวกับอัตราโทษส่งผลดังต่อไปนี้

๑. อายุความ ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕

“มาตรา ๒๒ ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด สำหรับฐานความผิดซึ่งต้องระวางโทษ ประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาถึงศาลภายในกำหนดสามสิบปี นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ

ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาถึงศาลแล้วผู้กระทำความผิดวิกลจริตและ ศาลสั่งงดการพิจารณาหรือหลบหนีจนเกินกำหนดตามวรรคหนึ่งแล้วนับแต่วันที่ศาลสั่งงดการพิจารณา หรือนับแต่วันที่ผู้นั้นหลบหนี แล้วแต่กรณี ก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน”

“มาตรา ๙๕ ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาถึงศาลภายในกำหนด ดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ

(๑) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุก ยี่สิบปี

(๒) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี

(๓) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี

(๔) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี

(๕) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมา หรือต้องระวางโทษอย่างอื่น

ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขึ้นศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือวิกลจริต และศาลสั่งระงับการพิจารณาไต่สวนเกินกำหนดดังกล่าวแล้วนับแต่วันที่ยกฟ้องหรือวันที่ศาลสั่งระงับการพิจารณา ก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน”

๒. ระยะเวลาการควบคุมตัวและการมัดมือฝากขัง

มาตรา ๑๔๕ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษผู้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เช่น เฮโรอีน ยาบ้า ไอซ์ ยาอี อันเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีข้อห้ามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙๐ ทั้งนี้ กฎหมายได้มีการนิยามความหมายของกิจกรรมหรือการกระทำ อันเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย ไว้แล้วในมาตรา ๓

แต่ในส่วนของการครอบครองนั้นกฎหมายไม่ได้กำหนดบทนิยามไว้ ซึ่งการกระทำอันเป็นการครอบครองนั้น ต้องถือตามความหมายทั่วไปว่า การมียาเสพติดอยู่ในความยึดถือหรือปกครองดูแลของตน โดยรู้ว่าเป็นยาเสพติด ตามที่ศาลฎีกาได้เคยวินิจฉัยในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๒๕/๒๕๖๐ ที่วินิจฉัยว่าหลักไว้ว่า “การมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษเป็นเรื่องความรับผิดชอบทางอาญา เมื่อพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๔ มีได้บัญญัติความหมายพิเศษของคำว่า “มีไว้ในครอบครองไว้” จึงต้องถือตามความหมายทั่วไปว่า การมียาเสพติดให้โทษอยู่ในความยึดถือหรือปกครองดูแลของตน โดยรู้ว่าเป็นยาเสพติดให้โทษเป็นการมีไว้ในครอบครองแล้ว ซึ่งแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาดังกล่าวเห็นว่ายังคงสามารถนำมาปรับใช้ได้

นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายยาเสพติดได้มีการกำหนดการกระทำที่เป็นการครอบครองยาเสพติดไว้ ที่พิจารณาได้สองลักษณะ คือ การครอบครอง และการครอบครองเพื่อเสพ ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดเดิมที่แยกการครอบครองออกเป็นสองลักษณะ คือการครอบครองเพื่อจำหน่าย และการครอบครอง ซึ่งสามารถสรุปความแตกต่างได้ ดังนี้

๑) การครอบครองยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดมาตรา ๑๔๕ มาตรา ๑๔๖ มาตรา ๑๔๗ และมาตรา ๑๔๘ เป็นความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ตามบทนิยามในมาตรา ๓ ส่วนการครอบครองเพื่อเสพตามมาตรา ๑๖๔ ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

๒) การครอบครองยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดมาตรา ๑๔๕ มาตรา ๑๔๖ มาตรา ๑๔๗ และมาตรา ๑๔๘ เป็นฐานความผิดที่ผู้กระทำความผิดจะต้องถูกดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน ตามที่กำหนดในภาค ๓ ลักษณะ ๔ มาตรา ๖๘ ถึงมาตรา ๘๐

๓) การครอบครองยาเสพติดเพื่อเสพตามประมวลกฎหมายยาเสพติดมาตรา ๑๖๔ เป็นฐานความผิดที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ สามารถส่งตัวผู้เสพยาเสพติดไปเข้ารับการรักษาได้ภายใต้หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่กำหนดใน มาตรา ๑๑๕ - ๑๑๕

๔) การแยกระหว่างความผิดฐานครอบครองกับความผิดฐานครอบครองเพื่อเสพ เมื่อพิจารณาตามเจตนารมณ์ในการจัดทำประมวลกฎหมายยาเสพติดฉบับนี้ จะต้องพิจารณาจากพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ ซึ่งผู้สืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง พฤติการณ์ในขณะตรวจค้นจับกุมด้วยว่ามีพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบค้ายาเสพติดหรือไม่อย่างไร เพื่อส่งให้กับพนักงานสอบสวน และพนักงานสอบสวนต้องรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ชี้ให้เห็นถึงเจตนาที่จะแท้จริงหรือพฤติการณ์จำหน่ายหรือลักลอบค้ายาเสพติดของผู้ต้องหาในสำนวนการสืบสวนด้วย เช่น รายงานการสืบสวนพฤติการณ์ก่อนเกิดเหตุ คำให้การในชั้นจับกุมที่ปรากฏข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขาย

ยาเสพติด การสอบปากคำผู้ต้องหาหรือพยานบุคคลเกี่ยวกับประวัติชีวิต ครอบครัว การศึกษา สถานะ อาชีพ รายได้เปรียบเทียบกับรายจ่าย ปริมาณการเสพยาเสพติด รวมทั้งผลการตรวจหาสารเสพติดในร่างกายของผู้ต้องหาเป็นต้น

๕) การกำหนดบทสันนิษฐาน “มีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ” เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถใช้ดุลพินิจในเบื้องต้นได้อย่างเหมาะสมในการแยกการกระทำความผิดฐานมีไว้ในครอบครองกับการกระทำความผิดฐานมีไว้ในครอบครองเพื่อเสพยาเสพติดกฎหมายจึงได้กำหนดบทสันนิษฐาน “มีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ” ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่กระทรวงสาธารณสุข ออกตามความในมาตรา ๓๐๗ วรรคสอง

ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือครอบครองยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ ซึ่งจัดเป็นยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง กฎหมายได้แบ่งระดับของอัตราโทษตามบทบาทพฤติการณ์และความร้ายแรงในการกระทำความผิดไว้เป็นสามระดับ คือ ระดับที่หนึ่ง การกระทำความผิดกรณีทั่วไป ตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง ระดับที่สอง การกระทำความผิดที่มีพฤติการณ์ร้ายแรงในการกระทำความผิด ตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสอง (๑) - (๒) และระดับที่สามการกระทำความผิดของผู้เป็นหัวหน้าหรือผู้มีหน้าที่สั่งการ หรือผู้มีหน้าที่จัดการในเครือข่ายอาชญากรรม หรือการกระทำความผิดกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประชาชนทั่วไปตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสาม (๑) และ (๒)

นอกจากนี้ ความผิดตามมาตรา ๑๔๕ จัดเป็นความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดที่ผู้กระทำความผิดจะต้องถูกดำเนินการริบทรัพย์สินตามที่กำหนดในภาค ๑ ลักษณะ ๕ การตรวจสอบทรัพย์สินเพื่อเป็นการตัดวงจรการลักลอบค้ายาเสพติดด้วย

บทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๕

๑. การกระทำความผิดกรณีทั่วไปตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง

บทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง คือ บทลงโทษผู้กระทำความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ กรณีทั่วไป ซึ่งไม่ปรากฏว่ามีพฤติการณ์หรือเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสองหรือวรรคสาม

ตัวอย่างเช่น นายดำลักลอบนำยาบ้าติดตัวไว้จำนวน ๕ เม็ด ซ้ำมแม่ป่าโขงจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเข้ามายังประเทศไทยไว้เพื่อการเสพของตนเอง กรณีนี้นายดำมีความผิดฐานนำยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ เข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๐ มีบทลงโทษจำคุกไม่เกิน ๑๕ ปี และปรับไม่เกิน ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง กฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๑๕ ปี และปรับไม่เกิน ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ จะไม่มีการกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำ เพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดบทลงโทษให้เหมาะสมกับพฤติการณ์และความร้ายแรงในการกระทำความผิด

โดยอายุความถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง มายังศาลภายในกำหนด ๑๕ ปี นับแต่วันกระทำความผิด ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๕ (๒)

**๒. การกระทำความคิดที่มีพฤติการณ์ร้ายแรงในการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๕
วรรคสอง (๑) ถึง (๖)**

บทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสอง (๑) - (๖) คือ บทลงโทษผู้กระทำความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ที่มีพฤติการณ์ร้ายแรงในการกระทำความผิด อันเป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นดังนี้

๑) การกระทำเพื่อการค้า

ตัวอย่างแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ๕๐๒/๒๕๖๕

กฎหมายไม่มีบทลงโทษหนักขึ้นตามจำนวนหน่วยการใช้ปริมาณสารบริสุทธิ์หรือหรือน้ำหนักสุทธิดังเช่นตามกฎหมายเดิมมาตรา ๑๕ ประกอบมาตรา ๖๒ วรรคสองและวรรคสาม แต่กฎหมายใหม่มาตรา ๑๔๕ วรรคสองและวรรคสาม บัญญัติให้ลงโทษหนักขึ้นโดยพิจารณาจากพฤติการณ์ในการกระทำความผิดและบทบาทหน้าที่ของผู้กระทำความผิดแม้ปริมาณอาจบ่งชี้ถึงพฤติการณ์ในการกระทำความผิดและบทบาทหน้าที่ได้ ในบางคดีก็ตามกฎหมายใหม่มาตรา ๑๔๕ วรรคสองและวรรคสามจึงไม่ได้ยกเลิกความผิดตามกฎหมายเดิมไปเสียทีเดียวแต่การลงโทษให้หนักขึ้นตามกฎหมายใหม่ ก็จำเป็นต้องปรากฏพยานหลักฐานที่มั่นคงพอที่จะได้ว่าจำเลยมีพฤติการณ์ในการกระทำความผิดและบทบาทหน้าที่ที่มั่นคงพอที่จะได้ว่าจำเลยมีพฤติการณ์ในการกระทำความผิดและบทบาทหน้าที่ดังที่บัญญัติไว้ในกฎหมายใหม่มาตรา ๑๔๕ วรรคสองและวรรคสาม คดีนี้ จำเลยที่ ๑ รวมกับนาย อ. จำหน่ายเมทแอมเฟตามีน ๕ เม็ดและสนับสนุน นาย อ. มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน ๖๓ เม็ดแต่ไม่ปรากฏชัดว่านาย อ. มีไว้เพื่อจำหน่ายในราคาใด จำหน่ายแก่ใครบ้างนอกจากจำเลยในคดีนี้และจำหน่ายมาแล้วบ่อยครั้งเพียงใด คดียังไม่อาจฟังได้ว่าเป็นการกระทำเพื่อการค้าตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสอง (๑) และเมื่อไม่ปรากฏด้วยว่าเมทแอมเฟตามีน ๖๓ เม็ด ที่นาย อ. มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย เป็นการทำให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชนได้อย่างไร จึงยังฟังไม่ได้ด้วยว่าทำให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชนตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสอง (๒) คดีคงฟังได้เพียงว่าการกระทำของนาย อ. เป็นความผิดตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง การสนับสนุนของจำเลยที่ ๑ ต่อนาย อ. ที่ให้ไต่บ้านจึงเป็นเพียงการสนับสนุนตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่งเท่านั้น และเมื่อตามกฎหมายใหม่ มาตรา ๑ “จำหน่าย” หมายความว่ารวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่ายอยู่ในตัวดังนั้น การที่เมทแอมเฟตามีนในคดีนี้ เดิมมีอยู่ ๖๔ เม็ด จำเลยที่ ๑ รวมจำหน่ายกับนาย อ. ๕ เม็ดและสนับสนุนนาย อ. ในการมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายก็เหลืออีก ๖๓ เม็ดย่อมเป็นการกระทำความผิดเดียวกันตามความมุ่งหมายของกฎหมายใหม่ที่ได้รวมการจำหน่ายและมีไว้เพื่อจำหน่ายอยู่ในความหมายเดียวกัน และ มีบทความผิดเพียงการจำหน่ายไว้ ไม่ได้แยกบทความผิดเป็นจำหน่ายและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายดังเช่นกฎหมายเดิมจึงลงโทษจำเลยที่ ๑ ฐานร่วมกับจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนได้เพียงกรรมเดียวและเมื่อความผิดฐานร่วมกันจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนตามกฎหมายเดิมที่ใช้ในขณะกระทำความผิด แตกต่างจากกฎหมายใหม่ที่ใช้ภายหลังกระทำความผิดก็ย่อมต้องใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณไม่ว่าในทางใด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓

๒) การก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชน

ตัวอย่างแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ๒๓๓/๒๕๖๕ (ประชุมใหญ่)

เมื่อตามกฎหมายเดิม มาตรา ๑๕ ประกอบมาตรา ๖๒ บัญญัติให้ลงโทษหนักขึ้นโดยถือเอาเพียงปริมาณของยาเสพติดเป็นสำคัญ แต่กฎหมายใหม่ มาตรา ๑๔๕ บัญญัติให้ลงโทษหนักขึ้นโดยถือเอาพฤติการณ์ในการกระทำความผิดและบทบาทหน้าที่ในการกระทำความผิดเป็นสำคัญ ไม่ได้ถือเอาปริมาณดังเช่นกฎหมายเดิมอีกต่อไป แม้ปริมาณที่มากขึ้นอาจบ่งชี้ถึงพฤติการณ์ในการกระทำความผิดและบทบาทหน้าที่ได้ระดับหนึ่งก็ตาม เมื่อปริมาณยาเสพติดที่มากขึ้น อาจบ่งชี้ได้ถึงพฤติการณ์ในการกระทำ

ความผิดและบทบาทหน้าที่อยู่ในตัวกฎหมายใหม่ซึ่งไม่ได้ยกเลิกความผิดตามมาตรา ๒๖ วรรคสอง และวรรคสาม ไปเสียทีเดียว แต่เมื่อกฎหมายใหม่ไม่ได้ให้ศาลลงโทษหนักขึ้นเพียงเพราะปริมาณยาเสพติดให้โทษดังเช่น ในกฎหมายเดิม แต่ต้องมีพฤติการณ์และบทบาทหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ด้วย จึงจะมีความผิดตามกฎหมายใหม่ มาตรา ๑๕๕ วรรคสองหรือวรรคสามได้

ดังนั้น ถ้าผู้กระทำผิดมีพฤติการณ์หรือบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายใหม่ มาตรา ๑๕๕ วรรคสองหรือวรรคสาม ศาลย่อมมีอำนาจปรับบทความผิดตามมาตรา ๑๕๕ วรรคสองหรือวรรคสามได้ แต่ถ้า ยาเสพติดให้โทษมีปริมาณถึงตามกฎหมายเดิม มาตรา ๒๖ วรรคสองหรือวรรคสาม แต่ผู้กระทำผิดไม่มี พฤติการณ์ในการกระทำความผิดและบทบาทที่บัญญัติไว้ในกฎหมายใหม่ มาตรา ๑๕๕ วรรคสองหรือวรรคสาม ศาลย่อมไม่อาจปรับบทความผิดมาตรา ๑๕๕ วรรคสอง หรือวรรคสามได้ คงปรับบทความผิดได้เพียงตาม มาตรา ๑๕๕ วรรคหนึ่ง ส่วนการกำหนดโทษก็ต้องใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณทั้งกฎหมายเก่าและกฎหมาย ใหม่ไม่ว่าในทางใด ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓

คดีนี้ผู้ต้องหาในคดียาเสพติดคดีอื่นแจ้งเจ้าพนักงานตำรวจว่า ชื่อเมทแอมเฟตามีนมาจาก จำเลยที่ ๑ จึงมีการซื้อขายและจับจำเลยทั้งสองได้ในรถกระบะพร้อมเมทแอมเฟตามีนของกลาง ๑๐๐๐ เม็ด คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ ๒๒.๓๒๗ กรัม ที่จำเลยทั้งสองมาส่งตามก็มีการซื้อขายในราคา ๖๐,๐๐๐ บาท พฤติการณ์น่าจะเชื่อถือว่าจำเลยทั้งสองจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนให้ผู้ต้องหาดังกล่าว และจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน ใจแก่ผู้ซื้อชื่อ จึงยอมทำให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชนแล้ว กรณีจึงต้องลงโทษจำเลยทั้งสองตามกฎหมายใหม่ มาตรา ๓๐, ๑๕๕ วรรคสอง (๒) ซึ่งมีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๒ - ๒๐ ปี อันเป็นบทกฎหมายที่เป็นคุณแก่จำเลยทั้งสองมากกว่าตามกฎหมายเดิมตามมาตรา ๒๖ วรรคสาม ที่มีระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต สำหรับโทษปรับก็ต้องลงโทษจำเลยทั้งสองตามกฎหมายใหม่ มาตรา ๑๕๕ วรรคสอง (๒) ซึ่งมีระวางโทษปรับ ตั้งแต่ ๒๐๐,๐๐๐ - ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท อันเป็นคุณกว่าตามกฎหมายเดิมมาตรา ๒๖ วรรคสาม ที่มีระวางโทษปรับตั้งแต่ ๓,๐๐๐,๐๐๐ - ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท พิพากษาว่าจำเลยทั้งสองมีความผิดตามประมวล กฎหมายยาเสพติด มาตรา ๓๐ ๑๕๕ วรรคสอง (๒) ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๔๓ จำคุกจำเลย ทั้งสอง คนละ ๓๕ ปี และปรับคนละ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท จำเลยที่ ๑ ให้การรับสารภาพลดโทษกึ่งหนึ่ง ส่วน จำเลยที่ ๒ ลดโทษ ๑ ใน ๔ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๔ คงจำคุกจำเลยที่ ๑ ที่กำหนด ๗ ปี ๖ เดือน และปรับ ๕๐๐,๐๐๐ บาท จำเลยที่ ๒ จำคุก ๑๑ ปี ๓ เดือน และปรับ ๗๕๐,๐๐๐ บาท

๓) การจำหน่ายแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี

กรณีอายุไม่เกินสิบแปดปี จัดเป็นข้อเท็จจริงซึ่งเป็นองค์ประกอบภายนอกของความผิด จึงต้องนำหลักความรับผิดทางอาญาในเรื่องของเจตนา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๙ วรรคสาม มาพิจารณาด้วย กล่าวคือ “ถ้าผู้กระทำมิได้รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด จะถือว่าผู้กระทำ ประสงค์ก่อผล หรือยอมเสี่ยงแก่ผลของการกระทำนั้นมิได้” โดยมีตัวอย่างแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๖๑๗/๒๕๕๕ “รูปร่างและลักษณะของผู้เสียหายที่ ๓ ย่อมมีเหตุผล ทำให้จำเลยเข้าใจว่าผู้เสียหายที่ ๑ มีอายุเกินกว่าสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงอันเป็น องค์ประกอบความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๐๗ และมาตรา ๓๓๗ วรรคสาม การกระทำของ จำเลยจึงเป็นการกระทำโดยไม่รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิดเป็นการขาดเจตนากระทำความผิด”

ทั้งนี้ เห็นว่าการจำหน่ายยาเสพติดให้กับเด็กหรือเยาวชน ซึ่งจัดเป็นบุคคลที่ยังมี จิตนาการ ประสบการณ์ และความรู้สึกลึกซึ้งชดเชยได้น้อย เป็นการกระทำที่มีลักษณะร้ายแรง ซึ่งสังคมควรที่จะ คุ้มครองบุคคลดังกล่าว จึงเห็นว่าในอนาคตอาจมีการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายยาเสพติด เช่นเดียวกับ ที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๕/๓ และมาตรา ๓๒๓/๓ ที่กำหนดให้การกระทำ

ความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ที่กระทำต่อเด็ก ห้ามอ้างความไม่รู้อายุของเด็กเพื่อให้พ้นจากความผิดนั้น

๔) การจำหน่ายในบริเวณสถานศึกษา สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของชุมชนใด หรือสถานที่ราชการ

ทั้งนี้ คำว่า “สถานศึกษา” มีความหมายตามที่กำหนดไว้ในบทนิยามคำว่า “สถานที่” ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ โดยกำหนดไว้ว่า “สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชนที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

๕) การกระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย

ทั้งนี้ คำว่า “ใช้กำลังประทุษร้าย” ได้มีการกำหนดบทนิยามไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ (๖) โดยกำหนดว่า “ใช้กำลังประทุษร้าย” หมายความว่า ทำการประทุษร้ายแก่กายหรือจิตใจของบุคคล ไม่ว่าจะทำด้วยใช้แรงกายภาพหรือด้วยวิธีอื่นใด และให้หมายความรวมถึงการกระทำใด ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ไม่ว่าจะโดยใช้อำนาจให้มันมา สะกดจิต หรือใช้วิธีอื่นใดอันคล้ายคลึงกัน

๖) การกระทำโดยมีอาวุธหรือใช้อาวุธ

ทั้งนี้ คำว่า “อาวุธ” ได้มีการกำหนดบทนิยามไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ (๕) โดยกำหนดว่า “อาวุธ” หมายความว่า สิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ แต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสอง (๓) ถึง (๖) กฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ ๒ - ๒๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๒๐๐,๐๐๐ - ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ กฎหมายจะมีการกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำไว้ เนื่องจากพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดมีความร้ายแรง

โดยอายุความดำเนินได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสอง มาถึงศาลภายในกำหนดสิบปี นับแต่วันกระทำความผิด ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕ (๓)

๓. การกระทำความผิดของผู้เป็นหัวหน้าหรือผู้มีหน้าที่สั่งการหรือผู้มีหน้าที่จัดการในเครือข่ายอาชญากรรม หรือการกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประชาชนทั่วไปตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสาม (๑) และ (๒)

บทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสาม (๑) และ (๒) คือ บทลงโทษการกระทำความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ อันเป็นการกระทำที่มีพฤติการณ์ร้ายแรงขึ้นสูง โดยแยกได้ ดังนี้

๑) การกระทำโดยหัวหน้า ผู้มีหน้าที่สั่งการ หรือผู้มีหน้าที่จัดการในเครือข่ายอาชญากรรม

กรณีที่มีการกระทำความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง เป็นการกระทำโดยหัวหน้า ผู้มีหน้าที่สั่งการ ผู้มีหน้าที่จัดการในเครือข่ายอาชญากรรมตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสาม (๑) เป็นการกระทำของกลุ่มนายทุนที่อยู่เบื้องหลังการลักลอบค้ายาเสพติด ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้ คือ กลุ่มบุคคลที่ได้รับผลประโยชน์แท้จริงจากการลักลอบค้ายาเสพติด จึงเป็นกลุ่มบุคคลที่กฎหมายฉบับนี้มุ่งนำตัวมาดำเนินคดีและลงโทษ

๒) การทำให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประชาชนทั่วไป กรณีที่การกระทำความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประชาชนทั่วไปตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสาม (๒)

บทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสาม (๑) และ (๒)

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสาม (๑) และ (๒) กฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐ - ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือประหารชีวิต ซึ่งถือว่าเป็นบทลงโทษขั้นสูงสุดที่ใช้กับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายยาเสพติด ซึ่งจะเห็นได้ว่าบทลงโทษที่ใช้กับ “นักค้ารายใหญ่” ซึ่งเป็นผู้อยู่เบื้องหลังที่ได้รับผลประโยชน์ตัวจริงจากการลักลอบค้ายาเสพติด บทลงโทษขั้นสูงนั้นมีได้ลดลง

โดยอายุความถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสาม มาขึ้นศาล ภายในกำหนดสามสิบปี นับแต่วันกระทำความผิด ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความ ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาชญา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๒ วรรคหนึ่ง

การลงโทษปรับของศาล

อัตราโทษตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๔๕ กฎหมายกำหนดอัตราโทษ “จำคุกและปรับ” ซึ่งมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ศาลลงโทษจำคุกและปรับด้วยเสมอ โดยคำนึงถึงการลงโทษในทางทรัพย์สิน เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

๑) กรณีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด จะต้องนำพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาชญาเสพติดมาใช้ด้วย

๒) บทบัญญัติในประมวลกฎหมายยาเสพติด ไม่มีการกำหนดความผิดโทษ ซึ่งไม่มีกรณีที่จะนำหลักการที่ใช้สำหรับความผิดโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๒ ถึง มาตรา ๓๐๖ มาใช้บังคับ

**บทลงโทษเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย
หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ และประเภท ๔**

มาตรา ๑๔๖

“มาตรา ๑๔๖ ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ หรือประเภท ๔ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๙๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเฉพาะยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ เป็นการกระทำดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

(๑) การกระทำเพื่อการค้า

(๒) การก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชน

(๓) การจำหน่ายแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี

(๔) การจำหน่ายในบริเวณสถานศึกษา สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของชุมชนใด หรือสถานที่ราชการ

(๕) การกระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่ขู่ว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย

(๖) การกระทำโดยมีอาวุธหรือใช้อาวุธ”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษผู้กระทำความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ เช่น มอร์ฟีน (Morphine) โคคาอิน (Cocaine) โคลเดอิน (Codeine) และยาเสพติดให้โทษในประเภท ๔ เช่น อาซิติก แอนไฮไดรด์ (Acetic Anhydride) อันเป็นกรณีที่ผู้กระทำฝ่าฝืนข้อห้ามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙๓

ทั้งนี้ กฎหมายได้มีการนิยามความหมายของกิจกรรมหรือการกระทำอันเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย ไว้แล้วในมาตรา ๓ ส่วนกรณีของการครอบครองนั้นกฎหมายไม่ได้กำหนดบทนิยามไว้ โดยถือว่าการมียาเสพติดให้โทษอยู่ในความยึดถือหรือปกครองดูแลของตนโดยรู้ว่าเป็นยาเสพติดให้โทษเป็นการมีไว้ในครอบครองแล้ว

การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษประเภท ๒ กฎหมายแบ่งระดับของอัตราโทษตามบทบาท พฤติการณ์และความร้ายแรงในการกระทำความผิดไว้เป็น ๒ ระดับ คือ

(๑) การกระทำความผิดกรณีทั่วไปตามมาตรา ๑๔๖ วรรคหนึ่ง

(๒) การกระทำความผิดที่มีพฤติการณ์ร้ายแรงในการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๖ วรรคสอง (๑) ถึง (๖)

การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษประเภท ๔ กฎหมายไม่มีการแบ่งระดับของอัตราโทษโดยมีเฉพาะอัตราโทษที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๔๖ วรรคหนึ่ง

ทั้งนี้ ความผิดตามมาตรา ๑๔๖ จัดเป็นความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดที่ผู้กระทำความผิดจะต้องถูกดำเนินการริบทรัพย์สินตามที่กำหนดในภาค ๓ ลักษณะ ๔ การตรวจสอบทรัพย์สินเพื่อเป็นการคุ้มครองการลักลอบค้ายาเสพติดด้วย

การลงโทษปรับของศาล

อัตราโทษตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๕๖ กฎหมายกำหนดอัตราโทษ “จำคุกและปรับ” ซึ่งมาตรา ๑๕๒ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ศาลลงโทษจำคุกและปรับด้วยเสมอ โดยคำนึงถึงการลงโทษในทางทรัพย์สินเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

บทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๓๕๖ พิจารณาได้ ดังนี้

๑. การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒

๑) การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ตามมาตรา ๑๔๖ วรรคหนึ่ง

บทลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษประเภท ๒ ตามมาตรา ๑๔๖ วรรคหนึ่ง คือ บทลงโทษผู้กระทำความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ กรณีทั่วไป ซึ่งไม่ปรากฏว่ามีพฤติการณ์หรือเหตุที่ทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา ๑๔๖ วรรคสอง

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๖ วรรคหนึ่ง กฎหมายกำหนดอัตราโทษ จำคุกไม่เกิน ๓๐ ปี และปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ จะไม่มีการกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำ เพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดบทลงโทษให้เหมาะสมกับพฤติการณ์และความร้ายแรงในการกระทำความผิด

โดยอายุความดำเนินคดีฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๖ วรรคหนึ่ง มาถึงศาลภายในกำหนดสิบห้าปี นับแต่วันกระทำความผิด ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๙๕ (๒)

ตัวอย่างเช่น

นายคำล็กlobนำโคเคนสีดำจำนวน ๕ กรัม เพื่อการเสพของตนเอง เข้ามายังประเทศไทย โดยถูกจับกุมพร้อมของกลางที่ทำอาภาศยานสุวรรณภูมิ กรณีนี้นายคำมีความผิดฐานนำยาเสพติดให้โทษประเภท ๒ เข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๙๑ มีบทลงโทษจำคุกไม่เกิน ๓๐ ปี และปรับไม่เกิน ๑,๐๐,๐๐๐ บาท ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๓๕๖ วรรคหนึ่ง

๒) การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษประเภท ๒ ที่มีพฤติการณ์ร้ายแรงในการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๖ วรรคสอง (๑) ถึง (๖)

บทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๖ วรรคสอง (๑) ถึง (๖) คือ บทลงโทษผู้กระทำความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ที่มีพฤติการณ์ร้ายแรงในการกระทำความผิด อันเป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๖ วรรคสอง (๑) ถึง (๖) กฎหมายกำหนดอัตราโทษ จำคุกตั้งแต่ ๕ - ๑๕ ปี และปรับตั้งแต่ ๓๐๐,๐๐๐ - ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ กฎหมายจะมีการกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำไว้ เนื่องจากพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดมีความร้ายแรง

โดยอายุความดำเนินคดีฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๖ วรรคสอง มาถึงศาลภายในกำหนดสิบปี นับแต่วันกระทำความผิด ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๙๕ (๑)

โดยแยกการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๕๖ วรรคสอง ได้ดังนี้

๒.๑) การกระทำเพื่อการค้า

ตัวอย่างการกระทำเพื่อการค้า : นายแดงเดินทางมาโดยเครื่องบิน จากกรุงเทพฯ อากาศยานสุวรรณภูมิ ปลายทางท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จากการตรวจสอบผลการเอ็กซเรย์ร่างกาย

นายแดงผู้ต้องสงสัย เจ้าหน้าที่พบสิ่งแปลกปลอมเป็นรูปวัตถุทรงรีอยู่ในช่องท้องจำนวนมาก จึงได้ชักตัวไว้ กระทั่งต่อมาชายคนดังกล่าว ขึ้นถ่ายวัตถุแปลกปลอมออกมา รวมทั้งสิ้น ๘๘ ก้อน น้ำหนักรวมสิ่งของรวม ๓.๒๖ กิโลกรัม เจ้าหน้าที่จึงนำวัตถุดังกล่าวไปตรวจสอบผลการตรวจสอบพบเป็นโคเคน กรณีนี้นายแดงมีความผิดฐานนำยาเสพติดให้โทษประเภท ๒ เข้ามาในราชอาณาจักร อันเป็นการกระทำความผิดซ้ำ มีบทลงโทษจำคุกตั้งแต่ ๓ - ๑๕ ปี และปรับตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ - ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๓๔๖ วรรคสอง

๒.๒) การก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชน

การก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชน ดังที่ได้อธิบายความโดยละเอียดแล้ว ในคำอธิบายมาตรา ๓๔๕ วรรคหนึ่ง (๒) ซึ่งเป็นหลักการเดียวกัน

๒.๓) การจำหน่ายแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี

การจำหน่ายแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี ดังที่ได้อธิบายความโดยละเอียดแล้ว ในคำอธิบายมาตรา ๓๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ซึ่งเป็นหลักการเดียวกัน

๒.๔) การจำหน่ายในบริเวณสถานศึกษา สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใด หรือสถานที่ราชการ

ทั้งนี้ คำว่า “สถานศึกษา” ได้มีการกำหนดบทนิยามไว้ใน พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ โดยกำหนดไว้ว่า “สถานศึกษา” หมายความว่า สถานใดนาเด็ก ปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือของเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

๒.๕) การกระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย

ทั้งนี้ คำว่า “ใช้กำลังประทุษร้าย” ได้มีการกำหนดบทนิยามไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ (๒) โดยกำหนดว่า “ใช้กำลังประทุษร้าย” หมายความว่า ทำการประทุษร้ายแก่กาย หรือจิตใจของบุคคล ไม่ว่าจะทำด้วยใจแรงกายภาพหรือด้วยวิธีอื่นใด และให้หมายความรวมถึงการกระทำใด ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ไม่ว่าจะโดยใช้อำนาจให้มีอำนาจ ระบอบจิต หรือใช้วิธีอื่นใดอันคล้ายคลึงกัน

๒.๖) การกระทำโดยมีอาวุธหรือใช้อาวุธ

ทั้งนี้ คำว่า “อาวุธ” ได้มีการกำหนดบทนิยามไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ (๕) โดยกำหนดว่า “อาวุธ” หมายความว่า สิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ แต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ

๒. การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษประเภท ๔

บทลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษประเภท ๔ ตามมาตรา ๓๔๖ วรรคหนึ่ง คือ บทลงโทษผู้กระทำความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองยาเสพติดให้โทษ ในประเภท ๔ โดยไม่มีการกำหนดเหตุที่ทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นสำหรับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษประเภท ๔

บทลงโทษเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓
มาตรา ๑๔๗ “มาตรา ๑๔๗ ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๗๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินสามแสนบาท”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษผู้กระทำความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ เช่น ยาน้ำไอที่มีส่วนผสมของโคเคน อินทผลุง เป็นต้น อันเป็นกรณีที่ถูกกระทำฝ่าฝืนข้อห้ามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗๒

กฎหมายได้มีการนิยามความหมายของกิจกรรมหรือการกระทำอันเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย ไว้แล้วในมาตรา ๑ ส่วนกรณีการครอบครองยาเสพติดให้โทษประเภท ๓ นั้น ไม่มีความผิดเนื่องจากมาตรา ๗๒ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดกิจกรรมหรือการกระทำที่เป็นการต้องห้ามเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษประเภท ๓ ไม่ได้กำหนดห้ามการครอบครองยาเสพติดให้โทษประเภท ๓

ทั้งนี้ ความผิดตามมาตรา ๑๔๗ จัดเป็นความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ที่ผู้กระทำความผิดจะต้องถูกดำเนินการริบทรัพย์สินตามที่กำหนดในภาค ๑ ลักษณะ ๔ การตรวจสอบทรัพย์สินเพื่อเป็นการตัดวงจรการลักลอบค้ายาเสพติดด้วย

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๗ กฎหมายกำหนดอัตราโทษ จำคุกไม่เกิน ๓ ปี และปรับไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ จะไม่มีการกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำ เพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดบทลงโทษให้เหมาะสมกับพฤติการณ์และความร้ายแรงในการกระทำความผิด

โดยอายุความก้ำมีได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๗ มาถึงศาลภายในกำหนดสิบปี นับแต่วันกระทำความผิด ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๕ (๓)

การลงโทษปรับของศาล

อัตราโทษตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๔๗ กฎหมายกำหนดอัตราโทษ “จำคุกและปรับ” ซึ่งมาตรา ๑๔๒ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ศาลลงโทษจำคุกและปรับด้วยเสมอ โดยคำนึงถึงการลงโทษในทางทรัพย์สินเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

ตัวอย่างเช่น นายคำลักลอบจำหน่ายยาแก้ไอที่มีส่วนผสมของโคเคน อินทผลุง ให้กับนายขาว อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๗๒ มีบทลงโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี และปรับไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๗

บทลงโทษเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติด

มาตรา ๑๔๘

“มาตรา ๑๔๘ ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ ในประเภท ๕ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๘๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินห้าแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำความผิดต่อเนื่อง ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งล้านห้าแสนบาท

(๑) การกระทำเพื่อการค้า

(๒) การก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชน

(๓) การจำหน่ายแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี

(๔) การจำหน่ายในบริเวณสถานศึกษา สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใด หรือ

สถานที่ราชการ

(๕) การกระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่ขู่ว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย

(๖) การกระทำโดยมีอาวุธหรือใช้อาวุธ”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษผู้กระทำความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ (ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข) เช่น พืชฝิ่น เห็ดขี้ควาย และกัญชงอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘๓

ทั้งนี้ กฎหมายได้มีการนิยามความหมายของกิจกรรมหรือการกระทำ อันเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย ไว้แล้วในมาตรา ๕ ส่วนกรณีของการครอบครองนั้นกฎหมายไม่ได้กำหนดบทนิยามไว้ แต่ถือว่าการมียาเสพติดให้โทษอยู่ในความยึดถือหรือปกครองดูแลของตนโดยรู้ว่าเป็นยาเสพติดให้โทษเป็นการมีไว้ในครอบครองแล้ว ดังที่ได้อธิบายความโดยละเอียดแล้วในมาตรา ๑๔๕ ซึ่งเป็นหลักการเดียวกัน

การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษประเภท ๕ กฎหมายแบ่งระดับของอัตราโทษ ตามบทบาท พฤติการณ์และความร้ายแรงในการกระทำความผิดไว้เป็น ๒ ระดับ คือ

๑) การกระทำความผิดกรณีทั่วไปตามมาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง

๒) การกระทำความผิดที่มีพฤติการณ์ร้ายแรงในการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๘

วรรคสอง (๑) - (๖)

ทั้งนี้ ความผิดตามมาตรา ๑๔๘ จัดเป็นความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ที่ผู้กระทำความผิด จะต้องถูกดำเนินการริบทรัพย์สิน ตามที่กำหนดในภาค ๓ ลักษณะ ๔ การตรวจสอบทรัพย์สิน เพื่อเป็นการตัดวงจรการลักลอบค้ายาเสพติดด้วย

การลงโทษปรับของศาล

อัตราโทษตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๔๘ กฎหมายกำหนดอัตราโทษ “จำคุกและปรับ” ซึ่งมาตรา ๑๕๒ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ศาลลงโทษจำคุกและปรับด้วยเสมอ โดยคำนึงถึงการลงโทษในทางทรัพย์สิน เพื่อบังคับและปราบปรามการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

บทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๘ แยกได้ ดังนี้

๑. การกระทำความผิดกรณีทั่วไป ตามมาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง

บทลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษประเภท ๕ ตามมาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง คือ บทลงโทษผู้กระทำความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ กรณีทั่วไป ซึ่งไม่ปรากฏว่ามีพฤติการณ์หรือเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา ๑๔๘ วรรคสอง

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง กฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี และปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ จะไม่มีการกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำ เพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดบทลงโทษให้เหมาะสมกับพฤติการณ์และความร้ายแรงในการกระทำความผิด

โดยอายุความกักมีได้ฟ้องและได้ตั้งผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง มาขึ้นศาลภายในกำหนดสิบปี นับแต่วันกระทำความผิด ถือวาคือเป็นอันขาดอายุความ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕ (๓)

๒. การกระทำความผิดที่มีพฤติการณ์ร้ายแรงในการกระทำความผิด ตามมาตรา ๑๔๘ วรรคสอง (๑) - (๖)

บทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๘ วรรคสอง (๑) - (๖) คือ บทลงโทษผู้กระทำความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ที่มีพฤติการณ์ร้ายแรงในการกระทำความผิด อันเป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๘ วรรคสอง (๑) - (๖) กฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ ๕ - ๑๕ ปี และปรับตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ - ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ กฎหมายจะมีการกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำไว้ เนื่องจากพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดมีความร้ายแรงโดยแยกการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๘ วรรคสอง ได้ดังนี้

๑) การกระทำเพื่อการค้า

การกระทำเพื่อการค้า ดังที่ได้อธิบายความโดยละเอียดแล้วในคำอธิบายมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๑) ซึ่งเป็นหลักการเดียวกัน

๒) การก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชน

การก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชน ดังที่ได้อธิบายความโดยละเอียดแล้วในคำอธิบายมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๒) ซึ่งเป็นหลักการเดียวกัน

๓) การจำหน่ายแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี

การจำหน่ายแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี ดังที่ได้อธิบายความโดยละเอียดแล้วในคำอธิบายมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ซึ่งเป็นหลักการเดียวกัน

๔) การจำหน่ายในบริเวณสถานศึกษา สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใด หรือสถานพิธีการ

ทั้งนี้ คำว่า “สถานศึกษา” ได้มีการกำหนดบทนิยามไว้ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔ โดยกำหนดไว้ว่า “สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียน วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

๕) การกระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย

ทั้งนี้ คำว่า “ใช้กำลังประทุษร้าย” ได้มีการกำหนดบทนิยามไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ (๖) โดยกำหนดว่า “ใช้กำลังประทุษร้าย” หมายความว่า ทำการประทุษร้ายแก่กายหรือจิตใจของบุคคล ไม่ว่าจะทำด้วยใช้แรงกายภาพหรือด้วยวิธีอื่นใด และให้หมายความรวมถึงการกระทำใด ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ไม่ว่าจะโดยใช้อำนาจให้มีอำนาจ สะกดจิต หรือใช้วิธีอื่นใด อันคล้ายคลึงกัน

๖) การกระทำโดยมีอาวุธหรือใช้อาวุธ

ทั้งนี้ คำว่า “อาวุธ” ได้มีการกำหนดบทนิยามไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ (๕) โดยกำหนดว่า “อาวุธ” หมายความว่า สิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ แต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ

โดยอาญาความถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๓๔๘-วรรคสอง มาถึงศาลภายในกำหนด ๓๕ ปี นับแต่วันกระทำความผิด ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕ (๒)

บทลงโทษเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย มีไว้ในครอบครอง หรือนำผ่านซึ่งวัตถุออกฤทธิ์
มาตรา ๓๔๗ “มาตรา ๓๔๗ ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๔ ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้ (๑) วัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท (๒) วัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินเจ็ดแสนบาท (๓) วัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๑ หรือประเภท ๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินห้าแสนบาท ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเฉพาะวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๑ หรือ ประเภท ๒ เป็นการกระทำความผิดต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท (๑) การกระทำความผิดซ้ำ (๒) การก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชน (๓) การจำหน่ายแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี (๔) การจำหน่ายในบริเวณสถานศึกษา สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนา ของหมู่ชนโค หรือสถานที่ราชการ (๕) การกระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือผู้เสียหายจะใช้กำลังประทุษร้าย (๖) การกระทำโดยมีอาวุธหรือใช้อาวุธ ผู้ใดนำผ่านซึ่งวัตถุออกฤทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาต อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินห้าแสนบาท”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุออกฤทธิ์ โดยแยกเป็น ๒ กลุ่มความผิด ได้แก่ กลุ่มที่ ๑ บทกำหนดโทษผู้กระทำความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือ มีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ และกลุ่มที่ ๒ บทกำหนดโทษผู้กระทำความผิดฐานนำผ่านซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ อันเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดฝ่าฝืนข้อห้ามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๔ ทั้งนี้ กฎหมายได้มีการนิยามความหมายของ กิจกรรมหรือการกระทำ อันเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย และนำผ่าน ไว้แล้วในมาตรา ๓ ส่วนกรณีของการครอบครองนั้นกฎหมายไม่ได้กำหนดบทนิยามไว้ โดยถือว่าการมีวัตถุออกฤทธิ์อยู่ในความยึดถือหรือปกครองดูแลของตนโดยรู้ว่าเป็นวัตถุออกฤทธิ์ เป็นการมีไว้ในครอบครองแล้ว ดังที่ได้อธิบายความโดยละเอียดแล้ว ในมาตรา ๓๔๕ ซึ่งเป็นหลักการเดียวกัน

การลงโทษปรับของศาล

อัตราโทษตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๔๗ กฎหมายกำหนดอัตราโทษ “จำคุกและปรับ” ซึ่งมาตรา ๓๔๖ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ศาลลงโทษจำคุกและปรับด้วยเสมอ โดยคำนึงถึงการลงโทษในทางทรัพย์สิน เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

กลุ่มที่ ๓ บทกำหนดโทษผู้กระทำความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุออกฤทธิ์

สำหรับบทกำหนดโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุออกฤทธิ์ใน กลุ่มที่ ๓ อันได้แก่ การกระทำความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ แยกบทกำหนดโทษตามประเภทของวัตถุออกฤทธิ์ได้ดังนี้

๑) วัตถุออกฤทธิ์ประเภท ๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓๐ ปี และปรับไม่เกิน ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๒) วัตถุออกฤทธิ์ประเภท ๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๗ ปี และปรับไม่เกิน ๗๐๐,๐๐๐ บาท

๓) วัตถุออกฤทธิ์ประเภท ๓ และประเภท ๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี และปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท

โดยอายุความถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๓๔๙ วรรคหนึ่ง (๑) มายังศาลภายในกำหนดสิบห้าปี นับแต่วันกระทำความผิด ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๕ (๒) และถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๓๔๙ วรรคหนึ่ง (๒) - (๓) มายังศาลภายในกำหนดสิบปี นับแต่วันกระทำความผิด ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๕ (๓)

เหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น

ทั้งนี้ ในกรณีที่เป็นกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๑ และประเภท ๒ โดยมีพฤติการณ์ร้ายแรง ตามที่กำหนดในมาตรา ๓๔๙ วรรคสอง (๑) - (๒) ผู้กระทำความผิดที่จะต้องรับโทษหนักขึ้น โดยแยกการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๔๙ วรรคสอง ได้ดังนี้

๑) การกระทำเพื่อการค้า

การกระทำเพื่อการค้า ดังที่ได้อธิบายความโดยละเอียดแล้วในคำอธิบายมาตรา ๓๔๕ วรรคหนึ่ง (๑) ซึ่งเป็นหลักการเดียวกัน

๒) การก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชน

การก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชน ดังที่ได้อธิบายความโดยละเอียดแล้วในคำอธิบายมาตรา ๓๔๕ วรรคหนึ่ง (๒) ซึ่งเป็นหลักการเดียวกัน

๓) การจำหน่ายแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี

การจำหน่ายแก่บุคคลอายุไม่เกิน ๑๘ ปี ดังที่ได้อธิบายความโดยละเอียดแล้วในคำอธิบายมาตรา ๓๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ซึ่งเป็นหลักการเดียวกัน

๔) การจำหน่ายในบริเวณสถานศึกษา สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใด หรือสถานที่ราชการ

ทั้งนี้ คำว่า “สถานศึกษา” ได้มีการกำหนดบทนิยามไว้ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕ โดยกำหนดไว้ว่า “สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียน วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

๕) การกระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย

ทั้งนี้ คำว่า “ใช้กำลังประทุษร้าย” ได้มีการกำหนดบทนิยามไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ (๒) โดยกำหนดว่า “ใช้กำลังประทุษร้าย” หมายความว่า ทำการประทุษร้ายแก่กายหรือจิตใจของบุคคล ไม่ว่าจะทำด้วยใช้แรงกายภาพหรือด้วยวิธีอื่นใด และให้หมายความรวมถึงการกระทำใด ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้

บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ไม่ว่าจะโดยใช้อำนาจให้เมึ้นเมา สกดจิต หรือใช้วิธีอื่นใดอันคล้ายคลึงกัน

๖) การกระทำโดยมีอาวุธหรือใช้อาวุธ

ทั้งนี้ คำว่า "อาวุธ" ได้มีการกำหนดบทนิยามไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ (๕) โดยกำหนดว่า "อาวุธ" หมายรวมถึงสิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ แต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๓๔๕ วรรคสอง (๑) - (๒) กฎหมายกำหนดอัตราโทษ จำคุกตั้งแต่ ๒ - ๒๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๒๐๐,๐๐๐ - ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ กฎหมายจะมีการกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำไว้ เนื่องจากพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดมีความร้ายแรง

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๓๔๙ วรรคสอง กฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ ๓ - ๑๕ ปี และปรับตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ - ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ กฎหมายจะมีการกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำไว้ เนื่องจากพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดมีความร้ายแรง

โดยอายุความถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๓๔๙ วรรคสอง มายังศาลภายในกำหนดสิบห้าปี นับแต่วันกระทำความผิด ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๕ (๒)

กลุ่มที่ ๒ บทกำหนดโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการนำผ่านซึ่งวัตถุออกฤทธิ์

ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๙ วรรคสาม ได้กำหนดบทลงโทษผู้นำผ่านซึ่งวัตถุออกฤทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาต โดยกำหนดอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี และปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท

โดยอายุความถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๙ วรรคสาม มายังศาลภายในกำหนดสิบปี นับแต่วันกระทำความผิด ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๕ (๒)

ทั้งนี้ ความผิดตามมาตรา ๑๔๙ วรรคสาม หรือความผิดในกลุ่มที่ ๒ ไม่ถือว่าเป็นความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด เนื่องจากบทนิยามคำว่า "ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด" ไม่ได้กำหนดให้การนำผ่าน เป็นความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

**บทลงโทษผู้รับอนุญาต ที่ดำเนินการผลิตหรือจำหน่ายยาเสพติดให้โทษ
หรือวัตถุออกฤทธิ์ โดยไม่มีเภสัชกรอยู่ประจำควบคุมกิจการ**

มาตรา ๑๕๐

“มาตรา ๑๕๐ ผู้รับอนุญาตผู้ใดดำเนินการผลิตหรือจำหน่ายยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ ในระหว่างที่เภสัชกรมิได้อยู่ประจำควบคุมกิจการ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕ ต้องระวางโทษปรับ ตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษทางอาญาสำหรับผู้รับอนุญาตที่ฝ่าฝืนหน้าที่ในการที่จะต้องจัดให้มีเภสัชกรอยู่ควบคุมกิจการระหว่างการดำเนินการผลิตหรือจำหน่ายยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๕ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕

สำหรับเภสัชกรที่จะต้องทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมกิจการตามความหมายของมาตรานี้ คือ บุคคลซึ่งได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมจากสภาเภสัชกรรมตามพระราชบัญญัติวิชาชีพเภสัชกรรม พ.ศ. ๒๕๓๗ ดังที่ได้อธิบายโดยละเอียดแล้วในมาตรา ๔๐

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๕๐ กฎหมายกำหนดอัตราโทษเฉพาะโทษปรับสถานเดียว คือ ปรับตั้งแต่ ๓๐,๐๐๐ - ๑๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นอำนาจของเลขาธิการ อย. หรือผู้ซึ่งเลขาธิการ อย. มอบหมาย แล้วแต่กรณี มีอำนาจเปรียบเทียบได้ตามที่กำหนดในมาตรา ๑๐๕ และเมื่อผู้รับอนุญาตได้ชำระเงินค่าปรับตามคำเปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ให้ถือว่าคดีนั้นเป็นอันเลิกกัน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

โดยอายุความกรณีที่ไม่ได้มีการเปรียบเทียบปรับ ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๕๐ มาศาลภายในกำหนด ๓ ปี นับแต่วันกระทำความผิด ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕ (๕)

ตัวอย่างเช่น นายเอเจ้าของร้านขายยาเป็นผู้ได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาตให้ดำเนินการจำหน่ายวัตถุออกฤทธิ์ ประเภท ๕ นายเอจึงมีหน้าที่ที่จะต้องจัดให้มีเภสัชกรอยู่ควบคุมกิจการร้านขายยา หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าร้านขายยาของนายเอไม่มีเภสัชกรอยู่ในระหว่างที่มีการขายวัตถุออกฤทธิ์ประเภท ๕ ให้กับนายซื้อ นายเอผู้รับอนุญาตมีความผิดตามมาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ ๓๐,๐๐๐ - ๑๐๐,๐๐๐ บาท ตามมาตรา ๑๕๐

บุคคลผู้มีหน้าที่โดยตรงที่จะเข้าไปดำเนินการตรวจสอบว่าผู้รับอนุญาตดำเนินการฝ่าฝืนอันเป็นความผิดตามมาตรา ๑๕ และมีบทลงโทษตามมาตรา ๑๕๐ หรือไม่ คือ “พนักงานเจ้าหน้าที่” ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติการเกี่ยวกับการควบคุมยาเสพติดโดยมีหน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดในมาตรา ๒๓

บทลงโทษผู้จำหน่ายวัตถุออกฤทธิ์โดยจัดเป็นชุดไว้ล่วงหน้า

มาตรา ๑๕๑

“มาตรา ๑๕๑ ผู้จำหน่ายวัตถุออกฤทธิ์ตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปหรือจำหน่ายวัตถุออกฤทธิ์และยาารมกันหลายขนาน โดยจัดเป็นชุดไว้ล่วงหน้า เพื่อประโยชน์ทางการค้า อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษบุคคลผู้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๔ สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๕๑ กฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี และปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ จะไม่มีการกำหนดอัตราโทษขึ้นต่ำ เพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดบทลงโทษให้เหมาะสมกับพฤติการณ์และความร้ายแรงในการกระทำความผิด

**การลงโทษปรับของศาลในคดีความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด
และดุลพินิจของศาลในการพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด**

มาตรา ๑๕๒

“มาตรา ๑๕๑ ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดตามประมวลกฎหมายนี้ ที่มีโทษจำคุก และปรับ ให้ศาลลงโทษจำคุกและปรับด้วยเสมอ โดยคำนึงถึงการลงโทษในทางทรัพย์สิน เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

ถ้าศาลเห็นว่าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งของผู้ใดเมื่อได้พิจารณาถึง ความร้ายแรงของการกระทำความผิด สถานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องประกอบแล้ว กรณีมีเหตุอันสมควรเป็นการเฉพาะราย ศาลจะลงโทษจำคุกหรือปรับน้อยกว่าอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นก็ได้”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดบทเฉพาะที่ยกเว้นมาตรา ๒๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญา เพื่อตัดวงจรทางการเงิน และป้องกันปราบปรามมิให้กระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด เนื่องจากแรงจูงใจในการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดมักจะขึ้นอยู่กับทรัพย์สินที่ได้รับจากการกระทำความผิด และผู้กระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดจะใช้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเสริมสร้างความเข้มแข็ง อาชญากรรมยาเสพติดในรูปแบบของเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรม ตลอดจนนำไปเป็นทุนหมุนเวียน การดำเนินธุรกิจทั้งที่ชอบด้วยกฎหมายและมีชอบด้วยกฎหมาย ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคง ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน และเป็นการกำหนดอำนาจศาลที่จะลงโทษน้อยกว่าอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้เพื่อให้ได้สัดส่วนเป็นการเฉพาะรายของการกระทำความผิดโดยที่เคราะห์ถึงความร้ายแรงของการกระทำความผิด สถานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้เป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดจะถูกยึดหรือสั่งให้ตกเป็นของกองทุนป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด รวมถึงเป็นการให้โอกาสผู้กระทำความผิดเฉพาะรายได้รับโทษตามสัดส่วนและเหตุผลความจำเป็นในการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ช่วยลดภาระในทางราชทัณฑ์

การลงโทษในคดีความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดของศาล

๑) ต้องเป็นความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด คือ การกระทำความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย ครอบครองซึ่งยาเสพติด และรวมถึงการสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ พยายาม กระทำความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย ครอบครองซึ่งยาเสพติด

๒) ศาลต้องลงโทษ “จำคุกและปรับ” ด้วยเสมอ

๓) ในการลงโทษจำคุกและปรับ ให้ศาล “คำนึงถึงการลงโทษทางทรัพย์สิน” เพื่อการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

๔) ศาลมีอำนาจลงโทษ “จำคุกหรือปรับ” น้อยกว่าอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นก็ได้ หากศาลที่เคราะห์ถึงข้อเท็จจริงเหล่านี้ประกอบแล้ว เห็นว่า “มีเหตุอันสมควรเป็นการ

เฉพาะราย” คือ (ก) ความร้ายแรงของการกระทำความผิด (ข) สถานะทางเศรษฐกิจของผูกระทำความผิด (ค) พฤติการณ์อื่นที่เกี่ยวข้อง:

ตัวอย่างเช่น การที่ซื้อเท็จจริงและพยานหลักฐานรับฟังให้เชื่อว่า จำเลยกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดโดยมีหน้าที่เป็นหัวหน้าผู้สั่งการให้มีการจำหน่ายยาเสพติด และได้รับเงินและทรัพย์สินจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ประกอบกับจำเลยเคยมีประวัติหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาก่อนหลายครั้ง กรณีนี้ศาลต้องลงโทษ “จำคุกและปรับ” เสมอ

การที่ซื้อเท็จจริงและพยานหลักฐานรับฟังให้เชื่อว่า จำเลยมีฐานะยากจน ต้องดูแลเลี้ยงดูมารดาบิดาที่ป่วย ได้รับจ้างเฝ้ากล้องบรรจุยาเสพติดจำนวนไม่มากนัก เพื่อรอให้ผู้เสพได้ซื้อขายยาเสพติดกับนักค้าเสร็จเรียบร้อยแล้วมารับ โดยจำเลยประสงค์เอาค่าจ้างมาเป็นค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว ประกอบกับจำเลยไม่เคยมีประวัติหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาก่อน กรณีนี้ศาลย่อมมีดุลพินิจในการลงโทษ “จำคุกหรือปรับ” น้อยกว่าอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นก็ได้

การให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

มาตรา ๑๕๓

"มาตรา ๑๕๓ ถ้าศาลเห็นว่าผู้กระทำความผิดผู้ใดได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งเป็นผู้จับกุม หรือพนักงานสอบสวนในคดีนั้น เมื่อพนักงานอัยการระบุในคำฟ้องหรือยื่นคำร้องต่อศาล ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นก็ได้

กรณีที่ผู้กระทำความผิดได้เคยให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามวรรคหนึ่ง ถ้าพนักงานอัยการไม่ระบุในคำฟ้องหรือยื่นคำร้องต่อศาล ผู้กระทำความผิดนั้นอาจยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรานี้ได้"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดขึ้นเพื่อลดข้อจำกัดของรัฐในการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานของการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เนื่องจากข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมักถูกปกปิด ซ่อนเร้น อำพรางไว้ หรือทำลายโดยผู้กระทำความผิดหรือผู้มีส่วนร่วมกระทำความผิด ส่งผลให้ยากที่จะติดตามร่องรอย ตรวจสอบ หรือพิสูจน์ถึงเส้นทางของข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานนั้น จึงจำเป็นต้องให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ถูกจับกุมได้มีโอกาสดังใจเป็นคนดีด้วยการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งเป็นผู้จับกุม หรือพนักงานสอบสวนในคดีนั้น โดยข้อมูลดังกล่าวที่ได้ให้ไว้ต้องถูกนำไปใช้ประโยชน์ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดด้วย ซึ่งผู้กระทำความผิดที่ได้ให้ข้อมูลนั้นย่อมได้รับประโยชน์จากการที่ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นก็ได้ ทั้งนี้บทบัญญัตินี้มีขอบเขตที่บังคับศาลต้องลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น แต่เป็นบทบัญญัติที่ให้ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นได้

โดยมาตรานี้เป็นเครื่องมือทางกฎหมายในการเสริมประสิทธิภาพการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด รวมถึงเป็นช่องทางในการสร้างเสริมแรงจูงใจให้ผู้กระทำความผิดได้สำนึกผิดและกลับใจเป็นคนดี โดยอาจได้รับการลงโทษน้อยกว่าอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเป็นประโยชน์ตอบแทนนอกจากที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับตามมาตรา ๗๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญา อีกทั้งช่วยลดภาระด้านเวลา งบประมาณและทรัพยากรของรัฐที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

สำหรับองค์ประกอบกฎหมายในมาตรานี้ ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่จำเลยได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑) ในชั้นจับกุม ผู้กระทำความผิดต้องได้ให้ข้อมูลต่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ซึ่งเป็นผู้จับกุมในคดีนั้นเท่านั้น

๒) ในชั้นสอบสวน ผู้กระทำความผิดต้องได้ให้ข้อมูลต่อพนักงานสอบสวนในคดีนั้นเท่านั้น

๓) รายละเอียดการให้ข้อมูลต้องปรากฏอยู่ในบันทึกการจับกุมคดีนั้นหรือคำให้การขึ้นสอบสวนในคดีนั้น

๔) การให้ข้อมูลของผู้กระทำความผิดต้องเป็นการให้ข้อมูลในคดีนั้น เพื่อให้มีการขยายผลการจับกุมหรือการตรวจยึดยาเสพติดจากคดีดังกล่าว ดังนั้นการกล่าวอ้างข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการให้ข้อมูลของผู้กระทำความผิดที่ไม่ปรากฏอยู่ในบันทึกการจับกุมหรือคำให้การขึ้นสอบสวนในคดีนั้น จึงไม่สามารถนำมาใช้ได้

๕) การที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับประโยชน์จากการให้ข้อมูลตามมาตรา ๓๕๓ พนักงานอัยการจะต้องระบุข้อมูลดังกล่าวไว้ในคำฟ้องหรือยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นพิพากษา เว้นเสียแต่ว่าถ้าจำเลยเคยให้ข้อมูลไว้ แต่พนักงานอัยการไม่ได้ระบุข้อมูลดังกล่าวไว้ในคำฟ้องหรือยื่นคำร้องต่อศาล ซึ่งอาจเนื่องมาจากพนักงานอัยการเห็นว่าข้อมูลนั้นมีข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือหลงลืมระบุในคำฟ้องหรือยื่นคำร้องต่อศาล บทบัญญัติมาตรา ๓๕๓ วรรคสอง จึงกำหนดให้สิทธิแก่จำเลยที่จะยื่นคำร้องต่อศาลได้เองเพื่อขอให้ศาลกำหนดโทษที่จะลงแก่จำเลยน้อยกว่าอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น โดยจำเลยจะต้องยื่นคำร้องดังกล่าวต่อศาลก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา

๖) หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าจำเลยไม่เคยให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งไว้ตาม ข้อ ๓) หรือ ข้อ ๒) ย่อมไม่เข้าเงื่อนไขที่ศาลจะรับคำร้องตาม ข้อ ๕) ของผู้กระทำความผิดไว้ได้สวนศาลขอที่จะมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา

๗) ประโยชน์ที่จำเลยจะได้รับจากการให้ข้อมูล คือ ศาลสามารถใช้ดุลพินิจกำหนดโทษที่จะลงแก่จำเลยน้อยกว่าอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นก็ได้ อย่างไรก็ตาม แม้จำเลยจะได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แต่หากพฤติการณ์แห่งคดีไม่มีเหตุผลควรที่จำเลยจะได้รับประโยชน์ ศาลก็อาจกำหนดโทษที่จะลงแก่จำเลยไปตามเกณฑ์อัตราโทษทั่วไปสำหรับความผิดนั้น หรือหากความผิดนั้น กฎหมายกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำไว้ ศาลจะไม่ลงโทษน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำก็ได้

๘) กฎหมายไม่ได้ให้ความหมาย หรือ กำหนดบทนิยาม “ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” ไว้ จึงต้องเทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ได้เคยอธิบายความหมายไว้ตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษอันเป็นกฎหมายที่ออกยกเลิกไปตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งเห็นว่ายังคงสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการได้

ตัวอย่างกรณีถือว่าให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

๓) ส. บิดาของจำเลยแจ้งต่อร้อยตำรวจโท ร. ว่าได้ไปเยี่ยมจำเลยซึ่งถูกคุมขังอยู่แล้วแจ้งต่อ ส. ว่า อ. เครือข่ายของจำเลยมีพฤติการณ์จำหน่ายยาเสพติด ต่อมาจากการสืบสวนสอบสวน ร้อยตำรวจโท ร. จับกุม อ. ได้พร้อมยึดเมทแอมเฟตามีน ๔๐๐ เม็ด เป็นของกลางแม้จำเลยไม่ได้ให้ข้อมูล ต่อเจ้าพนักงานโดยตรง แต่การที่จำเลยเป็นผู้แจ้งข้อมูลให้แก่ ส. บิดาของจำเลยเพื่อให้นำข้อมูลดังกล่าว ไปแจ้งต่อร้อยตำรวจโท ร. จนจับ อ. ได้ตามข้อมูลที่จำเลยแจ้ง ทอถือได้ว่าจำเลยให้ข้อมูลที่สำคัญ และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (ฎีกาที่ ๕๘๗/๒๕๖๐)

๔) การให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับตัวบุคคล ข้อมูลสำคัญนั้นไม่จำเป็นต้องดูว่ายึดยาเสพติดได้มากน้อยเพียงใด หากจับผู้จำหน่ายเมทแอมเฟตามีนเพื่อจำหน่ายรายใหญ่ได้ แม้ไม่ได้ยาเสพติดก็เป็นประโยชน์อย่างยิ่งเพราะการค้ายาเสพติดให้โทษรายใหญ่มีเครือข่ายหลายระดับและมีขั้นตอนซับซ้อนยากที่จะสืบทราบและหาพยานหลักฐานดำเนินคดีผู้เกี่ยวข้องได้ (ฎีกาที่ ๖๐๓๗/๒๕๕๔)

๕) หากเป็นข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดที่หากจำเลยไม่ให้ข้อมูล เจ้าพนักงานตำรวจก็ไม่สามารถตรวจค้นพบยาเสพติดได้ เช่น ฝังดินไว้ (ฎีกาที่ ๓๘๔๗/๒๕๕๓) สถานที่ถูกซ่อนอยู่ห่างจากที่เกิดเหตุมาก

(ฎีกาที่ ๕๐๕๖๒/๒๕๕๖) มีมติวินิจฉัยอุทธรณ์อยู่ห่างจากที่เกิดเหตุ (ฎีกาที่ ๗๔๗๗/๒๕๖๓) มีมติวินิจฉัย และอยู่ห่างจากที่เกิดเหตุ

๔) ไม่จำเป็นต้องเป็นข้อมูลที่น่าไปสู่การขยายผลเพื่อจับกุมผู้ร่วมกระทำความผิดรายอื่นหรือนำไปสู่การยึดยาเสพติดให้โทษจำนวนอื่นที่ไม่เกี่ยวกับของกลางในคดีนี้ จำเลยให้ข้อมูลเกี่ยวกับเมทแอมเฟตามีนที่จำเลยอุทธรณ์ไว้ ถือว่าจำเลยได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต่อเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง โดยหากจำเลยต้องเป็นข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษหรือการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษรายอื่น และมีใจเป็นกรณีนี้ที่จำเลยให้ความร่วมมือต่อเจ้าพนักงานเพื่อเป็นเหตุบรรเทาโทษที่เกิดจากการรู้สึกผิดใจ หรือถูกให้โทษต่อเจ้าพนักงาน อันควรได้รับการลดโทษตามความแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกา (ประชุมใหญ่) ที่ ๓๐๓๘/๒๕๖๕

ตัวอย่างกรณีไม่ถือว่าให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

๑) ผู้กระทำความผิดจะได้รับประโยชน์จากบทอาทธรณ์จึงต้องประกอบด้วยเหตุสองประการ กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและข้อมูลนั้นจะต้องเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ สำหรับเพียงการให้ข้อมูลแต่ไม่เป็นประโยชน์ หรือเป็นประโยชน์ธรรมดาที่มีได้เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง หรือเป็นประโยชน์แต่มีใจข้อมูลที่สำคัญ ผู้ให้ข้อมูลหาได้รับประโยชน์จากบทบัญญัติดังกล่าวไม่ ดังนั้น การที่จำเลยเพียงแต่ติดต่อผู้ที่จำหน่ายยาเสพติดให้แก่จำเลย แต่ปรากฏว่าเจ้าพนักงานตำรวจไม่สามารถจับกุมผู้ที่จำเลยอ้างว่าขายยาเสพติดให้ตนได้ ทำให้การในชั้นสอบสวนของจำเลยซึ่งยังไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะให้จำเลยให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานสอบสวน (ฎีกาที่ ๗๑๕๔/๒๕๕๘)

๒) การสืบสวนขยายผลติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายตามปกติของเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งต้องกระทำอยู่แล้ว เช่น เจ้าพนักงานตำรวจต้องติดตามไปจับกุมจำเลยกับตรวจค้นห้องพักของจำเลย และตรวจพบของกลางได้โดยไมยาก ไม่ถือว่าได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (ฎีกาที่ ๖๒๘๗/๒๕๕๓, ๓๓๔๔/๒๕๕๕, ๗๐๘๗/๒๕๕๕ และ ๓๓๓๘๗/๒๕๕๖)

๓) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เช่น ห้องพักของตนเอง ยาเสพติดของตนเองหรือพรรคพวกของตนเองหรือตัวการ ยังไม่ถือว่าเป็นข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะอยู่ในวิสัยที่เจ้าพนักงานตำรวจตรวจค้นได้ (ฎีกาที่ ๔๘๗๗๐/๒๕๕๗)

๔) หากตามบันทึกการจับกุมได้ความว่าการจับกุมผู้กระทำความผิดอื่นสืบเนื่องมาจากการสืบสวน โดยไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าเจ้าพนักงานผู้จับกุมและเจ้าพนักงานตำรวจตามบันทึกการจับกุมนั้น มีการสืบสวนสอบสวนขยายผลในการจับกุมผู้กระทำความผิดโดยอาศัยข้อมูลของจำเลยแต่ประการใด ไม่อาจถือได้ว่าจำเลยได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง (ฎีกาที่ ๕๕๑๕/๒๕๕๘)

๕) จำเลยกระทำความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและฐานจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน การที่จำเลยให้ข้อมูลผู้รับซื้อยาเสพติดที่จำเลยจำหน่ายให้ไปนั้น ไม่ถือว่าเป็นการให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง (ฎีกาที่ ๑๖๒๕๓/๒๕๕๕) หรือจำเลยเพียงแต่ให้หมายเลขโทรศัพท์ของผู้ที่ขายเมทแอมเฟตามีนให้จำเลย โดยไม่ได้แจ้งที่อยู่หรือหาเจ้าพนักงานตำรวจไปจับกุมขยายผล ซึ่งยังไม่เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง (ฎีกาที่ ๖๔๕๓/๒๕๖๓)

**บทกำหนดโทษผู้ผลิตหรือนำเข้าที่ไม่จัดให้มีภาพ เครื่องหมาย
หรือข้อความเตือนให้ระวังการใช้สารระเหย**

มาตรา ๑๕๔

"มาตรา ๑๕๔ ผู้ใดผลิตหรือนำเข้าสารระเหย โดยก่อนนำออกจำหน่ายไม่จัดให้มีภาพ เครื่องหมาย หรือข้อความเตือนให้ระวังอันตรายหรือข้อห้ามใช้สารระเหย อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๓ ต่อระวางโทษ จำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษบุคคลผู้ผลิตหรือนำเข้าสารระเหย ที่ไม่จัดให้มีภาพ เครื่องหมาย หรือข้อความเตือนให้ระวังอันตรายหรือข้อห้ามใช้สารระเหย เพื่อเตือนให้ระวังการใช้สารระเหย ก่อนนำออกจำหน่าย อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๓

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๕๔ กฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี และปรับไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งเป็นหลักการเดิมที่กำหนดไว้ในพระราชกำหนด ป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๒๒ เพียงแต่ปรับรู้อัตราโทษปรับให้สอดคล้องกับการกำหนดไว้ที่อัตราโทษจำคุก ๑ ปี ต่อโทษปรับ ๒๐,๐๐๐ บาท ในกรณีที่มิใช่ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบผลิต หรือลักลอบค้ายาเสพติด ซึ่งจะไม่มีการกำหนดอัตราโทษจำคุก เพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนด บทลงโทษให้เหมาะสมกับพฤติการณ์และความร้ายแรงในการกระทำความผิด

บทกำหนดโทษผู้จำหน่ายที่ไม่จัดให้มีภาพ เครื่องหมาย หรือข้อความเตือนให้ระวังการใช้
มาตรา ๑๕๕ “มาตรา ๑๕๕ ผู้ใดจำหน่ายสารระเหยโดยไม่มีภาพ เครื่องหมาย หรือข้อความที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสารระเหยต้องจัดให้มีที่ภาชนะบรรจุหรือหีบห่อที่บรรจุตามมาตรา ๑๗ อยู่ครบถ้วน อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษบุคคลผู้จำหน่ายหรือขายสารระเหยโดยไม่มีภาพ เครื่องหมาย หรือข้อความเตือนที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสารระเหยจัดให้มีที่ภาชนะหรือหีบห่อที่บรรจุสารระเหยตามมาตรา ๑๗ อยู่ครบถ้วน อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๖

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๕๕ กฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี และปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งเป็นหลักการเดิมที่กำหนดไว้ในพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๒๒ เพียงแต่ปรับปรับอัตราโทษปรับให้สอดคล้องกับการกำหนดให้อัตราโทษจำคุก ๑ ปี ต่อโทษปรับ ๒๐,๐๐๐ บาท ในกรณีที่ไม่ใช่ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบผลิตหรือลักลอบค้ายาเสพติด ซึ่งจะไม่มีการกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำ เพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดบทลงโทษให้เหมาะสมกับพฤติการณ์และความร้ายแรงในการกระทำความผิด

บทกำหนดโทษผู้จำหน่ายหรือจัดหาสารระเหยให้แก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี

มาตรา ๓๕๖

“มาตรา ๓๕๖ ผู้ใดจำหน่ายสารระเหยแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษบุคคลผู้จำหน่ายหรือจัดหาสารระเหยแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๓

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๓๕๖ กฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี และปรับไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยจะไม่มีกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำ เพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดบทลงโทษให้เหมาะสมกับพฤติการณ์และความร้ายแรงในการกระทำความผิด

อนึ่ง กรณี อายุไม่เกินสิบแปดปี จัดเป็นข้อเท็จจริงซึ่งเป็นองค์ประกอบภายนอกของความผิด จึงต้องนำหลักความรับผิดชอบอาญาในเรื่องของเจตนา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ มาพิจารณาคำว่า- กล่าวคือ “ถ้าผู้กระทำมิได้รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด จะถือว่าผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรืออนึ่งเห็นผลของการกระทำนั้นมิได้”

บทกำหนดโทษผู้จำหน่ายหรือจัดหาสารระเหยให้แก่ผู้ติดสารระเหย
มาตรา ๑๕๗ “มาตรา ๑๕๗ ผู้ใดจำหน่ายหรือจัดหาสารระเหยให้แก่ผู้ซึ่งตนรู้หรือควรรู้ว่าเป็นผู้ติดสารระเหย อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๐๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการจำหน่ายหรือจัดหาสารระเหยให้แก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหมื่นแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษบุคคลผู้จำหน่ายหรือจัดหาสารระเหยให้แก่ผู้ซึ่งตนรู้หรือควรรู้ว่าเป็นผู้ติดสารระเหย อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๐๐ โดยกฎหมายกำหนดบทลงโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งเป็นหลักการเดิมที่กำหนดไว้ในพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๒๖/๔

ทั้งนี้ ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๕๗ วรรคสอง ได้กำหนดบทลงโทษเพิ่มเติมสำหรับกรณีที่มีการจำหน่ายหรือจัดหาสารระเหยให้แก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี ซึ่งตนรู้หรือควรรู้ว่าเป็นผู้ติดสารระเหย โดยเป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น โดยต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับตามมาตรา ๑๕๗ วรรคสอง

ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๐๐ ได้กำหนดข้อยกเว้นให้ไม่เป็นความผิด สำหรับกรณีที่มีการจำหน่ายหรือจัดหาโดยสถานศึกษาเพื่อใช้ในการเรียนการสอน ดังได้อธิบายแล้วในมาตรา ๑๐๐

บทลงโทษตามมาตรา ๑๕๗ วรรคสอง แตกต่างกับบทลงโทษกรณีที่มีการจำหน่ายสารระเหยให้แก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปีตามมาตรา ๑๕๖ โดยในกรณีที่มีการจำหน่ายสารระเหยให้แก่บุคคลที่อายุไม่เกินสิบแปดปีตามมาตรา ๑๕๗ วรรคสอง นอกจากผู้กระทำความผิดจะต้องรู้ว่าเป็นบุคคลซึ่งตนจำหน่ายสารระเหยให้เป็นบุคคลที่มีอายุไม่เกินสิบแปดปีแล้ว ผู้กระทำความผิดจะต้องรู้หรือควรจะต้องรู้ว่าบุคคลที่อายุไม่เกินสิบแปดปีดังกล่าว เป็นผู้ติดสารระเหยด้วย

ตัวอย่างการพิจารณาข้อเท็จจริงว่า ติดสารระเหย หรือไม่ เช่น นายดำเจ้าของร้านวัสดุก่อสร้าง ได้ขายหินเนอรัชนิดหนึ่งที่เป็นสารระเหย ให้กับนายแดง ซึ่งมีลักษณะอาภักกับศิษยาเหมือนคนเมาเหล้า โดยในมือของนายแดงจะมีผ้าซึ่งขูดหินเนอรัพันอยู่ และนายแดงมีการนำผ้าที่พันไว้ดังกล่าวขึ้นมาสูดดมอยู่ตลอดเวลา กรณีเช่นนี้ถือว่านายดำรู้หรือควรจะต้องรู้ว่านายแดงเป็นผู้ติดสารระเหย การที่นายดำซึ่งรู้หรือควรจะต้องรู้ว่านายแดงเป็นผู้ติดสารระเหย และยังคงขายหินเนอรัซึ่งเป็นสารระเหยให้แก่นายแดง เช่นนี้ นายดำเป็นผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๓๐๐ ซึ่งมีบทลงโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับตามมาตรา ๑๕๗ วรรคหนึ่ง

นายม่วงเจ้าของร้านวัสดุก่อสร้าง ได้ขายกาวกระเบื้องชนิดหนึ่งที่เป็นสารระเหย ให้กับเด็กชายขาว อายุ ๑๐ ปี ซึ่งมีลักษณะอาภักกับศิษยาพูดกบโวนมา โดยในมือของเด็กชายขาวถือถุงกระดาษอยู่ และมีการนำถุงกระดาษดังกล่าวขึ้นมาดมเป็นระยะ ๆ กรณีเช่นนี้ถือว่า นายม่วงรู้หรือควรจะต้องรู้ว่าเด็กชายขาวเป็นผู้ติดสารระเหย การที่นายม่วงซึ่งรู้หรือควรจะต้องรู้ว่าเด็กชายขาวเป็นผู้ติดสารระเหย และยังคงขายกาวซึ่งเป็นสารระเหย

ให้แก่เด็กชายชาว เขมรนี้ นายมองเป็นผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๓๕๗ วรรคสอง ซึ่งมีบทลงโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

อนึ่ง กรณีอาชญาไม่เกินสิบแปดปี จัดเป็นข้อเท็จจริงซึ่งเป็นองค์ประกอบภายนอกของความผิด จึงต้องนำหลักความรับผิดชอบทางอาญาในเรื่องของเจตนา ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๕๗ วรรคสาม มาพิจารณาด้วย กล่าวคือ “ถ้าผู้กระทำความผิดรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด จะถือว่าผู้กระทำ ประสงค์ต่อผล หรือยอมเสี่ยงเห็นผลของการกระทำนั้นมิได้”

**บทกำหนดโทษผู้แก้ไขรายการทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษ
หรือวัตถุออกฤทธิ์ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง**

มาตรา ๓๕๗

"มาตรา ๓๕๗ ผู้แก้ไขรายการทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๓ หรือประเภท ๔ ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงตามมาตรา ๓๕ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทกำหนดโทษแก่บุคคลที่แก้ไขรายการทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๓ หรือประเภท ๔ ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงตามมาตรา ๓๕ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท

อนึ่ง เนื่องจากความผิดตามมาตรานี้มีอัตราโทษปรับสถานเดียว จึงเป็นกรณีพิเศษที่เลขาธิการ อย. หรือผู้ซึ่งเลขาธิการ อย. มอบหมาย มีอำนาจเปรียบเทียบได้ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๓๘๕

บทกำหนดโทษเกี่ยวกับการผลิตหรือนำเข้าตำรับยาเสพติดให้โทษ
หรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ไม่ตรงตามรายการที่ได้ขึ้นทะเบียน ของผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับ

มาตรา ๑๕๓

"มาตรา ๑๕๓ ผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับตามมาตรา ๕๕ ผู้ผลิต หรือนำเข้า
ตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ไม่ตรงตามรายการที่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับไว้ อันเป็นการฝ่าฝืน
มาตรา ๑๐๑ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดอัตราโทษผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับที่ผลิตหรือ
นำเข้าตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ไม่ตรงตามรายการที่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับไว้ตามมาตรา ๑๐๑
โดยต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท

อนึ่ง เนื่องจากความผิดตามมาตรานี้มีอัตราโทษปรับสถานเดียว จึงเป็นกรณีโทษอาชญากรรม อห
หรือผู้ซึ่งโทษอาชญากรรม อห มอบหมาย มีอำนาจเปรียบเทียบได้ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมาย
อาญาเสพติด มาตรา ๑๖๕

บทกำหนดโทษผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษ หรือวัตถุออกฤทธิ์ที่ต้องขึ้นทะเบียนตำรับแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับ
มาตรา ๑๖๐ "มาตรา ๑๖๐ ผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่ต้องขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ตามมาตรา ๕๗ แต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๖๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดบทลงโทษแก่บุคคลที่ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่ต้องขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ตามมาตรา ๕๗ แต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๖๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทกำหนดโทษผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษ หรือวัตถุออกฤทธิ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขสั่งเพิกถอนทะเบียนตำรับ

มาตรา ๑๖๑

"มาตรา ๑๖๑ ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขสั่งเพิกถอนทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับ วัตถุออกฤทธิ์ ตามมาตรา ๕๑ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๖๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินเจ็ดแสนบาท

ผู้ใดจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขสั่งเพิกถอนทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ตามมาตรา ๕๑ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๖๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินสามแสนบาท"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการกำหนดโทษแก่บุคคลที่ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่าย ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขได้มีคำสั่งเพิกถอนทะเบียนตำรับ ยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์แล้ว

โทษแยกอัตราโทษออกเป็น ๒ กรณี คือ

๑) กรณีผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ ที่รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงสาธารณสุขสั่งเพิกถอนทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือตำรับวัตถุออกฤทธิ์ ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกิน ๗ ปี และปรับไม่เกิน ๗๐๐,๐๐๐ บาท

๒) กรณีจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวง สาธารณสุขสั่งเพิกถอนทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี และปรับไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท

บทลงโทษผู้เสพยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์

มาตรา ๑๖๒

“มาตรา ๑๖๒ ผู้เสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ หรือประเภท ๕ หรือเสพวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๑ หรือประเภท ๒ และมีโชครณีตามมาตรา ๑๑๓ หรือมาตรา ๑๑๔ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๐๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษผู้กระทำความผิดฐานเสพยาเสพติดให้โทษหรือเสพวัตถุออกฤทธิ์ และมีโชครณีที่ผู้กระทำความผิดสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาหรือไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามที่กำหนดในมาตรา ๑๑๓ หรือมาตรา ๑๑๔ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๐๔ โดยแยกตามประเภทของยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ ดังนี้

๑. การเสพยาเสพติดให้โทษ ได้แก่

- ๑) ยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ เช่น เฮโรอีน ยาบ้า ยาไอซ์ เป็นต้น
- ๒) ยาเสพติดให้โทษประเภท ๒ เช่น โคเคน โคเคอีน ก๊าก เป็นต้น
- ๓) ยาเสพติดให้โทษประเภท ๕ เช่น ฝิ่น ชีควาย เป็นต้น

ทั้งนี้ กฎหมายไม่ได้กำหนดให้การเสพยาเสพติดให้โทษประเภท ๓ ซึ่งเป็นตำรับยา หรือยาเสพติดให้โทษประเภท ๔ ซึ่งเป็นสารเคมีหรือสารตั้งต้นที่ใช้ในการผลิตยาเสพติด เป็นความผิด

๒. การเสพวัตถุออกฤทธิ์ ได้แก่

๑) วัตถุออกฤทธิ์ประเภท ๑ เช่น คาทีโนน (cathinone) ดีอีที (DET) ดีเอ็มเอพี (DMHP) เป็นต้น

๒) วัตถุออกฤทธิ์ประเภท ๒ เช่น อัลปราโซแลม (alprazolam) คีตามีน (ketamine) มิดาโซแลม (midazolam) เป็นต้น

ทั้งนี้ กฎหมายไม่ได้กำหนดให้การเสพวัตถุออกฤทธิ์ประเภท ๓ และประเภท ๔ ซึ่งเป็นวัตถุออกฤทธิ์ที่ใช้ทางการแพทย์ เป็นความผิด

ความหมายของการ “เสพ” กฎหมายได้มีการนิยามความหมายของกิจกรรมหรือการกระทำอันเป็นการ “เสพ” ไว้แล้วในมาตรา ๑ โดยกำหนดว่า “เสพ” หมายความว่า การรับยาเสพติดเข้าสู่ร่างกาย โดยรู้ว่าเป็นยาเสพติดซึ่งการรับยาเสพติดเข้าสู่ร่างกายอาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การรับประทาน การดม การสูบ การฉีด หรือวิธีการอื่นใด ทั้งนี้ ผู้เสพจะต้องรู้ว่าสิ่งของตนนำเข้าสู่ร่างกายนั้นเป็นยาเสพติด หากไม่รู้ก็จะไม่เป็นความผิดฐานเสพ ดังที่ได้อธิบายความแล้วในมาตรา ๑

บทลงโทษผู้เสพสารระเหย
มาตรา ๕๖๓ “มาตรา ๕๖๓ ผู้เสพสารระเหย อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๐๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษผู้กระทำความผิดฐานเสกสารระเหย อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๐๕

กฎหมายได้มีการนิยามความหมายของกิจกรรมหรือการกระทำอันเป็นการ “เสพ” ไว้แล้วในมาตรา ๕ โดยกำหนดว่า “เสพ” หมายความว่า การรับยาเสพติดเข้าสู่ร่างกายโดยรู้หรือว่าเป็นยาเสพติด ซึ่งการรับยาเสพติดเข้าสู่ร่างกายอาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การรับประทาน การดม การสูบ การฉีด หรือวิธีการอื่นใด ทั้งนี้ ผู้เสพจะต้องรู้ว่าจะสิ่งที่จะนำเข้าสู่ร่างกายนั้นเป็นยาเสพติด หากไม่รู้ก็จะไม่เป็นความผิดฐานเสพ ดังที่ได้อธิบายความแล้วในมาตรา ๕

ทั้งนี้ ความผิดฐานเสกสารระเหยตามมาตรา ๕๖๓ ไม่จัดเป็นความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด เนื่องจากไม่ได้ถูกกำหนดไว้ในบทนิยามคำว่า “ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด” ตามมาตรา ๕ แต่เป็นความผิดที่ผู้กระทำความผิดสามารถสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาได้ ทั้งนี้ในระหว่งก่อนความผิดจะปรากฏต่อเจ้าพนักงานตามมาตรา ๕๓๓ หรือภายหลังจากที่เจ้าพนักงานตรวจพบตามมาตรา ๕๓๔ ทั้งนี้ ดังได้บรรยายแล้วในมาตรา ๕๕๓ และ มาตรา ๕๕๔ นอกจากนี้ หากไม่ขึ้นการพิจารณาของศาล จำเลยสำนึกในการกระทำและตกลงเข้ารับการบำบัดรักษา หากศาลเห็นว่าควรให้ออกาสจำเลยก็กระทำความผิดตามมาตรา ๕๖๓ เข้ารับการบำบัดรักษาศาลก็มีดุลพินิจที่จะส่งตัวจำเลยไปเข้ารับการบำบัดรักษาได้ ดังจะได้กล่าวต่อไปในมาตรา ๕๐๘

ตัวอย่างเช่น นายคำล็กชอบเสกหินเบอร์ กรณีนี้ นายคำมีความผิดฐานเสกสารระเหย หากนายคำไม่สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษา หรือไม่เข้าหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดตามมาตรา ๕๓๓ หรือ มาตรา ๕๓๔ จะมีบทลงโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๕๖๓

บทลงโทษผู้ครอบครองยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์เพื่อเสพติด

มาตรา ๑๖๔

"มาตรา ๑๖๔ ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ หรือประเภท ๕ หรือวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๑ หรือประเภท ๒ เพื่อเสพ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๐๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษผู้กระทำความผิดฐานครอบครองยาเสพติดในปริมาณเล็กน้อยไว้เพื่อเสพ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๐๗ และมีโทษกรณีที่ผู้กระทำความผิดสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาหรือไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามที่กำหนดในมาตรา ๑๑๓ หรือมาตรา ๑๑๔

การเสพยาเสพติด ผู้เสพจะต้องมียาเสพติดและเสพยาเสพติดเข้าสู่ร่างกาย ซึ่งบางครั้งผู้เสพไม่ได้เสพยาเสพติดหมดไปในครั้งเดียว จึงยังคงมียาเสพติดเหลือไว้ที่ตัวเอง ซึ่งหากมีการจับกุมผู้กระทำความผิดก็จะพบยาเสพติดของกลางดังกล่าว แต่เนื่องจากการครอบครองยาเสพติดในปริมาณเล็กน้อยดังกล่าวเป็นการครอบครองไว้เพื่อการเสพสำหรับตนเอง กฎหมายจึงให้อีกาสผู้เสพที่จะสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาได้ทั้งก่อนที่ความผิดจะปรากฏต่อเจ้าพนักงานหรือภายหลังจากที่เจ้าพนักงานตรวจพบทั้งที่ได้อธิบายแล้วในมาตรา ๑๑๓ และ มาตรา ๑๑๔ ซึ่งหากสมัครใจและเข้ารับการบำบัดรักษาจนครบถ้วน ก็จะไม่เป็นความผิด

ความหมายของการครอบครองนั้น กฎหมายไม่ได้กำหนดขอบนิยามไว้ แต่ถือตามความหมายทั่วไปว่า การมียาเสพติดอยู่ในความยึดถือหรือปกครองดูแลของตนโดยรู้ว่าเป็นยาเสพติด ดังที่ได้อธิบายแล้วในมาตรา ๑๔๕

ความผิดฐานครอบครองยาเสพติดเพื่อเสพ เป็นความผิดอีกฐานหนึ่งแยกต่างหากจากความผิดฐานครอบครอง ดังได้อธิบายแล้วในมาตรา ๑๔๕ โดยความผิดฐานครอบครองยาเสพติดเพื่อเสพเป็นความผิดที่ผู้กระทำได้ครอบครองยาเสพติด ในปริมาณเล็กน้อยไว้เพื่อทำการเสพสำหรับตนเอง โดยไม่มีพฤติการณ์ลักลอบค้าหรือจำหน่ายยาเสพติด ซึ่งโดยหลักจะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงและพฤติการณ์มาประกอบ ไม่ได้พิจารณาจากปริมาณยาเสพติด แต่เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายสามารถใช้ดุลพินิจได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น มาตรา ๑๐๗ วรรคสอง จึงได้กำหนดให้การมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดในปริมาณเล็กน้อยซึ่งไม่เกินปริมาณที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างกระทรวงสาธารณสุขดำเนินการ แต่อย่างไรก็ดี กฎกระทรวงที่กำหนดปริมาณยาเสพติดในปริมาณเล็กน้อยดังกล่าวนี้เป็นเพียงบทสันนิษฐานเบื้องต้น ไม่ใช่บทสันนิษฐานเด็ดขาด ผู้เกี่ยวข้องอาจนำพยานหลักฐานมาหักล้างบทสันนิษฐานดังกล่าวได้

ตัวอย่างเช่น หากข้อเท็จจริงกระทรวงสาธารณสุขออกกฎกระทรวงกำหนดให้การมียาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (ยาบ้า) ไว้ในครอบครองไม่เกิน ๑๕ หน่วยการใช้ ให้สันนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ

กรณีที่ ๓ นายดำ มียาบ้า ๑๖ เม็ด ไว้เพื่อทำการเสพสำหรับตนเอง โดยไม่มีพฤติการณ์การลักลอบจำหน่าย กรณีนี้ นายดำกระทำความผิดฐานครอบครองยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ ไว้เพื่อเสพ ตามประมวลกฎหมายยาเสพติดมาตรา ๑๖๔

กรณีที่ ๒ นายแดง มียาบ้า ๓ เม็ด แต่นายแดงมีพฤติการณ์ลักลอบจำหน่ายยาเสพติดให้กับคนในหมู่บ้านชุมชน กรณีนี้ นายแดงกระทำความผิดฐานครอบครองยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ โดยไม่ได้รับอนุญาต ตามมาตรา ๑๔๕

ทั้งนี้ บทบัญญัติในมาตรานี้เป็นความผิดที่เป็นการบัญญัติขึ้นใหม่ ไม่มีการกำหนดในกฎหมายเดิม แต่อาจพิจารณาเทียบเคียงได้กับความผิดฐานครอบครองตามกฎหมายเดิม

ตัวอย่างเช่น นายดำมียาบ้าไว้ในครอบครองเพื่อเสพ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๐๗ กรณีนี้ นายดำมีความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ เพื่อเสพ หากนายดำไม่สมัครใจเข้ารับการรักษา ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในมาตรา ๑๕๓ หรือ มาตรา ๑๕๔ จะมีโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๑๕

การพิจารณาและพิพากษาคดีความผิดฐานเสพและการมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพของศาล

มาตรา ๓๖๕

"มาตรา ๓๖๕ ในการพิจารณาและพิพากษาคดีตามลักษณะนี้ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีโดยคำนึงถึงการลงโทษเพื่อให้จำเลยเลิกเสพยาเสพติดโดยการบำบัดรักษายิ่งกว่าการลงโทษ หากจะลงโทษจำเลยก็ให้พิจารณาลงโทษให้เหมาะสมกับจำเลยแต่ละคน แม้จำเลยจะได้กระทำความผิดร่วมกัน โดยคำนึงถึงความร้ายแรงตามลักษณะของความผิดที่แตกต่างกันในแต่ละคดี ผลร้ายแรงตามประเภทและปริมาณของยาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิด และข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับผู้กระทำความผิด เช่น อายุ ประวัติ ความประพฤติ นิสัย สติปัญญา การศึกษาอบรม ภาระในการเลี้ยงดูครอบครัว การเสพยาเพื่อรักษาโรคบรรเทาความเจ็บปวด ความจำเป็นต้องเสพยาด้วยเหตุอื่น สภาพร่างกาย และสภาพจิตใจ สิ่งแวดล้อม การถูกบังคับขู่เข็ญหลอกลวงให้เสพยาเสพติด หรือตกเป็นเครื่องมือของผู้ค้ายาเสพติด หรือเหตุอันควรปราณีอื่นใด

นอกจากนั้นการลงโทษควรได้คำนึงถึงชนิดของยาเสพติดที่เสพหรือครอบครองเพื่อเสพ จำนวนยาเสพติดที่เสพหรือครอบครองเพื่อเสพ การเสพยาเสพติดเป็นครั้งคราวหรือประจำ หรือเสพยาเสพติดเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานบางอย่าง

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้พนักงานคุมประพฤติแสวงหาข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีส่วนที่รับผิดชอบส่งคำสั่งศาลและเอกสารที่เกี่ยวข้องไปยังสำนักงานคุมประพฤติภายในสามวันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง เว้นแต่ศาลมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

เมื่อสำนักงานคุมประพฤติได้รับคำสั่งตามวรรคสาม ให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริง แล้วทำรายงานและความเห็นให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สำนักงานคุมประพฤติได้รับหนังสือ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นพนักงานคุมประพฤติอาจร้องขอต่อศาลเพื่อขยายระยะเวลาออกไปได้อีกไม่เกินสิบห้าวัน"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นหลักการที่กำหนดให้ศาลและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาคำเนินการในความผิดฐานเสพและการมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพโดยมุ่งแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด รวมถึงหลักการลงโทษที่ได้สัดส่วนเหมาะสมกับจำเลยแต่ละคนทั้งเป็นเครื่องมือทางกฎหมายในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยมาตรการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และลดภาระของงานราชทัณฑ์ ส่งเสริมการคืนคนดีสู่สังคม

ทั้งนี้หลักการพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิดฐานเสพยาเสพติด หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพตามมาตรา ๓๖๒ มาตรา ๓๖๓ และ มาตรา ๓๖๕ ที่เป็นผู้ติดยาเสพติด ซึ่งไม่ผ่านการบำบัดรักษา หรือขาดคุณสมบัติที่จะเข้ารับการบำบัดรักษา หรือเจ้าพนักงาน พ.ป.ช. พนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ หรือศาล ไม่เห็นควรให้ส่งตัวผู้กระทำความผิดเข้ารับการบำบัดรักษาฟื้นฟู หรือมีเหตุอันใดซึ่งทำให้ผู้กระทำความผิดถูกพนักงานสอบสวนดำเนินคดีและพนักงานอัยการฟ้องในความผิดเกี่ยวกับการติดยาเสพติด และศาลต้องพิจารณาพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดดังกล่าวนี้ โดยศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิด ดังนี้

๓. การพิจารณา “โทษที่จะลง” แก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ติดยาเสพติดของศาล

การพิจารณาและพิพากษาคดีความผิดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดมาตรา ๑๖๒ ฐานเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ ประเภท ๕ หรือ ฐานเสพวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๑ หรือประเภท ๒ หรือมาตรา ๑๖๓ ฐานเสพสารระเหย หรือมาตรา ๑๖๔ ฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติด ในประเภท ๑ ประเภท ๒ ประเภท ๕ เพื่อเสพ หรือฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๑ ประเภท ๒ เพื่อเสพ หรือฐานมีไว้ในครอบครองในปริมาณเล็กน้อยซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ ดังกล่าวในปริมาณเล็กน้อยไม่เกินปริมาณที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดและได้รับการ สันนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ

๒. ศาลมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีโดยคำนึงถึงการสงเคราะห์ให้จำเลยเลิกเสพ ยาเสพติดโดยการบำบัดรักษาดีกว่าการลงโทษ และ

๓. หากศาลจะลงโทษจำเลยก็ให้พิจารณา ลงโทษให้เหมาะสมกับจำเลยแต่ละคน แม้จำเลยจะกระทำผิดร่วมกัน โดยคำนึงถึง

๑) ความร้ายแรงตามลักษณะของความผิดที่แตกต่างกันในแต่ละคดี

๒) ผลร้ายแรงตามประเภทและปริมาณของยาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิด แต่ละคน

๓) ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน เช่น อายุ ประวัติ ความประพฤติ นิสัย สถิติปัญหา การศึกษาอบรม ภาระในการเลี้ยงดูครอบครัว การเสพเพื่อรักษาโรคบรรเทาความเจ็บปวด ความจำเป็นต้องเสพด้วยเหตุอื่น สภาพร่างกาย และสภาพจิตใจ สิ่งแวดล้อม การถูกบังคับขู่เข็ญหลอกลวง ให้เสพยาเสพติด หรือตกเป็นเครื่องมือของผู้ติดยาเสพติด

๔) พฤติการณ์การกระทำความผิดร้ายแรงของจำเลยว่ามีผลร้ายแรงต่อสังคมเพียงใด และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำเลยจากการสอบถามจำเลย บุคคลในครอบครัว บุคคลที่จำเลยพักอาศัยอยู่ด้วย ผู้เกี่ยวข้องอื่นในคดี

๕) รายงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องการสืบเสาะและพินิจจำเลย ส่วนรวมการสอบสวน หรือการไต่สวนประการอื่นใด ว่าจำเลยมีแนวโน้มที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นได้หรือไม่เพียงใด ตามที่กำหนดในมาตรานี้วรรคสี่ และข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการใช้ วิธีการเพื่อความปลอดภัย การนำเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดมาใช้แทนการลงโทษ หรือการให้ส่งตัวจำเลยไป เข้ารับการบำบัดรักษาในสถานเสพยาเสพติดหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพ พ.ศ. ๒๕๖๕ ข้อ ๖

๔. เหตุอันควรปรานีอื่นใด

๕. ชนิดของยาเสพติดที่เสพหรือครอบครองเพื่อเสพ

๖. ปริมาณของยาเสพติดที่เสพหรือครอบครองเพื่อเสพ

๗. ลักษณะหรือพฤติกรรมของผู้เสพในการใช้ยาเสพติด เช่น มีการเสพยาเสพติดเป็น ครั้งคราวหรือประจำ หรือเสพยาเสพติดเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานบางอย่าง

การดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในวิธีการดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงของสำนักงาน ศาลยุติธรรม เมื่อคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล หากศาลมีคำสั่งให้พนักงานคุมประพฤติแสวงหา ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเสพยาเสพติดหรือครอบครองยาเสพติดเพื่อเสพตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าหน้าที่ของศาล ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ ส่งคำสั่งศาลและเอกสารที่เกี่ยวข้องไปยังสำนักงานคุมประพฤติภายใน ๓ วัน นับแต่วันที่ ศาลมีคำสั่ง เว้นแต่ศาลมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

การให้พนักงานคุมประพฤติแสวงหาข้อเท็จจริงตามมาตรา ๑๖๕ วรรคหนึ่ง เพื่อประกอบ
ดุลพินิจของศาลว่า ควรใช้มาตรการแทนการพิพากษาคดีหรือไม่ ซึ่งกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงนี้
มีกระบวนการตามกฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพำะแล้ว จึงแตกต่างจากสืบเสาะและพินิจจำเลยตาม
พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๖ เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการแสวงหาข้อเท็จจริงนั้น แตกต่างกับ
การสืบเสาะและพินิจจำเลย โดยที่การสืบเสาะและพินิจจำเลยเป็นการแสวงหาข้อเท็จจริง หรือเหตุอื่นอันควร
ปรานีก่อนศาลพิพากษาเท่านั้น แต่การแสวงหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายอาญาเสพเทศมาตรา ๑๖๕
เป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงซึ่งมุ่งเน้นถึงการลงเคราะห์ให้จำเลยเลิกเสพเสพเสพเสพ โดยเน้นกระบวนการนำบัล
ลังก์กว่าการลงโทษ

เมื่อเจ้าหน้าที่ของศาลยุติธรรมส่งคำสั่งศาลให้สำนักงานคุมประพฤติแล้ว สำนักงานคุม
ประพฤติจะมอบหมายพนักงานคุมประพฤติผู้รับผิดชอบดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริง เพื่อทำรายงานและ
ความเห็นต่อศาลให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันให้สำนักงานคุมประพฤติได้รับหนังสือ

โดยในการแสวงหาข้อเท็จจริงของพนักงานคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติจะใช้อำนาจของ
พนักงานคุมประพฤติตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๖ ทั้งนี้ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น
พนักงานคุมประพฤติอาจร้องขอต่อศาลเพื่อย้ายระยะเวลาออกไปได้อีกไม่เกินสิบห้าวัน

การเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยและการนำเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติมาใช้แทนการลงโทษ ในคดีความผิดฐานเสพและการมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพ

มาตรา ๑๖๖

“มาตรา ๑๖๖ ในการพิจารณาพิพากษาผู้กระทำความผิดตามลักษณะนี้ ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้เป็นผู้อยู่ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุก หรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล ให้ศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวมีอำนาจเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญา หรือนำเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติข้อเดียวหรือหลายข้อตามมาตรา ๕๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้แทนการลงโทษ ทั้งนี้ ตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดแต่ต้องไม่เกินกว่าสองปี

หากเหตุที่ให้อำนาจศาลเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นสมควร ศาลอาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับมาตรการแทนหรือเบี่ยงเบนการลงโทษทางอาญา ให้อำนาจศาลเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญาหรือนำเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติตามมาตรา ๕๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้แทนการลงโทษ กับจำเลยที่กระทำความผิดฐานเสพและครอบครองยาเสพติดเพื่อเสพ ทั้งนี้มีความสำคัญ คือ เป็นเครื่องมือทางกฎหมายในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการป้องกัน แก้ไขปัญหาเสพติดที่มุ่งเน้นการปรับพฤติกรรมผู้กระทำความผิดให้สามารถเป็นคนดีมีคุณภาพชีวิตที่พร้อมกลับสู่สังคม และเสริมสร้างการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการเปลี่ยนการให้เป็นพลังของครอบครัวและสังคม

องค์ประกอบกฎหมาย : การ “เปลี่ยนโทษจำคุก” เป็น “การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย” หรือ การ “เปลี่ยนโทษจำคุก” เป็น “การกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติ” สำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ติดยาเสพติดของศาล

๑. การพิจารณาพิพากษาคดีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาเดิมมาตรา ๑๖๖ ฐานเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ ประเภท ๕ หรือ ฐานเสพวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๑ หรือประเภท ๒ หรือมาตรา ๑๖๓ ฐานเสพยาเสพติด หรือมาตรา ๑๖๔ ฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดในประเภท ๑ ประเภท ๒ ประเภท ๕ เพื่อเสพ หรือฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๑ ประเภท ๒ เพื่อเสพ หรือฐานมีไว้ในครอบครองในปริมาณเล็กน้อยซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ดังกล่าวในปริมาณเล็กน้อย ไม่เกินปริมาณกีดกันคดีว่าการกระทำความผิดฐานเสพยาเสพติดและได้รับการสันนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ

๒. ข้อเท็จจริงหรือหลักฐานแสดงว่าผู้กระทำความผิด

๓) ไม่ปรากฏว่า เป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุก ทั้งในชั้นสอบสวนในฐานะผู้ต้องหา หรือชั้นศาลในฐานะจำเลยในคดีอื่นใด เช่น ไม่ตกเป็นผู้ต้องหา หรืออยู่ในระหว่างถูกฟ้องและดำเนินคดีในความผิดฐานลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ครอบครองอาวุธปืน โดยไม่ได้รับอนุญาต ฯลฯ

๒) ไม่ปรากฏว่า อยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล เช่น อยู่ระหว่างต้องรับโทษจำคุก แต่ได้รับการพักการลงโทษ หรือได้รับการพิจารณาอนุญาตให้ออกใบฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการ หรือรับการศึกษาระบบนอกเรือนจำตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐

๓) จำเลยจะให้การ “รับสารภาพ” หรือ “ปฏิเสธ” ก็ตาม

๔) ศาลพิจารณาแล้วพิพากษาวางจำเลยมีความผิดและ “ลงโทษจำคุก” จำเลย

๕) ศาลมีอำนาจเปลี่ยน “โทษจำคุก” เป็น “การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย” ตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา ๓๔ ถึงมาตรา ๕๐) แทนการลงโทษจำคุกจำเลยได้

๖) ศาลมีอำนาจเปลี่ยน “โทษจำคุก” เป็น “การกำหนดเงื่อนไขข้อเดียวหรือหลายข้อ เพื่อคุ้มครองประพฤติดังจำเลย” ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๕๐ แทนการลงโทษจำคุกจำเลยได้

๗) ระยะเวลาที่ศาลสั่งใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหรือกำหนดเงื่อนไขการคุ้มครองประพฤติดังศาลกำหนดได้แต่ต้องไม่เกินกว่าสองปี

๘) กรณีที่ข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไป หลังจากศาลได้มีคำสั่งให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือ กำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังจำเลยแล้ว ปรากฏว่า “เหตุ” ที่ให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือ “พฤติการณ์” ที่เกี่ยวแก่การกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังเปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นสมควร ศาลอาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้ อาจเป็นกรณีที่ศาลเห็นเองหรือความปรากฏตามคำแถลงของพนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญาเสกตติมาตรา ๕๐๗

๙) คำสั่งของศาลในการเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย การนำเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังใช้แทนการลงโทษ เป็นที่สุด และการการพิจารณาและมีคำสั่งของศาลในเรื่องดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา โดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายอาญาเสกตติมาตรา ๕๓๐

ตัวอย่างการเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย เช่น

๑) การ “กักกัน” จำเลยภายในเขตกำหนด เพื่อป้องกันการกระทำความผิด เพื่อสันติสุข และเพื่อรักษาอาชีพ แทนการลงโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี

๒) การ “ห้ามจำเลยเข้าเขตกำหนด” โดยการห้ามเข้าไปในท้องที่ หรือสถานที่ที่ศาลกำหนดไว้ในคำพิพากษา แทนการลงโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี

๓) การ “สั่งจำเลยให้ทำทัณฑ์บน” โดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกินกว่า ๕๐,๐๐๐ บาท ว่าจำเลยจะไม่ก่อเหตุร้ายหรือจะไม่กระทำความผิดดังกล่าวแล้วตลอดเวลาที่ศาลกำหนด และจะสั่งให้มีประกันด้วยหรือไม่ก็ได้ แทนการลงโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี

๔) การ “สั่งให้ส่งจำเลยไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล” แทนการลงโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี แต่คำสั่งนี้ศาลจะเพิกถอนเสียเมื่อใดก็ได้ หรือ

๕) การ “สั่งห้ามจำเลยประกอบอาชีพหรือวิชาชีพที่สุ่มเสี่ยงทำให้จำเลยกระทำความผิดซ้ำ” แทนการลงโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี

ตัวอย่างการเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดัง เช่น

๑) ให้จำเลยไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราว เพื่อเจ้าพนักงานจะได้สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ หรือจัดให้กระทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ แทนการลงโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี

๒) ให้จำเลยเข้ารับการฝึกหัดหรือทำงานอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ แทนการลงโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี

๓) ให้จำเลยละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติดังอื่นอาจนำไปสู่การกระทำความผิดในทำนองเดียวกันอีก แทนการลงโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี

๔) ให้จำเลยไปรับการบำบัดรักษา การติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด แทนการลงโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี

๕) ให้จำเลยเข้ารับการอบรม ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด แทนการลงโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี

๖) ห้ามจำเลยออกนอกสถานที่อยู่อาศัย หรือห้ามเข้าสถานที่ใด ในระหว่างเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ อาจใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางด้วยก็ได้ แทนการลงโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี

๗) ให้ทำทัณฑ์บน โดยกำหนดจำนวนเงินตามที่ศาลเห็นสมควรว่าจะไม่กระทำความผิดซ้ำหรือก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สิน แทนการลงโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี

๘) เงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไขฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้จำเลยกระทำความผิดซ้ำหรือโอกาสกระทำความผิดขึ้นอีก แทนการลงโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี

การดำเนินการกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด

มาตรา ๑๖๗

“มาตรา ๑๖๗ เมื่อความปรากฏแก่ศาลเองหรือความปรากฏตามคำแถลงของพนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานว่าผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดตามมาตรา ๑๖๖ ศาลอาจตั้งเงื่อนไขผู้กระทำความผิด หรือกำหนดวิธีการตามมาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง เสียใหม่ หรือพิจารณาลงโทษตามความเหมาะสมต่อไป”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการเสริมสร้างประสิทธิภาพการบังคับใช้มาตรการแทนหรือเป็นเงื่อนไขทางอาญา โดยกำหนดให้ศาลมีดุลพินิจในการตั้งเงื่อนไขผู้กระทำความผิด หรือกำหนดวิธีการเพื่อความปลอดภัยหรือกำหนดเงื่อนไขคุ้มครองความปลอดภัยเสียใหม่ หรือพิจารณาลงโทษตามความเหมาะสม กรณีที่จำเลยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือกำหนดเงื่อนไขคุ้มครองความปลอดภัยไว้ตามมาตรา ๑๖๖

ทั้งยังเป็นเครื่องมือทางกฎหมายของศาลในการกำกับติดตามผลการปฏิบัติของจำเลย ให้เป็นไปตามคำสั่งศาล และเพื่อให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์

องค์ประกอบกฎหมาย - การเปลี่ยนแปลงคำสั่งเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหรือกำหนดเงื่อนไขการคุ้มครองความปลอดภัยของศาล

๑. ความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความตามคำแถลงของพนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงาน (เช่น พนักงานคุมประพฤติ) ว่าบุคคลที่ศาลสั่งใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือกำหนดเงื่อนไขคุ้มครองความปลอดภัยตามมาตรา ๑๖๖ ไม่ปฏิบัติตามที่ศาลกำหนด

๒. ศาลมีดุลพินิจในการสั่งหรือพิจารณา ดังต่อไปนี้

- ๑) ตั้งเงื่อนไขผู้กระทำความผิด
- ๒) กำหนดวิธีการเพื่อความปลอดภัยหรือกำหนดเงื่อนไขคุ้มครองความปลอดภัยเสียใหม่
- ๓) พิจารณาลงโทษตามความเหมาะสม

การส่งตัวจำเลยไปสถานพยาบาลยาเสพติดเพื่อเข้ารับการบำบัดรักษาของศาล

มาตรา ๑๖๘

“มาตรา ๑๖๘ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๖๔ เมื่อมีการฟ้องคดีต่อศาลว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามลักษณะนี้ ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้เป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุก หรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล ในกรณีนี้ศาลเห็นว่าพฤติการณ์แห่งคดียังไม่สมควรลงโทษจำเลย หากจำเลยสำนึกในการกระทำโดยตกลงเข้ารับการบำบัดรักษาเมื่อศาลสอบถามพนักงานอัยการแล้ว หากศาลเห็นสมควร ให้ส่งตัวจำเลยไปสถานพยาบาลยาเสพติดเพื่อเข้ารับการบำบัดรักษาต่อไป”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการบำบัดรักษาฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดภายใต้มาตรการลดทอนความเป็นอาชญากรรมในความผิดฐานเสพหรือฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพที่ให้อำนาจศาลส่งตัวจำเลยที่กระทำความผิดฐานเสพหรือครอบครองยาเสพติดไว้เพื่อเสพไปสถานพยาบาลยาเสพติดเพื่อเข้ารับการบำบัดรักษา

ทั้งยังเป็นเครื่องมือทางกฎหมายเพื่อใช้ในการแทนหรือลดทอนความเป็นอาชญากรรมของผู้กระทำความผิดฐานเสพหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพ จากการถูกลงโทษให้เข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดอันเป็นการเสริมประสิทธิภาพการป้องกัน แก้ไขปัญหาเสพติด และลดภาระงานและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการบังคับโทษ รวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดได้กลับตัวเป็นคนดี

องค์ประกอบกฎหมาย - การบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดภายหลังถูกฟ้องเป็นจำเลยในชั้นศาล และผู้กระทำความผิดสำนึกในการกระทำและตกลงเข้ารับการบำบัดรักษา มีดังนี้

๑. เป็นผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา ๑๖๒ ฐานเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ ประเภท ๕ หรือ ฐานเสพวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๑ หรือประเภท ๒ หรือมาตรา ๑๖๓ ฐานเสพยาเสพติด หรือมาตรา ๑๖๔ ฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดในประเภท ๑ ประเภท ๒ ประเภท ๕ เพื่อเสพ หรือฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๑ ประเภท ๒ เพื่อเสพ หรือฐานมีไว้ในครอบครองในปริมาณเล็กน้อยซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ดังกล่าวในปริมาณเล็กน้อยไม่เกินปริมาณที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดและได้รับการสันนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ

๒. เป็นผู้กระทำความผิดที่ติดยาเสพติด ซึ่งไม่ผ่านการบำบัดรักษา หรือขาดคุณสมบัติที่จะเข้ารับการบำบัดรักษา หรือมีเหตุอื่นใดซึ่งทำให้ผู้กระทำความผิดถูกพนักงานสอบสวนดำเนินคดี

๓. ผู้กระทำความผิดถูกพนักงานอัยการฟ้องคดีต่อศาลขอให้ลงโทษในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในฐานตามข้อ ๑ ฐานใดฐานหนึ่ง หรือหลายฐานรวมกัน

๔. จำเลย

๑) มีได้เป็นผู้ต้องหา หรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุก ทั้งในชั้นสอบสวนในฐานะผู้ต้องหา หรือชั้นศาลในฐานะจำเลยในคดีอื่นใด

๒) มีที่อยู่ระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล เช่น อยู่ระหว่างต้องรับโทษจำคุก แต่ได้รับการพักการลงโทษ หรือได้รับการพิจารณาอนุญาตให้ออกไปฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการหรือรับการศึกษาระดับนอกเรือนจำตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐

- ๓) ไม่มีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคม
- ๔) ไม่มีพฤติกรรมอันเกิดจากโรคทางจิตและประสาทที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคม
- ๕) ไม่มีพฤติกรรมอันเกิดจากอาการจากฤทธิ์ของยาเสพติดที่ใช้ อันอาจก่อให้เกิดอันตราย

แก่ผู้อื่นหรือสังคม

๕. จำเลยสำนึกในการกระทำ เช่น ยอมรับว่ากระทำผิดหรือให้การรับสารภาพ และตกลงเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลยาเสพติด

๖. ศาลเห็นว่า “พฤติการณ์แห่งคดียังไม่สมควรลงโทษจำเลย” และ ศาลสอบถามพนักงานอัยการแล้ว

๗. ศาลเห็นสมควร ให้ศาลมีคำสั่งส่งจำเลยไปสถานพยาบาลยาเสพติดเพื่อเข้ารับการรักษา และจำพ่ายคดีชั่วคราว

ทั้งนี้ ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย การนำเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติมาใช้แทนการลงโทษ หรือการให้ส่งตัวจำเลยไปเข้ารับการรักษาในความผิดฐานเสพยาเสพติดหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพ พ.ศ. ๒๕๖๔ ข้อ ๕ กำหนดหลักเกณฑ์ในการที่ศาลจะพิจารณาและมีคำสั่งว่า เมื่อกรณีเข้าเงื่อนไขตามมาตรา ๑๖๘

(ก) ให้ศาลสอบถามพนักงานอัยการและหากศาลเห็นสมควร ศาลอาจพิจารณาส่งตัวจำเลยไปยังสถานพยาบาลยาเสพติดเพื่อเข้ารับการรักษา โดยในขั้นนี้ ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวจำเลย

(ข) ให้ศาลออกหนังสือส่งตัวจำเลยไปยังสถานพยาบาลยาเสพติดในท้องที่ โดยระบุให้สถานพยาบาลยาเสพติดแจ้งความคืบหน้าในการบำบัดรักษาให้ศาลทราบในระยะเวลาอันสมควร และให้จำพ่ายคดีออกจากสารบบความชั่วคราว เพื่อรอพิงผลการบำบัดรักษา

๘. คำสั่งศาลที่ให้ส่งจำเลยเข้ารับการรักษา ให้เป็นที่สุด

การสั่งยุติคดี และการยกคดีขึ้นพิจารณาพิพากษาในกรณีศาลส่งตัวจำเลยไปเข้ารับการบำบัดรักษา

มาตรา ๑๖๗

"มาตรา ๑๖๗ เมื่อจำเลยเข้ารับการบำบัดรักษาและปฏิบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนด จนได้รับการรับรองเป็นหนังสือว่าเป็นผู้ผ่านการบำบัดรักษาเป็นที่น่าพอใจจากหัวหน้าสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้ศาลสั่งยุติคดี เว้นแต่จะต้องมีคำสั่งเกี่ยวกับของกลาง และให้ผู้นั้นพ้นจากความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๖๘

ถ้าจำเลยไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษาจนครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนด ก็ให้ศาลยกคดีขึ้นพิจารณาพิพากษาต่อไป"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติรองรับการดำเนินการเกี่ยวกับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดภายใต้มาตรการแทนหรือลดทอนการลงโทษในคดียาเสพติดในชั้นศาล

ทั้งยังเป็นเครื่องมือทางกฎหมายในการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการป้องกัน แก้ไขปัญหา ยาเสพติดด้วยการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด และให้โอกาสผู้กระทำความผิดที่ติดยาเสพติดได้กลับคืนสู่สังคมโดยพ้นจากความผิดที่ถูกต้อง

องค์ประกอบกฎหมาย : การสั่งยุติคดี และการยกคดีขึ้นพิจารณาพิพากษาต่อไป

๑. จำเลยในคดีความผิดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดมาตรา ๑๖๒ ฐานเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ ประเภท ๕ หรือ ฐานเสพวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๓ หรือประเภท ๒ หรือมาตรา ๑๖๓ ฐานเสพสารระเหย หรือมาตรา ๑๖๔ ฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดในประเภท ๑ ประเภท ๒ ประเภท ๕ เพื่อเสพ หรือฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๑ ประเภท ๒ เพื่อเสพ หรือฐานมีไว้ในครอบครองในปริมาณเล็กน้อยซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ดังกล่าวในปริมาณเล็กน้อยไม่เกินปริมาณที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดและได้รับการสันนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ

๒. จำเลยตามข้อ ๑ เข้ารับการบำบัดรักษา และ ผ่านการบำบัดรักษา โดยปฏิบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนด

๓. ได้รับการรับรองเป็นหนังสือจากหัวหน้าสถานพยาบาลยาเสพติด หรือหัวหน้าสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

๔. รับรองว่า เป็นผู้ผ่านการบำบัดรักษาเป็นที่น่าพอใจ

๕. จำเลยพ้นจากความผิดฐานเสพยาเสพติดหรือครอบครองยาเสพติดไว้เพื่อเสพ ตามมาตรา ๑๖๒ มาตรา ๑๖๓ หรือมาตรา ๑๖๔ ที่ถูกต้อง

๖. กรณีคดีไม่มีของกลางที่ศาลต้องสั่ง ศาลจะมีคำสั่ง "ยุติคดี" และคำสั่งนี้ของศาลให้เป็นที่สุด

๗. กรณีคดีมีของกลางที่ศาลต้องสั่ง ศาลจะสั่งไต่สวนและมีคำสั่งยุติคดีในส่วนที่จำเลยถูกต้อง กระทำความผิด และมีคำสั่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับของกลาง

๘. กรณีจำเลยไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษาจนครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนด เช่น ไม่ปฏิบัติตามแผน หรือหลบหนีไปจากสถานพยาบาลยาเสพติด ก็ให้ศาลยกคดีขึ้นพิจารณาพิพากษาต่อไป

คำสั่งของศาลที่สั่งให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย
สั่งให้นำเงื่อนไข เพื่อคุ้มครองความประพฤติมาใช้แทนการลงโทษ และสั่งให้ส่งตัวจำเลยไปสถานพยาบาล
ยาเสพติดเพื่อเข้ารับการบำบัดรักษา การสั่งยุติคดี และการยกคดีขึ้นพิจารณาพิพากษาให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๗๐

“คำสั่งศาลตามมาตรา ๑๖๖ มาตรา ๑๖๘ และมาตรา ๑๖๙ ให้เป็นที่สุด

การพิจารณาและมีคำสั่งของศาลตามมาตรา ๑๖๖ มาตรา ๑๖๘ และมาตรา ๑๖๙
ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของ
ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติรองรับความเดือดร้อนในการใช้อำนาจมีคำสั่งของศาล
ให้เป็นที่สุด และเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการป้องกัน แก่ใช้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดฐาน
เสพ หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพด้วยการบำบัดรักษา หรือการเปลี่ยนการลงโทษจำคุกเป็นการ
ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหรือการนำเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติมาใช้แทนการลงโทษจำคุก และเป็นการ
สร้างความเชื่อมั่นให้กับจำเลยหรือผู้กระทำความผิดที่จะได้รับโอกาสบำบัดรักษา ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ดี
เพื่อกลับคืนสู่สังคม

องค์ประกอบกฎหมาย : คำสั่งของศาล

๑. การเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือนำเงื่อนไขเพื่อ
คุ้มครองความประพฤติมาใช้แทนการลงโทษตามมาตรา ๑๖๖ การส่งตัวจำเลยไปสถานพยาบาลยาเสพติดเพื่อเข้า
รับการบำบัดรักษาตามมาตรา ๑๖๘ และการสั่งยุติคดีกับจำเลยผู้กระทำความผิดฐานเสพยาเสพติดหรือกระทำ
ความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพ ที่ศาลสั่งให้เข้ารับการบำบัดรักษา และคำสั่งเกี่ยวกับของ
กลางตามมาตรา ๑๖๙

๒. ให้เป็นที่สุด ซึ่งคำว่าเป็นที่สุดตามมาตรา ๑๗๐ หมายความว่า ความ คือ โฉกและจำเลย
ไม่สามารถอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวได้

๓. การพิจารณาและมีคำสั่งของศาลตามข้อ ๑ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
ที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ซึ่งประธานศาลฎีกาได้มี
การออกข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย
การนำเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติมาใช้แทนการลงโทษ หรือการให้ส่งตัวจำเลยไปเข้ารับการบำบัดรักษา
ในความผิดฐานเสพยาเสพติดหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพ พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๕ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๕

บทลงโทษผู้จู่ใจ ชักนำ ขูยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวงฯ ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษ

มาตรา ๓๗๑

“ผู้ใดจู่ใจ ชักนำ ขูยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ขู่ข่ม ใช้กำลังบังคับ ใช้อำนาจครอบงำ ผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีอื่นขึ้นใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ หรือประเภท ๕ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๐๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาท ถึงหนึ่งล้านบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เป็นการกระทำความผิดหนึ่งหรือต่อบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี หรือเป็นการกระทำเพื่อจู่ใจให้ผู้อื่นกระทำความผิดทางอาญา หรือเพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่นในการกระทำความผิดทางอาญา ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงห้าล้านบาท”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษบุคคลที่จู่ใจ ชักนำ ขูยงส่งเสริม ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ หรือประเภท ๕ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๐๖ ซึ่งเดิมมีการกำหนดอัตราโทษความผิดลักษณะเดียวกันไว้ในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๗/๑ โดยประมวลกฎหมายอาญาเสพติดได้มีการรวมบทบัญญัติ ทั้งสองมาตรารวมไว้เป็นมาตราเดียวกัน พร้อมทั้งปรับปรุงบทบัญญัติและอัตราโทษให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ทั้งนี้ มาตรา ๓๐๖ ได้กำหนดช้อยกเว้นให้ผู้ประกอบวิชาชีพบางอย่างสามารถจู่ใจหรือชักนำให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษเพื่อการรักษาพยาบาลได้

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๓๗๑ กฎหมายได้มีการแบ่งอัตราโทษตามพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำความผิดไว้ โดยแบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ

๑. กรณีทั่วไป ตามมาตรา ๓๗๑ วรรคหนึ่ง

มาตรา ๓๗๑ วรรคหนึ่ง กำหนดอัตราโทษบุคคลที่จู่ใจ ชักนำ ขูยงส่งเสริม ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ หรือประเภท ๕ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๐๖ ให้ต้องจำคุกไม่เกิน ๑๐ ปี และปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งกฎหมายได้มีการปรับปรุงอัตราโทษให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่มีการกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำ เพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการปรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากอัตราโทษเดิมที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๗/๑ มีการกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำไว้

๒. กรณีที่มีเหตุอุกฉกรรจ์ ตามมาตรา ๓๗๑ วรรคสอง

ถ้าการจู่ใจ ชักนำ ขูยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ขู่ข่ม ใช้กำลังบังคับ ใช้อำนาจครอบงำ ผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีอื่นขึ้นใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดย

๑) มีอาวุธ หรือ

๒) โดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป

ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๒ - ๑๕ ปี และปรับตั้งแต่ ๒๐๐,๐๐๐ - ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท

๓. กรณีที่มีเหตุฉกรรจ์ ตามมาตรา ๑๗๑ วรรคสาม

ถ้าการจู่ใจ ชักน้ำ ยุบงสงเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังบังคับ ใช้อำนาจครอบงำ ผิดศีลสองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เป็นการกระทำความผิด

๓) ต่อหญิงหรือต่อบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี หรือ

๔) เป็นการกระทำเพื่อจู่ใจให้ผู้อื่นกระทำความผิดทางอาญา หรือเพื่อประโยชน์แก่ตนเอง หรือผู้อื่นในการกระทำความผิดทางอาญา ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๓ ปี ถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ ๓๐๐,๐๐๐ - ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ความผิดเกี่ยวกับการจู่ใจ ชักน้ำ ยุบงสงเสริม ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๖๖ และมีบทลงโทษตามมาตรา ๑๗๑ ไม่จัดเป็นความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด เนื่องจากบทนิยามคำว่า “ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด” มาตรา ๑ ไม่ได้กำหนดให้การจู่ใจ ชักน้ำ ยุบงสงเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังบังคับ ใช้อำนาจครอบงำ ผิดศีลสองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษ เป็นความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

ดังนั้น กรณีโทษปรับตามมาตรา ๑๗๑ วรรคสองและวรรคสาม ไม่อยู่ภายใต้บังคับ มาตรา ๑๕๒ ที่บังคับให้ศาลต้องลงโทษจำคุกและปรับ หากแต่อยู่ภายใต้บทบัญญัติทั่วไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐ ที่กำหนดว่า “บรรดาความผิดที่กฎหมายกำหนดให้ลงโทษทั้งจำคุกและปรับด้วยนั้น ถ้าศาลเห็นสมควรจะลงโทษจำคุกก็ได้”

บทลงโทษผู้จงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวงฯ ให้ผู้อื่นเสพวัตถุออกฤทธิ์

มาตรา ๑๗๑

“ผู้ใดจงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ขู่เข็ญ ใช้กำลังบังคับ ใช้อำนาจครอบงำ ดิตถลวงธรรม หรือใช้วิธีอื่นเช่นใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพวัตถุออกฤทธิ์ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๐๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดยมีอาวุธ หรือโดยรวมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เป็นการกระทำความผิดหญิงหรือต่อบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี หรือเป็นการกระทำให้ผู้อื่นกระทำความผิดทางอาญา หรือเพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่นในการกระทำความผิดทางอาญา ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงห้าล้านบาท”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษบุคคลที่จงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ให้ผู้อื่นเสพวัตถุออกฤทธิ์ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๐๖ และได้กำหนดข้อยกเว้นให้ผู้ประกอบวิชาชีพบางอย่างสามารถจงใจหรือชักนำให้ผู้อื่นเสพวัตถุออกฤทธิ์เพื่อการรักษาพยาบาลได้

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๗๑ กฎหมายได้มีการแบ่งอัตราโทษตามพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำความผิดไว้ โดยแบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ

๑. กรณีทั่วไป ตามมาตรา ๑๗๑ วรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๗๑ วรรคหนึ่ง กำหนดอัตราโทษบุคคลที่จงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ให้ผู้อื่นเสพวัตถุออกฤทธิ์ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๐๖ ให้ต้องจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งกฎหมายได้มีการปรับปรุงอัตราโทษ โดยไม่มีการกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำเพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการปรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากอัตราโทษเดิมที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ต้องจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๑๕๒ มีการกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำไว้

๒. กรณีที่มีเหตุอุกฉกรรจ์ ตามมาตรา ๑๗๑ วรรคสอง

ถ้าการจงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ขู่เข็ญ ใช้กำลังบังคับ ใช้อำนาจครอบงำ ดิตถลวงธรรม หรือใช้วิธีอื่นเช่นใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพวัตถุออกฤทธิ์ ตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดย

๑) มีอาวุธ หรือ

๒) โดยรวมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป

ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๓ - ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๓๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๓. กรณีที่มีเหตุอุกฉกรรจ์ ตามมาตรา ๑๗๑ วรรคสาม

ถ้าการจงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ขู่เข็ญ ใช้กำลังบังคับ ใช้อำนาจครอบงำ ดิตถลวงธรรม หรือใช้วิธีอื่นเช่นใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพวัตถุออกฤทธิ์ ตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เป็นการกระทำ

๑) ตอแงหรือหรือตอบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี หรือ

๒) เป็นการกระทำเพื่อจูงใจให้ผู้อื่นกระทำความผิดทางอาญา หรือเพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่นในการกระทำความผิดทางอาญา ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๓ ปี ถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ ๓๐๐,๐๐๐ - ๕๐๐,๐๐๐ บาท

ความผิดเกี่ยวกับการจูงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ให้ผู้อื่นแสวงหาผลประโยชน์ ที่เป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๓๐๒ และมีบทลงโทษตามมาตรา ๓๗๒ ไม่จัดเป็นความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด เนื่องจากบทนิยามคำว่า “ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด” ตามมาตรา ๓ ไม่ได้กำหนดให้การจูงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้ดูภายหลังการลงโทษ ใช้ดูภายหลังบังคับใช้อำนาจครอบงำผิดของธรรมชาติ หรือใช้วิธีอื่นซึ่งใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นแสวงหาผลประโยชน์ เป็นความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

ดังนั้น กรณีโทษปรับตามมาตรา ๓๗๒ บรรดาสองแสนบาทนั้น ไม่อยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๓๕๒ ที่บังคับให้ศาลต้องลงโทษจำคุกและปรับ หากแต่อยู่ภายใต้บทบัญญัติทั่วไปตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๐ ที่กำหนดว่า “บรรดาความผิดที่กฎหมายกำหนดให้ลงโทษทั้งจำคุกและปรับด้วยนั้น ถ้าศาลเห็นสมควรลงโทษจำคุกก็ได้”

บทลงโทษผู้จงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวงฯ ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด

มาตรา ๑๗๓

“ผู้ใดจงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ขู่เข็ญ ใช้กำลังบังคับ ใช้อำนาจครอบงำ ดัดล่อลวง หรือใช้วิธีอื่นชักจูงใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๐๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำความผิดต่อหญิงหรือต่อบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี หรือเป็นการกระทำความผิดเพื่อให้ผู้อื่นกระทำความผิดทางอาญา หรือเพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่นในการกระทำความผิดทางอาญา ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษบุคคลที่จงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๐๖ ซึ่งเดิมมีการกำหนดอัตราโทษความผิดลักษณะเดียวกันไว้ในพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๒๔/๓ โดยปรับปรุงบทบัญญัติและอัตราโทษให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๗๓ กฎหมายได้มีการแบ่งอัตราโทษตามพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำความผิดไว้ โดยแบ่งเป็น ๒ ระดับ คือ

๑. กรณีทั่วไป ตามมาตรา ๑๗๓ วรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๗๓ วรรคหนึ่ง กำหนดอัตราโทษบุคคลที่จงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๐๖ ให้ต้องจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งเป็นอัตราโทษเดิมที่กำหนดไว้ในพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๒๔/๓ วรรคหนึ่ง

๒. กรณีที่มีเหตุลดโทษ ตามมาตรา ๑๗๓ วรรคสอง

ถ้าการจงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ขู่เข็ญ ใช้กำลังบังคับ ใช้อำนาจครอบงำ ดัดล่อลวง หรือใช้วิธีอื่นชักจูงใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด ตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำ

๑) ต่อหญิงหรือต่อบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี หรือ

๒) เป็นการกระทำความผิดเพื่อให้ผู้อื่นกระทำความผิดทางอาญา หรือเพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่นในการกระทำความผิดทางอาญา ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งเป็นอัตราโทษเดิมที่กำหนดไว้ในพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๒๔/๓ วรรคสอง

ความผิดเกี่ยวกับการจงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด ที่เป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๐๖ และมีบทลงโทษตามมาตรา ๑๗๓ ไม่จัดเป็นความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด เนื่องจากบทนิยามคำว่า “ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด” ตามมาตรา ๑ ไม่ได้กำหนดให้การจงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ขู่เข็ญ ใช้กำลังบังคับ ใช้อำนาจครอบงำ ดัดล่อลวง หรือใช้วิธีอื่นชักจูงใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด เป็นความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ดังนั้นกรณีโทษปรับตามมาตรา ๑๗๓ วรรคสอง ไม่อยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๕๕๒ ที่บังคับให้ศาลต้องลงโทษจำคุกและปรับ หากแต่อยู่ภายใต้บทบัญญัติทั่วไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐ ที่กำหนดว่า “บรรดาความผิดที่กฎหมายกำหนดให้ลงโทษทั้งจำคุกและปรับด้วยนั้น ถ้าศาลเห็นสมควรจะลงแต่โทษจำคุกก็ได้”

บทลงโทษเจ้าของหรือผู้ดำเนินการสถานประกอบการที่ฝ่าฝืน
หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ให้ปิดชั่วคราวหรือสั่งพักใช้ใบอนุญาต

มาตรา ๑๗๕

"มาตรา ๑๗๕ เจ้าของหรือผู้ดำเนินการสถานประกอบการผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม
คำสั่งตามมาตรา ๕๗ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทกำหนดโทษผู้ดำเนินการสถานประกอบการ ๗ ประเภท ที่อยู่
ภายใต้บังคับของมาตรการป้องกัน-ปราบปราม และแก้ไขปัญหาระงับหรือระงับความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรม
ในสถานประกอบการ ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เรื่อง กำหนดมาตรการ
ป้องกัน-ปราบปราม และแก้ไขปัญหาระงับหรือระงับความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมในสถานประกอบการ ลงวันที่
๓ มีนาคม ๒๕๖๕ ซึ่งออกหาความในประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๕๖

โดยเจ้าของหรือผู้ดำเนินการสถานประกอบการที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของ
เลขาธิการ ป.ป.ส. ที่สั่งให้ดำเนินการมาตรการที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นอีก
หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการ ป.ป.ส. หรือเลขาธิการ ป.ป.ส. สั่งปิดสถานประกอบการแห่งนั้น
ชั่วคราว หรือสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบการสำหรับการประกอบธุรกิจนั้น จะต้องระวางโทษปรับตั้งแต่
๑๐,๐๐๐ - ๑๐๐,๐๐๐ บาท

อย่างไรก็ดี เนื่องจากกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตามมาตรา ๕๗ นี้ มีอัตราโทษปรับ
สถานเดียว จึงเป็นกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ส. หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ส. เปรียบเทียบได้ ทั้งนี้ ตามที่
กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๘๕

บทลงโทษผู้ไม่มาให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ แก่พนักงานเจ้าหน้าที่
มาตรา ๑๗๕ “มาตรา ๑๗๕ ผู้รับอนุญาตหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งเอกสารหรือวัตถุใดแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖๑ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทกำหนดโทษผู้รับอนุญาตหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งเอกสารหรือวัตถุใดแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับการควบคุมยาเสพติด ตามภาค ๑ ที่ได้หนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใดมาเพื่อประกอบการพิจารณาตามมาตรา ๖๑ (๓) โดยต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท

อย่างไรก็ดี เนื่องจากการไม่มาให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งเอกสารหรือวัตถุใดแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๑๗๕ นี้ มีอัตราโทษปรับสถานเดียว จึงเป็นกรณีพิเศษอาชญากรรม หรือผู้ซึ่งอาชญากรรม นอบบทหมายเปรียบเทียบได้ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญาเลขที่๑๘ มาตรา ๑๗๕

บทลงโทษผู้ไม่ให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งบัญชีเอกสารหรือวัตถุใด ๆ
หรือไม่ยอมให้มีการตรวจหรือทดสอบหาสารเสพติดในร่างกาย แก่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส.

มาตรา ๑๕๖๖

“มาตรา ๑๕๖๖ ผู้ใดไม่ให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งบัญชีเอกสารหรือวัตถุใด ๆ หรือไม่ยอมให้มีการตรวจหรือทดสอบว่าผู้ใดมีสารเสพติดอยู่ในร่างกายหรือไม่ ในการปฏิบัติหน้าที่ของเลขาธิการ ป.ป.ส. รองเลขาธิการ ป.ป.ส. หรือเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในการสืบสวน สอบสวน หรือตรวจสอบทรัพย์สิน ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาชญากรรมคดีสารเสพติด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทกำหนดโทษบุคคลใด ๆ ที่ฝ่าฝืนไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของเลขาธิการ ป.ป.ส. รองเลขาธิการ ป.ป.ส. หรือเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในการสืบสวน สอบสวน หรือตรวจสอบทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาชญากรรม พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่จําเป็นเป็น ๒ กรณี คือ

๑) กรณีที่ไม่ให้ถ้อยคำ หรือไม่ส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ ที่เลขาธิการ ป.ป.ส. รองเลขาธิการ ป.ป.ส. หรือเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ได้ใช้อำนาจในการมีหนังสือสอบถาม หรือเรียกบุคคลใด ๆ หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการใด ๆ มาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งบัญชี ข้อมูล เอกสาร หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือประกอบการพิจารณา ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาชญากรรม พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕๖/๑ (๑)

๒) กรณีที่ไม่ยอมให้มีการตรวจหรือทดสอบหาสารเสพติดในร่างกาย เลขาธิการ ป.ป.ส. รองเลขาธิการ ป.ป.ส. หรือเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ได้ใช้อำนาจตรวจหรือทดสอบหรือสั่งให้มีการตรวจหรือทดสอบว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดมีสารเสพติดอยู่ในร่างกายหรือไม่ ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาชญากรรม พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕๖/๒

โดยต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทลงโทษผู้ลักย้ายถ่ายทรัพย์สินที่ตนรู้ว่าจะถูกยึดหรืออายัด

มาตรา ๑๗๗

“มาตรา ๑๗๗ ผู้ใดลักย้าย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้สูญหายหรือ ไร้ประโยชน์ หรือรับไว้โดยมิชอบด้วยประการใดซึ่งทรัพย์สินที่มีคำสั่งยึดหรืออายัดหรือที่ตนรู้ว่าจะถูกยึด หรืออายัดตามมาตรา ๑๗๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการลักย้าย ถ่ายเท ทรัพย์สิน ของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรม โดยกำหนดความผิดกับบุคคลที่ลักย้าย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ หรือรับไว้โดยมิชอบด้วยประการใดซึ่งทรัพย์สินที่มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินหรือเลขาธิการ ป.ป.ส. ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน หรือที่ตนรู้ว่า อยู่ในระหว่างที่จะมีการยึดหรืออายัดตามมาตรา ๑๗๓

โดยต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

อนึ่ง บทบัญญัติมาตรานี้ได้กำหนดอัตราโทษปรับไว้สูงกว่าความผิดในลักษณะเดียวกัน ที่มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรม มาตรา ๔๒ ที่กำหนดอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บหลังโทษกรรมการ อนุกรรมการ หรือสมาชิกของคณะทำงานตามประมวลกฎหมายนี้
 เลขานุการ ป.ป.ส. รองเลขานุการ ป.ป.ส. เจ้าหน้าที่งาน ป.ป.ส. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่
 ตามประมวลกฎหมายนี้ ที่กระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

มาตรา ๑๗๘

“มาตรา ๑๗๘ กรรมการ อนุกรรมการ หรือสมาชิกของคณะทำงานตามประมวลกฎหมายนี้
 เลขานุการ ป.ป.ส. รองเลขานุการ ป.ป.ส. เจ้าหน้าที่งาน ป.ป.ส. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายนี้
 ผู้ใดกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดเสียเอง ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับ
 ความผิดนั้น”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทเพิ่มโทษกับ

๑) กรรมการ อนุกรรมการ หรือสมาชิกของคณะทำงานทั้งที่ได้รับการแต่งตั้ง รวมทั้งซึ่งเป็น
 กรรมการโดยตำแหน่งตามประมวลกฎหมายยาเสพติด

๒) เลขานุการ ป.ป.ส. รองเลขานุการ ป.ป.ส. เจ้าหน้าที่งาน ป.ป.ส. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่
 ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด

ที่กระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด กล่าวคือ กระทำความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย
 หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติด รวมถึงการสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าว
 ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ตัวอย่างเช่น เจ้าหน้าที่งาน ป.ป.ส. หากกระทำความผิดฐานจำหน่ายยาบ้า (เมทแอมเฟตามีน)
 ซึ่งเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ ให้กับเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี กรณีดังกล่าวมีอัตราโทษตามประมวล
 กฎหมายยาเสพติด มาตรา ๓๕๕ วรรคสอง (๔) ซึ่งหากเป็นผู้กระทำความผิดทั่วไป จะมีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่
 ๒ - ๒๒ ปี และปรับตั้งแต่ ๒๐๐,๐๐๐ - ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่ในกรณีดังกล่าว เนื่องจากเป็นเจ้าหน้าที่งาน
 ป.ป.ส. จึงต้องระวางโทษเป็นสามเท่า กล่าวคือ จะมีอัตราโทษ จำคุกตั้งแต่ ๖ - ๖๖ ปี และปรับตั้งแต่
 ๖๐๐,๐๐๐ - ๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท

บทลงโทษกรรมการ อนุกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายนี้
หรือเจ้าพนักงานหรือข้าราชการผู้กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ
หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา
อันเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

มาตรา ๑๗๙

“มาตรา ๑๗๙. กรรมการ อนุกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายนี้
หรือเจ้าพนักงานหรือข้าราชการผู้ใดกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือกระทำความผิดต่อ
ตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาอันเกี่ยวเนื่องกับการกระทำ
ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทเพิ่มโทษกับ

๑) กรรมการ อนุกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้ง และเป็นกรรมการ
โดยตำแหน่งตามประมวลกฎหมายอาญา

๒) เจ้าพนักงานหรือข้าราชการ

ที่กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๖๖) หรือ
กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา (ประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา ๒๐๐ ถึงมาตรา ๒๐๕) อันเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษ
เป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ตัวอย่างเช่น พนักงานสอบสวนเรียก รับ หรือรับสินจากผู้ลักลอบค้ายาเสพติดที่ถูกจับกุม
เพื่อแลกกับการที่จะแจ้งข้อหาเบาหรือไม่ตรงกับความผิดที่ผู้ต้องหาได้กระทำ ซึ่งในกรณีทั่วไปพนักงานสอบสวน
จะมีความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมเรียกรับสินบน ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ ๕ - ๒๐ ปี
หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ ๓๐๐,๐๐๐ - ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือประหารชีวิต ตามประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา ๒๐๓ แต่เนื่องจากเป็นกรณีที่พนักงานสอบสวนซึ่งเป็นข้าราชการตำรวจ ได้กระทำความผิดกระทำ
ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา อันเกี่ยวเนื่องกับ
การกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด จึงต้องระวางโทษเป็นสามเท่า กล่าวคือ จะมีอัตราโทษจำคุก
ตั้งแต่ ๑๕ - ๖๐ ปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ ๓๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือประหารชีวิต

บทลงโทษผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น
ข้าราชการพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ
กรรมการหรือผู้บริหารหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าพนักงาน หรือกรรมการองค์กรต่าง ๆ
ตามรัฐธรรมนูญที่กระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด

มาตรา ๑๘๐

* มาตรา ๑๘๐ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น
ข้าราชการ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ กรรมการ หรือ
ผู้บริหารหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าพนักงาน หรือกรรมการองค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญผู้ใด กระทำ
ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทเพิ่มโทษภัย

๑. ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งตามเจตนารมณ์ของประมวลกฎหมายยาเสพติด
ได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม
การทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔ ซึ่งหมายความว่า

- ๑) นายกรัฐมนตรี
- ๒) รัฐมนตรี
- ๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- ๔) สมาชิกวุฒิสภา
- ๕) ข้าราชการการเมืองอื่นนอกจาก ข้อ ๑) และ ข้อ ๒) ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบ

ข้าราชการการเมือง

๖) ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภา
ทั้งนี้ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ กำหนดให้ข้าราชการการเมือง ได้แก่บุคคล
ซึ่งรับราชการในตำแหน่งข้าราชการการเมือง ดังต่อไปนี้

- ๑) นายกรัฐมนตรี
- ๒) รองนายกรัฐมนตรี
- ๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
- ๔) รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- ๕) รัฐมนตรีว่าการทบวง
- ๖) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง
- ๗) รัฐมนตรีช่วยว่าการทบวง
- ๘) ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี
- ๙) ที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี
- ๑๐) ที่ปรึกษารัฐมนตรี และที่ปรึกษารัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- ๑๑) เลขานุการนายกรัฐมนตรี
- ๑๒) รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง

- ๓๓) โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- ๓๔) รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- ๓๕) เลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- ๓๖) ประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
- ๓๗) เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
- ๓๘) ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
- ๓๙) เลขานุการรัฐมนตรีว่าการทบวง
- ๔๐) ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการทบวง

อีกทั้ง พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนดตำแหน่งข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมือง ในมาตรา ๗๒ ได้แก่

- ๑) ที่ปรึกษาประธานรัฐสภา
- ๒) ที่พิทักษ์รองประธานรัฐสภา
- ๓) ที่ปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎร
- ๔) ที่ปรึกษาประธานวุฒิสภาที่ปรึกษาประธาน
- ๕) ที่พิทักษ์รองประธานสภาผู้แทนราษฎร
- ๖) ที่พิทักษ์รองประธานวุฒิสภา
- ๗) ที่ปรึกษาผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร
- ๘) โฆษกประธานสภาผู้แทนราษฎร
- ๙) โฆษกประธานวุฒิสภา
- ๑๐) โฆษกผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร
- ๑๑) เลขานุการประธานรัฐสภา
- ๑๒) เลขานุการรองประธานรัฐสภา
- ๑๓) เลขานุการประธานสภาผู้แทนราษฎร
- ๑๔) เลขานุการประธานวุฒิสภา
- ๑๕) เลขานุการรองประธานสภาผู้แทนราษฎร
- ๑๖) เลขานุการรองประธานวุฒิสภา
- ๑๗) เลขานุการผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร
- ๑๘) ผู้ช่วยเลขานุการประธานรัฐสภา
- ๑๙) ผู้ช่วยเลขานุการรองประธานรัฐสภา
- ๒๐) ผู้ช่วยเลขานุการประธานสภาผู้แทนราษฎร
- ๒๑) ผู้ช่วยเลขานุการประธานวุฒิสภา
- ๒๒) ผู้ช่วยเลขานุการรองประธานสภาผู้แทนราษฎร
- ๒๓) ผู้ช่วยเลขานุการรองประธานวุฒิสภา
- ๒๔) ผู้ช่วยเลขานุการผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

๒. สมาชิกสภาท้องถิ่น หมายความว่า “สมาชิกสภาท้องถิ่น” ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการลาของผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้แก่

“สมาชิกสภาท้องถิ่น” หมายความว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาเมืองพัทยา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และให้หมายความรวมถึงสมาชิกสภาท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น

๓. ผู้บริหารท้องถิ่น หมายความว่า “ผู้บริหารท้องถิ่น” และ “ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น” ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการลาของผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๗

“ผู้บริหารท้องถิ่น” หมายความว่า นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี นายกเมืองพัทยา นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และให้หมายความรวมถึงตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น

“ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น” หมายความว่า รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขาธิการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกเทศมนตรี เลขาธิการนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี รองนายกเมืองพัทยา เลขาธิการนายกเมืองพัทยา ผู้ช่วยเลขาธิการนายกเมืองพัทยา ประธานที่ปรึกษานายกเมืองพัทยา ที่ปรึกษานายกเมืองพัทยา รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เลขาธิการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และให้หมายความรวมถึงตำแหน่งที่มีกฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้บริหารท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น

๔. ข้าราชการ หมายความว่า ข้าราชการ ดังต่อไปนี้

- ๑) ข้าราชการพลเรือน (ข้าราชการพลเรือนสามัญ และข้าราชการพลเรือนในพระองค์)
- ๒) ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา
- ๓) ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- ๔) ข้าราชการทหาร
- ๕) ข้าราชการตำรวจ
- ๖) ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม
- ๗) ข้าราชการฝ่ายอัยการ
- ๘) ข้าราชการรัฐสภา
- ๙) ข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง
- ๑๐) ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
- ๑๑) ข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- ๑๒) ข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๑๓) ข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

๕. พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายความว่า “พนักงานส่วนท้องถิ่น” ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งได้นิยามความหมายไว้ว่า

“พนักงานส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด พนักงานเทศบาล พนักงานส่วนตำบล ข้าราชการกรุงเทพมหานคร พนักงานเมืองพัทยา และข้าราชการหรือพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ซึ่งได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการ โดยได้รับเงินเดือนจากงบประมาณหมวดเงินเดือนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือจากเงินงบประมาณหมวดเงินอุดหนุนของรัฐบาลที่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำมาจัดเป็นเงินเดือนของข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น

๖. พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หมายความว่า “พนักงาน” ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๐๒ ซึ่งได้นิยามความหมายไว้ว่า

“พนักงาน” หมายความว่า ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการหรือบุคคลผู้ปฏิบัติงานในองค์การ บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งทุนทั้งหมดหรือทุนเกินกว่าร้อยละห้าสิบเป็นของรัฐ โดยได้รับเงินเดือนหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นจากองค์การ บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือหน่วยงานนั้น ๆ ทั้งนี้ นอกจากผู้เป็นเจ้าของพนักงานอยู่แล้วตามกฎหมาย

๗. กรรมการ หรือผู้บริหารหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ หมายความว่า “กรรมการ” “ผู้บริหาร” และ “พนักงาน” ตามพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๓๘ ซึ่งได้นิยามความหมายไว้ว่า

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการของรัฐวิสาหกิจ และให้หมายความรวมถึงประธานกรรมการและรองประธานกรรมการด้วย

“ผู้บริหาร” หมายความว่า ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งบริหารสูงสุดที่มีอำนาจหน้าที่คล้ายคลึงกันในรัฐวิสาหกิจนั้น

“พนักงาน” หมายความว่า พนักงานและลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ

๘. เจ้าพนักงาน หรือกรรมการองค์การต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หมายความว่า เจ้าพนักงานหรือกรรมการ ในองค์การต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ดังต่อไปนี้

- ๑) ศาลยุติธรรม
- ๒) ศาลปกครอง
- ๓) ศาลทหาร
- ๔) ศาลรัฐธรรมนูญ
- ๕) คณะกรรมการการเลือกตั้ง
- ๖) ผู้ตรวจการแผ่นดิน
- ๗) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- ๘) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
- ๙) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๑๐) องค์การอื่น

ที่กระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด กล่าวคือ กระทำความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติด รวมถึงการสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าว ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ตัวอย่างเช่น จำราชกรณียุทธ หากกระทำความผิดฐานจำหน่ายยาบ้า (เมทแอมเฟตามีน) ซึ่งเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท ๓ ให้กับเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี กรณีดังกล่าวมีอัตราโทษตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๓๔๕ วรรคสอง (๓) ซึ่งหากเป็นผู้กระทำความผิดทั่วไป จะมีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ ๒ - ๒๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๒๐๐,๐๐๐ - ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่ในกรณีดังกล่าว เนื่องจากผู้กระทำความผิดเป็นข้าราชการ จึงต้องระวางโทษเป็นสามเท่า กล่าวคือ จะมีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ ๖ - ๖๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๖๐๐,๐๐๐ - ๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท

**บทลงโทษผู้ทำการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดเป็นปกติธุระ
โดยมิได้กระทำในสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด**

มาตรา ๑๘๑

“มาตรา ๑๘๑ ผู้ใดทำการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดเป็นปกติธุระ โดยมิได้กระทำในสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายนี้ ไม่ว่าจะได้รับประโยชน์ตอบแทนหรือไม่ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๖๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษผู้ที่ทำการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดในสถานที่ที่ไม่ได้เป็นสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยไม่ว่าจะรับผลประโยชน์ตอบแทนการบำบัดรักษาหรือไม่ก็ตาม หากได้ทำเป็นปกติธุระจะมีความผิดตามมาตรานี้ ทั้งนี้ หากพิจารณาจากหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด จะเห็นได้ว่าในมาตรา ๑๖๑ (๕) ได้กำหนดให้คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดตั้งและการรับรองคุณภาพศูนย์คัดกรอง สถานพยาบาลยาเสพติด สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม และตามประกาศคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขการจัดตั้งและการรับรองคุณภาพสถานพยาบาลยาเสพติด สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้กำหนดให้สถานพยาบาลและสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ต้องมีลักษณะตามที่กำหนด

๑. สถานพยาบาล ต้องมีลักษณะ เช่น

- ๑) มีบุคลากรที่รับผิดชอบหลักที่ผ่านการอบรมหลักสูตรเฉพาะทางเกี่ยวกับการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด
- ๒) มีอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการให้บริการบำบัดรักษาอย่างสะดวก ปลอดภัย มีคุณภาพและประสิทธิภาพ
- ๓) มีเวชภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐานเหมาะสมเพียงพอในการให้บริการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด
- ๔) สามารถรักษาโรคแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นกับผู้เข้ารับการบำบัดรักษา และสามารถส่งต่อไปยังสถานพยาบาลอื่นที่เหมาะสมได้

๒. สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ต้องมีลักษณะ เช่น

- ๑) มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดระดับวิชาชีพ ทางด้านการแพทย์ การพยาบาล การสาธารณสุข นักจิตวิทยาคลินิก นักสังคมสงเคราะห์ นักกิจกรรมบำบัด นักอาชีวบำบัด ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรของบุคลากรสถานฟื้นฟูสมรรถภาพ
- ๒) มีอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการให้การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอย่างสะดวก ปลอดภัย มีคุณภาพและประสิทธิภาพ อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัยจากเหตุรำคาญ ที่อาจรบกวนความเป็นอยู่สุขสบาย เป็นต้น

๓) มีเวชภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐานเหมาะสมเพียงพอในการให้การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

๔) มีความพร้อมในการส่งต่อผู้ติดยาเสพติดที่มีความจำเป็นต้องได้รับการรักษาทางการแพทย์ไปยังสถานพยาบาลอื่นที่เหมาะสมได้

สิ่งจะเห็นได้ว่า ทั้งสถานพยาบาลและสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่จะจัดตั้งได้นั้น ต้องประกอบไปด้วยความพร้อมและมาตรฐานการดำเนินงานหลายประการเพื่อให้การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ฉะนั้น การดำเนินการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสมรรถภาพนอกสถานที่อื่นมิใช่สถานพยาบาลหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมาย อาจเป็นสถานที่ที่ไม่เหมาะสมหรือไม่พร้อมเพียงพอต่อการดำเนินการทางการแพทย์ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง แลอาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบำบัดรักษาหรือการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดด้วย เนื่องจากในการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด มีปัจจัยสำเร็จหลายประการทั้งด้านการแพทย์ สถานที และสภาพแวดล้อม เป็นต้น

**บทลงโทษผู้โฆษณาเกี่ยวกับการบำบัดรักษายาเสพติดโดยไม่ได้รับอนุญาต
หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการโฆษณา**

มาตรา ๘๘๒

“มาตรา ๘๘๒ ผู้ใดโฆษณาเกี่ยวกับการบำบัดรักษายาเสพติดหรือยินยอมให้ผู้อื่นกระทำการดังกล่าวโดยใช้ชื่อของตน หรือชื่อหรือที่ตั้งหรือกิจการของสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของตน หรือคุณวุฒิหรือความสามารถของผู้ประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของตน โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการโฆษณาที่กำหนดในกฎกระทรวง อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๘๖๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษผู้โฆษณาเกี่ยวกับการบำบัดรักษายาเสพติดโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการโฆษณาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๘๖๒ โดยแบ่งเป็น ๒ กรณี คือ

๑. กรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้โฆษณาการบำบัดรักษา และ

๒. กรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ได้เป็นผู้โฆษณาการบำบัดรักษาด้วยตนเอง แต่ยินยอมให้ผู้อื่นโฆษณาเกี่ยวกับการบำบัดรักษา โดย

๑) ยินยอมให้ผู้อื่นโฆษณาโดยใช้ชื่อของตนเอง

๒) ยินยอมให้ผู้อื่นโฆษณาโดยใช้ชื่อหรือที่ตั้งกิจการของสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของตน

๓) ยินยอมให้ผู้อื่นโฆษณาโดยใช้คุณวุฒิหรือความสามารถของผู้ประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของตน

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๘๘๒ กฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทลงโทษผู้ฝ่าฝืนคำสั่งของผู้อนุญาตในการออกคำสั่งเพื่อแก้ไข
หรือห้ามเกี่ยวกับการโฆษณาเกี่ยวกับการบำบัดรักษายาเสพติด

มาตรา ๑๘๓

“มาตรา ๑๘๓ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้อนุญาตตามมาตรา ๑๘๓ ต้องระวางโทษ
จำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษผู้รับอนุญาตโฆษณาเกี่ยวกับการบำบัดรักษา
ที่ฝ่าฝืนคำสั่งของผู้อนุญาต เพื่อให้ดำเนินการแก้ไขข้อความหรือวิธีการในโฆษณา ห้ามใช้ข้อความบางอย่าง
ที่ปรากฏในการโฆษณา ห้ามการโฆษณาหรือห้ามใช้วิธีการใดในการโฆษณา หรือที่สั่งให้โฆษณาเพื่อแก้ไข
ความเข้าใจผิดที่อาจเกิดขึ้น ตามที่กำหนดในมาตรา ๑๘๓ (๓) - (๕)

โดยผู้กระทำความผิดตามมาตรา นี้ จะต้องได้รับแจ้งคำสั่งก่อน เมื่อได้รับคำสั่งของผู้อนุญาต
แล้วยังคงฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้อนุญาต จึงจะเป็นความผิด

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๘๓ กฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกไม่เกิน
๒ ปี แลปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทลงโทษเจ้าของสื่อโฆษณาหรือผู้ประกอบการโฆษณา

มาตรา ๑๘๔

“มาตรา ๑๘๔ ถ้าการกระทำตามมาตรา ๑๘๒ หรือมาตรา ๑๘๓ เป็นการกระทำของเจ้าของสื่อโฆษณาหรือผู้ประกอบการโฆษณา ผู้กระทำต้องระวางโทษ เพิกถอนหนึ่งขอโทษที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษทางอาญาของเจ้าของสื่อโฆษณาหรือผู้ประกอบการโฆษณา ที่เป็นผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๘๒ และมาตรา ๑๘๓ โดยกฎหมายกำหนดอัตราโทษต่ำกว่ากรณีบุคคลทั่วไปเป็นผู้กระทำความผิด โดยกำหนดให้ต้องระวางโทษเพิกถอนหนึ่งขอโทษที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ดังนั้น หากเจ้าของสื่อโฆษณาหรือผู้ประกอบการโฆษณา เป็นผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๘๒ หรือมาตรา ๑๘๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดที่สามารถเปรียบเทียบปรับได้

มาตรา ๑๘๕

“มาตรา ๑๘๕ บรรดาความผิดตามกฎหมายซึ่งมีโทษปรับสถานเดียว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ส. มอบหมาย หรือเลขาธิการ ออ. หรือผู้ซึ่งเลขาธิการ ออ. มอบหมาย แล้วแต่กรณี มีอำนาจเปรียบเทียบได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ส. กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ถ้าผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ให้ถือว่า คดีนั้นเป็นอันเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการนำหลักคดีอาญาลีกกันก่อนศาลพิจารณามาปรับใช้กับความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวและกำหนดให้มีการเปรียบเทียบปรับไว้เป็นการเฉพาะ ทั้งยังเสริมสร้างประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด ด้วยการกำหนดให้ความผิดเล็กน้อยสามารถยุติได้ในช่วงฝ่ายบริหารของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อไม่ให้คดีเล็กน้อยต้องเข้าสู่การพิจารณาคดีของศาล ซึ่งลดภาระและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีสำหรับความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว

องค์ประกอบกฎหมาย : การเปรียบเทียบปรับคดีความผิดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด

๑. เป็นความผิดซึ่งมีโทษปรับสถานเดียว

๒. ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ ได้แก่

๑) คณะกรรมการ ป.ป.ส. หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ส. มอบหมาย

๒) เลขาธิการ ออ. หรือผู้ซึ่งเลขาธิการ ออ. มอบหมาย

๓. การเปรียบเทียบปรับ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ส. กำหนด

๔. ไม่นำหลักเกณฑ์การเปรียบเทียบปรับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับ เช่น กรณีที่ผู้กระทำความผิดได้ปฏิบัติตามค่าเปรียบเทียบนั้นแล้ว ไม่ต้องส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๒ วรรคสี่

๕. ถ้าผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบภายในเวลาที่กำหนด

๖. ให้ถือว่าคดีอาญาลีกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๗. หากผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบปรับ หรือไม่ชำระเงินค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ก็จะต้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดต่อไป

๘. เงินที่ได้จากการเปรียบเทียบปรับ ให้นำส่งคลังเป็นรายได้ของแผ่นดิน

ตัวอย่างเช่น

ความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ส. หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ส. มอบหมาย มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ ได้แก่ ความผิดตามมาตรา ๑๗๕

ความผิดที่เลขาธิการ ออ. หรือผู้ซึ่งเลขาธิการ ออ. มอบหมาย มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ ได้แก่ ความผิดตามมาตรา ๑๓๕ มาตรา ๑๓๖ มาตรา ๑๓๗ วรรคสาม มาตรา ๑๕๐ มาตรา ๑๕๘ มาตรา ๑๕๙ และ มาตรา ๑๗๕

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง คือ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการเปรียบเทียบปรับพ.ศ. ๒๕๖๕ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๕ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับเมื่อผลกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

การบังคับโทษปรับ

มาตรา ๑๔๖

"มาตรา ๑๔๖ ในกรณีที่มีคำพิพากษาให้ลงโทษปรับ ให้เงินที่ได้จากค่าปรับตามคำพิพากษาดกเป็นของกองทุน ทั้งนี้ เฉพาะส่วนที่นำส่งคลังโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

หากจำเลยไม่ชำระค่าปรับตามวรรคหนึ่งและมีการดำเนินการบังคับคดี ตามประมวลกฎหมายอาญา ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. อำนาจความสะดวกหรือให้ความช่วยเหลือ ในการดำเนินการบังคับคดีด้วย"

คำอธิบาย

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้เงินที่ได้จากค่าปรับตามคำพิพากษาดกเป็นของกองทุนป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด และกำหนดหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ในการบังคับโทษปรับ อีกทั้งรัฐสามารถนำเงินที่ได้จากค่าปรับมาใช้เพื่อประโยชน์ต่อการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผ่านกองทุนป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด และช่วยสนับสนุนงบประมาณของรัฐ

องค์ประกอบกฎหมาย : การบังคับโทษปรับตามคำพิพากษาของศาล

๑) กรณีที่มีคำพิพากษาลงโทษปรับ

๒) ให้เงินที่ได้จากค่าปรับตามคำพิพากษาดกเป็นของกองทุนป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ทั้งนี้ เฉพาะส่วนที่นำส่งคลังโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังเท่านั้น

๓) การบังคับโทษปรับ

กรณีที่มีจำเลยไม่ชำระค่าปรับตามคำพิพากษาของศาล และมีการดำเนินการบังคับโทษปรับให้เป็นไปตามคำพิพากษา โดยจะดำเนินการบังคับคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ และ มาตรา ๒๐๔/๑

๔) ในการบังคับโทษปรับให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. อำนาจความสะดวกหรือให้ความช่วยเหลือ ในการดำเนินการบังคับคดีด้วย โดยจะทำหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าพนักงานของศาล และพนักงานอัยการในการสืบหาทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด เพื่อให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของผู้ต้องโทษปรับและขายทอดตลาดต่อไป

สำหรับคดีที่ได้มีการดำเนินการบังคับโทษปรับไว้ก่อนแล้วตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดี ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕ หากการดำเนินการบังคับคดียังไม่แล้วเสร็จพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๐๔ มาตรา ๒๐ ได้กำหนดบทเฉพาะกาลรองรับในเรื่องดังกล่าวไว้ โดยกำหนดให้คดีที่ได้มีการออกหมายบังคับคดีแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาอยู่ในวันก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดใช้บังคับ ให้สำนักงาน ป.ป.ช. ดำเนินการตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๐ ต่อไปจนเสร็จสิ้น

๒๕ สัปดาห์ ณ ๗.๓๐.๐๐

๒๕ สัปดาห์ ณ ๗.๓๐.๐๐

๒๕ สัปดาห์ ณ ๗.๓๐.๐๐

* สัปดาห์ที่ ๑๖ ในกลาง เดือน ๑๖

* สัปดาห์ที่ ๑๖ ในกลาง เดือน ๑๖

* สัปดาห์ที่ ๑๖ ในกลาง เดือน ๑๖

๒๕ สัปดาห์ ณ ๗.๓๐.๐๐

๒๕ สัปดาห์ ณ ๗.๓๐.๐๐

๒๕ สัปดาห์ ณ ๗.๓๐.๐๐

* สัปดาห์ที่ ๑๖ ในกลาง เดือน ๑๖

* สัปดาห์ที่ ๑๖ ในกลาง เดือน ๑๖

* สัปดาห์ที่ ๑๖ ในกลาง เดือน ๑๖

๒๕ สัปดาห์ ณ ๗.๓๐.๐๐

๒๕ สัปดาห์ ณ ๗.๓๐.๐๐

๒๕ สัปดาห์ ณ ๗.๓๐.๐๐

* สัปดาห์ที่ ๑๖ ในกลาง เดือน ๑๖

* สัปดาห์ที่ ๑๖ ในกลาง เดือน ๑๖

* สัปดาห์ที่ ๑๖ ในกลาง เดือน ๑๖

๒๕ สัปดาห์ ณ ๗.๓๐.๐๐

๒๕ สัปดาห์ ณ ๗.๓๐.๐๐

๒๕ สัปดาห์ ณ ๗.๓๐.๐๐

* สัปดาห์ที่ ๑๖ ในกลาง เดือน ๑๖

* สัปดาห์ที่ ๑๖ ในกลาง เดือน ๑๖

* สัปดาห์ที่ ๑๖ ในกลาง เดือน ๑๖

คำพิพากษาที่เกี่ยวข้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๐๙/๒๕๖๖ (ประชุมใหญ่) โดยมติที่ประชุมใหญ่ ผ่านระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไปยังศาลจังหวัดพิจิตรให้จำเลยฟัง ที่เรือนจำกลางนครราชสีมา โดยมีประเด็นข้อกฎหมายที่สำคัญเกี่ยวกับคำสั่งกำหนดโทษจำเลยใหม่ในคดียาเสพติดดังนี้ การปรับบทลงโทษฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และฐานพยายามจำหน่ายเป็นหลายกรรม และการเพิ่มโทษกึ่งหนึ่งตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๗ นั้น เนื่องจากมีพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติดที่ออกบังคับใช้ในภายหลังโดยยกเลิกพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ และรวมทั้งที่แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ ซึ่งประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑ บัญญัติคำว่า “จำหน่าย” ให้หมายความรวมถึงการมิไว้เพื่อจำหน่ายด้วย ดังนั้น ความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและฐานพยายามจำหน่ายจึงเป็นความผิดอย่างเดียวกัน การที่ศาลปรับบทความผิดทั้งสองฐานเป็นหลายกรรม จึงหนักกว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังซึ่งลงโทษจำเลยฐานจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนเพื่อการค้าตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๓๐, ๓๔ วรรคสอง (๑) เพียงกรรมเดียวจึงอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะกำหนดโทษใหม่ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ (๑) สำหรับบทบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษกึ่งหนึ่งตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๗ ได้ยกเลิกไปแล้ว ส่วนประมวลกฎหมายยาเสพติดซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังไม่มีบทบัญญัติให้เพิ่มโทษได้เช่นเดิมอีก ดังนั้น ศาลจึงไม่อาจเพิ่มโทษทั้งตามกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิด และกฎหมายที่ใช้ในภายหลังกระทำความผิดได้ กรณีจึงอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะกำหนดโทษให้จำเลยใหม่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ (๑) เช่นกัน แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔ บัญญัติว่าบทบัญญัติที่ให้แก่ความผิดทั่วไปในประมวลกฎหมายอาญาให้นำไปใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย ดังนั้น แม้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษอันเป็นกฎหมายอื่นที่มีโทษกฎหมายในประมวลกฎหมายอาญาไม่ได้บัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษเพราะการกระทำผิดซ้ำไว้ เมื่อจำเลยกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอีกเพราะไม่ชัดหลาบ และโจทก์มีคำขอให้เพิ่มโทษตามกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดไว้แล้ว ย่อมถือได้ว่าโจทก์มีความประสงค์ขอเพิ่มโทษฐานไม่ชัดหลาบ ศาลย่อมมีอำนาจเพิ่มโทษจำเลยได้หนึ่งในสามตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒ ที่เป็นบททั่วไปได้ก็ศาลชั้นต้นกำหนดโทษให้จำเลยใหม่ชอบด้วยกฎหมายแล้วส่วนที่ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ยกคำร้องขอกำหนดโทษใหม่ของจำเลย ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วยพิพากษากลับให้บังคับคดีไปตามคำสั่งกำหนดโทษใหม่ของศาลชั้นต้นคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าววาทหลัก ดังนี้

๑. การครอบครองเพื่อจำหน่ายและพยายามจำหน่ายซึ่งเดิมเป็นความผิดหลายกรรมเมื่อมีบทบัญญัติกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังให้การกระทำของจำเลยเป็นความผิดอย่างเดียวกัน การปรับบทความผิดเป็นหลายกรรม จึงหนักกว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังซึ่งลงโทษได้เพียงกรรมเดียวจึงอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะกำหนดโทษใหม่ได้

๒. การเพิ่มโทษกึ่งหนึ่งตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๗ ได้ยกเลิกไปแล้วส่วนกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังไม่ได้ระบุให้เพิ่มโทษได้ ศาลจึงไม่อาจเพิ่มโทษทั้งตามกฎหมายที่ใช้ขณะกระทำความผิดและกฎหมายที่ใช้ภายหลังการกระทำความผิดได้ซึ่งอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะกำหนดโทษใหม่ได้เช่นกัน ส่วนการเพิ่มโทษนั้นเป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒

รายนามคณะกรรมการจัดทำหนังสือคำอธิบายประมวลกฎหมายยาเสพติด

นายมานะ ศิริทิพย์วัฒน์	ประธานกรรมการ
นายสิริสิทธิ์ อนันตสมบูรณ์	อนุกรรมการ
นายบรรล โยธคง	อนุกรรมการ
นางสาวภูริชชญา เหลือธีรกุล	อนุกรรมการ
นางสาวนริศรา แสงไผ่	อนุกรรมการ
นายรณนารี สิงห์สุวรรณ	อนุกรรมการ
นายสรายุทธิ์ บุญชัยพานิชวัฒนา	อนุกรรมการ
นางระเนียบ โตแก้ว	อนุกรรมการ
นางชนิษฐา ดันดีศิริพันธ์	อนุกรรมการ
นางสาวกรรณิณี ณ ระนอง	อนุกรรมการ
นายอำนาจ เหล่ากอสี	อนุกรรมการ
นายไพศาล กันทะเดียน	อนุกรรมการ
นายสุทธิมา เกิดสุข	อนุกรรมการและเลขานุการ
นางสาวศิริพร ไชยสุรยกานต์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นางสาวพรรณทิไล ไชยวรรณ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นายประกาศุญจน์ ขอบโพนุลย์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นายวันสุเจตน์ วิฑูรดิพงษ์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นางสาวกรรพดา ทรือนมุล	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นายอัมรินทร์ แก้วมา	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำอธิบายประมวลกฎหมายยาเสพติด
และกฎหมายหรือระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม

กองกฎหมาย สำนักงาน ป.ป.ส. กระทรวงยุติธรรม
เลขที่ ๕ ถนนดินแดง เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐
โทร. ๐๒๒๔๗ ๐๕๐๑-๑๙ ต่อ ๓๕๐๖๒ โทรสาร ๐๒๒๔๕ ๙๔๑๓
ISBN : ๙๗๘-๖๑๖-๗๗๗๗-๔๒-๙